

inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. framhåller föreståndaren, att posten vore otillräcklig för sådan nyanskaffning av apparatur, som sedan länge varit erforderlig men måst uppskjutas år från år. Detta gällde särskilt optisk apparatur av olika slag. Med hänsyn här- till och till den stegring av de löpande utgifterna, som blivit följden av ökningen av laboratoriets arbete, föreslår föreståndaren, att delposten höjes med 3 000 kronor till 26 000 kronor. Delposten till städning och renhåll- ning slutligen borde med hänsyn till höjda löner enligt kollektivavtal upp- räknas med 500 kronor till 3 500 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter har alltså av föreståndaren beräknats till (5 000 + 26 000 + 3 500) 34 500 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda vid bifall till vad föreståndaren före- slagit behöva upptagas till (500 + 11 500 + 34 500) 46 500 kronor.

Medicinalstyrelsen har tillstyrkt föreståndarens förslag.

Departementschefen. Då den föreliggande beräkningen av medelsbehovet för laboratoriets omkostnader under nästa budgetår icke givit mig anled- ning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 46 500
kronor.

[14.] 12. Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	260 000	242 063
1948/49 (statsliggaren s. 887)	282 000	—
1949/50 (förslag)	291 000	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt personalförteckning för statens farmaceutiska laboratorium.

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för laboratoriet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	68 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 008
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	185 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	27 992

Summa förslagsanslag kronor 282 000

Av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må följande belopp disponeras allenast för härefter angivna ändamål, nämligen

ett belopp av 3 000 kronor för bestridande av ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet samt ett belopp av 4 000 kronor för avlönande av extra arbetskraft för meddelande av råd och upplysningar åt sjukhus- och tjänsteläkare i läkemedelsekonomiska frågor m. m.

Med skrivelse den 22 september 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *föreståndaren för laboratoriet, professorn H. Rydin*, gjord framställning rörande medelsbehovet för avlöningar vid laboratoriet under nästa budgetår.

Föreståndaren har däri till en början förnyat ett av honom i hans anslagsframställning för löpande budgetår framlagt förslag om inrättande vid laboratoriet av en särskild befattning för taxerings- och avgiftskontrollen. Tjänsten borde benämnas taxeringsgranskare och uppföras i lönegrad Ce 19.

Vidare har föreståndaren återkommit till ett av honom tidigare framfört förslag om inrättande av en biträdesbefattning för skriv- och kontorsgöromål för apoteksinspektionens räkning. Inspektionen fungerade sedan februari 1948 i full utsträckning med två inspektörer och två laboratoriebiträden. Ett av laboratoriebiträdena skulle utföra kontorsarbete. Erfarenheten hade emellertid redan visat, att arbetet vid inspektionen måste bedrivas i större omfattning än vad från början beräknats, för att densamma på ett ändamålsenligt sätt skulle kunna fylla sin uppgift. Detta hade medfört, att de båda laboratoriebiträdena vore fullt sysselsatta med analysarbete. Med hänsyn härtill och då man med säkerhet kunde räkna med att det ordinarie kontorsarbetet i sin helhet vid laboratoriet beredde full sysselsättning för fyra personer (mot f. n. tre personer), vore inrättandet av en biträdestjänst för apoteksinspektionens räkning en trängande nödvändighet.

Föreståndaren har dessutom föreslagit en sådan uppmjukning av de f. n. gällande bestämmelserna rörande lönegradsplacering av de vetenskapligt utbildade assistenterna vid laboratoriet (jfr statsliggaren s. 885), att viss tjänstgöring utanför statligt laboratorium skulle få räknas assistenten tillgodo för förkortning av det år, han skulle vara placerad i aspirantlönegrad före erhållande av extra ordinarie tjänst.

Slutligen har föreståndaren framhållit, att laboratoriet liksom tidigare vore i behov av ett särskilt belopp till arvoden åt en läkare och en apotekare, vilka biträdde laboratoriet i dess arbete med läkemedelsekonomiska spörsmål. Föreståndaren har för ändamålet beräknat ett belopp av 3 000 kronor mot 4 000 kronor för innevarande budgetår. Sänkningen har motiverats därmed, att någon ny upplaga av publikationen »Läkemedelssynonymer» icke skulle utgivas under nästa budgetår.

I anslutning till det anförda har föreståndaren beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 73 000 kronor, anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, till 1 008 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 205 000 kronor, anslagsposten

till rörligt tillägg till 32 467 kronor och anslaget i dess helhet till 311 475 kronor.

Medicinalstyrelsen har — under erinran om att styrelsen i sina förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår tillstyrkt inrättandet vid laboratoriet av en befattning som taxeringsgranskare i lönegrad Ce 19 samt en befattning som biträde för skriv- och kontorsgöromål i lönegrad Cf 4 — Ce 8 för apoteksinspektionens räkning — ansett sig ånyo böra tillstyrka deras inrättande. Däremot har styrelsen knappast ansett tillräckliga skäl föreligga för att tillstyrka bifall till föreståndarens framställning om viss uppmjukning av gällande bestämmelser om lönegradsplacering av vetenskapligt utbildade assistenter vid laboratoriet.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen ansett anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän böra upptagas till 65 000 kronor, anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, till 1 008 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 205 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg till 28 992 kronor, utgörande tillhoppa 300 000 kronor.

Departementschefen. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde på grund av löneklassuppflyttningar böra uppräknas med 2 000 kronor till 70 000 kronor.

För arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, bör upptagas oförändrat belopp, 1 008 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ser jag mig även i år nödsakad att avstyrka förslaget om inrättande av en särskild befattning för taxerings- och avgiftskontrollen. Däremot förordar jag, att för apoteksinspektionens räkning inrättas en tjänst som biträde för skriv- och kontorsgöromål i lönegrad Cf 4—Ce 8. Med hänsyn härtill och till behovet av ökade medel under posten för vikariatsersättningar och löneklassuppflyttningar torde posten böra uppräknas med sammanlagt 8 000 kronor. Å andra sidan kan posten nedräknas med 1 000 kronor på grund av sänkningen av det för rådgivning i läkemedels-ekonomiska frågor avsedda beloppet från 4 000 till 3 000 kronor. I enlighet med det anförda torde posten böra uppföras med (185 000 + 8 000 — 1 000) 192 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen torde böra uppföras med oförändrat belopp, 27 992 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas till (70 000 + 1 008 + 192 000 + 27 992) 291 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	70 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 008
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	192 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	27 992
Summa förslagsanslag		kronor 291 000;

b) till *Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 291 000 kronor.

[15.] 13. Statens farmaceutiska laboratorium: **Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	56 900	72 288
1948/49 (statsliggaren s. 888) ..	59 100	—
1949/50 (förslag)	89 000	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt omkostnadsstat för statens farmaceutiska laboratorium, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	10 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	9 500
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	38 600
Summa		kronor 59 100

Med skrivelse den 22 september 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *föreståndaren för laboratoriet, professorn H. Rydin*, gjord beräkning av medelsbehovet för laboratoriets omkostnader under nästa budgetår.

Föreståndaren har därvid upptagit anslagsposterna till *s j u k v å r d* m. m. och till *r e s e e r s ä t t n i n g a r* med oförändrade belopp, 1 000 resp. 10 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till *e x p e n s e r* har föreståndaren för bränsle, lyse, gas och vatten räknat med ett oförändrat belopp av 2 500 kronor, medan delposten till övriga expenser föreslagits höjd med 500 kronor till 7 500 kronor. Som skäl för höjningen ha åberopats de ökade kostnaderna för telefon samt den under de senaste åren ökade förbrukningen av kontorsmateriel och de höjda priserna härför. Utgifterna för övriga expenser upp-

4 — Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

gingo under budgetåret 1947/48 till 8 297 kronor. Anslagsposten till expenser har alltså upptagits till (2 500 + 7 500) 10 000 kronor.

I fråga om beräkningen av de olika delposterna under anslagsposten till övriga utgifter innefattar föreståndarens förslag följande:

Beträffande delposten till *inköp och underhåll av inventarier och instrument* erinrar föreståndaren om att han redan tidigare framhållit, att den vetenskapliga apparaturen vid laboratoriet vore i flera avseenden bristfällig och därför med det snaraste borde kompletteras med högvärdig, modern apparatur. Laboratoriet finge i annat fall svårigheter att följa med i utvecklingen och kunde icke tillämpa nyare mera exakta, arbetsbesparande och ur ekonomisk synpunkt fördelaktiga metoder, som användes av de läkemedelsfabriker, vilkas preparat laboratoriet skulle kontrollera. Vid omorganisationen år 1938 hade laboratoriet erhållit ett utrustningsanslag, som endast räckte till den apparatur, som då varit oundgängligen nödvändig. Denna gamla apparatur hade med åren blivit sliten, varför inventarieposten, som, frånsett ett under posten för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 2 000 kronor, uppginge till endast 4 500 kronor, huvudsakligen måste användas till reparationer, förbättringar och annan komplettering av den gamla apparaturen. Under de senaste tio åren hade laboratoriet endast i enstaka fall kunnat inköpa någon ny apparat. Några som helst extra anslag för apparatinköp hade under denna tid icke erhållits med undantag för en fotoelektrisk kolorimeter och en apparat för påvisande av s. k. pyrogena substanser till en sammanlagd kostnad av 6 000 kronor. Laboratoriet måste med hänsyn härtill och till de snabba vetenskapliga framstegen på laboratoriets arbetsområde snarast möjligt komplettera sin apparatur för att på ett vetenskapligt invändningsfritt, rationellt och ekonomiskt sätt kunna bedriva sin verksamhet. Föreståndaren ansåge det därför ofrånkomligt att, trots det ekonomiska läget, utöver det för löpande inventarieanskaffning avsedda beloppet på 4 500 kronor anhålla om tillfälliga medel för inköp av de apparater, som i första hand borde ifrågakomma. För biologiska avdelningen erfordrades sålunda inköp av en kymograf (apparat för grafisk registrering) för 2 000 kronor, en apparat för konstgjord andning för 1 000 kronor samt en tryckregistrator för 900 kronor. Samtliga dessa apparater kunde tillverkas inom landet. Den kemiska avdelningen behövde i första hand en spektrofotometer för 10 000 kronor, en centrifug för 4 000 kronor samt en mikrovåg för 2 700 kronor. Slutligen erfordrades för apoteksinspektionens del ett belopp av 3 000 kronor för inköp av den apparatur, som ännu ej kunnat anskaffas. Delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument skulle sålunda upptagas till (4 500 + 2 000 + 1 000 + 900 + 10 000 + 4 000 + 2 700 + 3 000) 28 100 kronor.

Delposten till *inköp och underhåll av djur* föreslås med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, 14 467 kronor, och de väsentligt ökade priserna på experimentdjur uppräknad från 12 000 till 16 000 kronor.

Vidare föreslås en höjning av delposten till *inköp av specialiteter för efterkontroll* med 1 000 kronor till 3 000 kronor för att möjliggöra sådan kontroll i tillräcklig omfattning.

Delposten till *inköp av förbrukningsartiklar* föreslås i första hand med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, 13 302 kronor, uppräknad med 2 200 kronor till 13 000 kronor. Vidare borde för de förbrukningsartiklar, vilka erfordrades för det laboratoriearbete, som skulle ut-

föras vid laboratoriet av svenska farmakopékommittén, beräknas ett belopp av 2 000 kronor. Delposten har i enlighet härmed upptagits till (13 000 + 2 000) 15 000 kronor.

Delposten till *städning och renhållning* föreslås höjd från 6 400 till 7 200 kronor. Höjningen motiveras med det fr. o. m. den 1 januari 1948 gällande nya kollektivavtalet och med de ökade kostnaderna för tvätt samt med behovet av medel för fönsterputsning.

Delposten *diverse utgifter* slutligen har upptagits till oförändrat belopp, 900 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter har alltså av föreståndaren beräknats till (28 100 + 16 000 + 3 000 + 15 000 + 7 200 + 900) 70 200 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle vid bifall till vad föreståndaren föreslagit behöva upptagas till (1 000 + 10 000 + 10 000 + 70 200) 91 200 kronor.

Medicinalstyrelsen har ansett den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till inköp och underhåll av djur böra beräknas till 15 000 kronor i stället för av föreståndaren föreslagna 16 000 kronor. I övrigt har styrelsen tillstyrkt vad föreståndaren föreslagit. Styrelsen har i enlighet härmed beräknat anslagsposten till övriga utgifter till 69 200 kronor och anslaget i dess helhet till 90 200 kronor.

Departementschefen. Mot de föreliggande beräkningarna av anslagsposterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till *expenser* har jag intet att erinra. I likhet med föreståndaren och medicinalstyrelsen uppskattar jag alltså dessa anslagsposter till resp. 1 000, 10 000 och 10 000 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till *övriga utgifter* är det enligt min mening uppenbart, att laboratoriet måste äga tillgång till en sådan uppsättning av apparater, att det på ett fullgott sätt kan fullgöra sina viktiga uppgifter. Såsom föreståndaren nu framhållit och jag själv kunde konstatera vid ett besök på laboratoriet under hösten 1948, fylla vissa av de befintliga apparaterna icke de krav, man måste ställa på instrumentutrustningen vid en institution av detta slag. Härtill kommer, att ett trängande behov föreligger för laboratoriet att få tillgång till vissa apparater, som f. n. icke ingå i laboratoriets utrustning. Med hänsyn härtill anser jag mig icke kunna förorda någon reduktion av den av föreståndaren nu föreslagna nyanskaffningen. I enlighet härmed föreslår jag, att under delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument för nästa budgetår beräknas dels ett oförändrat belopp av 4 500 kronor för löpande underhåll och nyanskaffning, dels ock ett tillfälligt belopp av 23 600 kronor för anskaffning av den i föreståndarens framställning angivna apparaturen. Vad angår övriga delposter under anslagsposten till övriga utgifter tillstyrker jag, att delposterna till inköp och underhåll av djur och till inköp av förbrukningsartiklar höjas med 3 000 resp. 4 200 kronor till vardera 15 000 kronor. Den föreslagna höjningen av delposten till städning och renhåll-

ning torde kunna begränsas till 600 kronor. Delposten skulle alltså upptagas till 7 000 kronor. De båda återstående delposterna, inköp av specialiteter för efterkontroll och diverse utgifter, beräknar jag till oförändrade belopp, 2 000 resp. 900 kronor. I enlighet med det anförda uppskattar jag anslagsposten till övriga utgifter till $(4\,500 + 23\,600 + 15\,000 + 15\,000 + 7\,000 + 2\,000 + 900)$ 68 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas till $(1\,000 + 10\,000 + 10\,000 + 68\,000)$ 89 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 89 000 kronor.

[16.] 14. Svenska farmakopékommittén m. m. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 36 000 kronor. Såsom framgår av propositionen nr 196/1948 är av anslaget ett belopp av tillhopa 22 200 kronor avsett för arvoden till kommitténs ordförande och övriga ledamöter, till en sekreterare, till ett biträde för skriv- och laboratoriegörsmål samt till experter. Vidare ha för reseersättningar beräknats 6 800 kronor och för expenser 2 000 kronor. Slutligen har för bestridande av Sveriges andel i kostnaderna för nordiskt samarbete på farmakopéområdet beräknats ett belopp av förslagsvis 5 000 kronor.

Med skrivelse den 22 september 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *svenska farmakopékommittén* gjord beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Kommittén har därvid icke ifrågasatt annan ändring i förhållande till medelsanvisningen för löpande budgetår, än att kommittén ansett det för andel i gemensamma nordiska kostnader avsedda beloppet böra höjas med 8 000 till 13 000 kronor. Kommittén har alltså föreslagit, att anslaget för nästa budgetår skulle uppföras med $(36\,000 + 8\,000)$ 44 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har för egen del icke haft något att erinra mot kommitténs beräkningar.

Departementschefen. För arvoden, reseersättningar och expenser torde böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller resp. 22 200, 6 800 och 2 000 kronor. Vad angår det nordiska samarbetet på farmakopéområdet vill jag meddela, att efter inbjudan från svensk sida i november 1948 i Stockholm hållits en nordisk konferens i farmakopéfrågor. Vid denna konferens konstituerades en nordisk farmakopénämnd samt fattades beslut om nämndens sammansättning, arbetsuppgifter och befogenheter m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med de planer, som redovisades i propositionen nr 196/1948. Det planerade nordiska samarbetet på

farmakopéområdet har alltså numera kommit till stånd och erhållit fasta former. Med anledning härav böra för nästa budgetår medel finnas tillgängliga för bestridande av Sveriges andel för helt budgetår i de gemensamma nordiska kostnaderna. För detta ändamål torde i anslutning till de beräkningar, som framlades i nyssnämnda proposition, böra upptagas ett belopp av i runt tal 11 000 kronor. Jag förutsätter därvid, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma storleken av den svenska andelen samt att det bör vara Kungl. Maj:t obetaget att vidtaga sådana mindre jämkningar i förhållande till beräkningarna i propositionen, som kunna befinnas påkallade. Jag vill nämna, att anledningen till att i svenska farmakopékommitténs anslagsframställning den svenska andelen i de nordiska kostnaderna uppskattats till 13 000 kronor mot av mig föreslagna 11 000 kronor är, att i det av kommittén beräknade beloppet inräknats ett engångsbidrag för viss kontorsinredning. Detta bidrag torde emellertid komma att belasta innevarande års anslag.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslagsbehovet i dess helhet för nästa budgetår komma att uppgå till (22 200 + 6 800 + 2 000 + 11 000) 42 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska farmakopékommittén m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 42 000 kronor.

[17.] 15. Statens rättsläkarstation i Stockholm: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	93 000	99 231
1948/49 (statsliggaren s. 889)	97 300	—
1949/50 (förslag)	97 300	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens rättsläkarstation i Stockholm.

Kungl. Maj:t har vidare den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för stationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 14 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 57 800
3. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal	» 22 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 500

Summa förslagsanslag kronor 97 300

Med skrivelse den 22 september 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat av *föreståndaren för rättsläkarstationen, professorn W. Bosæus*, gjord fram-

ställning angående medelsbehovet för avlöningar vid stationen för nästa budgetår.

Föreståndaren har däri förnyat ett av honom i hans anslagsframställning för innevarande budgetår framlagt förslag om uppflyttning av befattningen som bårhusföreståndare från lönegrad Ce 13 till lönegrad Ca 14 och med utgångspunkt härifrån beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 20 900 kronor och anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 15 400 kronor. De båda återstående anslagsposterna har föreståndaren upptagit till oförändrade belopp, 57 800 resp. 3 500 kronor. Vid bifall till föreståndarens förslag skulle alltså anslaget uppföras med $(20\,900 + 15\,400 + 57\,800 + 3\,500)$ 97 600 kronor.

Medicinalstyrelsen, som i sin anslagsframställning för löpande budgetår icke ansåg sig kunna förorda förslaget om uppflyttning av bårhusföreståndaren till lönegrad Ca 14, har nu anført, att styrelsen icke funnit sådana förhållanden ha inträtt, vilka kunde föranleda ett ändrat ställningstagande från styrelsens sida i denna lönefråga. I anslutning härtill har styrelsen beräknat samtliga å avlöningsstaten upptagna anslagsposter till oförändrade belopp och alltså hemställt, att anslaget jämväl för nästa budgetår måtte upptagas till 97 300 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättsläkarstation i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 97 300 kronor.

[18.] 16. Statens rättsläkarstation i Stockholm: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	14 500	16 673
1948/49 (statsliggaren s. 889—890)	14 500	—
1949/50 (förslag)	16 200	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt följande omkostnadsstat för statens rättsläkarstation i Stockholm, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	6 000
3. Expenser	»	6 400
4. Övriga utgifter (för liktransporter till stationsorten samt för handräckning, som är förenad med läkarpersonalens verksamhet utom rättsläkarstationens centralanstalt), <i>förslagsvis</i>	»	2 000
Summa kronor		14 500

Med skrivelse den 22 september 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat av *föreståndaren för rättsläkarstationen, professorn W. Bosæus*, gjord beräkning av medelsbehovet för stationens omkostnader under nästa budgetår.

Föreståndaren har föreslagit, att anslagsposterna till *s j u k v å r d m. m.* och till *expenser* med hänsyn till belastningen under budgetåret 1947/48, 211 resp. 8 061 kronor, måtte uppräknas till 200 resp. 8 000 kronor.

För *reseersättningar* och för *övriga utgifter* har föreståndaren upptagit oförändrade belopp, 6 000 resp. 2 000 kronor.

I enlighet härmed har föreståndaren beräknat anslaget i dess helhet till $(200 + 8\,000 + 6\,000 + 2\,000)$ 16 200 kronor.

Medicinalstyrelsen har ansett den föreslagna uppräknningen av anslagsposten till *s j u k v å r d m. m.* befogad och har därför i likhet med föreståndaren upptagit posten till 200 kronor.

Anslagsposten till *reseersättningar* har styrelsen upptagit till oförändrat belopp, 6 000 kronor.

Beträffande anslagsposten till *expenser* har styrelsen föreslagit, att densamma uppdelas att omfatta en förslagsvis upptagen delpost till bränsle, lyse och vatten samt en högstbegränsad delpost till övriga *expenser*. Dessa båda delposter har styrelsen beräknat till 300 resp. 6 100 kronor, varför styrelsen alltså upptagit anslagsposten till *expenser* till sammanlagt $(300 + 6\,100)$ 6 400 kronor. Härvid är emellertid att märka, att styrelsen ansett, att utgifterna för fotografering, vilka f. n. avföras å anslagsposten till *expenser* och för föregående budgetår enligt styrelsen uppgått till 1 575 kronor, fr. o. m. nästa budgetår borde överflyttas till en särskild ny delpost under anslagsposten till *övriga utgifter*.

Under anslagsposten till *övriga utgifter* har styrelsen för liktransporter m. m. beräknat ett oförändrat belopp av 2 000 kronor, medan nyssnämnda nya delpost till kostnader för fotografering av styrelsen uppskattats till 1 600 kronor. I enlighet härmed har styrelsen för *övriga utgifter* beräknat sammanlagt $(2\,000 + 1\,600)$ 3 600 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen alltså uppskattat till $(200 + 6\,000 + 6\,400 + 3\,600)$ 16 200 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens förslag om uppdelning av anslagsposten till *expenser* på två delposter och om överflyttning av kostnaderna för fotografering från nämnda anslagspost till en särskild ny delpost under anslagsposten till *övriga utgifter* synes intet vara att erinra. Då jag härjämte ansett mig kunna godtaga styrelsens beräkning för nästa budgetår av de olika posterna under anslaget, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättsläkarstation i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 16 200 kronor.

[19.] 17. Medikolegala besiktningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	30 000	28 430
1948/49 (statsliggaren s. 890) ..	30 000	—
1949/50 (förslag)	30 000	—

Från detta anslag bestridas kostnader för rättsmedicinska obduktioner m. m., dock att kostnader, som hänföra sig till verksamheten vid statens rättsläkarstation i Stockholm, icke belasta anslaget utan i stället utgå från de för denna station anvisade anslagen.

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp, 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

Provinsialläkarstaten.

[20.] 18. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	4 740 000	4 630 910
1947/48	6 800 000	6 809 950
1948/49 (statsliggaren s. 890—896) ..	7 600 000	—
1949/50 (förslag)	7 950 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för förste provinsialläkare och provinsialläkare. Förteckningen upptager 24 förste provinsialläkarbefattningar i lönegrad Ca 33 och 506 provinsialläkarbefattningar i lönegrad Coa 1.

Kungl. Maj:t har vidare den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), *förslagsvis* kronor 6 400 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a. Arvoden till biträdande förste provinsialläkare kronor 11 600
 - b. Avlöning åt civila läkarstipendiater, *förslagsvis* » 18 400 » 30 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, *förslagsvis* » 450 000
4. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 720 000

Summa förslagsanslag kronor 7 600 000

I skrivelse den 22 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid inledningsvis anført i huvudsak följande i fråga om läget, vid tidpunkten för avlämnandet av styrelsens anslagsframställning, beträffande inrättandet av de under senare år av riksdagen beslutade nya provinsialläkardistriktet och tillsättandet av tjänsterna i de nytillkomna distriktet:

Med bortseende från befattningen såsom provinsialläkare i Visby distrikt, vilken befattning utan särskild ersättning bestrides av förste provinsialläkaren i Gotlands län, utgör f. n. det sammanlagda antalet av Kungl. Maj:t beslutade provinsialläkardistrikt 487. Förslag angående inrättande av återstående 19 av riksdagen medgivna distrikt ha av styrelsen överlämnats till Kungl. Maj:t. Av de vid 1946 och 1947 års riksdagar beslutade 100 provinsialläkarbefattningarna äro — fränsett nyssnämnda antal av 19 — 36 ännu icke tillsatta. Beträffande dessa senare har tiden för inrättandet av vederbörande distrikt ännu icke inträtt i 22 fall. I fråga om de övriga 14 befattningarna föreligga i 3 fall förslag hos Kungl. Maj:t, medan i de återstående 11 fallen ingen (kvarstående) sökande finnes till vederbörande tjänst. Här inverkar den blockad av vissa ledigförklarade provinsialläkartjänster, som föreligger på grund av skiljaktiga meningar hos å ena sidan arbetsmarknadsstyrelsen och byggnadsberedningen samt å andra sidan svenska provinsialläkarföreningen angående de utrymmen, som böra medgivas för en permanent provinsialläkarbostad. Medicinalstyrelsen utgår från att denna vitala fråga blir löst i så god tid, att man ej behöver taga hänsyn till denna faktor vid anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Med hänsyn till det sålunda anförda har styrelsen ansett sig böra utgå från att medel erfordras till samtliga 506 provinsialläkartjänster för hela budgetåret 1949/50.

Vad angår frågan, huruvida en utbyggnad av provinsialläkarorganisationen bör äga rum efter den 30 juni 1949, erinrar styrelsen om sin tidigare uttalade uppfattning, att en fortsatt utbyggnad vore av behovet starkt påkallad och att någon principiell invändning häremot ej rests från statsmakternas sida. I sak påverkades givetvis denna fråga av — förutom den statsfinansiella situationen, som det ej syntes tillkomma styrelsen att bedöma — den tillgång på läkare och bostäder, som då kunde föreligga.

I fråga om tillgången på läkare och bostäder anför styrelsen följande:

Enligt tidigare i olika sammanhang framlagda beräkningar tagas årligen i anspråk cirka 50 läkare såsom ersättare för pensionerade och avlidna tjänsteinnehavare; dessutom tillkomma varje år cirka 40 nya läkartjänster inom sjukhusvården; alltså behövas härför sammanlagt 90 läkare. De årligen utexaminerades antal uppgår till minst 150, vadan alltså minst 60 skulle kunna disponeras för tillkommande uppgifter. Inrättandet av förslagsvis 25 nya provinsialläkartjänster synes därför kunna väl rymmas inom det disponibla antalet nya läkare. De nyexaminerade gå visserligen

till en början huvudsakligen till sjukhusen, men därigenom frigöres ett motsvarande antal färdigutbildade för övergång till befattningar inom den öppna vården. Förutsättning härför är, att tillgång på provinsialläkartjänster finnes. Utbyggnaden av provinsialläkardistriktet bör därför fortgå med regelbunden takt för att icke de disponibla läkarkrafter, som inställt sig på att bli tjänsteläkare, skola övergå till andra nya arbetsuppgifter. Styrelsen har härvid icke tagit hänsyn till det ytterligare tillskott av läkarkrafter, främst för tillgodoseendet av rekryteringen av de fritt praktiserande läkarna, som betingas av de flyktingläkare, vilka nu i växande antal efter avslutade studier och kompletteringar erhålla behörighet att utöva läkar-konsten i landet. I ett senare skede synes man möjligen kunna räkna med att ett visst antal även av dessa efter vunnet svenskt medborgarskap kan erhålla tjänsteläkaranställning.

Vad särskilt angår föreliggande svårigheter att erhålla sökande till tjänster i vissa norrländska distrikt ävensom vikarier å vakanta tjänster eller vid semestrar och tjänstledigheter vill medicinalstyrelsen tillägga, att styrelsen i särskilda skrivelser den 16 juni 1948 framlagt förslag angående dels ändrade bestämmelser om rätt till förhöjd tjänstårsberäkning för provinsialläkare vid tjänstgöring i vissa norrländska provinsialläkardistrikt, dels ändrad civil läkarstipendiatsorganisation och förhöjda dagarvoden åt vikarier å provinsialläkartjänst m. m. Godtagas dessa förslag, torde berörda svårigheter till avsevärd del bortfalla. Svårare är att bedöma, i vad mån tillgången på bostäder kommer att lägga hinder i vägen för provinsialläkarorganisationens utbyggnad under nästa budgetår. Detta gäller, även om förenämnda tvist angående bostädernas storlek då är bilagd. Avgörande blir här på många håll de kommunala myndigheternas initiativ och möjligheter för frågans ordnande. Med hänsyn härtill bör ramen för organisationens utbyggnad icke tillmätas för snäv utan lämna utrymme för planering av bostadsfrågans lösning på längre sikt än det närmaste budgetåret.

Med beaktande av vad sålunda anförts och under erinran om sin den 27 november 1946 överlämnade plan för provinsialläkardistriktsindelningen föreslår styrelsen, att man för budgetåret 1949/50 räknar med 50 nytillkommande distrikt, även om samtliga dessa tjänster icke skulle kunna besättas under budgetåret i fråga. Av de 50 nya befattningarna kunde förslagsvis hälften beräknas bliva besatta under första halvåret 1950.

Med utgångspunkt härifrån har styrelsen beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till högst $[(24 \times 16\,000) + (506 \times 12\,000) + \frac{1}{2}(25 \times 12\,000)]$ 6 606 000 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas nedåt till 6 550 000 kronor. Posten till arvoden till biträdande förste provinsialläkare har styrelsen uppskattat till oförändrat belopp, 11 600 kronor. Därest styrelsens förenämnda förslag angående ändrad civil läkarstipendiatsorganisation och förhöjda dagarvoden åt vikarier å provinsialläkartjänst m. m. godtoges, borde enligt styrelsen dels posten till avlöning åt civila läkarstipendiater uppräknas till $(10 \times 10\,000)$ 100 000 kronor, dels anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppräknas med i runt tal 350 000 kronor till 800 000 kronor. För rörligt tillägg slutligen har styrelsen beräknat 738 400 kronor.

Styrelsen har alltså uppskattat anslaget i dess helhet för nästa budgetår till (6 550 000 + 11 600 + 100 000 + 800 000 + 738 400) 8 200 000 kronor.

Departementschefen. Redan vid anmälan i fjolårets statsverksproposition av medicinalstyrelsens i november 1946 framlagda förslag till ny plan för rikets indelning i provinsialläkardistrikt anslöt jag mig i princip till styrelsens uppfattning, att en utbyggnad av provinsialläkarorganisationen vore av behovet starkt påkallad och att antalet distrikt borde väsentligt ökas. Av vissa i propositionen närmare redovisade skäl — det rådande statsfinansiella läget, svårigheterna att erhålla sökande med önskvärda kvalifikationer till nyinrättade tjänster samt eftersläpningen i fråga om inrättandet av de av riksdagen redan tidigare beslutade provinsialläkardistriktet och tillsättandet av tjänsterna i dessa distrikt — ansåg jag mig likväl icke då kunna förorda, att några nya provinsialläkartjänster inrättades under innevarande budgetår.

Med hänsyn till eftersläpningen med inrättande av nya distrikt ansåg statsutskottet i likhet med mig, att med beslut om inrättande av ytterligare ett antal distrikt tills vidare borde anstå. Utskottet underströk emellertid samtidigt, att organisationens fortsatta utbyggande i oförminskad takt alltför vore ett synnerligen angeläget önskemål.

Riksdagen anslöt sig till vad utskottet sålunda uttalat.

Med anledning av medicinalstyrelsens nu framlagda förslag om inrättande av 50 nya provinsialläkardistrikt vill jag här ånyo framhålla, att enligt min mening utbyggnaden av tjänsteläkarorganisationen på landsbygden är en angelägenhet av synnerlig vikt. Trots detta anser jag mig dock icke böra föreslå, att riksdagen nu fattar beslut om inrättande av ett antal nya tjänster under nästa budgetår.

Såsom framgår av vad medicinalstyrelsen inledningsvis anför i sin anslagsframställning voro i september 1948 av de av riksdagen medgivna 506 provinsialläkardistriktet 19 ännu ej beslutade av Kungl. Maj:t. Vid samma tidpunkt voro — tjänsterna i nyssnämnda 19 distrikt inräknade — icke mindre än 55 av de av 1946 och 1947 års riksdagar beslutade nya provinsialläkartjänsterna ännu ej tillsatta. Anledningen till denna skillnad mellan antalet av Kungl. Maj:t beslutade distrikt och antalet tillsatta tjänster är lätt förklarlig. Inrättandet av ett nytt distrikt kräver som regel anordnande av bostad och mottagningslokaler för den nye läkaren, vilket även under normala förhållanden tager viss tid i anspråk och med nuvarande läge på byggnadsmarknaden blir än mer tidskrävande. På grund härav kommer i de flesta fall avsevärd tid att förflyta mellan dagen för Kungl. Maj:ts beslut om ett distrikts inrättande och tidpunkten för vederbörande läkares tillträde av tjänsten i det nya distriktet.

Med hänsyn till det anförda samt till de förberedelser, som erfordras, innan Kungl. Maj:ts beslut om inrättande av ett nytt distrikt kan med-

delas, skulle ett beslut av årets riksdag om inrättande av ett antal nya tjänster under budgetåret 1949/50 i realiteten knappast komma att medföra någon faktisk ökning under nämnda budgetår av antalet tjänstgörande läkare. Då emellertid en utbyggnad av organisationen bör fortsättas, så snart förutsättningar därför föreligga, torde, därest riksdagen icke gör någon erinran häremot, Kungl. Maj:t böra få vidtaga vissa förberedande åtgärder för inrättande av ett antal nya provinsialläkardistrikt, förslagsvis högst 25. Någon ökad medelsanvisning påkallas sålunda icke för nästa budgetår.

Med anledning av vad i fjolårets statsverksproposition anfördes om svårigheterna att erhålla sökande till nyinrättade tjänster, vill jag slutligen här omnämna, att Kungl. Maj:t, i syfte att underlätta rekryteringen till de norrländska distrikten, genom beslut den 19 november 1948 medgivit rätt till dubbel tjänstårsberäkning — vilken tidigare varit medgiven inom tolv distrikt i Norrland — beträffande ytterligare elva norrländska distrikt.

Jag övergår härefter till en beräkning av de olika i avlöningsstaten upptagna anslagsposterna.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde böra beräknas till oförändrat belopp, 6 400 000 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde för arvoden till biträdande förste provinsialläkare böra uppföras oförändrat belopp, 11 600 kronor. Jämväl för avlöning åt civila läkarstipendiater beräknar jag, då jag icke ansett mig kunna förorda medicinalstyrelsens i annat sammanhang framlagda förslag om ändrad civil läkarstipendiatsorganisation, samma belopp som för innevarande budgetår eller 18 400 kronor. Anslagsposten i sin helhet skulle alltså uppgå till $(11\,600 + 18\,400)$ 30 000 kronor.

För avlöningar till övrig icke ordinarie personal beräknar jag — under erinran om den redan under innevarande budgetår vidtagna höjningen av dagarvodena vid vikariat å provinsialläkartjänst (jfr prop. nr 303/1948 s. 37) — i likhet med medicinalstyrelsen ett belopp av 800 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen torde böra uppföras med samma belopp som under innevarande budgetår eller 720 000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså uppgå till $(6\,400\,000 + 30\,000 + 800\,000 + 720\,000)$ 7 950 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provin- sialläkare), <i>förslagsvis</i>	kronor 6 400 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Arvoden till biträ- dande förste provin- sialläkare	kronor 11 600
b. Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>förslagsvis</i>	» 18 400 » 30 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 800 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 720 000
Summa förslagsanslag kronor 7 950 000;	

b) till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:
Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag
av 7 950 000 kronor.

[21.] 19. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	10 000	14 245
1947/48	10 000	22 838
1948/49 (statsliggaren s. 897)	15 000	—
1949/50 (förslag)	25 000	—

I skrivelse den 22 september 1948 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget, med hänsyn till belastningssiffran för sistförflutna budgetår och då pågående utbyggnad av provinsialläkarorganisationen måste antagas komma att medföra en viss ökning av hithörande utgifter, för nästa bud-
getår måtte upptagas med ett till 25 000 kronor förhöjt belopp.

Departementschefen. I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hem-
ställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:
Sjukvård m. m. för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslags-
anslag av 25 000 kronor.

[22.] 20. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	200 000	168 759
1947/48	200 000	174 946
1948/49 (statsliggaren s. 897)	200 000	—
1949/50 (förslag)	200 000	—

I skrivelse den 22 september 1948 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget trots belastningen för sistförflutna budgetår dock, med hänsyn till den fortgående utökningen av antalet provinsialläkardistrikt, för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp, 200 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[23.] 21. Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	50 000	57 463
1948/49 (statsliggaren s. 897—901) ..	70 000	—
1949/50 (förslag)	75 000	—

[Kungörelse den 30 december 1911 (nr 163, s. 35) angående ändrade bestämmelser i fråga om statsbidrag till avlönande av extra provinsialläkare; kungörelse den 29 juni 1917 (nr 465) angående statsbidrag till avlönande av extra provinsialläkare i avlägset belägna, särskilt svårbesättliga distrikt; kungörelse den 8 maj 1925 (nr 206) angående dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.]

Av det för innevarande budgetår beviljade anslaget skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 14 maj 1948 ett belopp av förslagsvis 500 kronor avses för dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.

I skrivelse den 22 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under nästa budgetår samt därvid anfört följande:

Antalet inrättade statsbidragsberättigade extra provinsialläkardistrikt utgör f. n. 59. Statsbidrag utgår för vart och ett av dessa med 1 500 kronor för år. Härtill kommer fr. o. m. den 1 oktober 1949 ett likaledes med 1 500 kronor för år statsbidragsberättigat distrikt, varjämte styrelsen räknar med bifall till en av styrelsen gjord hemställan om inrättande av ytterligare ett statsbidragsberättigat distrikt. Å andra sidan komma enligt beslut av Kungl. Maj:t fr. o. m. den 1 januari 1949 tre extra distrikt att försvinna i samband med inrättande av nya ordinarie distrikt. Härjämte är att märka, att åtta av nuvarande extra distrikt av styrelsen föreslagits omändrade till ordinarie distrikt, vilka förslag f. n. äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

I 1948 års statsverksproposition (XI s. 55) har föredragande departementschefen förklarat sig icke ha något att i och för sig erinra mot ett av styrelsen avgivet förslag, att de extra provinsialläkardistriktet successivt ersattes med ordinarie distrikt, och 1948 års riksdag har lämnat detta uttalande utan erinran. Styrelsen vill härutinnan begränsa sig till att för tiden intill den 1 juli 1950 räkna med att ytterligare fyra extra provinsialläkardistrikt komma att uppgå i ordinarie distrikt. Därmed skulle tillkomstdagen för de äldsta statsbidragsberättigade extra provinsialläkardistriktet utgöra den 1 juli 1945.

Såvitt styrelsen har sig bekant föreligger f. n. ingen framställning om inrättande av extra provinsialläkardistrikt utöver förenämnda ansökan. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat hos svenska landstingsförbundet torde 1948 års landsting komma att begära inrättande av tillhopa högst tre extra provinsialläkardistrikt. Dessa torde böra beräknas bli inrättade senast den 1 juli 1949. Om motsvarande återhållsamhet iakttages av 1949 års landsting och man räknar med att då eventuellt begärda ytterligare tre distrikt medgivas bli inrättade omkring den 1 januari 1950, skulle anslagsbehovet under budgetåret 1949/50 uppgå till omkring $[(50 \times 1\,500) - \frac{1}{2} (4 \times 1\,500) + (3 \times 1\,500) + \frac{1}{2} (3 \times 1\,500)]$ 78 500 kronor, vilket anslagsbehov med hänsyn till den senaste belastningssiffran och på grund av osäkerheten i beräkningarna torde kunna begränsas till 75 000 kronor.

Styrelsen vill tillägga, att en förutsättning för anslaget hållande inom denna gräns synes vara att för budgetåret 1949/50 medel beviljas till nya ordinarie distrikt i enlighet med vad styrelsen i annat sammanhang föreslagit. Skulle så ej ske, måste medel anslås till ett utökat antal extra distrikt för att ej utvecklingen av provinsialläkarorganisationen skall praktiskt taget upphöra under budgetåret i fråga.

I enlighet med det anförda har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till 75 000 kronor, varav 500 kronor borde avses för dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.

Departementschefen. Vid anmälan i förra årets statsverksproposition av medicinalstyrelsens förslag till ny plan för rikets indelning i provinsialläkardistrikt förklarade jag mig i och för sig intet ha att erinra mot ett av styrelsen framlagt förslag, att de extra provinsialläkardistriktet skulle upphöra och ersättas med ordinarie distrikt. Emellertid borde själva systemet med extra distrikt icke försvinna utan möjligheten att inrätta sådana framdeles hållas öppen. Det kunde nämligen stundom visa sig lämpligt att inrätta extra distrikt, särskilt i sådana fall, där påtagligt behov föreläge av provinsialläkare men tvekan kunde råda om behovet vore stadigvarande. I vissa fall kunde det också befinnas lämpligt att inrätta extra distrikt för att erhålla möjlighet att bedöma, huruvida motsvarande i planen upptagna ordinarie distrikt vore lämpligt avvägda. Jag framhöll emellertid, att en viss försiktighet borde iakttagas vid tillskapandet av extra distrikt och att vid inrättandet av ett sådant distrikt inom en viss del av landet hänsyn jämväl borde tagas till behovet av tjänsteläkare i andra delar av riket.

Mot vad som anfördes i propositionen framställdes ingen erinran från riksdagens sida.

Under erinran om vad sålunda tidigare anförts, vilket vid tillämpningen kommer att innebära, att extra provinsialläkardistrikt komma att inrättas endast i ett strängt begränsat antal fall, biträder jag medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

Sjukvårdsanstalterna.

Sinnessjukvårdsanstalter.

[24.] 22. **Statens sinnessjukhus: Avlöningar.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 48 650 000 kronor. Vidare har till Statens sinnessjukhus: Omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 20 250 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har först i dagarna avgivit slutliga förslag rörande beräkningen av avlönings- och omkostnadsanslagen för statens sinnessjukhus för nästa budgetår. Jag har därför ännu icke varit i tillfälle att taga ställning till dessa förslag. Vidare har statens sinnessjukvårdsberedning nyligen framlagt förslag till åtgärder i syfte att underlätta rekryteringen av läkartjänsterna inom sinnessjukvården. Detta förslag är f. n. föremål för remissbehandling. Slutligen är att märka, att ett realiserande av samma berednings under punkten 8 omnämnda förslag om inrättande av lokala utskrivningsnämnder vid sinnessjukhusen — vilket likaledes f. n. är under remissbehandling — kommer att påverka medelsbehovet för nästa budgetår under avlöningsanslaget för statens sinnessjukhus.

Med hänsyn till nu nämnda omständigheter förordar jag, att avlönings- och omkostnadsanslagen för statens sinnessjukhus i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget synes därvid böra uppföras med 50 000 000 kronor och omkostnadsanslaget med 23 000 000 kronor.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställan under följande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens sinnessjukhus: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 50 000 000 kronor.

[25.] 23. **Statens sinnessjukhus: Omkostnader.** Under återopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 23 000 000 kronor.

[26.] 24. *Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	16 000	4 514
1948/49 (statsliggaren s. 906)	16 000	—
1949/50 (förslag)	16 000	—

Anslag för detta ändamål anvisades första gången för budgetåret 1947/48. Bestämmelser rörande anslaget användning ha meddelats i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 13 juni 1947, punkt 12, och den 14 maj 1948, punkt 17.

I skrivelse den 10 september 1948 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget, i avvaktan på ytterligare erfarenhet angående medelsbehovet för ändamålet, för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 16 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 kronor.

[27.] 25. *Utrustning av nya sinnessjukhus.* För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 425 000 kronor.

I skrivelse den 10 september 1948 har *medicinalstyrelsen* anfört, att styrelsen räknade med att planerade och pågående till- och ombyggnadsarbeten vid ett antal olika sinnessjukhus komme att bliva färdigställda i så god tid, att erforderlig utrustning med anledning därav måste anskaffas under budgetåret 1949/50. Styrelsen utginge vidare från att den erforderliga nyanskaffningen av modern utrustning åt sinnessjukhusen skulle fortsättas under nämnda budgetår. Så snart erforderliga utredningar beträffande medelsbehovet hunnit slutföras, avsåge styrelsen att inkomma med framställning i ämnet. Preliminärt beräknades medelsbehovet komma att uppgå till i runt tal 1 500 000 kronor.

Departementschefen. Medicinalstyrelsen har ännu icke inkommit med slutligt förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår till utrustning av nya sinnessjukhus. Enligt vad jag inhämtat är emellertid förslag i ämnet att vänta inom den närmaste tiden. I avvaktan härpå torde nu ifrågava-
5 — *Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

rande anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med det av medicinalstyrelsen preliminärt föreslagna beloppet, 1 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

[28.] 26. Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 000 000	1 263 858
1948/49 (statsliggaren s. 906—907)	1 550 000	—
1949/50 (förslag)	2 000 000	—

Anslaget är avsett för bestridande av den driftkostnadsersättning, som staten har att erlagga för de på psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala vårdade sjuka. Ersättningsfrågorna regleras närmare i fråga om kliniken i Lund i ett den 5 september och den 24 oktober 1928 mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena samt Malmöhus läns landsting å andra sidan träffat avtal samt beträffande kliniken i Uppsala genom av Kungl. Maj:t den 30 december 1946 meddelade bestämmelser i ämnet. Ersättningen utgår för varje underhållsdag vid kliniken i Lund med ett belopp motsvarande kostnaden per underhållsdag vid Lunds lasarett för det kalenderår, ersättningen avser, dock ej med högre belopp än som motsvarar medelkostnaden per dag för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent, samt vid kliniken i Uppsala med ett belopp motsvarande kostnaden per underhållsdag på akademiska sjukhuset enligt dess räkenskaper för det budgetår, ersättningen avser, beräknad på så sätt, att sjukhusets totala driftkostnader för budgetåret divideras med det totala antalet underhållsdagar för samma tid, varvid Uppsala läns landstings centralsanatorium undantages. Från de sålunda beräknade ersättningsbeloppen skola avräknas vårdavgifterna för de på resp. klinik vårdade sjuka.

Av det för löpande budgetår anvisade anslaget å 1 550 000 kronor ha 700 000 kronor beräknats för kliniken i Lund och 850 000 kronor för kliniken i Uppsala.

I skrivelse den 10 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår och därvid anfört följande:

Såsom driftkostnadsersättning för kliniken i Lund (114 vårdplatser) ha under budgetåret 1947/48 utbetalats 770 192 kronor. I sitt budgetförslag för år 1949 har direktionen för Lunds lasarett beräknat, att drift-

kostnaderna per underhållsdag vid lasarettet komma att uppgå till 24 kronor 12 öre mot 21 kronor för år 1948. Med hänsyn härtill och efter avdrag av inflytande vårdavgifter har styrelsen beräknat medelsbehovet under budgetåret 1949/50 för driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund till omkring 850 000 kronor.

Såsom driftkostnadsersättning för kliniken i Uppsala (115 vårdplatser) ha under budgetåret 1947/48 utbetalats 493 666 kronor. För innevarande budgetår har i akademiska sjukhusets inkomst- och utgiftsstat kostnaden per underhållsdag enligt under hand inhämtad uppgift beräknats komma att uppgå till 30 kronor 30 öre mot 25 kronor för budgetåret 1947/48. Med hänsyn härtill och efter avdrag av inflytande vårdavgifter har styrelsen beräknat medelsbehovet under budgetåret 1949/50 för driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Uppsala till omkring 1 150 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har alltså av medicinalstyrelsen uppskattats till (850 000 + 1 150 000) 2 000 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkningar torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniker-
na i Lund och Uppsala* för budgetåret 1949/50 anvisa ett
förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[29.] 27. Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	7 250 000	8 560 288
1947/48	7 500 000	10 119 202
1948/49 (statsliggaren s. 907)	10 000 000	—
1949/50 (förslag)	10 000 000	—

Genom avtal mellan Kungl. Maj:t samt städerna Stockholm, Göteborg och Malmö ha dessa städer förbundit sig att för all framtid omhänderha vården av sådana sinnessjuka, som ha hemortsrätt därstädes, varvid dock vissa mindre kategorier sinnessjuka undantagits. För den sjukvård, som städerna sålunda skola ombesörja, utgår årligt bidrag av statsverket enligt i avtalen fixerade grunder dels för driftkostnad, dels för s. k. platskostnad. En sammanfattning av dessa avtal återfinnes i 1928 års statsverksproposition (V s. 195—196).

Genom brev den 30 april 1927 och den 31 maj 1929 har Kungl. Maj:t fastställt vissa detaljbestämmelser beträffande statsbidragen i anslutning till de i avtalen meddelade föreskrifterna.

Detta anslag är avsett för bestridande av statens kostnader enligt avtalen. Under budgetåret 1949/50 skall statsbidrag utgå för kalenderåret 1949.

I skrivelse den 10 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräk-

ningar rörande medelsbehovet under nästa budgetår och därvid anført följande:

Belastningen på anslaget har under åren i allmänhet blivit något större än vad som på förhand beräknats. Merbelastningen beror huvudsakligen på den fortgående stegringen av vårdkostnaderna på statens sinnessjukhus. De förutsättningar (folkökningen i riket och storstäderna under år 1948, antalet underhållsdagar på statens sinnessjukhus under detta år samt den på statsverket belöpande kostnaden för underhållsdag på statens sinnessjukhus för samma år), på vilka en närmare beräkning av det uppkommande statsbidraget skulle bygga, äro f. n. synnerligen osäkra, och medicinalstyrelsen anser sig därför med utgångspunkt från belastningen å anslaget under sistlidna budgetår böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp, 10 000 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor.

[30.] 28. **Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett.**

[Kungörelse den 21 juni 1946 (nr 421).]

Statsbidrag utgår till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid eller i anslutning till lasarett. Bidrag utgår med följande belopp, nämligen för nybyggnad med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 6 000 kronor för vårdplats, samt vid ianspråktagande av för annat ändamål uppförd byggnad med högst hälften av kostnaderna för erforderliga om- eller tillbyggnadsarbeten, dock högst 3 000 kronor för vårdplats. I sistnämnda fall må, därest så prövas skäligt, bidrag kunna utgå jämväl med högst hälften av de å avdelningen belöpande ursprungliga byggnadskostnaderna, dock att det sammanlagda bidraget ej må överstiga 6 000 kronor per plats. Från bidrag äro tills vidare undantagna psykiatriska avdelningar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala och Lund.

Några medel ha hittills icke anvisats för detta ändamål.

I skrivelse den 18 oktober 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår.

Styrelsen framhåller, att till Kungl. Maj:t icke av styrelsen överlämnats någon ansökan om statsbidrag för hithörande ändamål. Ej heller hade till styrelsen ingivits någon sådan ansökan. Enligt vad styrelsen inhämtat genom förfrågningar hos landstingens sjukvårdsberedningar samt de städer, som ej deltog i landsting och å vilka statsbidragskungörelsen vore tillämplig, kunde i anledning av framställningar om statsbidrag, vilka vore

avsedda att göras före den 1 juli 1950, statsbidrag komma att erfordras till två anstalter, nämligen dels en avdelning vid lasarettet i Västerås med 342 000 kronor, dels ock en avdelning vid lasarettet i Östersund med 300 000 kronor. Enligt till styrelsen inkomna uppgifter hade inom ytterligare några landstingsområden frågan om inrättande av psykiatriska avdelningar varit föremål för behandling, och inom de närmaste åren syntes vara att förvänta, att flera sådana avdelningar komme att anordnas. I Göteborgs och Bohus län syntes beslut redan vara fattat om anordnande av en avdelning vid lasarettet i Uddevalla, men ansökan om statsbidrag härför vore enligt av vederbörande sjukvårdsberedning lämnad uppgift troligen icke att vänta före den 1 juli 1950.

I enlighet med det anförda har styrelsen uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår till (342 000 + 300 000) 642 000 kronor eller i avrundat tal 650 000 kronor.

Departementschefen. Det är f. n. icke möjligt att säkert bedöma, huruvida behov av medel under nästa budgetår kommer att föreligga i den av medicinalstyrelsen beräknade utsträckningen. Försiktigheten synes mig dock bjuda, att medel anvisas till sådant belopp, att möjlighet föreligger att tillgodose åtminstone den ena av de båda bidragsansökningar, som uppgivas vara att vänta före den 1 juli 1950. Härför skulle erfordras ett belopp av i runt tal 350 000 kronor. Beloppet torde böra anvisas såsom reservationsanslag under rubriken Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

[31.] 29. Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett.

[Kungörelse den 21 juni 1946 (nr 422).]

Statsbidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid eller i anslutning till lasarett utgår med 3 kronor för dag och patient, som är intagen å allmän sal eller därmed likställt rum. Bidraget utbetalas halvårsvis i efter-skott. Från bidrag äro tills vidare undantagna psykiatriska avdelningar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala och Lund.

Anslag för detta ändamål har för första gången anvisats för innevarande budgetår. Anslaget har därvid upptagits med 15 000 kronor, motsvarande beräknat statsbidrag för ett halvt år till driften av en psykiatrisk avdelning vid lasarettet i Linköping.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* anfört, att för nästa budgetår ett belopp av 30 000 kronor kunde beräknas bliva erforderligt till bidrag till driften av nyssnämnda psykiatriska avdelning. Därjämte syntes man böra räkna med att ett belopp av förslagsvis 70 000 kronor kunde komma att erfordras till driften av ytterligare en å två dylika avdelningar.

I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till (30 000 + 70 000) 100 000 kronor.

Departementschefen. Det är f. n. ovisst, om några nya psykiatriska avdelningar komma att bliva färdigställda inom sådan tid, att bidrag till deras drift kan ifrågakomma under nästa budgetår. Med hänsyn härtill synes det mig lämpligast, att man f. n. endast räknar med den redan i drift varande avdelningen i Linköping. För bidrag till denna bör, i enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit, för nästa budgetår beräknas ett belopp av 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[32.] 30. Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	1 250 000	1 208 793
1947/48	1 250 000	1 171 648
1948/49 (statsliggaren s. 908)	1 250 000	—
1949/50 (förslag)	1 250 000	—

[Kungörelse den 4 juni 1937 (nr 297), ändrad genom kungörelser nr 299/1943 och 248/1947.]

Statsbidrag utgår allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting och som ej heller genom särskilt avtal förbundit sig att omhänderha sinnessjukvården för i staden hemortsberättigade. Bidrag utgår med 1 krona 25 öre för dag och patient, på villkor att för patient, tillhörande det sjukvårdsområde, för vilket vårdhemmet är avsett, vårdavgift icke uttages med högre belopp än 75 öre för dag. Uppbär sådan patient folkpension, må dock, även om därigenom avgiften kommer att överstiga 75 öre för dag, såsom vårdavgift uttagas pensionsbeloppet efter avdrag av ett för pensionstagaren avsett belopp av 16 kronor för månad och därutöver för december månad 8 kronor. Bidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 10 september 1948 har *medicinalstyrelsen* anfört, att någon sådan ökning av antalet i drift varande vårdplatser, att den skulle komma att mera avsevärt påverka belastningen, icke syntes vara att förvänta under nästa budgetår. Med hänsyn härtill har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 1 250 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 250 000 kronor.

[33.] 31. Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: **Avlöningar.** För avlöningar och omkostnader vid statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa äro å riksstaten för innevarande budgetår uppförda de anslag, som framgå av följande sammanställning:

Anslag	Belopp kronor
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
Avlöningar, förslagsanslag	195 000
Omkostnader, förslagsanslag	108 500
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:	
Avlöningar, förslagsanslag	89 200
Omkostnader, förslagsanslag	46 400

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *skolöverstyrelsen* hemställt, att för avlöningar och omkostnader för nästa budgetår vid de båda anstalterna måtte anvisas följande belopp, nämligen för anstalten för gossar 198 500 och 118 800 kronor samt för anstalten för flickor 95 000 och 44 400 kronor.

Departementschefen. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 oktober 1948 har jag samma dag tillkallat fyra sakkunniga för att verkställa utredning angående frågan om anstaltsorganisationen för vården av svårskötta bildbara minderåriga sinnesslöa m. m. Utredningen i denna organisationsfråga kan icke väntas bliva färdigställd inom sådan tid, att förslag i ämnet kan underställas innevarande års riksdag. Emellertid ankom det enligt meddelade direktiv även och i första hand på de sakkunniga att utreda, vad som erfordrades för att skyndsamt åstadkomma bättre förhållanden än f. n. vid den nuvarande anstalten för gossar på Salbohed, samt att framlägga förslag till den upprustning i olika avseenden av anstalten, som krävdes härför. De sakkunniga hade i samband härmed att undersöka, huruvida motsvarande åtgärder vore påkallade i fråga om anstalten för flickor i Vänersborg. Förslag härom har nyligen avgivits av de sakkunniga. I avvidan på ställningstagandet till detta förslag torde de nu ifrågavarande fyra anslagen i riksstatsförslaget böra allenast beräknas preliminärt. Anslagen synas därvid kunna upptagas till de belopp, som framgå av följande sammanställning:

Anslag	Belopp kronor
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
Avlöningar, förslagsanslag	200 000
Omkostnader, förslagsanslag	120 000

Anslag	Belopp kronor
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:	
Avlöningar, förslagsanslag	95 000
Omkostnader, förslagsanslag	45 000

Medan jag under nästföljande punkt samt punkterna 36 och 37 gör framställning om beräkning av de övriga tre anslagen, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[34.] 32. Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: **Omkostnader.** Under återopande av vad jag anfört under nästföregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

[35.] 33. Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: **Ombyggnad av rättarbostad m. m.** Med skrivelse den 30 augusti 1947 överlämnade skolöverstyrelsen en av *styrelsen för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar* gjord framställning om anvisande av medel för omkostnader vid anstalten under budgetåret 1948/49. Anstaltsstyrelsen hemställde däri, att för nämnda budgetår den i omkostnadsstaten för anstalten uppförda delposten till underhåll av byggnader måtte tillfälligt uppräknas med 22 000 kronor. Av detta belopp voro 20 000 kronor avsedda för ombyggnad av rättarbostaden vid anstalten och 2 000 kronor för uppsättning av elmätare och omläggning av vissa elektriska ledningar.

I anstaltsstyrelsens framställning och därvid fogade handlingar anfördes beträffande de föreslagna arbetena i huvudsak följande:

Den byggnad, som nu användes som rättarbostad, vore en ligg-timrad envåningsbyggnad med delvis inredd vind. Den hade uppförts under 1870-talet och tidigare använts som underofficersmäss. Omkring år 1920 hade den inretts till familjebostad för jordbruksrättaren. Huset saknade källarvåning och den befintliga grästenssockeln vilade ej på frosthärdig grund utan direkt på marken. Golven vore lagda på ett bjälklag, som vilade på rösen och ej vore förankrat i syllarna. Isoleringen vore mycket otillfredsställande. Under de senaste åren hade utförts en del mindre reparationer för att avhjälpa golvdrag, ehuru utan resultat. Byggnaden inrymde tre boningsrum jämte kök och badrum samt en mindre kammare på vinden. Byggnadens allmänna beskaffenhet och det i densamma ingående goda materialet motiverade en restaurering, som förslagsvis kunde utföras så,

att byggnaden i sin helhet överflyttades på en ny, förut iordningställd källarvåning. Då planlösningen vore föga ändamålsenlig, borde denna i samband med överflyttningen ändras så, att i bottenvåningen anordnades två rum, kök, hall och badrum samt en trappa upp ett sovrum. I källarvåningen, som skulle sträcka sig under hela huset, borde anordnas pannrum, mat- och potatiskällare samt förrådsrum. De erforderliga arbetena kunde enligt av sakkunnig person verkställd beräkning utföras för 20 000 kronor.

Vad anginge de elektriska arbetena hade sakrevisionen anmärkt på det förhållandet, att vissa tjänstebostäder saknade elmätare och att ersättning för ström uttoges med fastställt belopp per bostad och år. I anledning härav hade skolöverstyrelsen i skrivelse till anstaltsstyrelsen den 23 april 1946 förklarat, att där befattningshavare skulle erlägga avgift för elektrisk ström till tjänstebostad, särskild mätare, s. k. undermätare, borde inmonteras. Utom uppsättning av mätare erfordrades en omfattande omgruppering och nymontering av invändiga ledningar. Kostnaderna för dessa elektriska arbeten hade uppskattats till 2 000 kronor.

Skolöverstyrelsen tillstyrkte för sin del, att medel anvisades till de föreslagna arbetena. Då rättarbostaden under alla omständigheter erfordrades för jordbruket, syntes ombyggnaden ej behöva anstå, tills den då aktuella frågan om en utvidgning av Salbhödsanstalten blivit slutligt avgjord. De äskade beloppen syntes, såvitt överstyrelsen kunde bedöma, vara skäligen. Då egendomen ännu icke syntes ha överförts till statens domäners fond, syntes erforderliga medel böra anvisas såsom ett reservationsanslag på driftbudgeten.

I avgivet utlåtande i ärendet fann *byggnadsstyrelsen*, efter besiktning på platsen, de föreslagna åtgärderna ändamålsenliga. De beräknade kostnaderna för flyttning och ombyggnad av rättarbostaden syntes dock för låga, därest arbetena utfördes på normalt sätt, och borde ökas från 20 000 till 35 000 kronor. I den mån vissa arbeten kunde utföras av anstaltens elever, minskades kostnaderna i motsvarande grad. Styrelsen framhöll vidare, att det föreslagna ombyggnadsarbetet måste betecknas som förhållandevis dyrbart. Det syntes dock vara att föredraga framför en nybyggnad med hänsyn till den besparing av material, som följde av detta tillvägagångssätt.

Vid anmälan i *propositionen nr 169/1948* av frågan om de nu nämnda arbetena förklarade jag mig icke kunna tillstyrka den föreslagna höjningen av delposten till underhåll av byggnader med 22 000 kronor. De med rådande förhållanden förbundna olägenheterna syntes enligt min mening ej vara så stora, att medel för arbetena i dåvarande läge med stark brist på såväl materiel som arbetskraft borde anvisas för budgetåret 1948/49. Jag förutsatte emellertid, att anstaltsstyrelsen vid en senare tidpunkt skulle återkomma till frågan.

Vad sålunda anförts i *propositionen* föranledde ingen erinran från *riksdagens* sida (statsutsk. utl. nr 215/1948; riksd. skr. nr 414/1948).

I sina av skolöverstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1948 överlämnade anslagsberäkningar för nästa budgetår har *anstaltsstyrelsen* nu fram-

hållit, att det vore obestriddigt, att rättarbostaden i sitt nuvarande skick vore dragig och kall samt att olägenheterna för bostadsinnehavaren och hans familj vore stora. En lägenhet kunde enligt anstaltsstyrelsen icke vara hälsosam, där — såsom här vore fallet — temperaturen vid golv och ytterväggar vid starkare kyla ginge ned under fryspunkten. Anstaltsstyrelsen upplyser vidare, att den byggnadssakkunnige, som utfört den beräkning, som legat till grund för anstaltsstyrelsens tidigare förslag, förklarat, att därest förutsättningarna för arbetets utförande vore desamma, dvs. att anstalten med egen arbetskraft utförde grundgrävning och återfyllning och att viss tillgänglig materiel finge användas, kostnaderna under inga förhållanden behövde överstiga 28 000 kronor. Anstaltsstyrelsen har hemställt, att för ombyggnaden och för de elektriska arbetena måtte anvisas tillhoppa 30 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt anstaltsstyrelsens förslag.

Departementschefen. Vid ett besök, som jag under hösten 1948 företog vid anstalten för att bilda mig en uppfattning om förhållandena där, hade jag även tillfälle att konstatera, att en förbättring av det nu ifrågavarande bostadshuset är i hög grad av behovet påkallad och att den föreslagna ombyggnaden därför icke utan mycket allvarliga olägenheter kan ytterligare uppskjutas. På vilket sätt än frågan om anstaltsorganisationen för det klientel, som nu omhändertages på anstalten, kan komma att lösas, kommer bostadshuset att vara erforderligt för det jordbruk, som är anknutet till anstalten. Jag anser mig därför böra förorda, att medel nu anvisas för ombyggnad av bostaden. För ändamålet torde böra beräknas ett belopp av 28 000 kronor. Jag tillstyrker vidare, att 2 000 kronor anvisas för vissa elektriska arbeten. Sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till 30 000 kronor, vilket belopp torde böra anvisas såsom reservationsanslag under rubriken Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Ombyggnad av rättarbostad m. m.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Ombyggnad av rättarbostad m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[36.] 34. Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Avlöningar. Hänvisande till vad jag anförte under punkten 33 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 95 000 kronor.

[37.] 35. Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader. På grund av vad jag anfört under punkten 33 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[38.] 36. Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	1 900 000	1 720 477
1947/48	1 800 000	1 708 542
1948/49 (statsliggaren s. 910—912)	1 700 000	—
1949/50 (förslag)	1 750 000	—

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 236), ändrad genom kungörelse nr 268/1942.]

Statsbidrag till anstalt för vård av obildbara sinnesslöa utgår halvårsvis i efterskott och utgör högst 225 kronor för envar av det antal patienter, som i medeltal för dag under det gångna halvåret vårdats på anstalten.

I skrivelse den 10 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att omkring 100 nya vårdplatser beräknades kunna tagas i anspråk för täckande av föreliggande vårdbehov och därför föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas till 1 750 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 750 000 kronor.

[39.] 37. Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa.

[Kungörelse den 30 juni 1944 (nr 535).]

Statsbidrag utgår allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. För uppförande eller inrättande av externatskola utgår bidrag endast i de fall, där undervisning av sinnesslöa prövas utan olägenhet kunna förläggas till dylik skola.

Statsbidrag utgår med högst 4 000 kronor för varje elevplats; dock må bidraget icke överstiga tre fjärdedelar av den verkliga kostnaden för erforderliga byggnads- och ändringsarbeten jämte, vid inköp av byggnad, tre fjärdedelar av köpesumman.

För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 9 november 1948 har *skolöverstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Överstyrelsen har upplyst, att — sedan ett beviljat men ej utbetalat bidrag frånräknats — ett belopp av i runt tal 267 300 kronor återstode å anslaget.

Överstyrelsen erinrar vidare om att på Kungl. Maj:ts prövning vore beroende en av överstyrelsen tillstyrkt ansökan om bidrag med 240 000 kronor. Vidare kunde före utgången av budgetåret 1949/50 väntas fyra ansökningar om bidrag med ett sammanlagt belopp av 1 052 000 kronor. Det syntes emellertid ovisst, om byggnadstillstånd kunde erhållas för samtliga de arbeten, som avsåges med sistnämnda fyra ansökningar, i så god tid, att anslag nu behövde beräknas för samtliga dessa arbeten. Enligt överstyrelsens mening syntes ett anslagsbelopp av 500 000 kronor vara tillfyllest.

Departementschefen. Då skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[40.] 38. Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	5 000 000	5 199 636
1948/49 (statsliggaren s. 912—914)	5 600 000	—
1949/50 (förslag)	5 600 000	—

[Kungörelse den 29 juni 1945 (nr 532) angående statsbidrag till driftkostnader vid anstalter för bildbara sinnesslöa och vid epileptikeranstalter; kungörelse den 30 juni 1948 (nr 550) om statsbidrag till avlöning åt föreståndare för samt vissa lärare vid sinnesslöskolorna och epileptikerskolorna.]

Till kommunal anstalt, som står under skolöverstyrelsens överinseende, utgår statsbidrag till driftkostnaderna med följande belopp, nämligen för upptagningshem 400 kronor för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under halvåret varit omhändertaget å hemmet, för skolhem 400 kronor för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen å anstalten eller på dess bekostnad åtnjutit underhåll, för externatskola eller externatplatser $\frac{3}{4}$ av styrkta verkliga kostnaden, dock högst 100 kronor, för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen åtnjutit undervisning, och för arbetshem

400 kronor för var och en av det antal sinnesslöa, som i medeltal för dag under halvåret varit intaget å hemmet, samt styrkta verkliga kostnaden, dock högst 90 kronor, för envar av det antal, som i medeltal för dag under halvåret utackorderats i kontrollerad familjevård, ansluten till anstalten. Till enskild anstalt under skolöverstyrelsens överinseende utgår statsbidrag med högst nu angivna belopp. Till kommunalt arbetshem, som står under medicinalstyrelsens överinseende, utgår statsbidrag med dels 400 kronor för var och en av det antal sinnesslöa, som i medeltal för dag under halvåret varit intaget å hemmet, dels ock styrkta verkliga kostnaden, dock högst 90 kronor, för envar av det antal, som i medeltal för dag under halvåret utackorderats i kontrollerad familjevård, ansluten till hemmet. Till enskilt arbetshem under medicinalstyrelsens överinseende utgår statsbidrag med högst nämnda belopp.

Statsbidrag utgår vidare till bestridande av kostnaderna för *avlöning* åt sådana föreståndare och lärare, som äro underkastade statens allmänna avlöningsreglemente. Bidrag utgår med 85 procent av huvudmannens kostnader för befattningshavare jämlikt avlöningsreglementet och därtill hörande tillämpningsbestämmelser tillkommande löneförmåner.

Bidrag till driftkostnader utbetalas halvårsvis i efterskott och bidrag till avlöning i efterskott för redovisningsår. Årligen i januari utbetalas förskott å bidraget till avlöning för löpande redovisningsår med belopp motsvarande 50 procent av det för föregående redovisningsår utbetalade bidraget.

Härjämte må nämnas, att från detta anslag under en följd av budgetår utgått bidrag till allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka för anordnande av en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna. För innevarande budgetår har för detta ändamål beräknats ett belopp av 6 000 kronor. Vidare har sedan åtskilliga år från anslaget utgått bidrag till föreningen för sinnesslöa barns vård för uppehållande av verksamheten vid föreningens seminarium Slagsta för utbildande av lärarinnor vid skolor för sinnesslöa barn. Då det vid tiden för avlåtagandet av 1948 års statsverksproposition var ovisst, om verksamheten vid seminariet skulle komma att fortgå under innevarande budgetår, ha några medel för bidrag till seminariet icke beräknats under anslaget för löpande budgetår. Slutligen må nämnas, att under vart och ett av budgetåren 1946/47 och 1947/48 enligt medgivande av riksdagen från anslaget anvisats ett belopp av högst 20 000 kronor för anordnande av en särskild med hjälpklasslärarutbildningen kombinerad kurs för utbildning av sinnesslölärare. Genom beslut den 1 oktober 1948 har Kungl. Maj:t ställt 20 000 kronor till skolöverstyrelsens förfogande för anordnande av ytterligare en sådan kurs under våren 1949.

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *skolöverstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår i avseende å de under överstyrelsens överinseende stående anstalterna.

Överstyrelsen har därvid upplyst, att en anstalt utvidgat sin skola med 10 elever, att tvenne anstalter beslutat att under den närmaste tiden provisoriskt utöka sina skolor samt att externatskolor vore planerade i flera städer redan under år 1948. Antalet lärartjänster beräknades på grund härav komma att öka med 15, varför överstyrelsen föreslår, att för statsbidrag till avlöning åt föreståndare och lärare beräknas ett från 1 877 000 kronor till 1 979 000 kronor höjt belopp.

I fråga om statsbidraget till övriga driftkostnader erinrar överstyrelsen om att för innevarande budgetår för detta ändamål beräknats ett belopp av 2 650 000 kronor. Under år 1948 komme såväl nybyggnader som utvidgningar av mera provisorisk karaktär att utföras vid några anstalter, varigenom antalet elevplatser komme att öka med minst 120 och antalet elever i externatklasser komme att stiga med minst 100. Överstyrelsen föreslår med hänsyn härtill, att för statsbidrag till övriga driftkostnader beräknas ett med 116 000 kronor till 2 766 000 kronor höjt belopp.

I enlighet härmed har överstyrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet för överstyrelsens vidkommande till (1 979 000 + 2 766 000) 4 745 000 kronor.

Vidare har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 10 september 1948 beräknat medelsbehovet för nästa budgetår beträffande de under styrelsens överinseende stående anstalterna till samma belopp som för innevarande budgetår eller 1 100 000 kronor. Styrelsen har vidare hemställt, att även för budgetåret 1949/50 måtte anvisas 6 000 kronor för en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna.

Departementschefen. Såsom framgår av det föregående har skolöverstyrelsen i sin anslagsframställning beräknat bidraget till lärarpersonalens löner för nästa budgetår till 1 979 000 kronor mot beräknade 1 877 000 kronor för innevarande budgetår. Av vissa uppgifter, som jag sedermera under hand erhållit från överstyrelsen, synes emellertid framgå, att båda dessa belopp äro alltför höga. Med ledning av nämnda uppgifter och med beaktande av de i statsbidragskungörelsen meddelade bestämmelserna angående utbetalningen av bidraget beräknar jag för egen del det erforderliga medelsbehovet för nästa budgetår för bidrag till lärarpersonalens löner till i runt tal 1 750 000 kronor.

Vad angår bidraget till övriga driftkostnader har detta av de anslagsäskande myndigheterna uppskattats till sammanlagt 3 866 000 kronor. Mot denna beräkning har jag intet annat att erinra, än att beloppet torde kunna avrundas till 3 850 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till (1 750 000 + 3 850 000) 5 600 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Vad beträffar övriga ändamål, vilka tillgodoses från detta anslag, till-

styrker jag, att även för nästa budgetår ett belopp av 6 000 kronor får utgå som bidrag till allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka för anordnande av en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna. Beloppet i fråga torde kunna rymmas inom det nyss angivna anslagsbeloppet.

Vad angår utbildningen av sinnesslölärare har 1946 års hjälp- och särklasslärarutrednings hösten 1947 framlagda förslag om inrättande av ett speciallärarinstitut, avsett bl. a. för utbildning av sinnesslölärare, ännu ej föranlett någon åtgärd från statsmakternas sida, och det är ovisst, om förslaget kommer att föreläggas årets riksdag. Däremot pågår utbildning av dylika lärare fortfarande vid seminariet å Slagsta. Huruvida verksamheten vid detta seminarium kommer att fortgå även efter utgången av läsåret 1948/49, är emellertid f. n. osäkert. Därest så icke skulle bliva fallet och om icke nyssnämnda speciallärarinstitut skulle komma till stånd fr. o. m. nästa budgetår, måste utbildningen av sinnesslölärare äga rum på annat sätt. En möjlighet är därvid att fortsätta med sådana till de särskilda kurserna för hjälpklasslärare anslutna kortare kurser, varav hittills två anordnats och ännu en kommer att äga rum under våren 1949. Möjligen äro även andra utvägar tänkbara. I dagens läge vill jag — på samma sätt som i föregående års statsverksproposition — förorda, att det, därest speciallärarinstitutet icke skulle komma till stånd, får ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den lämpligaste formen för ifrågavarande utbildning, varvid uppkommande kostnader — i likhet med bidraget till seminariet å Slagsta och kostnaderna för de med hjälpklasslärarutbildningen kombinerade kurserna — torde få bestridas från nu ifrågavarande anslag.

I detta sammanhang vill jag slutligen bringa till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t medgivit *dels* genom beslut den 27 augusti 1948, att en arbetshemsklass av externatkaraktär finge vara inrättad vid Göteborgs stads sinnesslöskola, *dels ock* genom beslut den 15 oktober 1948, att ett arbetshem av externatkaraktär finge vara inrättat vid Stockholms stads skola för bildbara sinnesslöa barn. I de båda besluten har tillika medgivits, att statsbidrag finge för läsåret 1948/49 utgå till driftkostnader och lärarlöner, varvid bestämmelserna i gällande statsbidragskungörelser beträffande externatplatser vid skolhem skulle äga motsvarande tillämpning. Såsom framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen för gällande statsbidragsgrunder, avse dessa icke statsbidrag i sådana fall som de nu nämnda. Då emellertid verksamheten med arbetshem av externatkaraktär av de myndigheter, som yttrat sig i de nämnda båda ärendena, ansetts synnerligen värdefull ur undervisningssynpunkt och det dessutom framhållits, att det ur ekonomisk synpunkt skulle vara fördelaktigt, om externatplatser kunde inrättas vid arbetshem, ha de gjorda framställningarna om statsbidrag till verksamheten ansetts böra bifallas, varvid dock medgivandet om statsbidrag tills vidare begränsats till att avse endast läsåret 1948/49. Då ifråga-

varande verksamhet är att betrakta såsom en försöksanordning och man knappast synes kunna räkna med att dylika externatavdelningar skola visa sig lämpliga annat än i ett begränsat antal fall, synes det mig icke nödvändigt att ändra gällande författningar på området. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, synes det i stället böra få ankomma på Kungl. Maj:t att, liksom skett i nyss nämnda två ärenden, från fall till fall pröva och avgöra, om statsbidrag bör utgå.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 600 000 kronor.

[41.] 39. **Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar.** Till detta ändamål har för löpande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 640 000 kronor. Vidare har till Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 236 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har först i dagarna avgivit slutliga förslag rörande beräkningen för nästa budgetår av avlönings- och omkostnadsanslagen för statens anstalt för fallandesjuka. Jag har därför ännu icke varit i tillfälle att taga ställning till dessa förslag. Med hänsyn härtill förordar jag, att de båda anslagen i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Anslagen synas därvid böra uppföras med oförändrade belopp, 640 000 resp. 236 000 kronor.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställan under följande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 640 000 kronor.

[42.] 40. **Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader.** Under åberopande av vad jag anført under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 236 000 kronor.

[43.] 41. **Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	7 000	6 603
1947/48	6 000	5 994
1948/49 (statsliggaren s. 916—917)	6 000	—
1949/50 (förslag)	6 000	—

Från detta anslag bestridas kostnaderna för resor för behövande elever vid statens anstalt för fallandesjuka vid början resp. slutet av sommar- och julledighet från anstalten till hemorten eller annan lämplig plats för vistelse under ledigheten och åter till anstalten ävensom för åtföljande vårdares resor. De närmare bestämmelserna rörande anslaget användande återfinnas i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 18 maj 1945, punkt 105.

I skrivelse den 10 september 1948 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget, med hänsyn till belastningen å detsamma under budgetåret 1947/48, måtte för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp, 6 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 kronor.

[44.] 42. Bidrag till epileptikeranstalter.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	660 000	704 130
1948/49 (statsliggaren s. 917)	675 000	—
1949/50 (förslag)	700 000	—

[Kungörelse den 29 juni 1945 (nr 532) angående statsbidrag till driftkostnader vid anstalter för bildbara sinnesslöa och vid epileptikeranstalter; kungörelse den 30 juni 1948 (nr 550) om statsbidrag till avlöning åt föreståndare för samt vissa lärare vid sinnesslöskolorna och epileptikerskolorna.]

Statsbidrag till driftkostnaderna utgår med högst följande belopp, nämligen för skolhem, inklusive vårdavdelning, med 450 kronor för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen å anstalten eller på dess bekostnad åtnjuter underhåll, samt för arbetshem med 450 kronor för var och en av det antal fallandesjuka, som i medeltal för dag varit intaget å anstalten, samt med styrkta verkliga kostnaden, dock högst 150 kronor för envar av det antal, som i medeltal för dag under halvåret utackorderats i kontrollerad familjevård, ansluten till arbetshemmet.

Statsbidrag utgår vidare till bestridande av kostnaderna för avlöning åt sådana föreståndare och lärare, som äro underkastade statens allmänna avlöningsreglemente. Bidraget utgår med 85 procent av huvudmannens kostnader för befattningshavare jämlikt avlöningsreglementet och därtill hörande tillämpningsbestämmelser tillkommande löneförmåner.

Bidrag till driftkostnader utbetalas halvårsvis i efterskott och bidrag till avlöning i efterskott för redovisningsår. Årligen i januari utbetalas förskott

6 — Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

å bidraget till avlöning för löpande redovisningsår med belopp motsvarande 50 procent av det för föregående redovisningsår utbetalade bidraget.

Härjämte må nämnas, att vid sidan av ordinarie statsbidrag, på grund av särskilt medgivande av riksdagen, under en följd av budgetår ett extra statsbidrag har utgått till svenska diakonsällskapet för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning. Nämda extra bidrag utgick tidigare med 15 000 kronor men har för innevarande budgetår höjts till 24 000 kronor. Som villkor för bidragets åtnjutande gäller bl. a., att vid avdelningen skola mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar, som inspektören för sinnesslövrården må meddela. Bidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 10 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår och därvid överlämnat en av svenska diakonsällskapets epileptikerstyrelse gjord framställning om ett extra statsbidrag för budgetåret 1949/50 till kliniken vid Berga vårdhem med samma belopp som för löpande budgetår eller 24 000 kronor.

Medicinalstyrelsen upplyser, att utgifterna under anslaget för styrelsens del under budgetåret 1947/48 utgjort 665 579 kronor. Enligt styrelsens mening kunde anslagbehovet för nästa budgetår beräknas med utgångspunkt från nämnda belastningssiffra. Därvid borde emellertid å ena sidan frånräknas ett under föregående budgetår utbetalat engångsbidrag till svenska diakonsällskapet å 20 000 kronor samt å andra sidan tilläggas ett belopp, motsvarande höjningen av det extra bidraget till kliniken vid Berga vårdhem, dvs. (24 000 — 15 000) 9 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår för styrelsens del till (665 579 — 20 000 + 9 000) 654 579 kronor eller i avrundat tal 655 000 kronor.

Vidare har *skolöverstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1948 beräknat medelsbehovet för statsbidrag till lärarlöner vid en anstalt av hithörande slag till 43 200 kronor mot beräknade 38 900 kronor för löpande budgetår.

Departementschefen. Mot den föreliggande framställningen om ett extra statsbidrag på oförändrat belopp, 24 000 kronor, för den kliniska undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem har jag intet att erinra.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har detta av de anslagsäskande myndigheterna beräknats till (655 000 + 43 200) 698 200 kronor. Mot dessa beräkningar synes intet annat vara att erinra, än att beloppet torde böra avrundas till 700 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att till svenska diakonsällskapet må — utan hinder av gällande bestämmelser om statsbidrag till epileptikeranstalter — för tiden fr. o. m. den 1 juli 1949 t. o. m.

den 30 juni 1950 utgå ett extra statsbidrag med högst 24 000 kronor för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning, på villkor, bland andra, att vid densamma mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar, som inspektören för sinnesslövrården må meddela;

b) till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[45.] 43. **Bidrag till vissa sanitära förbättringar m. m. vid svenska diakonsällskapets epileptikeranstalt å Stora Sköndal.** I skrivelse den 22 september 1948 har *svenska diakonsällskapets styrelse* gjort framställning om ett extra statsbidrag å 80 000 kronor för täckandet av kostnaderna för vissa sanitära förbättringar m. m. vid sällskapets epileptikeranstalt å Stora Sköndal. Till stöd för sin framställning har styrelsen anfört i huvudsak följande:

Vid svenska diakonsällskapets epileptikeranstalt å Stora Sköndal, Berga Normansgården, har under sommaren 1948 installerats ny sanitär anläggning. I samband därmed ha utförts diverse förbättrings-, omändrings- och målningsarbeten. Vid epileptikeranstalten ha tidigare endast funnits torr-klosetter, vilket av flera anledningar varit till mycket stor olägenhet. Någon wc-anläggning har tidigare icke varit möjlig att ordna, då anstalten icke kunnat erhålla något tillfredsställande avlopp. I samband med Stockholms stads framdragande av en avloppsledning genom Sköndal—Sköndalsbro har svenska diakonsällskapet och diakonanstalten låtit framdraga en servisledning från huvudavloppet till diakonanstalten och dess epileptikeranläggning. Denna servisledning är 1 700 meter lång, och kostnaderna för densamma utgöra totalt 130 000 kronor. För epileptikeranstaltens del belöpa sig kostnaderna enligt en av Stockholms stads gatukontor gjord uträkning till 50 000 kronor, vilken summa alltså belastar epileptikeranstaltens budget. Införande av wc-anläggning och därmed sammanhängande reparations-, ändrings- och målningsarbeten ha under sommaren 1948 dragit en kostnad av cirka 50 000 kronor, varför epileptikervårdens avdelning Berga Normansgården har åsamkats en utgift på 100 000 kronor.

Till bestridande av nämnda utgifter ha som gåva av enskild givare erhållits 10 000 kronor, och diakonsällskapet disponerar av egna medel 10 000 kronor, varför alltså en brist på 80 000 kronor uppstått. För att ytterligare belysa den ekonomiska ställningen må följande anföras:

För år 1947 uppstod ett underskott för diakonanstaltens epileptikerhem å Stora Sköndal av 10 877 kronor 50 öre och för dess vårdhem å Scheve av 5 211 kronor 55 öre eller tillhopa 16 089 kronor 05 öre. Detta underskott förorsakades *dels* av vissa reparationsarbeten, som måste utföras, *dels* av en avsevärd lönehöjning för befattningshavarna, *dels ock* av den allmänna kostnadsstegringen. Diakonsällskapet har emellertid vidtagit flera rationaliseringsåtgärder, vilka pressat ned kostnaderna i flera betydelsefulla avseenden, och budgeten skulle sannolikt ha visat ett bättre resultat under år 1948, om icke sällskapet måst ingå nytt kollektivavtal angående såväl den manliga som den kvinnliga personalen, vilket medfört en ökning av lönekontot med 44 769 kronor, vartill komma utgifter för pensionering

m. m., preliminärt beräknade till 15 000 kronor. Sällskapet har i detta läge ingått till medicinalstyrelsen med begäran om att få höja vårdavgifterna med 200 kronor per patient och år, vilket skulle betyda en inkomstökning för epileptikerhemmen med deras 208 vårdplatser å 41 600 kronor. Därtill kommer en förhöjning av det särskilda bidraget till kliniken å Berga med 9 000 kronor per år. Den sammanlagda inkomstökningen utgör alltså 50 600 kronor. Denna ökning av inkomsterna uppslukas följaktligen helt och hållet av de ökade lönerna m. fl. kostnader.

Av de sålunda lämnade uppgifterna framgår, att diakonsällskapets epileptikervård icke med nuvarande kostnader och avgifter är i stånd att svara för den stora utgiftsposten å 80 000 kronor för avloppet jämte gjorda reparations- och förbättringsarbeten. Ifrågavarande arbeten voro dock oundgängligen nödvändiga och ha samtidigt givit epileptikeranstalten en mycket god standard.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande över framställningen anfört följande:

Enligt styrelsens uppfattning hade det i princip varit önskvärt, att framställningen om statsbidrag gjorts före ifrågavarande arbetens utförande. De genomförda förbättringarna voro emellertid i hög grad av behovet påkallade och anstalten har därigenom tillförsäkrats en betydande förbättring av sin allmänhygieniska standard. En granskning av diakonsällskapets räkenskaper för år 1947 synes vidare ge vid handen, att sällskapet saknar egna medel till täckande av ifrågavarande utgifter i deras helhet. Med hänsyn härtill och då Stora Sköndal genom sitt tidsenliga undersökningsförfarande intager en klinisk särställning inom vårt lands epileptikervård, finner sig medicinalstyrelsen böra tillstyrka bifall till framställningen.

Departementschefen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har svenska diakonsällskapet under sommaren 1948 låtit framdraga en avloppsledning till sina olika anläggningar å Stora Sköndal. Av de därvid uppkomna kostnaderna, vilka enligt framställningen uppgått till 130 000 kronor, har — enligt kalkyler upprättade av Stockholms stads gatukontor, som för sällskapets räkning utfört arbetena med ledningen — ett belopp av 50 000 kronor beräknats belöpa på sällskapets epileptikeranstalt å Stora Sköndal. I samband med ledningsarbetena ha installerats ny sanitär anläggning vid epileptikeranstalten och verkställt vissa reparationer m. m. Dessa arbeten ha enligt framställningen dragit en kostnad av omkring 50 000 kronor. Enligt vad jag sedermera under hand inhämtat från sällskapet har det emellertid numera visat sig, att kostnaderna för avloppsföretaget stigit till omkring 170 000 kronor, varav enligt samma fördelningsgrund, som använts i sällskapets framställning, omkring 65 000 kronor skulle belöpa på epileptikervården. Å andra sidan ha kostnaderna för arbetena å epileptikerhemmen stannat vid i runt tal 45 000 kronor. Sammanlagt har alltså sällskapets epileptikervård belastats med en utgift av omkring 110 000 kronor.

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag, att det varit önskvärt, att sällskapets framställning om statsbidrag gjorts före igångsättandet av arbetena.

Emellertid voro, såsom av styrelsen vitsordats, arbetena i hög grad av behovet påkallade och de ha i betydande grad höjt epileptikeranstaltens allmänhygieniska standard. Med hänsyn härtill och då sällskapet saknar egna medel för täckande av de uppkomna utgifterna i deras helhet, vill jag i likhet med styrelsen förordas, att sällskapet erhåller statsbidrag för ändamålet med det äskade beloppet, 80 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa sanitära förbättringar m. m. vid svenska diakonsällskapets epileptikeranstalt å Stora Sköndal* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 80 000 kronor.

[46.] 44. **Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 260 000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av statsbidrag till driften av fyra enskilda anstalter för psykopatiska och nervösa barn, nämligen Mellansjö och Råbylunds skolhem samt Skärsbo och Frölundaborgs barnhem.

Till nämnda fyra anstalter utgick tidigare, jämlikt kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 303; ändr. 270/1942) angående statsbidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn, bidrag med 2 kronor för dag och vårdad elev. Genom beslut av 1948 års riksdag (prop. nr 170; riksd. skr. nr 240) ha emellertid fastställts nya grunder för bidrag till de fyra hemmen. Enligt dessa nya grunder, vilka gälla fr. o. m. kalenderåret 1948, utgå bidragen numera i form av platsbidrag, vilka fastställts med hänsyn till varje anstalts faktiska behov av understöd. Bidragen för plats och år ha därvid bestämts till för Mellansjö skolhem 1 900 kronor, för Skärsbo barnhem 1 200 kronor, för Frölundaborgs barnhem 1 100 kronor och för Råbylunds skolhem 900 kronor.

Med utgångspunkt från det f. n. godkända platsantalet vid envar av de fyra anstalterna (resp. 47, 23, 34 och 24 platser) har bidragsbehovet till hemmen enligt nyssnämnda nya grunder för löpande budgetår uppskattats till i runt tal 175 000 kronor. Härjämte har under det för innevarande budgetår anvisade anslaget beräknats ett engångsbelopp av omkring 87 000 kronor för bidrag till de fyra hemmen till täckande av underskott å verksamheten under åren 1946 och 1947.

I skrivelse den 10 september 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår till bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn.

Styrelsen har därvid till en början framhållit, att man syntes böra tills vidare räkna med att statsbidraget till driften av de fyra nyssnämnda anstalterna jämväl under nästa budgetår skulle kunna begränsas att för

samma platsantal utgå med högst de förut angivna beloppen för plats och år. Behovet av medel för statsbidrag till anstalterna har styrelsen i enlighet härmed för nästa budgetår beräknat till 175 000 kronor.

Styrelsen meddelar vidare, att styrelsen — som förutsatte, att för nytilkommande anstalter för vård av psykopatiska och nervösa barn de i kungörelsen nr 303/1937 med däri vidtagen ändring meddelade bestämmelserna allt fortfarande skulle gälla — under i kungörelsen angivna villkor godkänt ytterligare en anstalt för ändamålet med ett platsantal av 70. Efter ett statsbidrag av 2 kronor för dag och vårdad elev kunde behovet av medel för ändamålet för denna anstalt beräknas till $(70 \times 2 \times 365)$ 51 100 kronor eller i runt tal 50 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda har styrelsen hemställt, att för budgetåret 1949/50 till bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn måtte anvisas $(175\,000 + 50\,000)$ 225 000 kronor.

Departementschefen. I propositionen nr 170/1948, vari förslag framlades om nya grunder för statsbidrag till de befintliga fyra enskilda psykopat-hemmen för barn, nämligen Mellansjö och Råbylunds skolhem samt Skårsbo och Frölundaborgs barnhem, uttalades, att kungörelsen av år 1937 om statsbidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn kunde upphävas i samband med införandet av de nya statsbidragsgrunderna. Anledningen till detta uttalande var, att bestämmelserna angående bidragen till och verksamheten vid nämnda fyra hem skulle regleras i särskilda avtal samt att man vid tidpunkten för propositionens avlåtande icke ansåg sig ha anledning att räkna med några andra anstalter av hithörande slag än de fyra nyss nämnda. Kungörelsen syntes därför överflödig. Av vad medicinalstyrelsen nu anført framgår emellertid, att ännu en anstalt av hithörande slag tillkommit. För att bereda denna och eventuellt ytterligare nytillkommande anstalter möjlighet att erhålla statsunderstöd bör den nyssnämnda kungörelsen — som i avvaktan på fastställande av avtalen med de fyra nämnda hemmen ej satts ur kraft — bibehållas. Den omständigheten, att vid fjolårets riksdag speciella statsbidragsgrunder fastställts för de befintliga fyra enskilda anstalterna, bör nämligen icke medföra, att andra anstalter skola uteslutas från statsbidrag i enlighet med av riksdagen tidigare fastställda grunder. Någon sådan avsikt förelåg icke heller vid frågans behandling vid förra årets riksdag.

Vad angår medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår föranleda medicinalstyrelsens beräkningar ingen erinran från min sida. Jag uppskattar alltså i likhet med styrelsen anslaget till 225 000 kronor och hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

Universitetssjukhus.**[47.] 45. Karolinska sjukhuset: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	8 246 000	8 227 858
1948/49 (statsliggaren s. 918—926)	9 670 000	—
1949/50 (förslag)	9 980 000	—

Kungl. Maj:t har den 26 juli 1947 fastställt personalförteckning för karolinska sjukhuset. Förteckningen har sedermera jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 erhållit ändrad lydelse i vissa delar.

Kungl. Maj:t har vidare den 30 juni 1948 fastställt följande avlöningsstat för sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.**I. Radiofysiska och radiopatologiska institutionerna.**

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	121 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	16 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	60 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	21 400
Summa kronor		220 000

II. Sjukhuset i övrigt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 485 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	320 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	6 675 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	970 000
Summa kronor		9 450 000

III. Sammanfattning.

I. Radiofysiska och radiopatologiska institutionerna	kronor	220 000
II. Sjukhuset i övrigt	»	9 450 000
Summa kronor		9 670 000

I skrivelse den 7 september 1948 har *direktionen för karolinska sjukhuset* gjort framställning rörande medelsbehovet för avlöningar vid sjukhuset under nästa budgetår.

Direktionen har därvid inledningsvis erinrat om att sjukhusets hudklinik varit i huvudsak färdigställd vid ingången av år 1948. På grund av svårig-

heter att anskaffa personal för kliniken hade densamma emellertid kunnat tagas i bruk endast i mycket begränsad omfattning. I förhoppning att kliniken skulle kunna helt tagas i bruk före ingången av budgetåret 1949/50, hade direktionen räknat med full personaluppsättning för kliniken under nämnda budgetår i likhet med vad fallet varit i fråga om innevarande budgetår. Sjukhusets pediatrika klinik beräknades bli färdigställd vid utgången av år 1950. Driften av densamma kunde således icke påbörjas förrän under budgetåret 1950/51. I fråga om garnisonssjukhuset hade direktionen räknat med i huvudsak oförändrad drift under nästa budgetår.

Vad först beträffar läkarpersonalen har direktionen till att börja med erinrat om att föreståndaren för *radiopatologiska institutionen* såsom särskild ersättning för de histologiskt-diagnostiska undersökningar, som ankomme på institutionen, fr. o. m. den 1 juli 1940 tillerkänts dels ett föreståndararvode å 1 500 kronor och dels därutöver ett belopp av 4 500 kronor för år. Sistnämnda belopp, vilket utginge från den i sjukhusets omkostnadsstat uppförda posten till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, hade, sedan undersökningarnas antal under åren 1939—1945 ökat från omkring 3 000 till omkring 4 100 för år, fr. o. m. den 1 juli 1946 höjts till 6 500 kronor för år. Beloppet i fråga delades mellan föreståndaren och de läkare, som biträdde i arbetet. Med anledning av den ytterligare ökning av undersökningarnas antal, som därefter inträffat — antalet undersökningar hade numera stigit till omkring 4 500 per år — hade föreståndaren för institutionen, professorn O. Reuterwall, påkallat omprövning av denna fråga, varvid han, under återopande av en promemoria från svenska patologförbundet, hemställt, att ersättningen för undersökningarna måtte utgå med visst belopp, 5 kronor, för varje undersökning. Vid nuvarande antal undersökningar skulle ersättningen därvid stiga till omkring 22 500 kronor för år. I patologförbundets promemoria hade återopats de ersättningsgrunder, som tillämpades i avseende å de undersökningar av ifrågavarande slag, vilka utfördes på de patologiska institutionerna vid Uppsala och Lunds universitet för vederbörande undervisningssjukhus räkning. Vid karolinska sjukhusets radiopatologiska institution föreläge emellertid — framhåller direktionen — en avgörande olikhet i förhållande till nyssnämnda institutioner, såtillvida att den radiopatologiska institutionen och karolinska sjukhuset tillhörde samma huvudman, vilken i huvudsak avlönade institutionens befattningshavare och bestrede övriga omkostnader för densamma, och att det inginge i institutionens arbetsuppgifter att utföra undersökningarna i fråga. Enligt vad som uttalats i propositionen nr 74 till 1941 års riksdag, vid vilken beslut meddelats om institutionens förstatligande, borde de vid institutionen anställda befattningshavarna vara skyldiga att fullgöra de arbetsuppgifter, som erfordrades för karolinska sjukhusets räkning. Den ersättning för de vid institutionen verkställda undersökningarna, som hittills utgått till institutionens föreståndare, hade i viss ut-

sträckning varit avsedd för den underordnade läkarpersonal, som biträtt föreståndaren vid undersökningarna. Då det syntes vara ådagalagt, att denna personal behövde förstärkas, måste det anses vara riktigast att nu överge denna indirekta form av ersättning för ifrågavarande personal och i stället förstärka den underordnade läkarpersonalen med en underläkare. I enlighet härmed föreslår direktionen, att vid institutionen inrättas en förste underläkartjänst och att ersättningen å 6 500 kronor upphör att utgå.

I detta sammanhang må vidare omnämnas, att från den i sjukhusets omkostnadsstat uppförda posten till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården härjämte utgår ett belopp av högst 8 500 kronor för patologiska undersökningar vid *patologiska avdelningen*, att fördelas mellan de befattningshavare, som anförtros dessa uppgifter.

I samband med sina beräkningar av sjukhusets omkostnadsanslag för nästa budgetår har direktionen omnämnt, att föreståndaren för den patologiska avdelningen, professorn i patologisk anatomi Å. Wilton, under åberopande av svenska patologförbundets nyssnämnda promemoria hemställt, att ersättningen för undersökningarna vid nämnda avdelning måtte få utgå efter av patologförbundet förordade grunder, dvs. med 5 kronor för undersökning. Direktionen framhåller för sin del, att avdelningens föreståndare i arbetet med dessa undersökningar biträddes dels av institutionens underordnade läkarpersonal, vars avlöningar utginge från karolinska institutets anslag, och dels av teknisk biträdespersonal, som avlönades från sjukhusets anslag. Förhållandena vid avdelningen vore såtillvida likartade med vad fallet vore vid den radiopatologiska institutionen, att staten vore huvudman för såväl sjukhuset som institutionen, vilken dels vore avsedd för den medicinska undervisningen och dels utgjorde sjukhusets patologiska avdelning. Å andra sidan föreläge vissa olikheter. Beträffande professorn i patologisk anatomi stadgades i §§ 36 och 37 av reglementet för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, dels att han vore föreståndare för sjukhusets patologiska avdelning, dels ock att han vore skyldig att utföra de åligganden, som i vederbörlig ordning bleve honom ålagda. Någon uttrycklig föreskrift om åliggande för honom att utföra undersökningar av ifrågavarande slag hade emellertid icke meddelats. Då hans undervisningsuppgifter finge anses vara mer omfattande än professorns i radiopatologi, vore han i högre grad än denne i behov av biträde vid dessa undersökningar. Emellertid syntes arbetsuppgifterna för den underordnade läkarpersonalen vid patologisk-anatomiska institutionen enligt gällande instruktioner vara begränsade till undervisning och forskning, medan personalen vid den radiopatologiska institutionen borde vara skyldig att fullgöra de arbetsuppgifter, som erfordrades för sjukhusets räkning. För att de underordnade läkarna vid den patologisk-anatomiska institutionen skulle åtaga sig att vid sidan av de undervisnings- och forskningsuppgifter, som instruktionsenligt ålåg dem, utföra patologiska undersökningar för sjukhusets räkning, syntes erfordras,

att särskild ersättning utginge till dem för undersökningarna. Sådan ersättning hade hittills uppburits efter överenskommelse mellan dem och institutionsföreståndaren angående fördelningen av det ersättningsbelopp å 8 500 kronor, som utgått till institutionen. Det syntes emellertid vara mer ändamålsenligt, om ersättningen, på sätt patologförbundet förordat, utginge med visst belopp för undersökning, varigenom skulle vinnas, att fördelning av ersättningen komme att ske efter det antal undersökningar, som envar av de på institutionen tjänstgörande läkarna utförde. Direktionen anser sig därför böra förorda en sålunda ändrad grund för ersättningens utgående. Under förutsättning att ersättningen per undersökning utginge med av patologförbundet föreslaget belopp, 5 kronor, och att antalet undersökningar vid institutionen uppginge till omkring 4 500 för år, skulle ersättningen komma att uppgå till cirka 22 500 kronor för år. Direktionen har i enlighet härmed vid beräkningen av omkostnadsanslaget uppskattat ersättningen till sistnämnda belopp.

Vidare har direktionen förnyat sina tidigare framförda förslag om höjning av arvodet för biträdande läkaren vid gymnastikavdelningen från 7 764 till 8 960 kronor (befattningshavaren i fråga uppbär jämväl ett undervisningsarvode å 2 800 kronor på gymnastiska centralinstitutets stat) samt arvodet för föreståndaren vid tandpolikliniken från 7 200 till 11 760 kronor. Som skäl för förslagen har anförts bl. a., att innehavarna av befattningarna i lönehänseende borde jämnställas, biträdande läkaren vid gymnastikavdelningen med övriga biträdande läkare och föreståndaren för tandpolikliniken med övriga poliklinikföreståndare.

Direktionen erinrar fortsättningsvis om att den nyuppförda hudkliniken med dess 166 vårdplatser och stora polikliniker börjat tagas i bruk under det senast gångna budgetåret. Sjukhusets vårdplatsantal hade därigenom utökats till omkring 1 220. Då de gemensamma förvaltningsuppgifterna vid sjukhus av denna storleksordning i allmänhet ansåges vara mycket tyngande, hade direktionen ansett sig böra räkna med att arbetsuppgifterna för befattningshavare vid olika gemensamma avdelningar inom sjukhuset därmed skulle ökas i avsevärd grad. Att direktionen icke tidigare påkallat däremot svarande löneförbättring för dessa befattningshavare hade berott på att direktionen ansett därmed kunna anstå, till dess sjukhuset inom några år komme att utökas med ytterligare en stor klinik, nämligen barnkliniken. Erfarenheterna under den tid, som förflutit sedan hudkliniken börjat tagas i bruk, hade emellertid tydligt visat, att ifrågavarande befattningshavares arbetsuppgifter därvid blivit eller kunde beräknas bli mera omfattande och mera tyngande än vad som befarats. Då därjämte arbetet på barnkliniken uppförande syntes komma att draga längre tid än som tidigare beräknats, ansåge sig direktionen redan nu med anledning av hudkliniken ibruktagande böra föreslå förhöjd lönegradsplacering för ifrågavarande befattningshavare.

I enlighet härmed har direktionen, så vitt avser läkarpersonalen, hemställt, att befattningen som personalläkare måtte uppflyttas från lönegrad Ce 29 till lönegrad Ce 31.

Vad angår den övriga sjukvårdspersonalen föreslår direktionen med samma motivering, som anförts i fråga om nyssnämnda förslag om uppflyttning av personalläkaren till högre lönegrad, att första föreståndarinnan uppflyttas från lönegrad Ca 19 till lönegrad Ca 20 och att den föreståndarinna i lönegrad Ca 16, som — med undantag för radiumhemmet — hade att förestå sjukvårds- och ekonomibiträdespersonalen vid sjukhuset, uppflyttas från lönegrad Ca 16 till lönegrad Ca 18.

I fråga om tjänsterna som social kurator erinrar vidare direktionen om att statens lönenämnd i annat sammanhang förordat uppflyttning av tre befattningar vid karolinska sjukhuset och en vid serafimerlasarettet till 19 lönegraden samt övriga ifrågavarande befattningar till 17 lönegraden. Med hänsyn härtill och då landstingen vid sina sjukhus tillämpade motsvarande lönesättning för därvarande kuratorer, vilket måste återverka på möjligheten att rekrytera kuratorstjänsterna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, hemställer direktionen i detta sammanhang, att vid karolinska sjukhuset två befattningar uppflyttas från lönegrad Ca 15 till lönegrad Ca 19, en från lönegrad Ce 15 till lönegrad Ce 19 och två från lönegrad Ce 15 till lönegrad Ce 17.

Direktionen har vidare — med anledning av en framställning från överläkaren vid psykiatriska kliniken, professorn T. Sjögren, och under hänvisning till den ökade patientomsättningen på kliniken, vilken medfört ökad arbetsbelastning för klinikens kurator och klinikens laboratoriebiträde för elektroencefalografiska undersökningar — föreslagit en utökning av klinikens personal med en kurator i lönegrad Ce 17 och ett laboratoriebiträde i lönegrad Ce 11, båda med halvtidstjänstgöring.

Härjämte föreslår direktionen, att en befattning som översköterska i lönegrad Ce 12 vid blodgivarcentralen förändras till ordinarie befattning i motsvarande lönegrad samt att vid samma central inrättas en befattning som sjuksköterska i lönegrad Ce 10. Till stöd härför har åberopats en framställning från föreståndaren för centralen, numera professorn B. Malmgren, som framhållit bl. a., att verksamheten vid centralen undergått en kraftig ökning. Organisationen hade från början byggts upp för ett beräknat antal av 1 800 blodtransfusioner per år. Antalet blodtappningar under de första månaderna år 1948 hade emellertid utgjort 500 å 550 per månad. Det vore därför ett oavvisligt krav, att centralens nu hårt belastade personal erhöle ett tillskott. Vidare borde översköterskan vid centralen överföras till ordinarie stat.

Direktionen erinrar vidare om att den i skrivelse till chefen för ecklesiastikdepartementet den 20 april 1948 angående åtgärder i anledning av personalbristen vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet framhållit,

att den bristande tillströmningen av sökande till sjukhusens biträdesbefattningar i viss mån kunde antagas bero på de dåliga befordringsmöjligheter, som föreläge för innehavarna av dessa befattningar, att förbättrade befordringsmöjligheter skulle åstadkommas genom införande av biträdesbefattningar i högre lönegrader, avsedda för biträden, som förvärvat ökade kvalifikationer i arbetet, samt att direktionen hade för avsikt att inkomma med förslag i detta avseende.

Direktionen fortsätter:

Direktionen anser befattningar i högre lönegrader vara särskilt behövliga för den biträdespersonal, som tjänstgör på vårdavdelningarna. Vad karolinska sjukhuset angår har arbetet därstädes i allmänhet fördelats så, att biträdespersonalens arbetsuppgifter varit i huvudsak begränsade till städnings- och rengöringsarbeten, medan sjukvårdsarbetet förbehållits sjuksköterskor och sjukvårdselever. Denna gränsdragning i fråga om arbetsuppgifterna, vilken i viss mån kan ha bidragit till svårigheterna att rekrytera vårdavdelningarnas biträdespersonal, synes icke längre kunna upprätthållas, sedan antalet sjukvårdselever vid sjukhuset under de senaste åren successivt nedgått. Det är därför nödvändigt, att sjukvårdsuppgifter i viss utsträckning ombesörjas av biträdespersonal, såsom fallet är vid flertalet andra sjukhus inom landet. En förutsättning härför är dock, att biträdespersonalen erhåller utbildning härför, i den mån densamma ej i tidigare tjänstgöring vunnit sådan utbildning. Tills vidare anser sig direktionen böra föreslå, att ett antal av 50 befordringstjänster inrättas för sjukhusets sjukvårdsavdelningar för att tagas i användning i den utsträckning, som efter närmare utredning befinnes vara behövlig för sjukvården. Befattningarna i fråga synas böra placeras i lönegrad Ce 6 och benämnas första sjukhusbiträden.

Vidare hemställer direktionen, att ett belopp av förslagsvis 30 000 kronor måtte anvisas för bestridande av kostnaderna för utbildningskurser för biträdespersonal, inklusive avlöning under utbildningstiden för vid sjukhuset anställda biträden, som genomgå sådan kurs.

Härjämte föreslår direktionen, att 50 sjukvårdsbiträden i lönegrad Ce 3 och 23 sjukvårdsbiträden i lönegrad Ce 2, med anledning av att motsvarande personal vid Stockholms stads sjukhus erhållit förhöjd löneställning, uppflyttas till lönegrad Ce 4 och därvid erhålla den ändrade tjänstebekräftelsen sjukhusbiträden.

Slutligen har direktionen upplyst, att överläkarna vid radiumhemmet, röntgenavdelningen och hudkliniken, professorerna E. Berven, Å. Åkerlund och S. Hellerström, hemställt, att tre fotografitjänster vid sjukhuset, avsedda en för radiumhemmet, en för hudkliniken och en för sjukhuset i övrigt, måtte uppflyttas från 9 till 16 lönegraden. Direktionen framhåller, att kvalificerade fotografer i allmänhet syntes åtnjuta högre löneförmåner än fotograferna vid karolinska sjukhuset och att risk föreläge för att dessa senare skulle lämna sina anställningar, om icke löneförbättring bereddes dem. Direktionen hemställer därför, att två fotografer (radiumhemmet och

sjukhuset i övrigt) uppflyttas från lönegrad Ca 9 till lönegrad Ca 11 och att en fotograf (hudkliniken) uppflyttas från lönegrad Ce 9 till lönegrad Ce 11.

Beträffande ekonomipersonalen föreslår direktionen av samma skäl, som åberopats till stöd för förslaget om förbättring av personalläkarens löneställning, uppflyttning av dels befattningen som förste köksföreståndare från lönegrad Ca 19 till lönegrad Ca 20, dels befattningen som tvättföreståndare från lönegrad Ca 11 till lönegrad Ca 15 och dels befattningen som slöjdföreståndare från lönegrad Ca 12 till lönegrad Ca 13.

Direktionen erinrar härefter om att Kungl. Maj:t den 4 juni 1948 tillerkänt Stockholms stad statsbidrag till bestridande av kostnader för anordnande av en kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter. I samband därmed hade Kungl. Maj:t föreskrivit, att tillfälle skulle beredas direktionen att disponera två platser vid kursen. Vidare hade Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 medgivit, att vissa förmåner finge utgå till två av direktionen utsedda elever vid kursen. Kursen kunde beräknas komma att avslutas under förra hälften av år 1949, varefter de elever, som direktionen utsett, syntes äga förutsättningar att delta i sysselsättnings- och arbetsterapin vid de under direktionen ställda sjukhusen. Härför erfordrades emellertid, att motsvarande antal befattningar funnes tillgängliga. Direktionen föreslår därför, att två slöjdlärbefattningar inrättas för att av direktionen placeras vid det eller de sjukhus, där desamma ur sjukvårdens synpunkt vore mest behövliga. Befattningarna syntes tills vidare böra placeras i lönegrad Ce 12.

Direktionen föreslår vidare, att befattningen som trädgårdsmästare uppflyttas från lönegrad Ca 14 till lönegrad Ca 16. Som skäl härför har åberopats befattningshavarens omfattande och krävande arbetsuppgifter. Härjämte föreslår direktionen, att en vaktmästare i lönegrad Ca 9, som tjänstgör som trädgårdsmästarens närmaste biträde, uppflyttas till biträdande trädgårdsmästare i lönegrad Ca 11 samt att maskintvättaren i lönegrad Ca 9 uppflyttas till lönegrad Ca 11. För båda dessa befattningar erfordrades enligt direktionen god yrkesutbildning.

I anslutning till vad direktionen framhållit angående biträdespersonalen inom vårdavdelningarna anför direktionen vidare, att även inom ekonomivardavdelningarna rekryteringssvårigheter påkallade inrättandet av högre biträdestjänster. Direktionen föreslår därför, att 15 befattningar som ekonomibiträde i lönegrad Ce 3 uppflyttas till lönegrad Ce 6 och därvid benämnas första sjukhusbiträden. Vidare föreslås, att 250 befattningar som ekonomibiträde i lönegrad Ce 3 och 135 befattningar som ekonomibiträde i lönegrad Ce 2 uppflyttas till tjänster som sjukhusbiträde i lönegrad Ce 4. Å andra sidan kunde 4 ekonomibitradestjänster i lönegrad Ce 3 vid garnisonssjukhuset indragas. Vid garnisonssjukhuset kunde vidare enligt direktionen indragas en befattning som tvättföreståndare i lönegrad Ce 8.

I fråga om administrations- och kontorspersonalen hemställer direktionen om uppflyttning av dels befattningen som sjukhusintendent från lönegrad Ca 29 till lönegrad Ca 32, dels befattningen som kansliskrivare å inskrivningsexpeditionen från lönegrad Ca 15 till lönegrad Ca 19 och dels befattningen som kontorist på direktionens kansli från lönegrad Ca 13 till lönegrad Ca 15. Till stöd härför ha anförts samma skäl, som åberopats till stöd för förslaget om förbättrad löneställning för personalläkaren. I fråga om befattningen som sjukhusintendent har direktionen därjämte hänvisat till en av befattningens innehavare upprättad promemoria, innehållande bl. a. uppgifter om löneställningen för syssломännen vid Stockholms stads sjukhus.

Vidare hemställer direktionen, på därom av biträdande överläkaren vid kirurgiska garnisonsavdelningen S. Rödén gjord framställning, om inrättandet vid avdelningen av en befattning som biträde för skriv- och kontorsgöromål i lönegrad Cf 4—Ce 8 i stället för en extra skrivbiträdesbefattning.

Direktionen föreslår vidare dels inrättandet av en befattning som biträde för skriv- och kontorsgöromål i lönegrad Cf 4—Ce 8 vid blodgivarcentralen, dels förändring av en sådan befattning med halvtidstjänstgöring vid bakteriologiska laboratoriet till befattning med heltidstjänstgöring. Som stöd för förslagen ha åberopats de ökade arbetsuppgifterna vid resp. institutioner.

Slutligen föreslår direktionen, att arvodet till prästmannen höjes från 2 400 till 3 600 kronor.

Vad beträffar *anslagsbehovet* för nästa år har direktionen i fråga om *radiofysiska och radiopatologiska institutionerna* beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 124 000 kronor, anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 16 400 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 95 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg till 24 000 kronor. Vad beträffar *sjukhuset i övrigt* har direktionen beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 1 600 000 kronor, anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 326 000 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 7 571 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg till 1 000 000 kronor.

Anslagsbehovet för sjukhuset i dess helhet har i enlighet härmed av direktionen beräknats till sammanlagt 10 756 400 kronor.

Riksdagsmannen Forslund och förste byråsekreteraren Britth ha vid ärendets behandling inom direktionen anmält *avvikande mening* i fråga om ersättningen för de vid radiopatologiska institutionen och patologiska avdelningen för sjukhuset utförda undersökningarna samt därvid ansett, att frågorna härom före ett slutligt ställningstagande bort göras till föremål för en närmare utredning i syfte att få fram en enhetlig lösning för de båda avdelningarna.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd samt av universitetskanslern efter hörande av karolinska institutets lärarkollegium.

Statskontoret har anfört i huvudsak följande:

Med hänsyn till det stigande antalet histopatologiska undersökningar, som utföras å radiopatologiska institutionen samt patologiska avdelningen vid karolinska sjukhuset, har en omprövning av nu utgående ersättning för undersökningarna ansetts erforderlig. Till den av direktionen för sjukhuset i anledning härav förordade omläggningen av ersättningsgrunderna kan statskontoret icke helt ansluta sig. Såsom ledamöterna Forsslund och Britth vid ärendets handläggning anfört, synes nämligen förevarande problem böra lösas på ett för de båda institutionerna likartat sätt. Ämbetsverket, som för sin del finner nuvarande indirekta form av ersättning till undersökningspersonalen mindre rationell, föreslår i stället — på sätt direktionen förordat beträffande den radiopatologiska institutionen — att medel anvisas för anställande av erforderlig läkarpersonal för berörda undersökningar. Ämbetsverket förutsätter dock, att jämväl övriga å avdelningarna tjänstgörande läkare — i den mån så icke redan skett — åläggas att utföra hithörande göromål.

Behovet av de för de olika avdelningarna föreslagna personalförstärkningarna undandraget sig i huvudsak statskontorets bedömande. Ämbetsverket vill emellertid ifrågasätta lämpligheten av att f. n. vidtaga åtgärder för utökning av antalet sjuksköterskebefattningar, då svårigheter torde föreligga att besätta redan inrättade tjänster. Vidare torde i avvaktan på resultatet av pågående utredning angående anställningsförhållandena för viss biträdespersonal i statens tjänst stor försiktighet böra iakttagas vid inrättandet av högre befattningar för administrations- och kontorspersonalen.

De skäl, som föranledde, att vissa av direktionen för innevarande budgetår gjorda framställningar rörande omreglering av redan befintliga tjänster icke vunno statsmakternas bifall, torde alltjämt vara gällande. Ämbetsverket syftar härvid närmast på befattningarna som biträdande läkare vid gymnastikavdelningen, föreståndaren vid tandpolikliniken samt trädgårdsmästarens närmaste biträde.

Då pågående utredning rörande laboratoriebiträden och därmed jämförlig personal i statens tjänst lär komma att omfatta jämväl fotografi-biträden, torde tills vidare med prövning av löneställningen för fotograferna böra anstå. Vidare synas tillräckliga skäl icke föreligga för att placera trädgårdsmästaren och maskintvättaren i 16 resp. 11 lönegraden. Den föreslagna löneställningen för de båda terapeuterna vill statskontoret icke motsätta sig. Terapeuterna böra emellertid erhålla en mot arbetsuppgifterna bättre svarande benämning än slöjdlärare, förslagsvis arbetsinstruktörer.

Även om statskontoret i och för sig finner en uppflyttning av kurators-tjänsterna vid universitetssjukhusen sakligt motiverad, torde en omreglering av tjänsterna böra ifrågakomma allenast i samband med en allmän omprövning av löneställningen för statliga eller med statsbidrag anställda kuratorer.

Direktionen har, under åberopande av att arbetsbördan för vissa befattningshavare vid olika gemensamma avdelningar blivit allt större, funnit en omreglering av därav berörda tjänster ofrånkomlig. Det förhållandet,

att arbetsuppgifterna ökat i omfattning, bör emellertid enligt statskontorets uppfattning icke tagas till intäkt för rubbning i löneställningen. Ämbetsverket kan således icke biträda direktionens förslag i denna del. Erinras må jämväl, vad föreståndar- och föreståndarinnepersonalen beträffar, att denna personalgrupp jämförelsevis nyligen erhållit en icke oväsentlig löneökning (prop. 287/1947 s. 45 och 203/1948 s. 25). Då särskilt tillkallade sakkunniga f. n. överväga frågan angående ombesörjandet av den andliga vården vid sjukhusen, synes ej heller pastorsarvodet nu böra uppräknas.

Genom beslut den 18 september 1948 har Kungl. Maj:t redan tillmötesgått direktionens hemställan om uppflyttning i lönegrad Ce 4 av samtliga i lönegrad Ce 3 och Ce 2 placerade sjukvårdsbiträdes- och ekonomibiträdesbefattningar. Statskontoret kan dock för sin del icke tillstyrka en gemensam tjänstebenämning för dessa med hänsyn till arbetsuppgifterna avgränsade biträdesgrupper. I anslutning härtill vill ämbetsverket fästa uppmärksamheten på angelägenheten av att icke onödigtvis och i allt fall icke utan motivering förändra vedertagna tjänstebenämningar.

Statskontoret vill icke motsätta sig, att sjukvårdsuppgifter i ökad utsträckning överföras på för ändamålet utbildade sjukvårdsbiträden. Ämbetsverket förutsätter, att denna utbildning organiseras med beaktande av vad 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i sitt betänkande angående utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal föreslagit rörande vidareutbildningen av vissa sjukvårdsbiträden till undersköterskor (SOU 1948: 17 s. 88 ff.). Enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat, äro biträden med närmast motsvarande utbildning och arbetsuppgifter vid landstingssjukhusen placerade i 5 lönegraden. Även om statskontoret med hänsyn härtill måste ställa sig tveksamt mot den förordade löneställningen, Ce 6, vill ämbetsverket emellertid i betraktande av Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 18 september 1948 icke framställa erinran häremot. Anledning torde däremot saknas att för ekonomibiträden inrätta motsvarande befattningar, då i detta fall ändrade arbetsuppgifter icke kunna åberopas för en förbättrad löneställning.

Statens lönenämnd har i fråga om direktionens förslag angående ändrade grunder för ersättning för patologiska undersökningar vid radiopatologiska institutionen och patologiska avdelningen uttalat, att nämnden icke kunde finna tillräckliga skäl vara anförda för att frågan löstes på olika sätt vid å ena sidan radiopatologiska institutionen och å andra sidan patologiska avdelningen. Den för radiopatologiska institutionen föreslagna anordningen, enligt vilken en förste underläkare avsåges för ändamålet, ansåge lönenämnden innebära en ur olika synpunkter lämplig lösning. En motsvarande anordning hade redan kommit till stånd vid serafimerlasarettet, där å den patologiska avdelningen funnes anställd en prosektor med ett arvode av 10 164 kronor för år. Särskild ersättning utginge icke för de patologiska undersökningarna. Enligt lönenämndens mening förtjänade det att närmare övervägas, om icke även vid karolinska sjukhusets patologiska avdelning en särskild befattningshavare borde avdelas för ifrågavarande arbetsuppgifter. Därest ett ställningstagande till detta spörsmål skulle fordra ytterligare utredning, syntes såsom ett provisorium den särskilda ersätt-

ningen å 8 500 kronor för år böra höjas. Högre belopp syntes i varje fall icke böra utgå än som motsvarande grundlönen för förste underläkare jämte örlogligt tillägg därå eller, avrundat 16 100 kronor för år.

I fråga om de föreslagna höjningarna av arvoden till biträdande läkaren å gymnastikavdelningen och föreståndaren för tandpolikliniken har lönenämnden hänvisat till att ifrågavarande arvoden fastställts så sent som vid 1947 års riksdag. Beträffande tandpoliklinikföreståndaren tillkomme den omständigheten, att frågan om föreståndartjänstens förenande med lärartjänst vid tandläkarhögskolan i Stockholm ännu icke slutligt prövats.

Beträffande förslaget om uppflyttning i högre lönegrad av tre fotografbefattningar har lönenämnden anfört, att, enligt vad nämnden under hand inhämtat, frågan om löneställningen för ifrågavarande befattningshavare syntes komma att prövas av laboratoriebiträdesutredningen. Förslag i ämnet syntes emellertid icke kunna föreläggas 1949 års riksdag. Med hänsyn härtill och då ifrågavarande befattningshavares löneställning syntes vara uppenbart för låg, har lönenämnden förordat, att samtliga tre befattningar — i avbidan på resultatet av nyssnämnda utredning — uppflyttas till lönegrad Ce 11.

I fråga om direktionens förslag angående förbättrad löneställning för sjukhusintendenten, personalläkaren, första föreståndarinnan, förste kökföreståndaren, en föreståndarinna, kansliskrivaren, kontoristen, slöjdföreståndaren och tvättföreståndaren har lönenämnden vidare framhållit, att lönenämnden av den anförda motiveringen icke blivit övertygad om att en uppflyttning av samtliga ifrågavarande tjänster nu vore påkallad, särskilt som för flertalet av dem löneställningen reglerats eller omprövats under de senaste åren. Därtill komme i fråga om kansliskrivar- och kontoristtjänsterna, att deras löneställning syntes komma att prövas av 1947 års biträdesutredning. Särskilda förhållanden syntes emellertid råda beträffande tvättföreståndaren, vilken erhållit sin nuvarande placering i lönegrad Ca 11 vid tjänstens inrättande den 1 juli 1939 och som nu föresloges uppflyttad till lönegrad Ca 15. För bedömande av denna befattningshavares löneställning hade lönenämnden låtit inhämta närmare uppgifter rörande tvättanstaltens kapacitet, personalantal m. m. Motsvarande uppgifter hade under hand erhållits för försvarets fabriksverks centrala tvättanstalter, vilka nu vore under utbyggnad. Härvid hade förhållandena befunnits närmast jämförbara vid karolinska sjukhusets tvättinrättning och tvättanstalten i Visby. Vid sistnämnda anstalt vore föreståndaren placerad i lönegrad Ce 13. Med beaktande härav syntes den nuvarande placeringen av tvättföreståndaren vid karolinska sjukhuset väl låg. Lönenämnden ansåge sig emellertid icke f. n. böra tillstyrka högre placering än i Ca 13. Erinras kunde, att såväl denna tjänst som motsvarande tjänst vid serafimerlasaret syntes bli föremål för prövning av arbetsledareutredningen.

Ehuru vissa skäl syntes tala för en förbättring av löneställningen för den
7 — *Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

ordinarie maskintvättaren, har lönenämnden förklarat sig icke beredd tillstyrka direktionens förslag om tjänstens uppflyttning från lönegrad Ca 9 till lönegrad Ca 11. Löneställningen för denne maskintvättare syntes nämligen böra prövas i samband med löneställningen för den biträdande tvättföreståndaren och den extra ordinarie maskintvättaren.

På arbetsledareutredningen syntes vidare enligt lönenämnden böra ankomma att pröva frågan om ändrad löneställning för trädgårdsmästaren. Detsamma syntes i viss mån även gälla trädgårdsmästarens i lönegrad Ca 9 placerade biträde. I anslutning till vad lönenämnden uttalat i utlåtande över direktionens petita för innevarande budgetår ville lönenämnden emellertid icke motsätta sig en omedelbar uppflyttning av denne befattningshavare till lönegrad Ca 11.

I fråga om direktionens förslag om förbättrad löneställning för de sociala kuratorerna har lönenämnden framhållit, att förslaget överensstämde med vad lönenämnden förordat i utlåtande den 5 december 1947 angående löneställningen för sociala kuratorer m. fl. och icke föranledde någon erinran från nämndens sida.

Lönenämnden har slutligen anför, att förslaget om inrättande av ett antal första sjukhusbiträden i lönegrad Ce 6 i och för sig icke föranledde någon erinran från nämndens sida.

Karolinska institutets lärarkollegium — som uttalat sig endast i vad gäller de patologiska och radiopatologiska institutionerna — har förklarat sig intet ha att erinra mot vad direktionen föreslagit rörande dessa institutioner.

Universitetskanslern har instämt i vad lärarkollegiet anför.

Departementschefen. Vad först beträffar läkarpersonalen har, såsom framgår av det anförda, direktionen framlagt förslag till omläggning av grunderna för ersättning för de patologiska undersökningar, som utföras vid radiopatologiska institutionen och patologiska avdelningen. För dessa undersökningar må f. n. av sjukhusets omkostnadsanslag för de båda institutionerna tagas i anspråk 6 500 resp. 8 500 kronor, att fördelas mellan de befattningshavare, som anförtros undersökningarna. Direktionen har föreslagit, att det för radiopatologiska institutionen avsedda beloppet skulle indragas och att i stället vid institutionen skulle inrättas en förste underläkartjänst. Beträffande patologiska avdelningen däremot föreslår direktionen en höjning av det ur omkostnadsanslaget utgående beloppet till 22 500 kronor, varigenom möjlighet skulle föreligga, att för varje undersökning utbetala en ersättning av 5 kronor.

För egen del har jag av den av direktionen anförda motiveringen för dessa förslag icke blivit övertygad om att icke möjlighet skulle förefinnas att reglera denna fråga på ett likartat sätt för de båda institutionerna. Jag

förutsätter därför, att direktionen upptager frågan till förnyat övervägande. I avvaktan härpå och då jag i varje fall i rådande läge icke anser mig kunna tillstyrka någon ökad medelsanvisning i den ena eller den andra formen för nu ifrågavarande ändamål, föreslår jag, att ersättningen för undersökningarna under nästa budgetår får utgå enligt oförändrade grunder.

I likhet med statskontoret och lönenämnden anser jag tillräckliga skäl icke föreligga för uppflyttning av personalläkaren till högre lönegrad. Jag avstyrker därför förslaget härom.

Ej heller kan jag biträda direktionens ånyo framförda förslag om höjning av arvodena till biträdande läkaren vid gymnastikavdelningen och till föreståndaren vid tandpolikliniken.

Vad angår den övriga sjukvårdspersonalen synas tillräckliga skäl icke föreligga för uppflyttning till högre lönegrad av första föreståndarinnan och en föreståndarinna. Jag vill erinra om att befattningshavarna i fråga så nyligen som den 1 juli 1947 uppflyttats till nuvarande lönegrader.

Frågan om lönegradsplaceringen för de sociala kuratorerna bör, såsom framhölls vid spörsmålets behandling vid 1948 års riksdag, prövas i samband med frågan om löneställningen för de övriga jämförliga personalgrupper, som behandlats i den av statens lönenämnd i december 1947 framlagda utredningen rörande hithörande befattningshavargrupper. Lönenämndens utredning har emellertid i rådande läge icke ansetts böra föreläggas årets riksdag. Med hänsyn härtill torde böra anstå med uppflyttning av de sociala kuratorerna vid karolinska sjukhuset.

Jämväl med utökning av kurators- och laboratoriebiträdespersonalen vid psykiatriska kliniken synes tills vidare kunna anstå.

Däremot vill jag tillstyrka, att en befattning som översköterska i lönegrad Ce 12 vid blodgivarcentralen överföres till ordinarie stat i motsvarande lönegrad. Den starkt ökade verksamheten vid centralen synes vidare motivera en ökning av personalen. Jag föreslår därför i enlighet med direktionens hemställan, att för centralens räkning inrättas en sjukskötersketjänst i lönegrad Ce 10.

Vad härefter angår biträdespersonalen på vårdavdelningarna har direktionen föreslagit dels inrättande av 50 befattningar som första sjukhusbiträde i lönegrad Ce 6, dels ock uppflyttning av samtliga sjukvårdsbiträden i lönegrad Ce 3 och lönegrad Ce 2 till sjukhusbiträden i lönegrad Ce 4.

I fråga om det senare förslaget får jag erinra om att Kungl. Maj:t på särskild framställning av direktionen — sedan motsvarande biträdespersonal vid Stockholms stads sjukhus erhållit höjd löneställning — redan genom beslut den 18 september 1948 medgivit uppflyttning av biträdena i lönegrad Ce 3 och lönegrad Ce 2 till lönegrad Ce 4. Någon anledning till ändring av tjänstebenenämningen för ifrågavarande biträdespersonal synes mig icke föreligga.

Vad angår de av direktionen föreslagna tjänsterna i lönegrad Ce 6 anser jag — särskilt med hänsyn till den minskade tillgången på sjukvårdselever — lämpligt, att sjukvårdsuppgifter i viss utsträckning överlätas på biträdespersonal i högre lönegrad. Jag är därför beredd att förorda, att ett antal dylika tjänster inrättas. Med hänsyn till löneställningen för motsvarande tjänster vid landstingens sjukvårdsanstalter kan jag dock icke tillstyrka, att de nya tjänsterna placeras högre än i lönegrad Ce 5. Befattningarna synas lämpligen, i likhet med motsvarande personal vid landstingens sjukhus, böra benämnas undersköterskor. För erhållande av befattning i lönegrad Ce 5 synes, såsom direktionen förutsatt, böra krävas genomgång av en särskild utbildningskurs, i den mån ej vederbörande befattningshavare tidigare erhållit motsvarande utbildning. Kostnaderna för dessa kurser, vilka synas böra anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer för dylika kurser, som angivits i det av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen framlagda betänkandet angående utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal, torde få bestridas från den i delstaten för sjukhuset i övrigt uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av direktionen, meddela närmare bestämmelser rörande kurserna och om storleken av de belopp, som må tagas i anspråk härför. Hinder synes vidare icke böra möta mot att, därest så skulle befinnas erforderligt, medel på samma sätt få tagas i anspråk från motsvarande anslagspost för innevarande budgetår för anordnande av dylika kurser redan före den 1 juli 1949. Vad slutligen angår antalet undersköterskebefattningar i lönegrad Ce 5 synes detta böra bestämmas så, att en sådan befattning avses för varje vårdavdelning vid sjukhuset. I enlighet härmed skulle enligt uppgifter, som jag under hand erhållit, erfordras 54 befattningar.

Frågan om löneställningen för de tre fotografbefattningarna synes, såsom lönenämnden påpekat, komma att prövas av laboratoriebiträdesutredningen. I avvaktan på resultatet av denna utredning torde befattningarna böra kvarstå i nuvarande lönegrader.

Vad angår ekonomipersonalen synes tillräckliga skäl icke föreligga för uppflyttning till högre lönegrad av förste köksföreståndaren och slöjdföreståndaren. Jag vill erinra om att förste köksföreståndaren uppflyttats till nuvarande lönegrad så sent som den 1 juli 1948 samt att slöjdföreståndaren erhöll sin nuvarande lönegradsplacering den 1 juli 1946. Där emot synes, med hänsyn till vad lönenämnden anfört, vissa skäl tala för en förbättring av löneställningen för tvättföreståndaren. I rådande läge synes dock böra anstå härmed.

Däremot vill jag tillstyrka förslaget om inrättande av två tjänster för sysselsättnings- och arbetsterapeuter i lönegrad Ce 12. Befattningarna synas i enlighet med statskontorets förslag tills vidare böra benämnas arbetsinstruktörer.

Förslagen om höjd löneställning för trädgårdsmästaren och för maskintvättaren anser jag mig i likhet med lönenämnden och på av nämnden anförda skäl icke kunna förorda. Ej heller kan jag f. n. tillstyrka förslaget om uppflyttning av en vaktmästarbefattning till tjänst som biträdande trädgårdsmästare.

Vad slutligen angår biträdespersonalen inom ekonomiavdelningarna har Kungl. Maj:t genom nyssnämnda beslut den 18 september 1948 redan medgivit uppflyttning av samtliga ekonomibiträdesbefattningar i lönegrad Ce 3 och lönegrad Ce 2 till lönegrad Ce 4. Härutöver kan jag i rådande läge icke förorda någon uppflyttning av sådana biträden till högre lönegrad. Hithörande befattningar torde fortfarande böra benämnas ekonomibiträden.

Mot förslaget om indragning av en extra ordinarie tvättföreståndartjänst och fyra extra ordinarie ekonomibiträdestjänster vid garnisonssjukhuset har jag intet att erinra.

I fråga om administrations- och ekonomipersonalen synas mig tillräckliga skäl icke anförda för uppflyttning av sjukhusintendenten till högre lönegrad. Även med uppflyttning av kansliskrivaren och kontoristen torde böra anstå.

Däremot vill jag förorda, att vid sjukhuset inrättas ytterligare två befattningar som biträde för skriv- och kontorsgöromål i lönegrad Cf 4—Ce 8 även som att en sådan befattning med halvtidstjänstgöring förändras till befattning med heltidstjänstgöring.

Förslaget om höjning av arvodet till prästmannen anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Jag övergår härefter till en beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår.

Vad först beträffar *radiofysiska och radiopatologiska institutionerna* synas anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra upptagas till oförändrade belopp, 121 700 resp. 16 400 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde med hänsyn till den redan under löpande budgetår verkställda uppflyttningen av ett antal ekonomibiträden till högre lönegrad samt utgifterna under posten under föregående budgetår böra uppräknas till 64 000 kronor.

Slutligen synes för rörligt tillägg böra upptagas 22 900 kronor.

För radiofysiska och radiopatologiska institutionerna skulle i enlighet härmed erfordras (121 700 + 16 400 + 64 000 + 22 900) 225 000 kronor.

Vad angår *sjukhuset i övrigt* föranleder vad jag i det föregående föreslagit ett ökat medelsbehov under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän på i runt tal 5 000 kronor. Posten bör sålunda upptagas till (1 485 000 + 5 000) 1 490 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag till oförändrat belopp, 320 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föranleda den redan under innevarande budgetår verkställda uppflyttningen av samtliga sjukvårdsbiträden och ekonomibiträden i lönegraderna Ce 3 och Ce 2 till lönegrad Ce 4 samt de förändringar beträffande den icke-ordinarie personalen, som jag i det föregående förordat, ett ökat medelsbehov av i runt tal 285 000 kronor. Anslagsposten torde alltså bära uppföras med (6 675 000 + 285 000) 6 960 000 kronor.

För rörligt tillägg torde bära beräknas 985 000 kronor.

I enlighet härmed skulle för sjukhuset i övrigt behöva anvisas (1 490 000 + 320 000 + 6 960 000 + 985 000) 9 755 000 kronor.

Anslaget i sin helhet bör alltså uppföras med (225 000 + 9 755 000) 9 980 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att i personalförteckningen för karolinska sjukhuset skall upptagas ytterligare en befattning såsom översköterska i lönegrad Ca 12;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

I. Radiofysiska och radiopatologiska institutionerna.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor	121 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	16 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förlagsvis	»	64 000
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	»	22 900
Summa kronor		225 000

II. Sjukhuset i övrigt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor	1 490 000
---	--------	-----------

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	kronor	320 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	6 960 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	985 000
Summa kronor		9 755 000

III. Sammanfattning.

I. Radiofysiska och radiopatologiska institutionerna	kronor	225 000
II. Sjukhuset i övrigt	»	9 755 000

Summa förslagsanslag kronor 9 980 000;

c) till *Karolinska sjukhuset: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 9 980 000 kronor.

[48.] 46. Karolinska sjukhuset: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 491 000	3 948 722
1948/49 (statsliggaren s. 926)	3 888 000	—
1949/50 (förslag)	4 150 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1948 fastställt omkostnadsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1948/49.

I skrivelse den 7 september 1948 har *direktionen för karolinska sjukhuset* föreslagit en höjning av anslaget med 762 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	1947/48 utgifter i runda tal kronor	1948/49 anslag kronor	1949/50	
			beräknade utgifter kronor	ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård m. m. åt personalen, <i>förslagsvis</i> ..	21 400	30 200	25 000	— 5 200
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	27 200	28 000	31 000	+ 3 000
3. <i>Expenser:</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	850 000	628 000	800 000	+ 172 000
b) Övriga <i>expenser</i>	155 700	156 000	174 000	+ 18 000
4. Övriga <i>utgifter:</i>				
a) Inventariers underhåll och komplettering	350 000	400 000	480 000	+ 80 000
b) Tvätt och renhållning, <i>förslagsvis</i>	83 500	71 000	95 000	+ 24 000
c) Kosthåll, <i>förslagsvis</i>	1 027 000	1 100 000	1 250 000	+ 150 000
d) Läkemedel, <i>förslagsvis</i>	616 400	620 000	790 000	+ 170 000
e) Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, <i>förslagsvis</i>	798 800	830 000	980 000	+ 150 000
f) Diverse <i>utgifter</i>	18 700	24 800	25 000	+ 200
Summa	3 948 700	3 888 000	4 650 000	+ 762 000

Direktionen har inledningsvis erinrat om att sjukhuset numera omfattade 1 439 vårdplatser, varav 166 vid den nyöppnade hudkliniken och 217 vid de medicinska och venereologiska garnisonsavdelningarna. På grund av personalbrist hade dittills endast ett tjugutal av hudklinikens platser tagits i bruk. Antalet vårddagar vid denna klinik hade därför under budgetåret 1947/48 uppgått till endast 1 243. Antalet vårddagar vid de medicinska och venereologiska garnisonsavdelningarna hade varit 45 528, vilket innebure, att i medeltal 125 platser av 217 varit belagda. För övriga kliniker hade antalet vårddagar varit 302 226, vilket betydde, att av 1 056 platser i medeltal 828 varit belagda. Hela antalet vårddagar under föregående budgetår hade sålunda varit $(1\,243 + 45\,528 + 302\,226)$ 348 997 mot 355 796 under budgetåret 1946/47. Vid oförändrad beläggning vid de medicinska och venereologiska garnisonsavdelningarna och 90 procents beläggning vid övriga kliniker bleve motsvarande siffror $(54\,500 + 45\,000 + 346\,500)$ 446 000, vilket innebure, att ökningen för nästa budgetår skulle uppgå till cirka 97 000 vårddagar eller 28 procent. Även om det förefölle osannolikt, att tillgången på arbetskraft skulle väsentligt förbättras till nästkommande budgetår, vore det enligt direktionen ofrånkomligt att uppräknat vissa av omkostnadsstatens delposter med hänsyn till redan inträffade prisökningar och att anpassa anslagen för en större beläggning, i första hand ett ibruktagande av hudkliniken i samma omfattning som sjukhuset i övrigt.

I fråga om anslagsposten till *expenser* anför direktionen, att utgifterna för bränsle, lyse och vatten varit större än normalt under det gångna budgetåret med anledning av viss beredskapslagring av stenkol. För nästkommande budgetår hade beräknats anslag för normal anskaffning.

Beträffande vissa delposter under anslagsposten till *övriga utgifter* framhåller direktionen i huvudsak följande:

Under delposten till *inventariers underhåll och komplettering* ha beräknats medel bl. a. för anskaffande och montering av ett halvt gram radium (40 000 kronor), diktafonapparater (cirka 10 000 kronor), en elektroencephalografapparat (cirka 14 000 kronor) och en elektrokardiograf (9 000 kronor) samt viss komplettering av röntgenutrustningen (8 000 kronor), varom framställningar inkommit från vederbörande överläkare.

Beträffande delposten till *kosthåll* kan nämnas, att antalet portionsdagar under budgetåret 1947/48 varit 538 244 och proviantkostnaden per portionsdag 1 krona 91 öre mot 1 krona 72 öre under budgetåret 1946/47. För budgetåret 1949/50 beräknas antalet portionsdagar till 635 000 och proviantkostnaden till 1 krona 95 öre per portionsdag eller sammanlagt 1 238 250 kronor, avrundat till 1 250 000 kronor. Ökningen är betydande, men kostnaden per portionsdag är dock fortfarande måttlig. Som jämförelse kan nämnas, att normalportionspriset inom IV militärområdet (Stockholmsområdet) för de värnpliktigas kost f. n. uppgår till 1 krona 60 öre per dag. Proviantkostnaden vid Lunds lasarett var år 1947 2 kronor 4 öre per portionsdag.

Orsaken till de starkt stigande utgifterna för *läkemedel* är att söka dels i den ökade användningen av nya, för sjukvården värdefulla, dyra läkemedel såsom penicillin och streptomycin dels i den ökade verksamheten vid sjukhusets blodgivarcentral. Läkemedelsutgifterna ha under senaste femårsperioden stigit från 1 krona 3 öre till 1 krona 77 öre per vård dag.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet anført, att någon större förändring i fråga om tillgången på personal icke syntes vara att förvänta under den närmaste tiden. Ämbetsverket måste därför för sin del finna en beräknad ökning av antalet vård dagar under nästa budgetår med 97 000 eller en höjning med 28 procent mindre sannolik. Belastningen å omkostnadsanslaget vore givetvis i icke oväsentlig utsträckning avhängig av omfattningen av patientbeläggningen. Då man för budgetåret 1949/50 knappast syntes kunna räkna med någon större förändring i beläggningen å sjukhuset, syntes en uppräknings av de i omkostnadsanslaget ingående delposterna icke vara påkallad annat än i den mån belastningssiffrorna för sistlidna budgetår gäve anledning därtill.

Departementschefen. Av den lämnade redogörelsen framgår, att direktionen föreslagit uppräknings för nästa budgetår av praktiskt taget samtliga poster i sjukhusets omkostnadsstat, i vissa fall med betydande belopp. Som allmän motivering för höjningarna har direktionen anført, att posterna borde anpassas för en större beläggning än den faktiska under det senaste budgetåret. Även om det är tänkbart, att antalet vård dagar vid sjukhuset kan komma att öka, och självfallet alla ansträngningar böra vidtagas för att i så stor utsträckning som möjligt kunna utnyttja på sjukhuset tillgängliga vårdplatser, är det likväl f. n. icke möjligt att bedöma, huruvida någon mera väsentlig ökning kan komma till stånd under nästa budgetår eller hur stor en eventuell ökning kan komma att bli. Med hänsyn härtill synas några andra hållpunkter för beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår icke föreligga än de tillgängliga belastningssiffrorna från sistförflutna budgetår. På grund härav har jag vid anslagsberäkningen ansett mig böra i huvudsak utgå från nämnda siffror.

I enlighet härmed beräknar jag de olika posterna på följande sätt.

För sjukvård m. m. åt personalen torde, i enlighet med direktionens förslag, böra upptagas ett belopp av 25 000 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar torde böra uppföras med oförändrat belopp, 28 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till *expenser* beräknar jag i likhet med direktionen för bränsle, lyse och vatten ett belopp av 800 000 kronor, medan för övriga *expenser* torde böra upptagas oförändrat belopp, 156 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså anslagsposten till *expenser* uppgå till (800 000 + 156 000) 956 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter synes för inventariers underhåll och komplettering böra beräknas det av direktionen föreslagna beloppet av 480 000 kronor, vilket innebär en höjning av medelsanvisningen i förhållande till löpande budgetår med 80 000 kronor. Vidare torde delposterna till tvätt och renhållning samt till diverse utgifter böra höjas med 15 000 resp. 200 kronor till 86 000 resp. 25 000 kronor, medan övriga delposter tills vidare synas kunna uppföras med oförändrade belopp. Anslagsposten till övriga utgifter skulle alltså uppgå till (3 045 800 + 80 000 + 15 000 + 200) 3 141 000 kronor.

Jag uppskattar alltså omkostnadsanslaget i dess helhet till (25 000 + 28 000 + 956 000 + 3 141 000) 4 150 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 150 000 kronor.

[49.] 47. *Karolinska sjukhuset: Utrustning.* Under rubriken *Universitets-sjukhus: Karolinska sjukhuset: Utrustning* har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 675 000 kronor (statsliggaren s. 926). Av anslaget är ett belopp av 175 000 kronor avsett för anskaffande för radioterapeutiska kliniken vid karolinska sjukhuset av två röntgenapparater för hög spänning, den ena 400 000 volt och den andra 2 000 000 volt. Såsom framgår av propositionen nr 203/1948 (s. 31) ha de sammanlagda kostnaderna för inköp av de båda apparaterna beräknats till 350 000 kronor, varav det för innevarande budgetår anvisade beloppet utgör hälften. Återstoden eller 175 000 kronor synes böra anvisas för nästa budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

[50.] 48. *Serafimerlasarettet: Avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 387 000	3 681 849
1948/49 (statsliggaren s. 927—931)	4 090 000	—
1949/50 (förslag)	4 215 000	—

Kungl. Maj:t har den 26 juli 1947 fastställt personalförteckning för serafimerlasarettet. Förteckningen har sedermera jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 erhållit ändrad lydelse i vissa delar.

Kungl. Maj:t har vidare den 30 juni 1948 fastställt följande avlöningsstat för lasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	720 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	202 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	2 775 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	393 000
Summa kronor		4 090 000

I skrivelser den 7 september och den 19 oktober 1948 har *direktionen för karolinska sjukhuset* gjort framställning rörande medelsbehovet för avlöningar vid lasarettet under nästa budgetår.

Direktionen har inledningsvis anfört, att den räknade med i huvudsak oförändrad drift vid lasarettet under budgetåret 1949/50.

Vad först beträffar läkarpersonalen hemställer direktionen under åberopande av en av överläkaren vid medicinska kliniken, professorn A. Kristenson, gjord framställning, att den nuvarande befattningen som biträdande läkare för endokrinologiska avdelningen med ett arvode av 11 760 kronor för år måtte ändras till en befattning som biträdande överläkare med samma arvode. Som skäl härför har åberopats det i hög grad självständiga arbete, som utfördes på avdelningen och som motsvarade det, som avdelats för biträdande överläkare vid klinikerna.

Efter framställning av överläkaren i plastisk kirurgi A. Ragnell föreslår direktionen vidare, att dennes befattning i lönegrad Ce 29 förändras till ordinarie tjänst i motsvarande lönegrad. Som skäl härför har åberopats, att stadigvarande behov föreläge av befattningen.

Med anledning av en framställning i ämnet av docenten B. Silfverskiöld, vilken framställning tillstyrkts av överläkaren vid neurologiska kliniken, professorn N. Antoni, har direktionen vidare föreslagit inrättande av en särskild avdelning, benämnd den neuromedicinsk-traumatologiska avdelningen, för neurologisk efterbehandling av de patienter, som vårdats på den vid lasarettet hösten 1947 inrättade traumatologiska avdelningen. Den nya avdelningen borde omfatta en sluten avdelning om sex platser inom neurologiska kliniken och en poliklinik med följande personal, nämligen en överläkare i lönegrad Ce 29, en förste underläkare och en kurator i lönegrad Ce 17. Direktionen framhåller, att den erhållit upplysningar om de synnerligen gynnsamma resultat, som vid vissa av Silfverskiöld under sommaren 1948 besökta amerikanska sjukhus vunnits genom neurologisk efterbehandling av skallskadade patienter, vilka tack vare sådan behandling kunnat i stor utsträckning återgå i arbete. En förutsättning för dessa gynnsamma resultat syntes emellertid ha varit, att efterbehandlingen kunnat igångsättas på ett mycket tidigt stadium. Ju längre tid som förflöte, innan en effektiv efterbehandling igångsattes, dess mer ökades möjligheterna för att patienten råkade in i ett neurasteniskt-hypokondriskt tillstånd, som

försvårade eller omöjliggjorde hans återgång i arbete. Med hänsyn till den stora omfattning, vari fullständig invaliditet hittills blivit en följd av skallskador, skulle det ur nationalekonomisk synpunkt vara en högst betydande vinst, om invaliditetsprocenten vid dessa skador kunde avsevärt minskas genom en effektiv neurologisk efterbehandling. Med hänsyn härtill ansåge direktionen det vara önskvärt, att sådan efterbehandling finge komma till stånd redan under nästa budgetår.

I fråga om den övriga sjukvårdspersonalen har direktionen med anledning av därom gjorda framställningar till en början föreslagit inrättandet av en befattning som sjuksköterska i lönegrad Ce 10 vid kirurgiska operationsavdelningen och en befattning som sjuksköterska i samma lönegrad vid röntgenavdelningen. Den förra befattningen har motiverats med det ökade arbetet i samband med den plastikkirurgiska verksamheten m. m., medan som skäl för inrättande av den senare befattningen åberopats det starkt ökade arbetet med vissa nyare undersökningsmetoder, särskilt i den neurologiska diagnostiken.

Direktionen föreslår vidare, under hänvisning till vad den anfört rörande motsvarande tjänster vid karolinska sjukhuset, att befattningen som social kurator uppflyttas från lönegrad Ca 15 till lönegrad Ca 19. Därjämte hemställer direktionen, i enlighet med en framställning från sociala kuratorn vid lasarettet Barbro Marnell, om inrättande av ytterligare en befattning som social kurator med placering i lönegrad Ce 17. Av framställningen inhämtas bl. a. följande:

Redan i en framställning till direktionen i augusti 1946 hade framhållits, att för varje år allt flera patienter hänvisats till kuratorn för olika hjälpåtgärder, framför allt sådana åtgärder, som direkt kunde ha till följd en förkortning av vårdtiden på lasarettet. Vidare hade framhållits, att det med rådande brist på sjukhusplatser vore önskvärt, att vårdtiderna på detta sätt i ännu högre grad kunde nedbringas, men att en ökning av kuratorns dåvarande arbetsbörda vore otänkbar.

Under den tid, som därefter förflutit, hade arbetet ständigt ökat och vore numera av sådan omfattning (år 1947 hade 1 152 patienter hänvisats till kuratorn för särskilda åtgärder), att möjligheter icke föreläge att fortsätta verksamheten på dittills bedrivet sätt. Det vore icke möjligt att i längden orka med en sådan arbetsbörda som den nuvarande i ett psykiskt så pressande arbete, som det här vore fråga om. De enda alternativ, som därför nu funnes, vore inrättande av ytterligare minst en kuratorstjänst vid lasarettet eller en väsentlig inskränkning av kuratorns nuvarande arbete. En inskränkning i arbetet måste dock anses som synnerligen otillfredsställande för lasarettet och i stort sett även oekonomisk, då den ökade utgift, som anställande av ytterligare en kurator innebure, väl skulle uppvägas av det effektivare utnyttjande av vårdplatserna, som dennas arbete komme att medföra.

En jämförelse med förhållandena på vissa andra sjukhus visade vidare, att serafimerlasarettet f. n. vore det sämst ställda sjukhuset i fråga om personal av detta slag.

Vidare hemställer direktionen av samma skäl, som åberopats till stöd för förslaget om inrättande av ett antal biträdesbefattningar i högre lönegrad vid karolinska sjukhusets vårdavdelningar, att vid serafimerlasarettets vårdavdelningar inrättas 18 befattningar som första sjukhusbiträden i lönegrad Ce 6, ävensom att för utbildningskurser för dessa biträden anvisas ett belopp av förslagsvis 18 000 kronor.

Därjämte föreslår direktionen på samma sätt, som föreslagits i fråga om motsvarande befattningar vid karolinska sjukhuset, att 83 sjukvårdsbiträdestjänster i lönegrad Ce 3 och 46 sjukvårdsbiträdestjänster i lönegrad Ce 2 uppflyttas till befattningar som sjukhusbiträde i lönegrad Ce 4. Slutligen hemställer direktionen, att antalet befattningar som sjukhusbiträde utökas med en halv i lönegrad Ce 4, avsedd för plastikkirurgiska avdelningen.

Vad angår *ekonomipersonalen* föreslår direktionen, att två befattningar som reparatör i lönegrad Ce 12 överföras till ordinarie stat i motsvarande lönegrad.

Vidare hemställer direktionen av skäl, som anförts i samband med direktionens förslag om inrättandet av biträdesbefattningar i högre lönegrad vid karolinska sjukhusets ekonomiafdelningar, att vid motsvarande avdelningar vid serafimerlasarettet 12 befattningar som ekonomibitråde i lönegrad Ce 3 uppflyttas till befattningar som första sjukhusbiträden i lönegrad Ce 6. Därjämte föreslår direktionen, att 46 ekonomibiträdestjänster i lönegrad Ce 3 och 32 ekonomibiträdestjänster i lönegrad Ce 2 uppflyttas till befattningar som sjukhusbiträde i lönegrad Ce 4 samt att antalet sjukhusbiträden i lönegrad Ce 4 utökas med ett halvt vid vardera röntgenavdelningen och studentlaboratoriet.

Beträffande *administrations- och kontorspersonalen* föreslår direktionen, att en befattning som biträde för skriv- och kontorsgöromål i lönegrad Cf 4—Ce 8 vid plastikkirurgiska avdelningen förändras till befattning som kanslibitråde i lönegrad Ce 11. Till stöd härför har åberopats en framställning från överläkaren vid avdelningen A. Ragnell, som framhållit, att det numera vore vanligt, att åtminstone en kanslibiträdestjänst tilldelades varje specialklinik vid lasarettet samt att befattningen icke kunde besättas med annat än kvalificerad arbetskraft.

Härjämte hemställer direktionen, att en befattning som kontorsbiträde i lönegrad Ca 8 på lasarettets patientkontor förändras till befattning som kanslibitråde i lönegrad Ca 11. Enligt direktionen måste nämligen ifrågavarande befattningshavare anses ha mer kvalificerade arbetsuppgifter, än vad som ankomme på ett kontorsbiträde.

Vad beträffar *anslagsbehovet* för nästa budgetår har direktionen i skrivelsen den 7 september 1948 beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 745 000 kronor, anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 214 000 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 2 895 000 kronor

och anslagsposten till rörligt tillägg till 406 000 kronor. Anslaget i dess helhet har sålunda i nämnda skrivelse beräknats till 4 260 000 kronor. Till sistnämnda belopp skulle enligt skrivelsen den 19 oktober 1948 komma ett belopp av 23 000 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och av statens lönenämnd.

Statskontoret har anfört, att behovet av de för de olika avdelningarna föreslagna personalförstärkningarna i huvudsak undandrog sig ämbetsverkets bedömande. Ämbetsverket ville emellertid ifrågasätta lämpligheten av att f. n. vidtaga åtgärder för utökning av antalet sjuksköterskebefattningar, då svårigheter syntes föreligga att besätta redan inrättade tjänster. Vidare syntes, i avvaktan på resultatet av pågående utredning angående anställningsförhållandena för viss biträdespersonal i statens tjänst, stor försiktighet böra iakttagas vid inrättande av högre befattningar för administrations- och kontorspersonalen.

Med anledning av förslaget om inrättande av en neuromedicinsk-traumatologisk avdelning har statskontoret uttalat, att ämbetsverket hyste betänkligheter mot en utvidgning av lasarettets organisation i nuvarande läge.

Statens lönenämnd har ansett förslaget om uppflyttning av kontorsbiträdet å patientkontoret till kanslibiträde böra underställas 1947 års biträdesutredning.

Departementschefen. Vad först angår *läkarpersonalen* anser jag mig kunna tillstyrka förslaget, att befattningen som biträdande läkare för endokrinologiska avdelningen förändras till en befattning som biträdande överläkare med oförändrat arvode å 11 760 kronor. Jag tillstyrker vidare, att befattningen som överläkare i plastisk kirurgi i lönegrad Ce 29 förändras till ordinarie tjänst i motsvarande lönegrad.

Vad härefter beträffar direktionens förslag om inrättandet av en ny avdelning vid lasarettet, benämnd den neuromedicinsk-traumatologiska avdelningen och avsedd för neurologisk efterbehandling av de patienter, som vårdats på den vid lasarettet hösten 1947 inrättade traumatologiska avdelningen, vill jag framhålla, att jag väl inser de stora fördelar ur olika synpunkter, som skulle ernås, därest en mera effektiv efterbehandling av de skullskadade patienterna komme till stånd. Då emellertid den traumatologiska avdelningen i sitt nuvarande skick ej varit i verksamhet längre än sedan den 1 juli 1948, synes mig någon tids ytterligare erfarenhet av den där bedrivna verksamheten böra avvaktas, innan beslut fattas om denna avdelnings komplettering med den nu föreslagna nya avdelningen. Jag anser mig därför icke nu böra tillstyrka direktionens förslag härom men förutsätter, att direktionen ägnar frågan fortsatt uppmärksamhet.

I fråga om den *övrige sjukvårdspersonalen* finner jag en förstärkning av sjuksköterskepersonalen påkallad vid kirurgiska operations-

avdelningen samt vid röntgenavdelningen. Jag förordar därför förslaget om inrättandet av två befattningar som sjuksköterska i lönegrad Ce 10, en för vardera avdelningen.

Med uppflyttning av tjänsten som social kurator i lönegrad Ca 15 till högre lönegrad torde av skäl, som anförts i samband med behandlingen av frågan om löneställningen för motsvarande tjänster vid karolinska sjukhuset, böra anstå. Däremot synas mig övertygande skäl vara anförda till stöd för förslaget om inrättande av ytterligare en befattning som social kurator vid lasarettet. Jag tillstyrker därför detta förslag. Den nya tjänsten torde tills vidare böra placeras i lönegrad Ce 15.

Vad angår biträdespersonalen på vårdavdelningarna anser jag mig av samma skäl, som jag anfört beträffande motsvarande fråga vid karolinska sjukhuset, böra förorda, att även vid serafimerlasarettet inrättas ett antal undersköterskebefattningar i lönegrad Ce 5. I fråga om villkoren för erhållande av dylik befattning och anordnandet av utbildningskurser för personalen i fråga torde böra gälla detsamma, som förordats beträffande motsvarande personal vid karolinska sjukhuset. Antalet undersköterskor i lönegrad Ce 5 vid serafimerlasarettet bör, om för varje vårdavdelning skulle avses en sådan sköterska, enligt uppgifter, som jag erhållit under hand, beräknas till 17.

Sjukvårdsbiträdena i lönegraderna Ce 3 och Ce 2 ha genom beslut av Kungl. Maj:t den 18 september 1948 redan under innevarande budgetår uppflyttats till lönegrad Ce 4. Beträffande motiven för denna åtgärd får jag hänvisa till vad som anförts i fråga om motsvarande personalgrupp vid karolinska sjukhuset. Mot förslaget om utökning av antalet biträden i lönegrad Ce 4 med ett halvt har jag intet att erinra. Befattningarna synas alltför böra benämnas sjukvårdsbiträden.

Vad ekonomipersonalen angår finner jag mig, med hänsyn till pågående utredning angående anställnings- och löneförhållandena för den vid statens värmeanläggningar anställda maskinist-, reparatörs- och eldarpersonalen, icke kunna tillstyrka förslaget om överförande till ordinarie stat av två reparatörsbefattningar i lönegrad Ce 12.

Beträffande biträdena i lönegraderna Ce 3 och Ce 2 vid ekonomiavdelningarna får jag erinra om att dessa genom Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut den 18 september 1948 redan under innevarande budgetår uppflyttats till lönegrad Ce 4. Mot förslaget om utökning av antalet befattningar i lönegrad Ce 4 med två halvtidstjänster, en vid vardera röntgenavdelningen och studentlaboratoriet, synes intet vara att erinra. Däremot kan jag i rådande läge ej förorda förslaget om uppflyttning av ett antal befattningar till lönegrad Ce 6. Hithörande tjänster torde fortfarande böra benämnas ekonomi-biträden.

Med prövningen av vad direktionen föreslagit i fråga om a d m i n i s t r a t i o n s- och kontorspersonalen torde tills vidare böra anstå med

hänsyn till pågående utredning rörande den högre biträdespersonalens lönegradsplacering.

Vad slutligen angår medelsbehovet för nästa budgetår synes anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med hänsyn till vad jag i det föregående föreslagit böra uppräknas med i runt tal 15 000 kronor till 735 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra upptagas med oförändrat belopp, 202 000 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föranleder vad jag i det föregående föreslagit ett ytterligare medelsbehov av i runt tal 100 000 kronor. Anslagsposten bör därför uppföras med (2 775 000 + 100 000) 2 875 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 403 000 kronor.

Vid bifall till vad jag föreslagit skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas till (735 000 + 202 000 + 2 875 000 + 403 000) 4 215 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att i personalförteckningen för serafimerlasarettet en befattning såsom överläkare i plastisk kirurgi i lönegrad Ce 29 skall utbytas mot en befattning såsom överläkare i plastisk kirurgi i lönegrad Ca 29;

b) godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	735 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	202 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	2 875 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	403 000

Summa förslagsanslag kronor 4 215 000;

c) till *Serafimerlasarettet*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 215 000 kronor.

[51.] 49. Serafimerlasarettet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 722 000	1 949 087
1948/49 (statsliggaren s. 931)	1 900 000	—
1949/50 (förslag)	1 980 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1948 fastställt omkostnadsstat för serafimer-lasarettet, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1948/49.

I skrivelse den 7 september 1948 har *direktionen för karolinska sjukhuset* föreslagit en höjning av anslaget med 80 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	1947/48 utgifter i runda tal kronor	1948/49 anslag kronor	1949/50	
			beräknade utgifter kronor	ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård m. m. åt personalen, <i>förslagsvis</i> ..	7 500	12 000	8 000	— 4 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	700	500	500	—
3. <i>Expenser</i> :				
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	279 700	342 000	276 000	— 66 000
b) Övriga <i>expenser</i>	55 100	49 000	55 000	+ 6 000
4. Övriga utgifter:				
a) Inventariers underhåll och komplettering	208 000	198 000	238 000	+ 40 000
b) Tvätt och renhållning, <i>förslagsvis</i>	35 500	31 500	35 500	+ 4 000
c) Kosthåll, <i>förslagsvis</i>	452 500	445 000	445 000	—
d) Läkemedel, <i>förslagsvis</i>	366 800	265 000	365 000	+ 100 000
e) Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, <i>förslagsvis</i>	337 300	350 200	350 200	—
f) Ränta och amortering å lån hos pensions- styrelsen	198 800	198 800	198 800	—
g) Diverse utgifter	7 100	8 000	8 000	—
Summa	1 949 000	1 900 000	1 980 000	+ 80 000

I fråga om anslagsposten till *expenser* anför *direktionen* följande:

Under förutsättning att fossila bränslen komma att tillhandahållas, vilket enligt bränslekommissionen lär bli fallet under innevarande budgetår, torde kostnaderna under delposten till bränsle, lyse och vatten med nuvarande priser å sådant bränsle kunna begränsas till 276 000 kronor. I fråga om delposten till övriga *expenser*, där de verkliga kostnaderna under budgetåret 1947/48 uppgått till omkring 55 000 kronor, synes emellertid en uppräkning med 6 000 kronor bliva erforderlig. Kostnadsökningen beror huvudsakligen på höjda telefonabonnemang samt ökad annonsering efter arbetskraft.

Beträffande den under anslagsposten till *övriga utgifter* uppförda delposten till inventariers underhåll och komplettering yttrar *direktionen*:

Under denna delpost ha för innevarande budgetår anvisats 198 000 kronor, varav beräknats 10 000 kronor till utgifter av engångskaraktär. Det bör framhållas, att å denna delpost bokföras sådana rena förbrukningsartiklar som glas och porslin m. m., slipning av instrument samt anskaffning av linne, gång- och sängkläder m. m. De verkliga utgifterna under budgetåret 1947/48 uppgingo till 208 045 kronor, varav 3 929 kronor varit utgifter av engångskaraktär. För löpande utgifter ha sålunda åtgått 204 116 kronor. Motsvarande belopp för budgetåret 1946/47 utgjorde 186 485 kronor. Kostnadsökningen, 17 631 kronor, beror på ökade priser å instrument och slipning av dylika samt å linne, gång- och sängkläder. För budgetåret 1949/50 torde ett belopp av 205 000 kronor få anses erforderligt för löpande utgifter, varjämte *direktionen* beräknar dels 18 000 kronor för an-

skaffning av viss röntgenapparat, bestående av kamerahus med film-transportverk samt genomlysningsskärm, vilken apparatur utgör nödvändig komplettering av tidigare anskaffad spegeloptik, dels 7 000 kronor för viss utrustning av endokrinologiska avdelningen nämligen mikroskop, vågar, centrifug och extraktionsapparat m. m., dels slutligen cirka 8 000 kronor för anskaffande av diktafoner.

Departementschefen. Då direktionens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Serafimerlasarettet*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 980 000 kronor.

[52.] 50. Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 040 000	1 226 714
1948/49 (statsliggaren s. 931—932)	3 200 000	—
1949/50 (förslag)	1 880 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1948 föreskrivit, att det för budgetåret 1948/49 anvisade anslaget skall disponeras på följande sätt:

1. Bidrag till driftkostnader för budgetåret 1947/48, <i>förlagsvis</i>	kronor 1 560 000
2. Bidrag till driftkostnader för budgetåret 1948/49, <i>förlagsvis</i>	» 1 630 000
3. För sjukvård åt fattiga eller mindre bemedlade sjuka från ort utom Uppsala län för budgetåret 1948/49	» 10 000
Summa kronor 3 200 000	

Enligt gällande grunder för fördelningen av driftkostnaderna vid akademiska sjukhuset i Uppsala mellan statsverket och Uppsala läns landsting har landstinget att bidraga till dessa kostnader i två olika avseenden.

Landstingets *primära bidrag* utgår i form av en viss avgift per vård dag för patienter från landstingsområdet. Storleken av landstingets vårdavgift bestämmes för varje budgetår genom överenskommelse mellan universitetet och landstinget på förslag av särskilt utsedda delegerade, tre från vardera parten. Grunder för fastställande av vårdavgiften ha angivits i gällande avtal, vilket i denna del underställts riksdagen (se prop. nr 288/1942 s. 86 ff., och riksd. skr. nr 414/1942 s. 14). Dessa grunder syfta till att bibehålla den hittillsvarande relationen mellan statsverkets och landstingets utgifter för sjukhuset oförändrad, trots inträffande förändringar beträffande driftkostnadernas storlek. Landstingets vårdavgift har i enlighet med denna grundsats för budgetåren 1944/45—1948/49 fastställts till resp. 7 kronor 50 öre, 8 kronor 55 öre, 9 kronor 25 öre, 10 kronor 55 öre och 13 kronor.

Landstingets *sekundära bidrag* utgår med hälften av den brist, som uppkommer, sedan för sjukvården använts nyssnämnda vårdavgifter och vissa andra, sjukhuset tillkommande medel. Den andra hälften av bristen har statsverket att svara för.

Såväl statens som landstingets bidrag till täckande av driftunderskottet betalades tidigare i efterskott, sedan underskottet för visst räkenskapsår konstaterats. Fr. o. m. innevarande budgetår har emellertid universitetet medgivits rätt att under löpande budgetår från detta anslag täcka de på samma år belöpande utgifterna mot slutlig avräkning vid budgetårets utgång. Dock må månatligen utanordnas högst en tolfedel av senast fastställda årsbidrag. Det har härvid förutsatts, att landstingets bidrag — såväl det primära som det sekundära — skulle på motsvarande sätt förskottas. För landstingets del har övergången emellertid ansetts böra ske under ett antal övergångsår. För statens del har övergången helt genomförts under innevarande budgetår. I enlighet härmed avser anslaget för löpande budgetår statens andel i bristen för såväl räkenskapsåret 1947/48 som räkenskapsåret 1948/49.

I skrivelse den 22 oktober 1948 har *universitetskanslern*, i enlighet med förslag av *större akademiska konsistoriet i Uppsala*, hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till 1 880 000 kronor, varav 10 000 kronor för sjukvård åt fattiga och mindre bemedlade sjuka från ort utom Uppsala län.

Konsistoriet har åberopat en framställning i ämnet av *medicinska fakulteten i Uppsala*.

Av framställningen framgår, att den av mindre akademiska konsistoriet fastställda staten för budgetåret 1948/49 för akademiska sjukhuset upptager en sammanlagd utgiftssumma av 7 420 867 kronor.

I framställningen anföres vidare följande:

Sjukhusets sammanlagda inkomster upptagas i staten för budgetåret 1948/49 till 4 006 275 kronor. I detta belopp ingå landstingets vårdavgifter, vilka i överensstämmelse med kontraktet mellan universitetet och landstinget beräknats till 13 kronor för patient och dag. Det i sjukhusets stat uppkommande bristsaldot utgör sålunda (7 420 867 — 4 006 275) 3 414 592 kronor, vilket belopp enligt nyssnämnda kontrakt skall täckas genom lika bidrag av statsverket och landstinget. Statsverkets andel i bristen skulle sålunda komma att uppgå till 1 707 296 kronor eller 67 296 kronor mer än det anvisade beloppet.

I de beräknade utgifterna, 7 420 867 kronor, ingå även driftkostnaderna för den till sjukhuset anslutna psykiatriska kliniken. Å andra sidan ha bland de beräknade inkomsterna, 4 006 275 kronor, även upptagits statsbidrag till nämnda klinik å 987 780 kronor jämte legosängsavgifter å kliniken med 118 150 kronor.

Vad angår anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 anföres i fakultetens framställning, att den under byggnad varande öronkliniken enligt beräk-

ning skulle tagas i bruk den 1 oktober 1949. I samband därmed komme sjukhusets totala vårdplatsantal att öka med 102 samtidigt som en uppskattad minskning med 22 vårdplatser uppkomme. Ökningen av antalet vårdplatser under budgetåret 1949/50 (tiden 1/10 1949—30/6 1950) jämfört med budgetåret 1948/49 bleve således ungefär 80. Denna ökning av vårdplatsantalet beräknas påverka utgifts- och inkomststaten för budgetåret 1949/50 i jämförelse med staten för budgetåret 1948/49 på så sätt, att å ena sidan skulle uppstå en utgiftsökning av 654 480 kronor (21 600 vård dagar å 30 kronor 30 öre) samt å andra sidan uppkomma en sammanlagd inkomstökning av 308 260 kronor, varav patientavgifter med 119 760 kronor och vårddagsbidrag från Uppsala läns landsting med 188 500 kronor. Bristen skulle sålunda öka med (654 480 — 308 260) 346 220 kronor. Då bristen för budgetåret 1948/49 beräknats till 3 414 592 kronor, kunde alltså bristen för budgetåret 1949/50 beräknas till (3 414 592 + 346 220) 3 760 812 kronor. Statens andel för budgetåret 1949/50 skulle i enlighet härmed uppgå till 1 880 406 kronor, vilket innebure en höjning i förhållande till budgetåret 1948/49 med 173 110 kronor.

Departementschefen. Då den föreliggande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 880 000 kronor.

[53.] 51. Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	419 800	419 800
1948/49 (statsliggaren s. 932) ..	464 900	—
1949/50 (förslag)	1 331 300	—

Alltsedan år 1921 har riksdagen anvisat särskilt anslag såsom bidrag till täckande av de kostnader, Malmöhus läns landsting fått vidkännas för driften vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund. Grunderna för bidraget äro angivna i ett mellan Kungl. Maj:t och kronan samt landstinget ingånget avtal. Enligt detta avtal, beträffande vars närmare innehåll torde få hänvisas till 1943 års statsverksproposition (VIII s. 141—171) erlägger staten 10 procent av vissa driftkostnader vid lasarettet. Det belopp, varå statsbidraget skall beräknas, erhålles på så sätt, att summan av i avtalet angivna utgifter i lasarettets driftkostnadsstat fördelas på summan av underhållsdagarna vid hela lasarettet. Den sålunda erhållna kostnaden per underhållsdag multipliceras med antalet underhållsdagar vid vissa i avtalet uppräknade kliniker m. m. Sedan från utgiftsstatens summa dragits den sålunda erhållna produkten, utgör återstoden det belopp, varå statsbidraget

skall beräknas. Nyssnämnda kostnad per underhållsdag må icke överstiga medelkostnaden per dag för samma år enligt föreliggande officiella uppgifter för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 10 procent.

Anslaget för innevarande budgetår, 464 900 kronor, avser bidrag till lasarettets verksamhet under kalenderåret 1946.

I skrivelse den 31 maj 1948 har *direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* hemställt om utverkande av statsbidrag till täckande av lasarettets driftkostnader under år 1947 med 631 250 kronor 76 öre.

Direktionen har erinrat om att enligt hittills tillämpad ordning statsbidraget för driften under kalenderåret 1947 skulle komma att utbetalas först under det statliga budgetåret 1949/50. En sådan väsentlig förskjutning av tidpunkten för statsbidragets utbetalande vore icke förutsatt i avtalet och medförde, bortsett från den icke avsedda ränteförlust, som härigenom åsamkades landstinget, betydande likvideringssvårigheter för sjukvårdsinrättningarna. Med hänsyn härtill framstode det som angeläget, att statsbidraget utbetalades snarast möjligt, sedan bokslut och revision verkställts för resp. räkenskapsår.

Statskontoret har i utlåtande i ärendet den 16 juni 1948 anfört, att några uppgifter för år 1947 om medelkostnaden per dag för samtliga lasarett i riket då ännu icke föreläge. Enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat, syntes dock densamma komma att ligga omkring 21 kronor 50 öre per underhållsdag. Den för lasarettet i Lund framkomna kostnaden, 21 kronor 14,75 öre, syntes därför kunna läggas till grund för beräkningen av statsbidragets storlek. Med utgångspunkt härifrån skulle bidraget uppgå till 631 250 kronor 76 öre.

Statskontoret har vidare anfört följande:

Såsom sjukhusdirektionen framhållit, kommer statsbidraget till driftkostnaderna för år 1947 icke att utbetalas förrän efter den 1 juli 1949, vilket skulle medföra vissa olägenheter för lasarettet. Detta måste dock ha förutsetts vid tillkomsten av gällande avtal. Därest emellertid Kungl. Maj:t skulle finna anledning tillmötesgå direktionens hemställan, att bidraget utbetalas snarast möjligt sedan bokslut och revision verkställts för resp. räkenskapsår, lär det icke låta sig göra på annat sätt, än att anslaget i riksstaten för budgetåret 1949/50 uppföres med belopp, motsvarande statsbidrag för dels 1947 års driftkostnader, dels ock de uppskattade kostnaderna för år 1948. Härvid synes anslaget böra givas karaktären av förslagsanslag och medgivande lämnas länsstyrelsen i Malmöhus län att besluta om utbetalning av sjukhuset jämlikt avtalet tillkommande statsbidrag.

Departementschefen. Såsom framgår av direktionens framställning har den hittills tillämpade ordningen för utbetalning av statsbidraget till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund medfört både ränteförluster för landstinget och likvideringssvårigheter för sjukvårdsinrättningarna. Med hänsyn härtill är jag för min del benägen att tillmötesgå direktionens begäran om utbetalning av bidraget vid en tidigare tidpunkt än f. n. Jag vill

därvid erinra om att av liknande skäl fr. o. m. innevarande budgetår vidtagits en omläggning av utbetalningen av bidraget till akademiska sjukhuset i Uppsala. Vad beträffar ordningen för utbetalningen av nu ifrågasvarande bidrag synas i huvudsak kunna tillämpas de bestämmelser, som gälla i fråga om utbetalande av driftkostnadsersättningen för psykiatriska kliniken vid Lunds lasarett (statsliggaren s. 907). Denna ersättning utbetalas preliminärt till landstinget, så snart bokslut och revision verkställts för det kalenderår, ersättningen avser, och uppgift alltså erhållits om lasarettets medelkostnad för dag och patient under året. Efter det officiella uppgifter om medelkostnaden per underhållsdag för samtliga lasarett i riket blivit tillgängliga för det år, den sålunda utbetalda ersättningen avser, verkställs definitiv uträkning, och landstinget har att återbetala eventuell skillnad mellan det preliminärt utbetalade beloppet och det slutligt fastställda. Det synes mig även skäligt, att direktionen — i viss anslutning till vad som gäller i fråga om nyssnämnda driftkostnadsersättning — medges rätt att efter utgången av juni månad varje år erhålla förskott å bidraget för löpande kalenderår med belopp, motsvarande hälften av det för föregående kalenderår preliminärt utbetalade bidraget.

Därest de sålunda förordade utbetalningsreglerna skulle tillämpas fr. o. m. budgetåret 1949/50, skulle för nämnda budgetår behöva anvisas bidrag för kalenderåren 1947, 1948 och 1949. Omläggningen synes mig emellertid lämpligen böra äga rum under tvenne övergångsår. Vid bifall härtill skulle under ifrågasvarande anslag för nästa budgetår beräknas medel för statens bidrag för kalenderåret 1947 samt för det uppskattade bidraget för kalenderåret 1948, medan för budgetåret 1950/51 skulle anvisas medel för de beräknade bidragen för kalenderåren 1949 och 1950. Anordningen med förskottsutbetalning under löpande kalenderår skulle på grund härav behöva tillämpas först fr. o. m. kalenderåret 1950. Bidraget för kalenderåret 1947 torde i anslutning till direktionens framställning böra upptagas till i avrundat tal 631 300 kronor. För kalenderåret 1948 beräknar jag på grundval av uppgifter, som jag under hand erhållit, bidraget till förslagsvis 700 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (631 300 + 700 000) 1 331 300 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 331 300 kronor.

[54.] 52. Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. Under anslaget till Universitetssjukhus: Bidrag till anordnande av en transformatorstation vid Malmöhus läns sjukvårds-

inrättningar i Lund m. m. har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 15 341 kronor till bestridande av halva kostnaden för anordnande av en transformatorstation inom ögonkliniken vid Lunds lasarett. Den andra hälften av kostnaden hade anvisats av Malmöhus läns landsting. Till modernisering av instrumentariet vid röntgendiagnostiska avdelningen vid lasarettet ha vidare, efter enahanda fördelningsgrund, vid ett flertal tillfällen, senast för innevarande budgetår under nyssnämnda anslag, anvisats särskilda bidrag av statsmedel.

I skrivelse den 5 oktober 1948 har *Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning* gjort framställning om statsbidrag med 76 143 kronor 42 öre för anordnande av ytterligare transformatorstationer vid lasarettet.

Beredningen har anfört bl. a. följande:

Sedan Lunds stad bestämt, att spänningen på stadens högspänningsnät skall höjas från 3 000 till 10 000 volt, måste landstinget vidtaga sådana anordningar, att lasarettet kommer att vara rustat att emottaga ström från stadens elektricitetsverk vid tiden för spänningshöjningen. På grund härav erfordras nya transformatorer vid lasarettet. Enligt en av ingenjören C. A. Gustafsson i Malmö verkställd utredning skulle kostnaderna för sålunda erforderliga transformatorer och högspänningsställ m. m., placerade i radiologiska kliniken, ögonkliniken, kvinnokliniken och röntgendiagnostiska avdelningen samt i maskinsalen på södra lasarettområdet, ävensom för tillbyggnad av den transformatorstation, vilken är belägen mellan ångcentralen och medicinska kliniken, uppgå till sammanlagt 182 968 kronor 85 öre. För ny transformator i ögonkliniken har 1947 års landsting redan anvisat 15 341 kronor, varjämte 1948 års riksdag beviljat statsbidrag med enahanda belopp. Återstående kostnader utgöra 152 286 kronor 85 öre, av vilket belopp i överensstämmelse med de principer, som hittills tillämpats beträffande fördelning av byggnadskostnaderna vid berörda sjukvårdsinrättningar, statsbidrag bör utgå med hälften. Landstinget har i enlighet härmed beviljat 76 143 kronor 43 öre, varför på staten belöpande kostnader skulle utgöra 76 143 kronor 42 öre.

Vidare har *direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* i skrivelse den 29 oktober 1948 hemställt om statsbidrag till härefter angivna ändamål med följande belopp:

- 1) 57 000 kronor för uppförande av barackbyggnad för centralförråd;
- 2) 107 680 kronor för uppförande av barackbyggnad m. m. för utvidgning av neurokirurgiska avdelningen;
- 3) 25 000 kronor för inredande av laboratorium för lungkliniken;
- 4) 48 569 kronor 50 öre för utförande av vissa installationsarbeten m. m. inom dermato-venereologiska kliniken; samt
- 5) 140 000 kronor för nyanskaffning och komplettering av utrustningen inom röntgendiagnostiska avdelningen.

Av handlingarna i ärendet framgår, att de begärda beloppen utgöra hälften av den i varje särskilt fall beräknade kostnaden samt att Malmöhus läns landsting för de olika ändamålen anvisat enahanda belopp.

Direktionen har anfört bl. a. följande:

Uppförande av barackbyggnad för centralförråd. Den beslutade om- och tillbyggnaden av lasarettets kvinnoklinik förutsätter ett utrymmande av ännu förefintliga förrådsutrymmen inom kliniken, innan byggnadsarbetena kunna påbörjas. En beslutad utbyggnad av neurokirurgiska avdelningen förutsätter på likartat sätt en förflyttning av inom denna avdelning nu disponerade förrådslokaler. Lasarettets »centralförråd» är f. n. inrymt å 24 olika platser inom det 140 000 kvadratmeter stora lasarettsområdet. Denna decentralisering av centralförrådet är en följd av ianspråktagandet undan för undan för den direkta sjukvårdens behov av tidigare disponerade förrådslokaler. För att möjliggöra ett igångsättande av förenämnda byggnadsföretag ävensom för att åstadkomma en nu ofrånkomlig centralisering av förrådsverksamheten måste nya utrymmen för centralförrådet iordningställas i avvaktan på sjukhusets planerade stora nybyggnad. Enda möjliga lösningen har härvid befunnits vara uppförandet av en särskild provisorisk barackbyggnad, vilken skulle förläggas mellan nuvarande medicinska kliniken och norra maskincentralen. Förslag till barackbyggnad för detta ändamål har uppgjorts av Gustaf Birch-Lindgrens arkitektkontor, som kostnadsberäknat densamma till 114 000 kronor. Det upprättade förslaget har för granskning underställts centrala sjukvårdsberedningen och medicinalstyrelsen, som förklarat sig icke ha något att erinra beträffande detsamma.

Uppförande av barackbyggnad m. m. för utvidgning av neurokirurgiska avdelningen. Den år 1946 inrättade neurokirurgiska avdelningen vid lasarettet inrymmer 23 allmänna vårdplatser. Avdelningens upptagningsområde omfattar städerna Malmö och Hälsingborg samt följande landstingsområden, nämligen Malmöhus, Kristianstads, Hallands, Kronobergs, Blekinge, Jönköpings, Kalmar läns södra och Kalmar läns norra. Förefintligt antal vårdplatser har under den tid, avdelningen varit i drift, befunnits icke ens tillnärmelsevis motsvara behovet. Regelmässigt ha cirka 300 patienter varit uppförda på väntelista. Direktionen har till följd härav sett sig föranlåten att hemställa om en skynsam utökning av antalet vårdplatser samt i anslutning härtill anordnandet av ytterligare en operationsenhet. Så har befunnits möjligt endast genom uppförandet av en barackbyggnad i direkt anslutning till avdelningens nuvarande lokaler. Denna barack skulle inrymma 18 vårdplatser jämte erforderliga biutrymmen samt överläkar- och underläkarrum. Förslag till barackbyggnad och erforderlig tillbyggnad för operationssal har uppgjorts av Gustaf Birch-Lindgrens arkitektkontor samt kostnadsberäknats till 215 360 kronor. Centrala sjukvårdsberedningen har efter verkställd granskning av förslaget förklarat sig kunna godtaga detsamma, dock under framhållande av att vådrummens djup om möjligt borde ökas till 4,5 meter. I sjukvårdsberedningens handläggning av ärendet deltog jämväl representanter för medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen. Sedan förslaget jämlikt bestämmelserna i 9 § sjukhuslagen underställts medicinalstyrelsen har styrelsen meddelat, att styrelsen, sedan byggnadsstyrelsen förklarat sig instämma i det yttrande, som i ärendet avgivits av centrala sjukvårdsberedningen, för sin del ansett sig kunna såsom provisorium godkänna de föreliggande ritningarna under villkor att, såvitt möjligt, vådrummens djup ökades till 4,5 meter. I enlighet med förenämnda myndigheters påpekanden ha vådrummens djup ökats till 4,5 meter.

Inredande av laboratorium för lungkliniken. Lungkliniken vid lasarettet saknar f. n. laboratorieutrymmen i egentlig mening. Såsom laboratorielokal har i huvudsak utnyttjats ett genomgångsrum, beläget mellan vederbörande överläkares rum och klinikens behandlings- och föreläsningsrum. Utrymmet i fråga framstår ur alla synpunkter som otillfredsställande och dess egenskap av genomgångsrum för bl. a. vård sökande måste anses synnerligen olämplig. Enda möjligheten att tillskapa erforderliga lokalutrymmen har befunnits vara inredandet av sådana i ett utrymme ovanför det s. k. »Södra badet». Erforderliga ombyggnadsarbeten i enlighet med av Otto Ellerströms Byggnads AB, Malmö, upprättade förslag ha kostnadsberäknats till 50 000 kronor.

Utförande av vissa installationsarbeten m. m. inom dermato-venereologiska kliniken. Behov föreligger av indragandet av värmeledning i dermato-venereologiska kliniken. Kliniken saknar f. n. ifrågavarande bekvämlighet, och rökgångar och kakelugnar i huset, vilket togs i bruk år 1824, kunna icke längre anses tillfredsställande. Kostnaderna härför jämte i anslutning härtill erforderliga arbeten ha beräknats till 97 139 kronor.

Nyanskaffning och komplettering av utrustningen inom röntgendiagnostiska avdelningen. Överläkaren vid sjukvårdsinrättningarnas röntgendiagnostiska avdelning, professorn Hans Hellmer, har i skrivelse till direktionen ävensom i särskild promemoria till sjukvårdsinrättningarnas revisorer påvisat, att provisoriska åtgärder måste vidtagas för att omedelbart utöka den röntgendiagnostiska avdelningens kapacitet. En sådan utökning påkallas av den väsentliga ökning av antalet röntgenundersökningar (33 500 år 1947), som blivit en följd av sjukhusets tillbyggnad samt en mera intensifierad vård. Härtill kommer tillkomsten av en neurologisk avdelning, vilken i dagarna tages i bruk, en väsentlig utökning av den neurokirurgiska avdelningens vårdplatser genom den beslutade utbyggnaden samt en utökad thoraxkirurgisk verksamhet, som skulle möjliggöras genom pågående arbeten med inrättandet av ytterligare en operationssal inom kirurgiska avdelningen. Hellmer har härvid framhållit, att de åtgärder, som av honom föreslås i fråga om lokalutrymmen, utrustning och personalökning endast ta sikte på att tillfredsställa de allra mest trängande behoven och att föreslagna åtgärder äro oundgängligen nödvändiga. Inrättandet av ytterligare två laboratorier har härvid ansetts erforderligt för att kunna utföra det nuvarande antalet undersökningar. Genom ianspråktagandet av en våning i det intill röntgendiagnostiska avdelningen liggande personalbostadshuset skulle ytterligare ett laboratorium kunna inredas, nämligen i det nuvarande överläkarrummet. Då härutöver något ytterligare laboratorium med hänsyn till disponibla utrymmen icke nu kan anordnas, skulle den erforderliga utökningen av avdelningens kapacitet åvägbringas genom ett än ytterligare effektivt utnyttjande av förefintliga laboratorier. Så skulle vara möjligt genom dessas komplettering med viss ytterligare utrustning samt genom en utökning av personalen. Rörande ianspråktagandet av vissa lokaler samt utökning av personalen har 1948 års landsting fattat erforderliga beslut.

I fråga om den erforderliga utökningen av röntgenutrustningen har Hellmer angivit denna enligt följande, nämligen för laboratorium I ett potterbord med rör, kåpa och golvtafstativ, för laboratorium II utbyte av befintlig 4-ventilrörsapparat mot en trefasapparat, avsedd för fyra arbetsplatser,

ett potterbord, en tomograf med rör, kåpa och golvtakstativ samt ett skallbord med rör och kåpa, för laboratorium III ett universalbord med rör och kåpor samt en lavemangskanna, för laboratorium IV ett universalbord med rör och kåpor samt en lavemangskanna, för laboratorium V ett universalbord i specialutförande med rör, kåpa och golvtakstativ, en lavemangskanna ävensom ombyggnad av oljeomkastare för fem arbetsplatser samt för laboratorium VIII en trefasapparat för fyra arbetsplatser och två potterbord med vardera ett golvtakstativ, rör och kåpa. Vidare skulle erfordras ett filmgranskningsskåp för den nya demonstrationsavdelningen, åtta enkla ljusskåp för läkarexpeditioner, utökning av den befintliga våtgranskningsanordningen med omkring 50 procent av den nuvarande, ny högtalaranläggning med två huvudapparater och 20 sekundärapparater, utökning av mörkrumsinredningen med nya omladdningsbord m. m., en transportanordning för filmkassetter samt erforderligt antal kassetter med förstärkningsskärmar.

Enligt till Hellmers framställning fogade offerter beräknas kostnaderna för förenämnd utrustning uppgå till 280 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med de principer, som sedan länge tillämpats vid beviljande av statsbidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, anser jag mig böra tillstyrka, att staten bidrager med halva kostnaden för anordnande av de i ärendet omnämnda transformatorstationerna, för uppförande av två barackbyggnader, för inredande av laboratorium för lungkliniken och för utförande av vissa installationsarbeten m. m. inom dermato-venereologiska kliniken. Jag har icke heller något att erinra mot att statsbidrag liksom hittills får utgå till nyanskaffning och komplettering, i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande förslag, av utrustningen inom röntgendiagnostiska avdelningen. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen ingår emellertid här i även anskaffandet av en ny högtalaranläggning. Under hänvisning till att tidigare (jfr 1941 års statsverksproposition, VIII, p. 75; riksd. skr. nr 8/1941, p. 75) statsbidrag icke ansetts böra utgå för en liknande anläggning, anser jag mig icke kunna tillstyrka statsbidrag för ifrågavarande ändamål. Då, enligt vad jag under hand inhämtat, kostnaderna för högtalaranläggningen beräknats till i runt tal 6 000 kronor, bör sålunda bidraget i denna del minskas till 137 000 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda statsbidraget uppgå till (76 143: 42 + 57 000 + 107 680 + 25 000 + 48 569: 50 + 137 000) 451 392 kronor 92 öre. Anslaget torde böra avrundas till 451 400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 451 400 kronor.

[55.] 53. Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus. Genom beslut den 28 maj 1948 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten, å ena,

samt Stockholms stad, å andra sidan, angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av det staden tillhöriga Sabbatsbergs sjukhus. Enligt detta avtal, beträffande vars närmare innehåll torde få hänvisas till propositionen nr 213/1948, skall det nya sjukhuset uppföras och utrustas genom stadens försorg. Staden skall upplåta sjukhusets samtliga avdelningar, med undantag av öronavdelningen, till karolinska institutet för undervisningsändamål att tjäna som institutets kliniker, resp. institutioner. Avtalet avser dels följande kliniker, nämligen en medicinsk klinik, en kirurgisk klinik, en kvinnoklinik, en pediatrik klinik, en psykiatrisk klinik och en radio-terapeutisk klinik, dels ock de för sjukhuset gemensamma inrättningarna, såsom röntgenanläggningar, laboratorier — inberäknat ett till sjukhuset anslutet bakteriologiskt centrallaboratorium — polikliniker, en mödravårdscentral, en fysioterapeutisk avdelning, en mottagande avdelning, en isoleringsavdelning samt den befintliga patologiska institutionen. Därest till den fysioterapeutiska avdelningen anslutes en vårdavdelning, skall denna likaledes stå till undervisningens förfogande.

Beträffande de genom avtalet upplåtna anläggningarna skall staten till staden erlagga byggnadsbidrag med 25 procent dels av de verkliga totalkostnaderna för anläggningarnas färdigställande och utrustning och dels av de kostnader för ny- och ombyggnads- ävensom ändrings- och förbättringsarbeten och i samband därmed stående utrustning, som sedermera tillkomma och som ej äro att hänföra till årligt underhåll; skolandet häri inbegripas kostnaderna för sådana inrättningar, som äro för hela sjukhuset gemensamma. Emellertid skall iakttagas, att dylikt byggnadsbidrag icke skall utgå för andra vid sjukhuset vid tiden för avtalets undertecknande (den 1 december 1947) befintliga gemensamma inrättningar än pannanläggningen och den patologiska institutionen. Statens bidrag till nämnda pannanläggning och patologiska institution skall utgå dels med 25 procent av de verkliga kostnader, som uppförandet av desamma visas ha medfört, dock efter skälig avskrivning för den tid, de varit i bruk, då bidraget erlägges, nämligen med 2,5 procent per år för pannanläggningen, med 1,35 procent per år för den patologiska institutionen, dels med 25 procent av utrustningens värde vid tidpunkten för bidragets erläggande. Sistnämnda värde skall fastställas av särskilda värderingsmän, av vilka staten och staden utse vardera en och dessa gemensamt den tredje.

Staten skall tillhandahålla staden byggnadsbidraget för pannanläggningen och den patologiska institutionen, då någondera av de medicinska och kirurgiska avdelningarna tages i bruk för undervisningsändamål, samt för övriga anläggningar under byggnadstiden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg för ifrågakvarande byggnadsföretag.

Genom nämnda avtal har upphävt ett av Kungl. Maj:t den 30 november 1945 godkänt avtal mellan staten och staden angående samarbete för uppförande och drift av en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus. Enligt detta avtal, beträffande vars närmare innebörd torde få hänvisas till propo-

nen nr 102/1945, skulle staten erlägga bidrag till anläggnings- och utrustningskostnaderna enligt samma grunder, som äro angivna i det nya avtalet.

I sistnämnda proposition uppskattades de sammanlagda kostnaderna för uppförande och utrustning av kvinnokliniken till närmare 4 800 000 kronor, varför på staten alltså skulle belöpa inemot 1 200 000 kronor. Detta belopp har av riksdagen anvisats för budgetåren 1945/46—1948/49 under rubriken Universitetssjukhus: Bidrag till uppförande av en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus. Enligt vad som under hand meddelats mig från stadens sida beräknas de sammanlagda kostnaderna för uppförande och utrustning av kliniken, som beräknas bli färdigställd under innevarande år, numera till i runt tal 6 600 000 kronor. I enlighet härmed skulle som bidrag av staten erfordras ytterligare i runt tal 450 000 kronor.

Enligt vad jag inhämtat ha nu vidare igångsatts arbetena med uppförande av det i det nya avtalet avsedda bakteriologiska centrallaboratoriet. Kostnaderna för uppförande och utrustning av denna anläggning ha av staden preliminärt beräknats till sammanlagt omkring 2 800 000 kronor. För bidrag till denna anläggning, vilken beräknas bli färdigställd under loppet av nästa budgetår, skulle alltså erfordras ett belopp av i runt tal 700 000 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda f. n. erfordras en ytterligare medelsanvisning av (450 000 + 700 000) 1 150 000 kronor. Av detta belopp torde, med hänsyn till avtalets bestämmelser om tillhandahållandet av bidraget till staden, 250 000 kronor böra anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår och återstoden, 900 000 kronor, å riksstaten för nästa budgetår. De båda anslagen torde böra benämnas Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus. Behållningen på anslaget till Universitetssjukhus: Bidrag till uppförande av en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus torde få överföras till det nya anslaget.

Hemställan om anvisande av medel å tilläggsstat för innevarande budgetår gör jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kronor.

[56.] 54. **Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 132 000 kronor.

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till nu ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i rikstatsförslaget böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med oförändrat belopp, 132 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till pediatrik klinisk och poliklinik i Stockholm* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 132 000 kronor.

Övriga egentliga sjukvårdsanstalter.

[57.] 55. **Vissa bidrag till lasarett m. m.** Från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 15 800 kronor, bestridas, i enlighet med särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut, statsbidrag till vissa lasarett och andra anstalter med ett sammanlagt belopp av 15 773 kronor 56 öre. Beträffande anslaget närmare fördelning tillåter jag mig hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 934.

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 15 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 15 800 kronor.

[58.] 56. **Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	600 000	537 599
1948/49 (statsliggaren s. 935)	700 000	—
1949/50 (förslag)	700 000	—

[Kungörelse den 20 juli 1939 (nr 538), ändrad genom kungörelser nr 385/1940, 272/1942 och 230/1946.]

Statsbidrag utgår med två kronor för dag och barn under 15 år, som vårdas å allmän sal eller därmed likställt rum; dock att för barn, som tillhöra Stockholms stad och intagits för vård å motsvarande platser å den vid Norrtulls sjukhus i Stockholm anordnade pediatrika kliniken, bidraget utgår med en krona för dag. Under vissa förutsättningar kan en förhöjning av bidraget med upp till 50 öre för dag och barn äga rum. Bidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

Genom kungörelsen nr 230/1946 vidtogs den ändringen beträffande grunderna för detta statsbidrag, att bidrag, som tidigare i regel fick utgå för högst två vårdplatser på varje tal av 10 000 av vederbörande sjukvårdsområdes invånare, fr. o. m. den 1 juli 1946 i regel må utgå för högst en vårdplats på varje tal av 2 500 av sjukvårdsområdets invånare.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att enligt av styrelsen dittills fattade be-

slut statsbidrag till driften av hithörande avdelningar kunde beräknas utgå för 995 vårdplatser under år 1949, motsvarande ett sammanlagt statsbidragsbelopp av 638 715 kronor. Vidare har styrelsen räknat med att genom den förut nämnda ändringen av kvotbestämmelsen ytterligare 41 f. n. drivna vårdplatser skulle bli berättigade till statsbidrag med ett sammanlagt belopp av 27 060 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår till (638 715 + 27 060) 665 775 kronor, vilket belopp styrelsen, med hänsyn till eventuellt nytillkommande platser, ansett böra avrundas till 700 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[59.] 57. **Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.**

[Kungörelse den 27 juni 1914 (nr 292) angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m., ändrad genom kungörelser nr 385/1921, 304/1928 och 207/1937.]

Enligt nämnda kungörelse, som närmast avser *lungtuberkulosanstalter*, utgår statsbidrag med högst hälften av den verkliga byggnadskostnaden, dock högst 2 000 kronor per vårdplats. Bidrag får uppbäras först sedan anstalten blivit färdig och efter avsyning godkänts av medicinalstyrelsen. I vissa fall har emellertid medgivits avvikelse från de sålunda fastställda grunderna.

Jämlikt de grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården, som godkändes av 1936 års riksdag (prop. nr 206; riksd. skr. nr 267), förutsättes staten skola alltjämt, i mån av behov, lämna byggnadsbidrag jämväl till kustsanatorierna och därmed jämställda anstalter för vård av *kirurgisk tuberkulos*. Några allmänna bestämmelser rörande statsbidrag till dessa anstalter ha dock icke fastställts, utan vederbörande huvudman har att för varje fall göra den framställning om bidrag, som omständigheterna påkalla.

För innevarande budgetår ha några medel ej anvisats för här ifrågasvarande ändamål.

I skrivelse den 18 oktober 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att — sedan av Kungl. Maj:t beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats samt vissa beräknade återbetalningar

av uppburna bidrag verkställt — ett belopp av 520 330 kronor kunde beräknas återstå å anslaget.

Vidare erinrar styrelsen om att 1947 års riksdag (skr. nr 5 a, punkt 31) medgivit, att föreningen Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra finge för bestridande av kostnaderna för uppförande av nybyggnad för barnavdelning samt två bostadshus vid sanatoriet komma i åtnjutande av statsbidrag med 525 000 kronor jämte, därest detta belopp ej skulle förslå med hänsyn till prisstegringar inträffade efter juni 1945, det ytterligare belopp, vartill Kungl. Maj:t kunde finna ifrågavarande merkostnader uppgå. Då genom beslut av Kungl. Maj:t den 19 mars 1948 statsbidrag beviljats till anordnande av nyssnämnda två bostadshus och kostnaderna för uppförande av barnavdelningen enligt 1947 års statsverksproposition beräknats uppgå till 450 000 kronor samt förenämnda merkostnader av styrelsen preliminärt uppskattats till 60 000 kronor, kunde för ändamålet ett belopp av tillhoppa 510 000 kronor beräknas bliva erforderligt.

Styrelsen har vidare räknat med att på grund av särskilda till Kungl. Maj:t överlämnade framställningar bidrag komme att intill utgången av nästa budgetår beviljas *dels* till uppförande av ny köksbyggnad m. m. vid Apelvikens kustsanatorium med 775 000 kronor, *dels ock* till anordnande av nya vårdplatser för lungtuberkulösa med 396 000 kronor. Till styrelsen hade vidare ingivits ansökningar om bidrag *dels* med 166 360 kronor till modernisering av personalbostäder m. m. vid Apelvikens kustsanatorium, *dels ock* med 55 720 kronor till vissa elektriska arbeten m. m. vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra. Enligt till styrelsen inkomna uppgifter från landstingens sjukvårdsberedningar och städer utanför landsting kunde slutligen för bidrag till anordnande av nya vårdplatser för lungtuberkulösa komma att erfordras ett belopp av 78 000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle sålunda före utgången av budgetåret 1949/50 komma att föreligga ett medelsbehov av $(510\,000 + 775\,000 + 396\,000 + 166\,360 + 55\,720 + 78\,000 - 520\,330)$ 1 460 750 kronor eller i avrundat tal 1 460 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till rådande läge, som påkallar den största möjliga begränsning av investeringsverksamheten för allmänna ändamål, kan jag icke förorda, att medel för nästa budgetår anvisas för uppförande av en ny köksbyggnad m. m. vid Apelvikens kustsanatorium. Jämväl med moderniseringen av vissa personalbostäder m. m. vid sanatoriet, varom förslag numera inkommit till Kungl. Maj:t, torde tills vidare böra anstå.

Den av medicinalstyrelsen omnämnda ansökningen om bidrag till vissa elektriska arbeten m. m. vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra har ännu icke överlämnats till Kungl. Maj:t. Jag har därför icke varit i tillfälle att taga ställning till densamma.

Däremot vill jag förordna, att medel i viss utsträckning beräknas för tillgodoseende av framställningar om bidrag till anordnande av nya vårdplatser för lungtuberkulösa. För detta ändamål synes en förstärkning av anslaget med 150 000 kronor vara erforderlig.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[60.] 58. Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	5 500 000	4 782 856
1947/48	5 200 000	4 592 004
1948/49 (statsliggaren s. 935)	4 800 000	—
1949/50 (förslag)	4 600 000	—

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 480).]

Statsbidrag utgår till sanatorium och tuberkulosavdelning vid lasarett, där medicinsk avdelning finnes (A-anstalt), med 1 krona 75 öre samt till tuberkulossjukstuga eller tuberkulosavdelning vid annat lasarett eller sjukstuga (B-anstalt) med 1 krona 50 öre för dag och patient, på villkor att för inomlänspatient icke uttages högre dagavgift än 1 krona 50 öre resp. 1 krona 25 öre (3 § 1 mom.). Därest inom landstingsområde eller stad, som ej deltagar i landsting, medeltalet för tuberkulosdödligheten under den senaste femårsperioden med mer än 25 procent överstiger motsvarande medeltal för hela riket, utgår förhöjt statsbidrag enligt särskild beräkningsgrund (3 § 2 mom.). Bidragen utbetalas som regel halvårsvis i efterskott.

Jämlikt särskilt bemyndigande av Kungl. Maj:t må vidare medicinalstyrelsen bevilja landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag med belopp, bestämt i enlighet med föreskrifterna i 3 § 1 och 2 mom. statsbidragskungörelsen, för det antal av landstinget eller staden disponerade vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier, som av styrelsen bestämmes. För åtnjutande av bidrag till vårdplatser å nämnda sanatorier gäller bl. a., att för å sådan plats intagen patient icke må uttagas högre dagavgift än 1 krona. Jämväl dessa bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har återopat en inom styrelsen upprättad tablå, angivande det högsta antal vårdplatser, för vilket statsbidrag jämlikt förenämnda kungörelse nr 480/1939 kunde förväntas ifrågakomma under budgetåret 1949 50, ävensom de belopp, till vilka driftbidragen enligt gällande bestämmelser kunde beräknas uppgå. Därvid har styrelsen räknat med förhöjt bidrag

till anstalter inom Gotlands, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Inom nämnda län har nämligen medeltalet för tuberkulosdödligheten under femårsperioden 1942—1946 med mera än 25 procent överstigit medeltalet för riket under samma period; sistnämnda medeltal utgjorde 0,63 på 1 000 invånare (jfr 3 § 2 mom. statsbidragskungörelsen). Det i tabblän angivna sammanlagda driftbidragsbeloppet uppgår till 6 452 696 kronor.

Styrelsen har vidare beräknat, att statsbidrag under nästa budgetår skulle utgå för sammanlagt 360 av landstingen i Stockholms, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Västernorrlands län ävensom Hälsingborgs stad förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier samt att härför skulle erfordras ett belopp av 248 930 kronor.

Det för budgetåret 1949/50 till bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos erforderliga medelsbehovet har styrelsen i enlighet med dessa kostnadsberäkningar uppskattat till ett sammanlagt belopp av högst (6 452 696 + 248 930) 6 701 626 kronor. Styrelsen erinrar emellertid om att medelsbehovet för motsvarande ändamål för budgetåret 1947/48 av styrelsen uppskattats till högst 6 231 638 kronor, medan nettoutgifterna på anslaget för nämnda budgetår uppgått till allenast 4 592 004 kronor och alltså understigit det beräknade maximala medelsbehovet med cirka 26 procent. Med hänsyn såväl härtill som till den under de senaste åren oavbrutna minskningen av nettoutgifterna anser styrelsen tillfyllest, att anslaget för budgetåret 1949/50 upptages till oförändrat belopp, 4 800 000 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår synes i och för sig intet vara att erinra. Med hänsyn till belastningen på anslaget under det senast förflutna budgetåret anser jag dock tillfyllest, att anslaget för nästa budgetår upptages till 4 600 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 600 000 kronor.

[61.] 59. Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	1 550 000	2 198 237
1947/48	1 500 000	2 580 533
1948/49 (statsliggaren s. 935)	2 200 000	—
1949/50 (förslag)	2 750 000	—

[Kungörelse den 23 april 1937 (nr 209), ändrad genom kungörelser nr 404/1938 och 295/1943.]

Statsbidrag utgår till av förening eller stiftelse drivna anstalter med 3 kronor 25 öre för A-platser och 2 kronor för B-platser samt till landstings- och storstadsanstalter med 1 krona 50 öre för A-platser och 1 krona för B-platser. Bidrag utgår endast för vårdplats, som är öppen under hela året och för vilken icke uttages högre avgift än 1 krona per dag och patient. Driftbidraget till enskild anstalt må i intet fall utgå med högre belopp per år än skillnaden mellan anstaltens verkliga driftkostnader och summan av patientavgifterna och andra från anstaltens drift härflytande inkomster.

Vid sidan härav må till A-anstalt utgå statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage av mera permanent karaktär åt patient, som behandlas vid anstalten, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande huvudman, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande enskilda anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Såsom villkor för rätt för anstalt att komma i åtnjutande av fyllnadsbidrag gäller, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret skall ha godkänts av medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att utgifterna för de med anslaget avsedda ändamålen under budgetåret 1947/48 fördelade sig sålunda:

	Kronor
Driftbidrag enligt gällande kungörelse	692 746
Bidrag till stödjebandage	52 866
» » täckande av driftunderskott	323 730
Summa kronor 1 069 342	

Styrelsen omnämner vidare, att det å anslaget utestående förskottet under nyssnämnda budgetår ökat med 1 511 191 kronor, varför de sammanlagda utgifterna å anslaget sålunda uppgått till (1 069 342 + 1 511 191) 2 580 533 kronor.

Styrelsen åberopar härjämte en inom styrelsen uppgjord sammanställning, upptagande de anstalter, till vilka driftbidrag kunna förväntas utgå av nästa budgetårs anslag, ävensom de belopp, till vilka driftbidragen för varje anstalt beräknas högst uppgå. Tabblån, som upptager samma antal platser som för löpande budgetår samt avser beläggningen å de enskilda anstalterna under tiden 1 april 1949—31 mars 1950 och å de övriga anstalterna under kalenderåret 1949, utvisar ett sammanlagt driftbidragsbelopp av 1 072 917 kronor. Styrelsen räknar emellertid med att 80 vård-

platser vid Apelvikens kustsanatorium skola komma att såsom annexavdelning till vanföreanstalten i Stockholm disponeras för eftervård av barnförlamningspatienter. Med hänsyn härtill syntes nyssnämnda belopp å 1 072 917 kronor böra minskas med 94 900 kronor till 978 017 kronor. Sistnämnda belopp utgjorde emellertid en maximisumma, vilken enligt erfarenheten kunde reduceras. Under hänvisning till att differensen mellan det beräknade maximibeloppet och de faktiska nettoutgifterna för budgetåret 1946/47 utgjort cirka 25 procent och för budgetåret 1947/48 ungefär 32 procent, finner styrelsen det för nästa budgetår beräknade maximibeloppet 978 017 kronor kunna minskas till i runt tal 700 000 kronor.

Utgifterna för bidrag till stödjebandage för nästa budgetår har styrelsen med ledning av utgifterna för ändamålet under de två sistförflutna budgetåren uppskattat till förslagsvis 55 000 kronor.

I fråga om bidrag till täckande av driftunderskott vid enskilda anstalter framhåller medicinalstyrelsen, att Kungl. Maj:t för täckande av enligt avgivna revisionsberättelser uppkommet dylikt underskott för år 1946 beviljat statsbidrag med sammanlagt 826 647 kronor, varav ett belopp av 502 917 kronor utbetalats under budgetåret 1946/47 och återstoden, 323 730 kronor, under sistförflutna budgetår. För år 1947 kunde för samma ändamål beräknas komma att beviljas statsbidrag med sammanlagt omkring 1 559 000 kronor. Enligt de av styrelsen för år 1948 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna skulle man ha att räkna med ett underskott i räkenskaperna för samma anstalter av 2 004 244 kronor. Beloppet för täckande av de enskilda anstalternas driftunderskott syntes därför böra upptagas till förslagsvis 2 000 000 kronor.

I enlighet med dessa beräkningar har medicinalstyrelsen uppskattat medelsbehovet för nästkommande budgetår till (700 000 + 55 000 + 2 000 000) 2 755 000 kronor, vilket belopp styrelsen ansett böra avrundas till 2 750 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår synes kunna godtagas, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 750 000 kronor.

[62.] 60. Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	75 000	59 773
1947/48	75 000	66 358
1948/49 (statsliggaren s. 936)	60 000	—
1949/50 (förslag)	60 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 258), ändrad genom kungörelse nr 331/1945.]

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget, i avbidan på vidare erfarenhet rörande belastningstendensen, för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 60 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[63.] 61. *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna.* I skrivelse den 16 september 1947 hemställde *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* om anvisande för budgetåret 1948/49 av ett reservationsanslag av 818 100 kronor för bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna. Det äskade beloppet fördelade sig på sätt framgår av följande uppställning.

Hessleby sanatorium.

Ändringar inom läkaravdelningen (totalkostnad 96 800 kronor)	kronor	61 800	
Ombyggnad av bottenvåningen i östra paviljongen	»	20 000	
Tvättställ i hel- och halvenskilda rum	»	19 000	
Uppförande av mortuarium	»	22 000	122 800

Hålahults sanatorium.

Uppförande av nytt familjebostadshus samt ombyggnad av befintligt familjebostadshus (totalkostnad 305 000 kronor)	kronor	150 000	
Ändringar inom läkar- och badavdelningarna	»	135 000	285 000

Spenshults sanatorium.

Tvättställ i hel- och halvenskilda rum	kronor	15 500	
Ändring av desinfektionsanläggningen	»	8 800	
Modernisering av sputumkok	»	15 000	
Modernisering av tvättinrättningen	»	77 000	
Ytterligare medel för uppförande av underläkarbostad	»	15 000	131 300

Österåsens sanatorium.

Utbyte av ångpanna m. m.	kronor	89 000	
Uppförande av bostadshus för sköterskor m. m. (totalkostnad 275 000 kronor)	»	175 000	
Ytterligare medel för uppförande av underläkarbostad	»	15 000	279 000
		Summa kronor	818 100

För innevarande budgetår har till bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna anvisats ett reservationsanslag av 80 000 kronor. Dessa medel ha, jämte ett å anslaget disponibelt belopp av 40 500 kronor, avsetts för de i uppställningen angivna merkostnaderna för underläkarbostäderna vid Spenshults och Österåsens sanatorier samt för utbyte av ångpanna m. m. vid sistnämnda sanatorium.

I överstyrelsens förenämnda skrivelse den 16 september 1947 jämte därvid fogade bilagor framhölls i fråga om ändringarna inom läkaravdelningen vid Hessleby sanatorium bl. a. följande:

Ändringarna inom läkaravdelningen vid Hessleby sanatorium avsåge i första hand anskaffande av en ny röntgenanläggning. Den befintliga anläggningen vore nämligen mycket föråldrad och starkt försliten.

En anläggning av det slag, som nu funnes vid sanatoriet, nämligen en anläggning med röntgenrör med fast anod, syntes ej finnas kvar på något av landets sanatorier. Numera användes röntgenrör med roterande anod på grund av deras större fokusskärpa, och det kunde befaras, att det nuvarande röntgenröret på grund av upphörd tillverkning ej kunde ersättas med ett nytt, om det kördes sönder. Den nuvarande anläggningen gäve dessutom en bildskärpa, som ej vore tillfredsställande, vilket hade till följd, att bedömningen av tagna röntgenfilmer ej kunde ske med erforderlig exakthet och rent av kunde leda till diagnostiska misstag på grund av tekniska ofullkomligheter. Det nuvarande röntgenstativet vore vidare bristfälligt strålningsskyddat, vilket föranlett anmärkning vid inspektion från radiofysiska institutionen. Det befintliga högspänningsaggregatet vore byggt för nuvarande belastning. Dess bibehållande skulle medföra minskad effekt och en i förhållande till en i övrigt ny röntgenanläggning otillräcklig hållbarhet. Liksom i fråga om de befintliga röntgenrören vore vidare svårigheter att befara i fråga om ersättande av förbrukade ventilrör av nuvarande typ, enär sådana kunde beräknas framdeles ej vara tillgängliga i marknaden. Det syntes sålunda vara nödvändigt, att röntgenanläggningen i sin helhet utbyttes mot en modern och komplett sådan, enär en modernisering med bibehållande av högspänningsaggregatet ej vore tillfyllest. Slutligen erfordrades en tillsats för utförande av snittbildsfotografering.

Kostnaderna för ny röntgenapparaturl enligt preliminärt anbud och för erforderliga ändringsarbeten inom röntgenavdelningen beräknades till 61 800 kronor. Ombyggnaden i övrigt av läkaravdelningen, vilken innefattade inredning av arbetsrum för underläkaren och särskilt rum för apotek — apoteket vore nu inrymt i laboratoriet vilket ur hygienisk synpunkt vore mycket otillfredsställande — beräknades draga en kostnad av 35 000 kronor. Ändringsarbetena inom läkaravdelningen beräknades sålunda draga en kostnad av 96 800 kronor. Det syntes dock vara tillfyllest, att beloppet till röntgenavdelningens modernisering eller 61 800 kronor anvisades för budgetåret 1948/49.

Beträffande moderniseringen av tvättinrättningen vid Spenshults sanatorium anfördes i överstyrelsens framställning följande:

Ett trängande behov hade uppkommit av modernisering av tvättinrättningen vid Spenshults sanatorium. Den förefintliga maskinella utrustningen

vore nämligen så försliten, att den icke utan uppenbar olycksrisk kunde användas någon längre tid och även själva byggnaden vore i stort behov av reparation. Då det visat sig omöjligt att få sanatoriets tvätt utförd å annat håll samt leveranstiderna å tvättmaskiner uppginge till omkring ett år, hade överstyrelsen funnit sig nödsakad bemyndiga sanatoriets styrelse att för högst 35 000 kronor beställa erforderlig maskinell utrustning. Då övriga kostnader för tvättinrättningens iordningställande beräknades till 42 000 kronor, erfordrades sammanlagt 77 000 kronor under budgetåret 1948/49 för tvättinrättningens istandsättande.

I skrivelse den 23 september 1948 har överstyrelsen sedermera framhållit, att de byggnadsföretag, för vilka styrelsen begärt bidrag i sin förenämnda skrivelse den 16 september 1947 och för vilka medel ännu ej anvisats, vore av den största betydelse för uppehållande av en nöjaktig drift av folksanatorierna. Ehuru överstyrelsen beaktade angelägenheten av att under nuvarande förhållanden begränsa investeringen för byggnadsändamål, ansåge sig överstyrelsen därför nödsakad att hemställa, att Kungl. Maj:t ville bereda överstyrelsen möjlighet att fullfölja det i 1947 års skrivelse angivna byggnadsprogrammet och för sådant ändamål föreslå riksdagen att för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag å 700 000 kronor såsom bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna.

Departementschefen. Liksom i förra årets statsverksproposition ser jag mig även nu nödsakad föreslå, att med de flesta av de av överstyrelsen nu ånyo föreslagna arbetena vid folksanatorierna får anstå tills vidare. Vissa av arbetena synas emellertid vara så angelägna, att de icke utan allvarliga olägenheter kunna ytterligare uppskjutas. Sålunda framgår av den förut lämnade redogörelsen, att röntgenanläggningen vid Hessleby sanatorium är i hög grad föråldrad. Jag anser mig därför böra förorda, att medel anvisas för anskaffande av en ny röntgenanläggning och för erforderliga ändringsarbeten inom röntgenavdelningen vid sanatoriet. För ändamålet torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra beräknas ett belopp av 61 800 kronor. Vidare vill jag tillstyrka, att medel ställas till förfogande för modernisering av tvättinrättningen vid Spenshults sanatorium. Kostnaderna härför uppskattar jag i likhet med överstyrelsen till 77 000 kronor. Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle erfordras en medelsanvisning av (61 800 + 77 000) 138 800 kronor eller i avrundat tal 140 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

[64.] 62. Bidrag till driften av folksanatorierna.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	264 000	264 000
1947/48	357 000	357 000
1948/49 (statsliggaren s. 936)	699 000	—
1949/50 (förslag)	802 500	—

Till upprätthållande av verksamheten vid folksanatorierna ha anslag beviljats av riksdagen alltsedan år 1905. Anslagen ha utgått med varierande belopp.

För användningen av anslaget gälla föreskrifter i Kungl. Maj:ts brev den 8 juli 1904 med däri genom brev den 9 juli 1920 gjord ändring. Enligt dessa föreskrifter skall statsanslaget redovisas på samma sätt som avkastningen av jubileumsfondens räntebärande tillgångar och fondens övriga inkomster, dock så att, när överskott å fondens årsinkomster uppkomma, efter det nödiga avskrivningar blivit verkställda, dessa överskott skola redovisas på särskilt konto såsom reserverade medel. Sålunda reserverade medel få icke av överstyrelsen för fonden användas, med mindre Kungl. Maj:t efter anmälan av överstyrelsen prövat och godkänt de ändamål, för vilka medlen äro avsedda att tagas i anspråk.

I skrivelse den 23 september 1948 har *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Överstyrelsen erinrar däri om att för täckande av folksanatoriernas driftkostnader (i den mån desamma beräknats överstiga sanatoriernas inkomster av patientavgifter m. m. samt disponibel avkastning av jubileumsfonden) för de senast förflutna budgetåren anvisats ett anslag, vars belopp bestämts till 100 000 kronor med tillägg för det underskott å driften, som visats föreligga vid utgången av närmast föregående budgetår. Fr. o. m. innevarande budgetår hade vidtagits en ändring i detta avseende, i det att anslag anvisats med 200 000 kronor med tillägg av det belopp, som erfordrats för täckande av uppkommet underskott å driften för budgetåret 1946/47, 498 787 kronor, eller alltså med tillhopa i avrundat tal 699 000 kronor. Överstyrelsen hemställer, att statsbidraget för nästa budgetår måtte beräknas enligt samma grunder, som tillämpats under innevarande budgetår. Då för budgetåret 1947/48 uppkommit ett underskott av 602 389 kronor, föreslår överstyrelsen i enlighet härmed, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av (200 000 + 602 389) 802 389 kronor eller i avrundat belopp 802 500 kronor. Att underskottet ökat berodde enligt överstyrelsen i huvudsak på ökade löneutgifter för sanatoriernas befattningshavare, vilkas avlöningar i stort sett utginge efter de grunder, som tillämpades vid landstingens sanatorier.

Departementschefen. Statsbidrag till driften av folksanatorierna torde böra utgå enligt samma grunder, som tillämpats fr. o. m. innevarande bud-

getår, eller alltså med 200 000 kronor jämte det belopp, som erfordras för täckande av underskott å driften för det senast förflutna budgetåret. Då för budgetåret 1947/48 uppkommit ett underskott av i runt tal 602 500 kronor, torde alltså anslaget i enlighet med överstyrelsens förslag böra upptagas till (200 000 + 602 500) 802 500 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorierna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 802 500 kronor.

[65.] 63. Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	800 000	380 965
1947/48	400 000	427 631
1948/49 (statsliggaren s. 936)	400 000	—
1949/50 (förslag)	400 000	—

[Kungörelse den 18 maj 1945 (nr 332).]

Enligt gällande bestämmelser utgår till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag för obemedlade och mindre bemedlade tuberkulossjuka till kostnaderna för *dels* ambulatorisk pneumothoraxbehandling, *dels* ock resor för erhållande av dylik behandling. Bidrag utgår med två tredjedelar av kostnaden för pneumothoraxbehandlingen och, med viss begränsning, hela kostnaden för patientens resor från bostadsorten till anstalt, där behandling meddelas, och åter. Som villkor för statsbidragets åtnjutande är föreskrivet, att huvudmannen skall gälda den del av behandlingskostnaden, för vilken statsbidrag icke utgår. Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* upplyst, att av belastningen å anslaget för budgetåret 1947/48 hänförde sig 276 730 kronor till behandlingskostnader och 150 901 kronor till resekostnader. Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen föreslagit, att anslaget med hänsyn till belastningssiffran för budgetåret 1947/48 upptages med oförändrat belopp, 400 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[66.] 64. Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	60 000	45 649
1947/48	50 000	33 994
1948/49 (statsliggaren s. 936)	50 000	—
1949/50 (förslag)	70 000	—

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 558).]

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår och därvid anfört huvudsakligen följande:

Alltsedan den 1 januari 1931 har gällt ett mellan *medicinalstyrelsen* och Stockholms stads hälsovårdsnämnd träffat avtal angående avgifter för ljusbehandling av medellösa lupuspatienter från landsorten, som mot ersättning av statsmedel meddelas vid Finseninstitutet vid S:t Görans sjukhus i Stockholm. Denna ersättning har utgått med 4 kronor per seance för lokal behandling och 2 kronor per seance för båg ljusbehandling.

Sedan Stockholms stads sjukhusdirektion uppsagt nämnda överenskomelse, har styrelsen upprättat förslag till nytt avtal i ämnet, därvid nyssnämnda ersättningsbelopp i enlighet med sjukhusdirektionens förslag upptagits till 8 kronor per seance för lokalbehandling och 4 kronor per seance för universell behandling. Styrelsen har för avsikt att senare underställa avtalet Kungl. Maj:t för godkännande.

Med hänsyn till å ena sidan de sålunda höjda ersättningsbeloppen och å andra sidan den nedgående belastningstendensen synes anslaget för nästkommande budgetår böra upptagas med förslagsvis 70 000 kronor.

Departementschefen. Under erinran om att Kungl. Maj:t den 19 november 1948 godkänt avtal mellan *medicinalstyrelsen* och Stockholms stads sjukhusdirektion, innebärande en sådan höjning av avgifterna för behandlingen vid Finseninstitutet, som framgår av styrelsens anslagsframställning, biträder jag styrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

[67.] 65. Bidrag till driften av epidemivårdanstalter. Under rubriken Bidrag till driften av epidemisjukhus anvisades för budgetåret 1946/47 ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor och för budgetåret 1947/48 ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor. Nettoutgifterna på dessa anslag utgjorde 1 390 293 resp. 1 128 213 kronor. För innevarande budgetår har under rubriken Bidrag till driften av epidemivårdanstalter anvisats ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor (statsliggaren s. 937). För anslagets användning gälla föreskrifterna i kungörelsen den 5 maj 1939 (nr 261; ändr. 1050/1940) angående statsbidrag till driften av epidemisjukhus m. m. samt kungörelsen den 31

oktober 1947 (nr 800) angående statsbidrag för uppförande av epidemisjukstugor, m. m.

Enligt kungörelsen nr 261/1939 utgår statsbidrag för driften av dels sådana epidemisjukhus, som förvaltas enligt bestämmelserna i epidemilagen och blivit av medicinalstyrelsen för ändamålet godkända, dels ock sådana tillfälliga sjukvårdslokaler, som för ändamålet godkännts av förste provinsialläkaren eller i städer, där tillsynen över epidemivården författning enligt tillkommer med förste provinsialläkare jämställd stadsläkare, av medicinalstyrelsen. Statsbidrag utgår med två kronor för dag och varje kostnadsfritt vårdad sjuk samt utbetalas halvårsvis i efterskott.

Jämlikt kungörelsen nr 800/1947, som trätt i kraft den 1 januari 1948, skall vad i kungörelsen nr 261/1939 stadgas om epidemisjukhus gälla även epidemisjukstuga.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid anfört följande:

Frekvensen av de smittsamma sjukdomar, varå epidemilagen äger tillämpning, utgjorde enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter 14 736 fall år 1946, 14 858 fall år 1947 samt 3 885 fall förra halvåret 1948.

Under senare år har frekvensen av hithörande sjukdomar helt dominerats av scharlakansfebern, som år 1946 utgjorde 82,5 procent, år 1947 75,4 procent samt under förra hälften av år 1948 85,9 procent av samtliga sjukdomsfall. Det totala antalet scharlakansfeberfall under hela år 1948 torde approximativt kunna uppskattas till omkring 7 000 mot 11 205 år 1947 och 11 500 år 1946.

Enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter anmäldes under år 1946 790 fall av difteri, under år 1947 309 fall och under första halvåret 1948 122 fall. Även övriga anmälningspliktiga epidemiska sjukdomar visa en påtaglig nedgång i frekvens under senare år och denna gynnsamma tendens kan — möjligen med undantag för barnförlamningen — måhända antagas fortsätta även under budgetåret 1949/50.

Belastningen på anslaget var budgetåret 1946/47 1 390 293 kronor mot 1 128 213 kronor budgetåret 1947/48. Med ledning härav och nyss anförda uppskattning av sjukdomsfrekvensen beräknar styrelsen anslagsbehovet för nästa budgetår till 1 000 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[68.] 66. *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka.*

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 245), ändrad genom kungörelser nr 83/1929, 335/1945 och 250/1948.]

Statsbidrag må utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för anordnande av hem för kroniskt sjuka. När särskilda skäl därtill äro,

må bidrag jämväl utgå till kommun, som deltagar i landsting, samt kommunalförbund för anordnande av större från ålderdomshem fristående hem för kroniskt sjuka. Statsbidrag må endast utgå för anstalt, vilken ingår som led i en av medicinalstyrelsen godkänd plan för den kroniska sjukvårdens tillgodoseende inom landstingsområdet resp. staden. Bidrag utgår med följande belopp, nämligen för nybyggnad med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2 000 kronor för vårdplats, vid inköp av byggnad med högst hälften av köpesumman och av kostnaderna för erforderliga om- eller tillbyggnadsarbeten, dock högst 1 500 kronor för vårdplats, samt vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål uppförd eller inköpt byggnad med högst hälften av kostnaderna för erforderliga om- eller tillbyggnadsarbeten, dock högst 1 000 kronor för vårdplats. Härvid gäller emellertid den inskränkningen, att bidrag icke sammanlagt må utgå för flera platser än för stad, som icke deltagar i landsting, en och en halv på varje tal av tvåtusen av stadens invånare och för landstingsområde en och halv på varje tusental av landstingsområdets invånare.

För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

I skrivelse den 18 oktober 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för detta ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att — sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats samt vissa beräknade återbetalningar av uppburna bidrag verkställt — ett belopp av 1 824 979 kronor kunde beräknas återstå å anslaget.

Styrelsen har vidare framhållit, att styrelsen ansåge sig böra räkna med att, jämlikt de fr. o. m. den 1 juli 1945 gällande nya statsbidragsgrunderna, ytterligare statsbidrag med tillhopa 57 500 kronor kunde komma att beviljas till två anstalter, för vilkas anordnande statsbidrag tidigare beviljats. Styrelsen erinrar härjämte om att på Kungl. Maj:ts prövning vore beroende ansökningar om statsbidrag till tio anstalter, för vilka kunde beräknas åtgå ett belopp av sammanlagt 850 000 kronor. För tillgodoseende av åtta hos styrelsen inneliggande framställningar kunde vidare komma att erfordras ett belopp av 383 500 kronor. Enligt vad styrelsen inhämtat genom förfrågningar hos landstingens sjukvårdsberedningar samt de städer, som ej deltog i landsting, kunde slutligen i anledning av framställningar om statsbidrag, vilka vore avsedda att göras före den 1 juli 1950, statsbidrag komma att utgå med sammanlagt 2 483 000 kronor. Det kunde enligt medicinalstyrelsen på grund härav antagas, att under nästa budgetår skulle komma att föreligga ett sammanlagt medelsbehov av $(57\,500 + 850\,000 + 383\,500 + 2\,483\,000 - 1\,824\,979)$ 1 949 021 kronor. Enligt vad erfarenheten utvisat syntes man emellertid kunna räkna med att ansökningar om bidrag för en stor del av de planerade anstalterna icke komme att ingivas inom sådan tid, att ställning till desamma kunde tagas före den 1 juli 1950. Med

hänsyn härtill och till rådande förhållanden i övrigt ansåge styrelsen tillfyllest, att för nästa budgetår anvisades ett anslag av 1 000 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla uppkommen fråga om statsbidrag till Östergötlands läns landsting för inrättande av ett hem för kroniskt sjuka i förutvarande epidemisjukhuset i Mjölby.

Den 6 maj 1921 beviljade Kungl. Maj:t Östergötlands läns landsting statsbidrag med 15 025 kronor 88 öre för uppförande av ett epidemisjukhus i Mjölby. Vidare beviljade Kungl. Maj:t den 24 februari 1927 landstinget statsbidrag med 32 500 kronor för till- och ombyggnad av nämnda epidemisjukhus. Den 5 april 1940 förklarade sedermera Kungl. Maj:t hinder från det allmännas sida icke möta mot indragning av epidemisjukhuset i fråga samt föreskrev, att det skulle åligga landstinget att, därest sjukhuset komme att indragas, till medicinalstyrelsen omedelbart inleverera för sjukhuset uppburet statsbidrag med avdrag av ett belopp, motsvarande två procent å statsbidraget för varje helt år, varunder sjukhuset eller, vid statsbidrag för till- och ombyggnad, de därigenom vunna platserna varit i bruk för sitt ändamål. I anledning härav återlevererade landstinget i december 1940 till medicinalstyrelsen ett belopp av 33 512 kronor 94 öre av statsbidraget för sjukhuset.

Sjukhuset har under åren 1937—1946 varit upplåtet till staten som provisoriskt sekundärsjukhus i anslutning till Birgittas sjukhus i Vadstena. Beslut om ianspråktagande av sjukhuset för detta ändamål meddelades av Kungl. Maj:t den 10 september 1937 (jfr prop. nr 314/1937; riksd. skr. nr 456/1937).

I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 30 december 1946 överlämnad framställning har *landstingets förvaltningsutskott* anhållit om högsta möjliga statsbidrag för inrättande av ett hem för kroniskt sjuka i det förutvarande epidemisjukhuset. Hemmet avses skola inrättas i enlighet med ett år 1945 upprättat och år 1946 omarbetat förslag, vilket i sitt omarbetade skick godtagits av *byggnadsstyrelsen*. Kostnaderna för de erforderliga arbetena ha beräknats till 121 500 kronor, vilket belopp byggnadsstyrelsen ansett skäligt. Antalet vårdplatser beräknas i det omarbetade förslaget till 37.

Medicinalstyrelsen har erinrat om att enligt övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 245/1927 angående statsbidrag till uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka från dylikt bidrag uteslutits bl. a. anstalt, som av den, vilken använde eller ämnade använda densamma såsom hem för kroniskt sjuka, vid ingången av år 1927 brukades för sjukvård, även om sjukvården helt eller delvis avsåge vård av andra än kroniskt sjuka. Då den nu ifrågavarande anstalten, vilken av styrelsen den 11 oktober 1921 godkänts såsom epidemisjukhus, vid ingången av år 1927 använts såsom dylikt sjukhus, syntes landstinget sålunda författningsenligt icke

kunna komma i åtnjutande av statsbidrag till anstaltens ombyggnad till hem för kroniskt sjuka. Den omständigheten, att landstinget återbetalat det tidigare uppburna statsbidraget, syntes ej böra medföra någon möjlighet härtill.

Under återopande av det anförda har styrelsen hemställt, att förvaltningsutskottets framställning icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av 1946 års statsbidragssakkunniga för hälso- och sjukvården samt av statskontoret.

Statsbidragssakkunniga ha anfört bl. a. följande:

Ärenden angående omdisposition av epidemisjukhus till hem för kroniskt sjuka ha förekommit tidigare, men då har fråga varit om att omedelbart i samband med epidemisjukhusets nedläggande utnyttja detsamma för kronikervård. Prejudikat finnes på att Kungl. Maj:t i dylikt fall befriat vederbörande huvudman från skyldighet att återleverera enligt epidemibidragskungörelsen uppburet anläggningsbidrag. Däremot har något bidrag enligt kungörelsen om anläggningsbidrag för kronikervården — till följd av övergångsbestämmelserna i statsbidragskungörelsen för denna vårdgren — ej utgått.

Statsbidragssakkunniga finna det skäligt, att Östergötlands läns landsting ej sättes i sämre läge än övriga huvudmän, som omdisponerat epidemisjukhus till hem för kroniskt sjuka. Då landstinget återlevererat det uppburna epidemibidraget, bör till landstinget utbetalas ett belopp, svarande mot den summa landstinget år 1940 återlevererat såsom epidemibidrag för epidemisjukhuset i Mjölby.

Statskontoret har biträtt vad medicinalstyrelsen anfört och hemställt i ärendet.

Departementschefen. Beträffande det erforderliga medelsbehovet för nästa budgetår giver mig medicinalstyrelsens beräkning härav i och för sig icke anledning till erinran. Med hänsyn till de omständigheter, som styrelsen avslutningsvis återopat i sin anslagsframställning, samt storleken av det belopp, som står till Kungl. Maj:ts disposition, synes emellertid anslaget kunna avsevärt nedsättas i förhållande till det av styrelsen äskade beloppet. Jag förordar för min del, att medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till 100 000 kronor.

Vad härefter angår frågan om bidrag till Östergötlands läns landsting för inrättande av ett hem för kroniskt sjuka i förutvarande epidemisjukhuset i Mjölby kan, med hänsyn till gällande författningsbestämmelser, något bidrag ej utgå. Såsom framgår av vad statsbidragssakkunniga anfört har det emellertid, då fråga varit om att i samband med nedläggandet av ett epidemisjukhus omedelbart utnyttja detsamma för kronikervård, förekommit, att Kungl. Maj:t befriat vederbörande huvudman från skyldighet att återleverera bidrag, som uppburits enligt kungörelsen om statsbidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus. I likhet med de

sakkunniga anser jag skäligt, att Östergötlands läns landsting, som efter vissa avdrag återlevererat enligt sistnämnda kungörelse uppburna statsbidrag för epidemisjukhuset i Mjölby, icke sättes i sämre läge än sådana huvudmän, som, på nyss nämnt sätt, omdisponerat epidemisjukhus till hem för kroniskt sjuka. Därest riksdagen ej har något att erinra däremot, har jag därför för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att landstinget för inrättande av kronikerhemmet i Mjölby tillerkännes statsbidrag med belopp, motsvarande den summa, som landstinget år 1940 återlevererade för epidemisjukhuset därstädes.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[69.] 67. Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 300 000	2 438 093
1948/49 (statsliggaren s. 937)	2 700 000	—
1949/50 (förslag)	2 700 000	—

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 246), ändrad genom kungörelser nr 406/1938, 336/1945 och 251/1948.]

Enligt de jämlikt kungörelsen nr 336/1945 fr. o. m. den 1 juli 1945 gällande bestämmelserna må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för driften av hem för kroniskt sjuka. När särskilda skäl därtill äro, må bidrag jämväl utgå för driften av större, från ålderdomshem fristående hem för kroniskt sjuka, vilket tillhör annan än landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. Statsbidrag må endast utgå för anstalt, vilken ingår som led i en av medicinalstyrelsen godkänd plan för den kroniska sjukvårdens tillgodoseende inom landstingsområdet resp. staden. Bidrag utgår med 1 krona 50 öre för dag och patient, för vilken vårdavgiften ej uppgår till högre belopp än 1 krona 50 öre om dagen. Härvid gäller emellertid bl. a. den inskränkningen, att bidrag icke för samma tid må utgå för flera sjukplatser än för stad, som icke deltagar i landsting, en och en halv på varje tal av tvåtusen av stadens invånare, och för landstingsområde en och en halv på varje tusental av landstingsområdets invånare. Statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

Enligt övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 336/1945 gäller vidare, att statsbidrag jämlikt de fr. o. m. den 1 juli 1945 gällande bestämmelserna må utgå jämväl till kommun, som deltagar i landsting, kommunalförbund, förening eller enskild för driften av anstalt för kroniskt

sjuka, till vilken driftbidrag utgått den 30 juni 1945, under förutsättning att anstalten inordnas som led i den av medicinalstyrelsen för sjukvårdsområdet godkända planen. I annat fall utgår bidrag enligt förut gällande bestämmelser, d. v. s. med 90 öre för dag och patient.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid meddelat, att styrelsen godkänt planer för samtliga sjukvårdsområden med undantag av ett landstingsområde. Inom de sjukvårdsområden, för vilka planer godkänts, uppginge antalet vårdplatser, förlagda till anstalter, som inginge såsom led i resp. planer och till vilka platser statsbidrag till driftkostnaderna beviljats, till 4 867. Inom sistnämnda sjukvårdsområden funnes därjämte 89 vårdplatser, till vilka driftbidrag utgått den 30 juni 1945 och vilka anstalter icke inordnats som led i resp. planer. För samtliga dessa (4 867 + 89) 4 956 platser kunde driftbidrag för år 1949 komma att utgå med tillhoppa 2 693 919 kronor. Antalet vårdplatser inom det sjukvårdsområde, för vilket plan ännu icke godkänts av styrelsen och till vilka vårdplatser driftbidrag utgått den 30 juni 1945, uppginge till 129. Till samtliga sistnämnda vårdplatser borde statsbidrag till driftkostnaderna beräknas utgå under år 1949 med 70 627 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till (2 693 919 + 70 627) 2 764 546 kronor. Sistnämnda belopp hade, framhåller styrelsen, beräknats under förutsättning, att samtliga vårdplatser vore fullt belagda under hela år 1949 och utgjorde således en maximisiffra, som i och för sig syntes medgiva en reducering med cirka 200 000 kronor. Å andra sidan syntes man böra räkna med att driftbidrag kunde komma att utgå till ett icke obetydligt antal nya platser. Under sådana förhållanden ansåge styrelsen lämpligast att för nästa budgetår upptaga anslaget till oförändrat belopp eller sålunda med 2 700 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 700 000 kronor.

[70.] 68. **Bidrag till Lilla Hemmet.** Lilla Hemmet i Stockholm är landets enda anstalt för vård av barn med medfödd eller i späda ålder ådragen syfilis. För innevarande budgetår har såsom bidrag till bestridande av driftkostnaderna vid anstalten anvisats ett anslag av 25 000 kronor (statsliggaren s. 938). Som villkor för åtnjutande av bidraget gäller, att vården vid anstalten lämnas avgiftsfritt för de där intagna.

Med skrivelse den 1 september 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat

en av *Lilla Hemmets styrelse* gjord framställning om statsbidrag till anstalten för nästa budgetår med ett från 25 000 till 35 000 kronor förhöjt belopp. Till stöd för sin hemställan har anstaltsstyrelsen åberopat dels sina skrivelser angående bidrag för budgetåren 1945/46—1948/49, dels ock anstaltsstyrelsens vid framställningen fogade årsberättelse för år 1947. Av berättelsen framgår, att de löpande utgifterna under nämnda år överstigit de löpande inkomsterna, inberäknat under året influtet statsbidrag å 17 500 kronor, med omkring 55 000 kronor eller med ungefär samma belopp som under år 1946. Anstaltsstyrelsen framhåller, att man måste förutsätta, att utgifterna under de närmaste åren komme att öka men att någon motsvarande ökning av inkomsterna icke komme att ske. Ehuru ett bidrag av 35 000 kronor sålunda icke kunde väntas täcka driftunderskottet, hade anstaltsstyrelsen likväl ansett riktigast att begränsa sin hemställan till detta belopp.

Medicinalstyrelsen har med hänsyn till det fortbestående stora behovet av hemmets verksamhet — hemmet kunde väntas bli fullbelagt jämväl under åren 1949 och 1950 — ansett sig böra förordna, att statsverket även under budgetåret 1949/50 bidroge till täckande av en del av de med verksamheten förenade driftkostnaderna. Det syntes styrelsen därvid rimligt, att hänsyn toges till de ökade driftkostnaderna vid hemmet, då dessa till stor del berodde på omständigheter, varöver hemmet icke kunde råda. Bidragsbeloppet syntes — i avbidan på ytterligare erfarenheter beträffande hemmets driftekonomi — böra bestämmas till förslagsvis 30 000 kronor och utgå på villkor att vården vid anstalten lämnades avgiftsfritt för de där intagna.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet anfört, att även om ämbetsverket måste ifrågasätta, huruvida med hänsyn till förefintliga fondtillgångar tillräckliga skäl föreläge för en uppräknings av anslaget, ämbetsverket dock icke ville motsätta sig bifall till medicinalstyrelsens förslag.

Departementschefen. Med hänsyn till den ytterligare ökning av driftunderskottet vid Lilla Hemmet, som inträtt sedan det nu utgående statsbidraget fastställdes — nuvarande statsbidrag å 25 000 kronor har utgått sedan budgetåret 1947/48 och höjdes då till nämnda belopp från 15 000 kronor under hänvisning till att driftunderskottet från år 1944 till år 1945 stigit från omkring 23 000 kronor till omkring 35 000 kronor — vill jag för egen del icke motsätta mig en ytterligare höjning av bidraget till hemmet. Jag kan dock icke helt biträda anstaltsstyrelsens framställning utan förordar i likhet med medicinalstyrelsen och statskontoret, att höjningen begränsas till 5 000 kronor och att alltså bidraget till hemmet för nästa budgetår bestämmas till 30 000 kronor. Såsom villkor för bidragets åtnjutande torde liksom hittills böra gälla, att å hemmet intagna barn skola vårdas avgiftsfritt.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Lilla Hemmet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

71.] 69. **Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	350 000	412 630
1947/48	500 000	546 564
1948/49 (statsliggaren s. 938)	600 000	—
1949/50 (förslag)	600 000	—

Från detta anslag utgår statsbidrag till driften av två av de tre centralanstalter för radioterapi, vilka upprättats med medel ur Konung Gustaf V:s jubileumsfond, nämligen de till lasarettet i Lund och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg anslutna anstalterna. Den tredje av dessa anstalter, vilken är ansluten till karolinska sjukhuset, drives helt såsom statlig anstalt.

Driftkostnaderna vid de två förstnämnda anstalterna bestridas sålunda:

För patient skall, oavsett var han är hemmahörande, erläggas för inomlänspatient vid resp. sjukhus stadgad legosängsavgift.

Landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, skall för varje patient, som intages å ifrågavarande centralanstalter och som vid intagningen är bosatt eller — där legosängsavgiften jämlikt lagen om fattigvården eller lagen om samhällets barnavård erlägges av fattigvårdssamhälle eller kommun — äger hemortsrätt inom vederbörande landstings område eller i stad, som nu sagts, bidraga till bestridandet av vårdkostnaderna *dels* med ett belopp för underhållsdag av 2 kronor 50 öre å centralanstalten i Lund och 3 kronor å centralanstalten i Göteborg *dels ock*, därest legosängsavgiften för dag och patient utgått med belopp understigande de för resp. anstalter sålunda angivna bidragsbeloppen, med ett belopp motsvarande skillnaden mellan å ena sidan vid förstnämnda anstalt 2 kronor 50 öre och vid sistnämnda anstalt 3 kronor och å andra sidan den vid anstalten uttagna genomsnittliga legosängsavgiften.

Den del av dagkostnaden, som icke täckes genom legosängsavgiften och landstingets eller stadens fastställda bidrag, gäldas av statsmedel beträffande centralanstalten i Lund helt intill ett belopp av 2 kronor 50 öre för underhållsdag samt beträffande centralanstalten i Göteborg helt intill ett belopp av 3 kronor för underhållsdag ävensom därutöver för båda anstalterna med hälften intill ett belopp av 3 kronor för underhållsdag.

Hela kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstalternas behandlingsinstitut av å anstalterna intagna patienter bestrides av statsmedel.

Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott efter utgången av juni och december månader samt må icke, beräknat efter kalenderhalvår, utgå för större antal underhållsdagar än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande hälften av normal årlig beläggning av anstalten.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

10 — *Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

Styrelsen har därvid till en början meddelat, att av de under budgetåret 1947/48 från anslaget verkställda utbetalningarna ett belopp av sammanlagt 527 733 kronor avsåge verksamheten under kalenderåret 1947, medan 18 830 kronor avsåge resterande belopp för 1946 års verksamhet.

Styrelsen meddelar härefter, att enligt upprättat budgetförslag för Lunds lasarett för år 1949 dagkostnaden vid centralanstalten för radioterapi därstädes, vilken omfattade 53 statsbidragsberättigade platser, för nämnda år beräknats till 24 kronor 12 öre. Inkomsterna för underhållsdag syntes för samma år med ledning av 1947 års siffror kunna beräknas på följande sätt: genomsnittlig legosängsavgift 2 kronor 12 öre, bidrag av vederbörande huvudman 2 kronor 50 öre samt ytterligare bidrag av vederbörande huvudman, motsvarande skillnaden mellan 2 kronor 50 öre och den genomsnittliga legosängsavgiften, 38 öre. Den del av dagkostnaden, som återstode ogulden, uppginge alltså till $(24:12 - 2:12 - 2:50 - 0:38)$ 19 kronor 12 öre, varför statsbidraget skulle utgå med $(2:50 + 3)$ 5 kronor 50 öre för underhållsdag. Då antalet underhållsdagar under år 1949 enligt budgetförslaget beräknats till 19 300, kunde dagkostnadsbidraget för budgetåret 1949/50 uppskattas till 106 150 kronor.

Vad angår göteborgsanstalten meddelar styrelsen, att antalet statsbidragsberättigade vårdplatser därstädes utgjorde 89. Dagkostnaden vid anstalten för år 1949 beräknades till 24 kronor 70 öre. Med ledning av de verkliga förhållandena under 1947 kunde vidare den genomsnittliga inkomsten av legosängsavgiften beräknas till 3 kronor 85 öre per vård dag. Härtill komme som ytterligare inkomst bidrag från vederbörande huvudman med 3 kronor. Den del av dagkostnaden, som härefter återstode, uppginge alltså till $(24:70 - 3:85 - 3)$ 17 kronor 85 öre, varför statsbidrag skulle utgå med $(3 + 3)$ 6 kronor. Då antalet underhållsdagar under år 1949 uppskattats till 28 000, syntes dagkostnadsbidraget för nästa budgetår kunna beräknas till 168 000 kronor.

Å statsverket belöpande kostnader för röntgenbehandling och radiumapplikation ha uppskattats till för lundaanstalten 194 337 kronor och för göteborgsanstalten 125 857 kronor eller tillhopa 320 194 kronor.

I enlighet med dessa beräkningar har medicinalstyrelsen uppskattat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till $(106\,150 + 168\,000 + 320\,194)$ 594 344 kronor, vilket belopp styrelsen ansett böra avrundas till 600 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[72.] 70. Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	215 000	218 737
1947/48	225 000	246 549
1948/49 (statsliggaren s. 939)	225 000	—
1949/50 (förslag)	225 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 259).]

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att belastningssiffran för budgetåret 1947/48 vore så tillvida missvisande, att däri inginge ersättning till två anstalter med i runt tal 18 000 kronor, vilket belopp bort belasta anslaget för budgetåret 1946/47. Hade detta belopp utbetalats under sistnämnda budgetår, skulle nettoutgifterna på anslaget under budgetåret 1947/48 ha begränsats till omkring 228 500 kronor. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 225 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[73.] 71. Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	40 000	46 920
1948/49 (statsliggaren s. 939)	40 000	—
1949/50 (förslag)	75 000	—

Från detta anslag bestrides statsbidrag till Malmöhus läns landsting för driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund. Enligt Kungl. Maj:ts brev till *medicinalstyrelsen* den 13 juni 1947, punkt 46, utgår bidrag med ett belopp av 6 kronor för underhållsdag vid avdelningen. Som villkor för åtnjutande av bidrag gäller bl. a., att av patient, som intages å avdelningen, må, oavsett var han är hemmahörande, uttagas en legosängsavgift vid vård å allmän sal eller därmed likställt rum av högst 2 kronor 50 öre per dag. Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott efter utgången av juni och december månader och må icke, beräknat efter kalenderhalvår, utgå för större antal underhållsdagar än *medicinalstyrelsen* fastställt såsom motsvarande hälften av normal årlig beläggning av avdelningen.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* upplyst, att antalet statsbidragsberättigade platser vid avdelningen då utgjorde 23. Emellertid hade, enär tillkomsten av ytterligare vårdplatser framstått som ofrånkomlig, ritningar uppgjorts till en barack, avsedd att inrymma 18 nya vård-

platser. Enligt budgetförslaget för Lunds lasarett för år 1949 hade antalet underhållsdagar under nämnda år vid avdelningen beräknats uppgå till 14 700, vilket skulle komma att utgöra en nära 100-procentig beläggning av den till (23 + 18) 41 allmänsalsplatser utökade avdelningen. Med ett statsbidrag av 6 kronor för underhållsdag hade summan av bidraget för nämnda år enligt budgetförslaget uppskattats till 88 200 kronor. Styrelsen hade för sin del i annat sammanhang tillstyrkt byggnadstillstånd för nyss-nämnda barack. Vid sådant förhållande hade styrelsen icke funnit anledning framställa någon erinran mot den föreliggande beräkningen av medelsbehovet. Anslaget borde alltså för nästa budgetår upptagas till 88 200 kronor eller i avrundat tal 85 000 kronor.

Departementschefen. Enligt vad jag under hand inhämtat är den i ärendet omnämnda baracken, sedan byggnadstillstånd för densamma numera meddelats, f. n. under uppförande och beräknas kunna tagas i anspråk omkring den 1 april 1949. Då statsbidraget utgår halvårsvis i efterskott och man alltså för nästa budgetår har att räkna med statsbidrag för endast omkring tre kvartal för de nya vårdplatserna, kan anslagsbehovet begränsas till i runt tal 75 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

Vanförestalter m. m.

[74.] 72. Bidrag till vanförestalter.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	3 770 000	5 168 819
1947/48	4 180 000	6 637 523
1948/49 (statsliggaren s. 939—941)	5 580 000	—
1949/50 (förslag)	6 130 000	—

Anslaget, som avser de fyra vanförestalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand, är för innevarande budgetår beräknat sålunda:

Bidrag till kliniker, förslagsvis	kronor	900 000
» » polikliniker, <i>högst</i>	»	20 000
» » skolhem, <i>förslagsvis</i>	»	150 000
» » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i>	»	680 000
» » asylhem, <i>förslagsvis</i>	»	30 000
» » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i>	»	1 500 000
» » täckande av underskott, <i>förslagsvis</i>	»	2 300 000

Summa kronor 5 580 000

För anslaget användning gälla följande huvudsakliga grunder:

Till driften av kliniker, skolhem och yrkesskolor utgå bidrag med högst följande belopp per dag och patient resp. elev, nämligen för klinikerna med 5 kronor 50 öre, för skolhemmen med 3 kronor 25 öre, för yrkesskolornas interna elever med 4 kronor 50 öre och för yrkesskolornas externa elever med 2 kronor, allt under villkor, att för patienten resp. eleven icke uttages högre avgift per dag än 1 krona å klinik och 50 öre å skolhem samt att för yrkesskolornas elever icke uttages någon avgift. Därest i anslutning till vanförestalterna anordnas asylhem, varest undervisning för höjande av de vanföras arbetsförmåga meddelas, utgår bidrag till dylikt hem med 3 kronor per dag och patient, för vilken icke uttages högre dagavgift än 50 öre.

Till poliklinikerna utgår ett bidrag av högst 1 250 kronor per anstalt och kvartal. Slutligen utgår bidrag med $\frac{2}{3}$ av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som behandlas för vanförhet, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande förening, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, om och i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörigen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Fyllnadsbidrag utgår dock endast under villkor, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret godkänts av medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för bidrag till vanförestalterna under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till en början upplyst, att nettoutgifterna för de med anslaget avsedda ändamålen under budgetåret 1947/48 uppgått till sammanlagt 4 055 226 kronor. Då emellertid det på anslaget utestående oredovisade förskottet under budgetåret ökat med 2 582 297 kronor, utgjorde den totala nettobelastningen å anslaget (4 055 226 + 2 582 297) 6 637 523 kronor.

Styrelsen upplyser vidare, att det av styrelsen såsom normal beläggning fastställda antalet platser på samtliga anstalters olika avdelningar utgjorde: på kliniker 427, i skolhem 193, i yrkesskolor 566 samt på asylhem 51. Antalet platser hade jämfört med närmast föregående år ökat med 30. Härav hänförde sig 10 platser till vanförestaltens i Göteborg yrkesskolavdelning och återstående 20 platser till det av föreningen för bistånd åt vanföra i Skåne övertagna »Österhemmet», vilket fr. o. m. den 1 juli 1947 dreves såsom ett till vanförestalten i Hälsingborg hörande asylhem. Utöver nyss angivna platser borde vid beräkningen av statsbidrag tillika beaktas, att vid sistnämnda vanförestalt ett provisoriskt, manligt asylhem vore under inrättande i f. d. barnsjukhuset för ett beräknat antal av 14 platser. Statsbidrag syntes böra beräknas komma att utgå för samtliga förenämnda platser.

Styrelsen upplyser ytterligare, att utgifterna under budgetåret 1947/48 för bidrag till kliniker, polikliniker, skolhem och yrkesskolor uppgått till resp. 918 225, 20 000, 150 056 och 662 380 kronor. Då dessa siffror tämligen väl anslöte sig till de för motsvarande ändamål för löpande budgetår beräknade beloppen, resp. 900 000, 20 000, 150 000 och 680 000 kronor, ansåge styrelsen — även om platsantalet vid yrkesskolorna i någon mån ökats — anledning ej föreligga till ändring beträffande dessa poster för nästa budgetår.

För asylhem anser styrelsen med hänsyn till ökningen av platsantalet böra beräknas ett med 30 000 kronor till 60 000 kronor förhöjt belopp.

Nettoutgifterna på posten till bidrag till bandage och proteser ha enligt styrelsen under de tre senast förflutna budgetåren uppgått till resp. 1 262 826, 1 566 284 och 1 260 882 kronor. De jämförelsevis låga netto-utgifterna för sistförflutna budgetår hade föranletts av en viss ojämnhet i rekvisition och utbetalning av anslagsmedel och kunde icke tagas till intäkt för en minskad medelstildelning. Under sådana förhållanden och då kostnaderna för material jämfört med priserna för budgetåret 1947/48 knappast kunde förväntas minska, anser styrelsen medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål för nästa budgetår böra uppskattas till lägst samma belopp som för innevarande budgetår eller till förslagsvis 1 500 000 kronor.

I fråga om bidraget till tackande av underskott anför styrelsen i huvudsak följande:

Kungl. Maj:t har för tackande av enligt avgivna revisionsberättelser uppkomna driftunderskott vid de fyra vanföoreanstalterna för år 1946 beviljat statsbidrag med ett sammanlagt belopp av 1 799 658 kronor, varav ett belopp av 794 894 kronor utbetalats under budgetåret 1946/47 och återstoden 1 004 764 kronor under sistförflutna budgetår. För år 1947 ha för samma ändamål beviljats sammanlagt 2 512 863 kronor, varav 104 606 kronor voro hänförliga till vissa till vanföoreanstalten i Stockholm knutna annexavdelningar. Enligt de av styrelsen för de fyra anstalterna för år 1948 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna skulle man ha att räkna med ett underskott i räkenskaperna av 2 716 730 kronor.

Genom beslut den 17 januari 1947 har Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att vidtaga åtgärder till upprättande av en beredskap mot eventuellt uppkommande större barnförlamningsepidemier. I enlighet härmed har styrelsen undersökt förefintliga möjligheter i detta avseende och därvid funnit, att till styrelsens förfogande kan ställas 30 platser vid lasarettet i Lund, 35 platser vid Malmö allmänna sjukhus samt 80 platser vid Apelvikens kustsanatorium. Vårdplatserna vid lasarettet i Lund och Malmö allmänna sjukhus skola såsom annexavdelningar anknytas till vanföoreanstalten i Hålsingborg och vårdplatserna vid kustsanatoriet Apelviken såsom annexavdelning till vanföoreanstalten i Stockholm. Ersättning för dessa platser avses att erläggas av vederbörande vanföoreanstalt med belopp, motsvarande de verkliga vårdkostnaderna för dag och patient, minskad med patientavgiften, en krona för dag. Av platserna vid Apelvikens kustsanatorium har vanföoreanstalten i Stockholm redan tagit i anspråk 38. Netto-utgifterna för sistnämnda platser jämte till samma vanföoreanstalt anknuten

annexavdelning vid aktiebolaget Vejbystrands vilohem uppgingo för år 1947 — såsom förut nämnts — till 104 606 kronor. Då medel för ändamålet icke beräknats i gällande utgiftsstat för denna vanförestalt, synes för bestridande av kostnaderna för dessa avdelningar böra avses 100 000 kronor. Då det är ovisst, i vad mån nämnda beredskapsplatser kunna komma att tagas i anspråk i större utsträckning än nu angivits, synes någon ytterligare uppräknig för täckande av kostnaderna för ifrågavarande avdelningar ej böra verkställas. Utgifterna för täckande av underskott kunna alltså beräknas komma att utgöra (2 716 730 + 100 000) 2 816 730 kronor eller i runt tal 2 820 000 kronor.

Anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 till bidrag till vanförestalter skulle alltså enligt medicinalstyrelsens beräkningar uppgå till (900 000 + 20 000 + 150 000 + 680 000 + 60 000 + 1 500 000 + 2 820 000) 6 130 000 kronor.

Departementschefen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har medicinalstyrelsen föreslagit en höjning av anslaget för nästa budgetår med 550 000 kronor. Huvuddelen av höjningen belöper på posten till täckande av underskott. Mot styrelsens beräkning av denna post, vilken beräkning nära ansluter sig till den brist, som beräknats uppkomma enligt de av styrelsen fastställda staterna för de fyra anstalterna för år 1948, har jag ingen invändning att göra. Med anledning av de alltmer ökande underskotten vid anstalterna och de ökade anspråk på statsmedel, som uppstå härigenom, vill jag dock uttala, att jag förutsätter, att från såväl anstaltsledningarnas som i förekommande fall medicinalstyrelsens sida iakttages samma stränga återhållsamhet vid bedömandet av utgiftsbehovet, som i rådande läge måste tillämpas på alla områden av statlig och statsunderstödd verksamhet. Det sagda gäller även de enskilda anstalterna för kirurgisk tuberkulos och Eugeniahemmet, beträffande vilka medicinalstyrelsen har att, på motsvarande sätt som för vanförestalterna, fastställa inkomst- och utgiftsstat.

Ej heller beträffande övriga poster under anslaget har jag funnit något att erinra mot medicinalstyrelsens beräkningar. Jag uppskattar sålunda i likhet med styrelsen det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till 6 130 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförestalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 6 130 000 kronor.

[75.] 73. Vissa byggnadsarbeten vid vanförestaltens i Stockholm skolhem i Lidingö. Med skrivelse den 25 juni 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat av *styrelsen för föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm* gjorda framställningar om anvisande av medel för vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid vanförestaltens i Stockholm skolhem i Lidingö.

Av framställningarna och vissa andra handlingar i ärendet inhämtas i huvudsak följande:

Vid skolhemmet, som uppförts år 1915, hade sedermera förbättringar utförts i två etapper. Trots detta fyllde hemmet f. n. ej de enklaste krav på hygieniska förhållanden. Sålunda saknades särskilda toaletterum och de 45 skolbarnen måste därför utföra all toilett i handfat, som vore placerade inne i de sex sovsalarna. Då samtliga sovsalar dessutom vore genomgångsrum, vore olägenheterna med nämnda anordning uppenbara — icke minst i betraktande av att det vore fråga om ofta mycket vanföra barn, vilka vid tvättning vore helt hänvisade till hjälp av annan. En av föreningens styrelse tillsatt byggnadskommitté för skolhemmet hade låtit upprätta olika förslag till förbättring och modernisering av lokalerna vid hemmet. Därvid hade konstaterats, att en ombyggnad, som skulle komma att uppfylla nutida krav på skolhem i vad avsåge hygien, bostadsrum, brandsäkerhet m. m., skulle medföra så avsevärda kostnader, att man borde taga under allvarligt övervägande om ej en nybyggnad vore att föredraga. Då emellertid med all sannolikhet större nybyggnader ej under närmaste framtiden kunde komma till utförande, hade man enats om ett provisoriskt förslag till en tillbyggnad, inrymmande tvättrum, utrymmen för städskrubbar och skoborstning samt rum för förvaring av smutstvätt m. m. för en beräknad kostnad av tillhoppa 38 000 kronor.

Föreningens styrelse har hos medicinalstyrelsen hemställt, att det i 1947 års stat för vanföroreanstalten i Stockholm under rubriken »Skolhemmet» upptagna beloppet för fastighetens underhåll måtte få överskridas med 38 000 kronor för täckande av kostnaderna för byggnadsarbetena.

Byggnadsstyrelsen har i yttrande till medicinalstyrelsen uttalat, att ämbetsverket ställde sig tveksamt till att i en träbyggnad av den storleksordning, varom här vore fråga, vidtaga åtgärder, vilka bidroge till att ytterligare förlänga byggnadens utnyttjande för nuvarande ändamål. Med hänsyn till rådande förhållanden på arbetsmarknaden och till det nödvändiga behovet av förbättrade hygieniska anordningar inom skolan ville byggnadsstyrelsen emellertid icke motsätta sig, att den föreslagna tillbyggnaden komme till stånd. Den till 38 000 kronor uppskattade kostnaden syntes skälig.

Medicinalstyrelsen har ansett, att kostnaderna för arbetena icke vore av den art, att de utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande kunde belasta anslaget till bidrag till vanföroreanstalter, utan att särskilt anslag erfordrades härför.

Styrelsen har vidare anfört följande:

Framförallt med hänsyn till de otillfredsställande sanitära förhållandena vid skolhemmet anser styrelsen det vara angeläget, att de föreslagna om- och tillbyggnadsarbetena snarast möjligt få komma till utförande. Mot en i ärendet ingiven, av arkitekten Emil Eide den 19 november 1947 och den 3 mars 1948 upprättad ritning och de till 38 000 kronor beräknade kostnaderna har styrelsen icke något att erinra. Med hänsyn till vad styrelsen har sig bekant angående föreningens och anstaltens ekonomiska ställning, vill styrelsen tillstyrka, att statsbidrag beviljas med den verkliga kostnaden för arbetena, dock högst med nyssnämnda belopp.

Under återopande av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, att — för så vitt Kungl. Maj:t icke bemyndigade styrelsen att från anslaget till bidrag till vanförestalter bevilja det sökta statsbidraget — Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* medgiva, att statsbidrag finge beviljas föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm för om- och tillbyggnad av vanförestaltens därstädes skolhem i Lidingö med belopp, motsvarande styrkta verkliga kostnaden därför, dock högst 38 000 kronor, *dels ock* för ändamålet anvisa ett reservationsanslag av 38 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande i ärendet erinrat om att för budgetåret 1939/40 anvisats ett reservationsanslag av 89 000 kronor för utvidgning och modernisering av skolhemmet, samt framhållit, att även den nu föreliggande frågan syntes vara av natur att böra underställas riksdagen.

Departementschefen. Av vad i ärendet anförts framgår, att ett starkt behov föreligger av förbättrade hygieniska förhållanden inom vanförestaltens i Stockholm skolhem i Lidingö. Mot det föreliggande förslaget till de byggnadsarbeten, som befunnits erforderliga för att erhålla tillfredsställande hygieniska anordningar, synes intet vara att erinra. Ej heller den beräknade kostnaden för arbetena, 38 000 kronor, föranleder någon erinran från min sida. Med hänsyn till föreningens och anstaltens ekonomiska ställning förordar jag i likhet med medicinalstyrelsen, att kostnaderna för arbetena bestridas av statsmedel. För ändamålet torde böra anvisas ett reservationsanslag av 38 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidrag må beviljas föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm för vissa byggnadsarbeten vid vanförestaltens därstädes skolhem i Lidingö med den verkliga kostnaden för arbetena, dock med högst 38 000 kronor;

b) till *Vissa byggnadsarbeten vid vanförestaltens i Stockholm skolhem i Lidingö* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 38 000 kronor.

[76.] 74. *Vissa byggnadsarbeten vid vanförestalten i Göteborg.* Med skrivelse den 18 oktober 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat en av styrelsen för föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg gjord framställning om statsbidrag med 38 000 kronor till vissa reparations- och ombyggnadsarbeten vid vanförestalten i Göteborg. Av framställningen inhämtas bl. a. följande:

En del av vindsvåningen i anstaltens sjukhusbyggnad hade förstörts genom brand den 30 juli 1947. I samband med de reparationsarbeten, vilka till följd därav och i enlighet med av medicinalstyrelsen lämnat medgivande omedelbart igångsatts, hade i vindsvåningen vidtagits vissa änd-

rade lokaldispositioner i syfte bl. a. att bereda utom sjukhuset boende personal möjlighet till omklädning och förvaring av gång- och arbetskläder. Dessa arbeten, vilka redan slutförts, hade dragit en kostnad av cirka 66 550 kronor. Då i brandskadeersättning av vederbörande försäkringsbolag utbetalats ett belopp av 48 550 kronor, erfordrades sålunda för ändamålet ett ytterligare belopp av 18 000 kronor.

I samband med nämnda arbeten hade fråga även uppkommit om vidtagande av vissa ytterligare omändringsarbeten inom sjukhusbyggnadens vindsvåning och tredje våning. Dessa ändringsarbeten avsåge i huvudsak anordnande av arbetsterapilokaler för sjukhusets patienter i vindsvåningens nuvarande solveranda, vilken stode oanvänd nio månader om året. Härvid hade dock förutsatts, att dessa lokaler även i fortsättningen skulle kunna användas såsom solveranda under sommarmånaderna ävensom att desamma skulle under hela året kunna tagas i bruk såsom reservutrymme vid inträffande barnförslamningsepidemi och såsom beredskapsplatser för ett antal av minst 11 sängar. I tredje våningen skulle härjämte, sedan viss personal utflyttat från där bebodda rum, dessa tagas i bruk såsom en ny sjukavdelning. I samband härmed skulle det nuvarande dagrummet i personalvåningen inrättas till sjuksal, varjämte ett nytt dagrum skulle iordningställas i ett av sjukrummen i hallen i samma våning.

Kostnaderna för de sålunda föreslagna ombyggnadsarbetena i vindsvåningen och tredje våningen beräknades till cirka 20 000 kronor.

I ett till medicinalstyrelsen avgivet yttrande har *centrala sjukvårdsberedningen* beträffande personalvåningens omändring bl. a. uttalat önskvärdheten av att befintlig tamburinredning borttoges i 2-patientrummen. Måtten på dessa rum vore så små och dörrplaceringen sådan, att t. ex. personer i rullstolar annars hade svårt att taga sig in och ut ur rummen på egen hand. För att underlätta arbetet på vårdavdelningen borde vidare trösklarna till vådrummen borttagas, så att trafik med rullstolar möjliggjordes. Beträffande de föreslagna omändringsarbetena i vindsvåningen har beredningen icke haft något att erinra. Kostnaderna för de föreslagna arbetena har beredningen ansett skäliga. För borttagande av tamburinredning m. m. har beredningen beräknat ytterligare 4 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen, som varit representerad vid handläggningen av ärendet inom centrala sjukvårdsberedningen, har i yttrande till medicinalstyrelsen förklarat sig instämma i det av beredningen avgivna yttrandet.

Medicinalstyrelsen har anfört följande:

Mot de redan utförda eller föreslagna reparations- och ombyggnadsarbetena har styrelsen icke något att erinra, under förutsättning dock att, såsom centrala sjukvårdsberedningen i fråga om den nya sjukavdelningen i tredje våningen föreslagit, såväl trösklarna som 2-patientrummens tamburinredning borttagas. I fråga om de föreslagna byggnadsarbetena anser styrelsen det vara av vikt, att desamma snarast möjligt få komma till utförande. Styrelsen har icke heller något att erinra mot storleken av de för reparations- och ombyggnadsarbetenas utförande beräknade kostnaderna, vilka, med hänsyn till vad centrala sjukvårdsberedningen föreslagit och sedan avdrag gjorts för uppburen brandskadeersättning, kunna beräknas

uppgå till ett sammanlagt belopp av 42 000 kronor. Med hänsyn till vad styrelsen har sig bekant angående ifrågavarande förenings och anstalts ekonomiska ställning, anser styrelsen sig böra tillstyrka, att statsbidrag beviljas för förberörda ändamål med de verkliga kostnaderna för byggnadsarbetena, dock högst med nyssnämnda belopp.

Under återopande av det anförda har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* medgiva, att statsbidrag finge beviljas föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg för reparation och ombyggnad av vanföreanstaltens därstädes sjukhusbyggnad med belopp motsvarande den styrkta verkliga kostnaden därför och efter avdrag av den brandskadeersättning, som utbetalats i anledning av branden å nämnda byggnad den 30 juli 1947, dock att bidraget icke finge överstiga 42 000 kronor, *dels ock* för ändamålet anvisa ett reservationsanslag av 42 000 kronor.

Departementschefen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen ha i samband med de reparationer, som måst vidtagas med anledning av en brand sommaren 1947 i sjukhusbyggnaden vid vanföreanstalten i Göteborg, vidtagits vissa arbeten, som icke direkt betingats av den skada, som våldades genom branden. Vanföreanstalten har därför fått vidkännas en kostnad, utöver den erhållna brandskadeersättningen, av omkring 18 000 kronor. Då anstalten torde sakna medel för gäldande av denna kostnad, vill jag i likhet med medicinalstyrelsen förorda, att beloppet täckes av statsmedel.

I samband med nyssnämnda arbeten har vidare fråga uppkommit om vidtagande av vissa ytterligare arbeten inom sjukhusbyggnadens vindsvåning och tredje våning. Arbetena avse anordnande av lokaler för arbetsterapi och omdisposition av en personalvåning till sjukavdelning. Då arbetena i fråga synas vara av angelägen natur, anser jag mig böra förorda, att de få komma till utförande. Jag tillstyrker även, att statsbidrag beviljas för ändamålet med det för arbetena beräknade beloppet eller 24 000 kronor. Jag förutsätter därvid, att man vid utförandet av arbetena beaktar vad centrala sjukvårdsberedningen föreslagit i sitt yttrande i ärendet.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle av statsmedel erfordras sammanlagt (18 000 + 24 000) 42 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att statsbidrag må beviljas föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg för vissa byggnadsarbeten vid vanföreanstalten därstädes med den verkliga kostnaden för arbetena efter avdrag av den brandskadeersättning, som utbetalats i anledning av branden vid anstalten den 30 juli 1947, dock med högst 42 000 kronor;

b) till *Vissa byggnadsarbeten vid vanförestalten i Göteborg* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 42 000 kronor.

[77.] 75. Bidrag till resor för vanföra m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	310 000	424 524
1947/48	400 000	442 000
1948/49 (statsliggaren s. 941)	440 000	—
1949/50 (förslag)	440 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 260), ändrad genom kungörelse nr 279/1947.]

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget, med hänsyn till belastningen för budgetåret 1947/48, för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 440 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 440 000 kronor.

[78.] 76. Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	36 000	36 000
1948/49 (statsliggaren s. 941)	36 000	—
1949/50 (förslag)	36 000	—

Av anslaget för innevarande budgetår utgår till envar av vanförestalterna i Stockholm, Hälsingborg, Göteborg och Härnösand statsbidrag med 9 000 kronor till bestridande av kostnaderna för kuratorsverksamhet vid anstalterna samt anställande för ändamålet av minst två kuratorer vid varje anstalt. Såsom villkor för statsbidraget gäller, att kuratorsverksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vissa i Kungl. Maj:ts brev till *medicinalstyrelsen* den 22 juni 1932 angivna grunder.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 36 000 kronor.

[79.] 77. Bidrag till Eugeniahemmet.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	280 000	387 286
1948/49 (statsliggaren s. 941—942)	280 000	—
1949/50 (förslag)	400 000	—

Till sällskapet Eugeniahemmet, vars ändamål är att bereda bostad, vård och underhåll åt fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn från hela landet, utgår statsbidrag för hemmets drift dels för högst 35 vårdplatser å hemmets sjukavdelning med 5 kronor 50 öre per dag och patient, dels för högst 90 å hemmet intagna skolpliktiga barn med 2 kronor 75 öre per dag och barn dels ock för övriga å hemmet intagna patienter med 2 kronor per dag och patient, allt under villkor att avgift icke uttages med högre belopp än 1 krona för dag och patient resp. skolpliktigt barn. Statsbidrag må icke utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t utgå för flera platser än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande normal beläggning av hemmet.

Statsbidrag utgår vidare för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som vid hemmet behandlas för vanförhet, med två tredjedelar av kostnaderna, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Bidragen utbetalas kvartalsvis i efterskott.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må härjämte Kungl. Maj:t, om och i den mån vid hemmet influtna inkomster icke förslå till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hemmet, bevilja statsbidrag med belopp motsvarande den del av det för hemmet i dess helhet uppkomna underskottet, som kan beräknas belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar. Såsom villkor för åtnjutande av sådant fyllnadsbidrag gäller, att hemmets inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret godkänts av medicinalstyrelsen.

Med skrivelse den 1 september 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *sällskapet Eugeniahemmets styrelse* gjord framställning om statsbidrag till hemmet för år 1949. Hemmets styrelse har därvid framhållit, att för år 1947 uppstått ett driftunderskott för hemmet i dess helhet å i runt tal 145 000 kronor. Med de från åren 1943—1946 kvarstående underskotten utgjorde bristen i runt tal 414 000 kronor. Av sistnämnda summa skulle omkring 146 000 kronor ersättas av statsmedel genom fyllnadsbidrag avseende åren 1946 och 1947. Den kvarstående bristen för åren 1943—1947 komme därefter att uppgå till cirka 268 000 kronor. Med hänsyn till de löneförhöjningar, som måst vidtagas efter förhandlingar med den kollektivanslutna personalen, de i samband därmed företagna löneökningarna även för övriga personalgrupper samt de alltjämt höga priserna å alla slag av förnödenheter vore någon förbättring av hemmets ekonomi icke att vänta inom överskådlig framtid. Det syntes därför angeläget, att hemmet, för att kunna fortsätta sin verksamhet i nuvarande omfattning och för att fondmedel icke skulle behöva tillgripas för täckande av uppkommande

underskott, erhöile stöd av statsmedel i större utsträckning än f. n. Då en höjning av de nuvarande avgifterna icke syntes kunna företagas i sådan utsträckning, att den skulle vara till fyllest, såge hemmets styrelse icke någon annan utväg, än att det å hemmets hela verksamhet uppkommande underskottet (alltså icke endast det å sjukavdelningen samt folk- och småskolavdelningarna belöpande underskottet) täcktes av statsmedel. Styrelsen har därför hemställt om en sådan ändring av grunderna för bidraget till hemmet fr. o. m. år 1949.

Medicinalstyrelsen har inledningsvis upplyst, att nettoutgifterna å anslaget under budgetåret 1947/48 uppgått till 217 255 kronor, varav för hemmets drift 176 360 kronor samt för stödjebandage och proteser 40 895 kronor. Då emellertid vid budgetårets utgång å anslaget utestått ett oredovisat förskott å 170 030 kronor, hade den totala nettobelastningen å anslaget utgjort (217 255 + 170 030) 387 285 kronor.

Styrelsen framhåller vidare, att statens bidrag, på av styrelsen i tidigare sammanhang anförda skäl och i avvaktan å resultatet av pågående utredning rörande bl. a. Eugeniahemmets framtida verksamhet och finansiering, tills vidare syntes böra utgå i överensstämmelse med hittills gällande grunder. Fyllnadsbidraget för täckande av uppkommande underskott borde sålunda fortfarande begränsas till den del, detsamma kunde anses belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar.

Styrelsen meddelar härjämte, att en viss ändring inträtt beträffande dispositionen av det såsom normal beläggning av hemmet fastställda platsantalet (175). Under det att fortfarande 35 platser disponerades för sjukavdelningen, belöpte f. n. omkring 100 platser mot tidigare 90 å folk- och småskolavdelningarna samt 40 platser å övriga avdelningar mot tidigare 50. Om man räknade med att samtliga dessa platser komme att vara belagda varje dag under tiden fr. o. m. den 1 april 1949 t. o. m. den 31 mars 1950, skulle för ändamålet erfordras ett belopp av 199 837 kronor. Med hänsyn till den verkliga beläggningen under senare år syntes emellertid detta belopp kunna minskas med cirka 10 procent till 180 000 kronor. Härtill borde läggas ett belopp, motsvarande det för sistförflutna budgetår utbetalade bidraget till bandage och proteser, utgörande i avrundat tal 40 000 kronor.

Vad beträffar bidraget till täckande av viss del av uppkommande underskott anför styrelsen i huvudsak följande:

För täckande av underskott å hemmets drift under år 1946 har Kungl. Maj:t genom beslut den 16 juli 1948 beviljat statsbidrag med 47 436 kronor 40 öre, vilket bidrag kommit att belasta innevarande budgetårs anslag. Motsvarande bidrag för år 1947 har av styrelsen beräknats till i runt tal 86 000 kronor.

Enligt den av styrelsen fastställda inkomst- och utgiftsstaten för år 1948 skulle man ha att räkna med ett underskott av 276 400 kronor.

För utrönande av hur stor del av sistnämnda underskott, som kan anses

belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar, ha följande uträkningar gjorts, därvid driftkostnaderna för underhållsdag beräknats uppgå till 11 kronor.

	Sjukavdelningen (35 platser)	Folk- och små- skolavdelningarna (100 platser)	Övriga avdel- ningar (40 platser)
Statsbidrag	5: 50	2: 75	2: —
Vårdavgift	1: —	1: —	1: —
Summa inkomster	6: 50	3: 75	3: —
Driftkostnader	11: —	11: —	11: —
Underskott för underhållsdag	4: 50	7: 25	8: —

Enär en del elever pläga resa till sina resp. hem under ferierna, har styrelsen ansett sig böra räkna med ett något lägre underskott för underhållsdag å folk- och småskolavdelningarna än tabellen angiver, förslagsvis 6 kronor 75 öre. I enlighet härmed har styrelsen uppskattat driftunderskottet för resp. avdelningar i dess helhet för dag räknat till för sjukavdelningen ($4: 50 \times 35$) 157 kronor 50 öre, för folk- och småskolavdelningarna ($6: 75 \times 100$) 675 kronor och för övriga avdelningar ($8: — \times 40$) 320 kronor. Sjukavdelningen samt folk- och småskolavdelningarna skulle i enlighet härmed komma att för dag uppvisa ett underskott å tillhoppa 832 kronor 50 öre, motsvarande 72,23 procent av underskottet å hemmet i dess helhet. Vid bestämmandet av underskottets procentuella fördelning mellan de olika avdelningarna bör emellertid, i anslutning till de beräkningsgrunder, som av Kungl. Maj:t tillämpats vid beviljande av bidrag till täckande av underskott för år 1946, beaktas, att sällskapet utöver sedvanligt statsbidrag till vårdkostnaderna samt vårdavgifter från enskilda och kommuner äger uppbära statsbidrag för avlönande av lärarpersonal vid folk- och småskolavdelningarna samt till biblioteket. Detta bidrag har för år 1948 beräknats uppgå till 62 000 kronor. Under hänsynstagande härtill kan driftunderskottet för sjukavdelningen samt folk- och småskolavdelningarna antagas komma att uppgå till 67,43 procent av hela underskottet. Det för täckande av underskottet för år 1948 erforderliga statsbidraget skulle sålunda kunna uppskattas till omkring 67,43 procent av 276 400 eller 186 376 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 185 000 kronor. För år 1949 torde böra räknas med samma belopp.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till $(180\,000 + 40\,000 + 185\,000)$ 405 000 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas till 400 000 kronor.

Departementschefen. För egen del är jag i likhet med medicinalstyrelsen icke beredd att nu tillstyrka någon utvidgning av statens stöd till Eugeniahemmet. Frågan härom synes lämpligen böra upptagas till prövning i samband med behandlingen av ortoped- och vanförevårdssakkunnigas hösten 1948 avgivna betänkande rörande ortoped- och vanförevårdens organisation, i vilket bl. a. framlagts vissa synpunkter och förslag i fråga om Eugenia-

hemmets framtida ställning och finansiering. De i detta betänkande framlagda förslagen hinna emellertid icke underställas innevarande års riksdag. Med hänsyn härtill synes bidraget till Eugeniahemmet tills vidare böra utgå enligt f. n. gällande grunder. I anslutning till den ändring, som vidtagits i fråga om dispositionen av platserna inom hemmet, synes dock den jämkningen böra ske, att antalet skolpliktiga barn, för vilka bidrag med 2 kronor 75 öre per dag och barn må utgå, ökas från högst 90 till högst 100. Jämkningsen i fråga torde böra vidtagas fr. o. m. kalenderåret 1949.

Vad beträffar uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår biträder jag medicinalstyrelsens beräkningar. Jag uppskattar alltså anslaget till 400 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[80.] 78. **Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	80 000	200 119
1947/48	120 000	208 396
1948/49 (statsliggaren s. 942)	200 000	—
1949/50 (förslag)	225 000	—

Grunderna för anslagets användande äro angivna i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 2 maj 1941, punkt 105, samt innebära i huvudsak följande:

Till lasarett eller därmed jämställd sjukvårdsinrättning, vid vilken ortopedisk avdelning finnes anordnad, utgår statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som för vanförhet behandlas å sådan avdelning, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Dylikt statsbidrag må på enahanda villkor utgå jämväl till anstalt för kirurgisk tuberkulos för patient, som därstädes polikliniskt behandlas för vanförhet.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* upplyst, att statsbidrag dittills utgått till endast fyra anstalter, nämligen S:t Görans sjukhus i Stockholm, lasarettet i Lund, Malmö allmänna sjukhus och Solhems sjukhus i Borås. För dessa fyra anstalter har styrelsen, i anslutning till den senaste belastningssiffran, för nästa budgetår beräknat ett belopp av 200 000 kronor.

Styrelsen meddelar härjämte, att vid lasarettet i Örebro numera finnes en ortopedisk avdelning med särskild lasarettsläkare. Direktionen för lasarettet hade hos styrelsen anmält sin avsikt att söka statsbidrag för

verksamheten därstädes. Enligt en av direktionen gjord approximativ beräkning kunde kostnaderna för år 1949 till stödjebandage och proteser vid avdelningen förväntas uppgå till 40 000 kronor. För statsbidrag för ändamålet skulle alltså för nästa budgetår kunna komma att erfordras ett belopp av cirka 25 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till (200 000 + 25 000) 225 000 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens anslagberäkning har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[81.] 79. **Bidrag till de vanförsas riksorganisation.** I skrivelse den 29 april 1948 hemställde *de vanförsas riksorganisation* om statsbidrag å 2 000 kronor för anställande av sjukgymnast under sommaren 1948 vid organisationens konvalescenthem Sommarsol i Vejbystrand.

Föreningen framhöll bl. a., att på hemmet varje sommar vistades mellan 400 och 500 personer från hela landet för vila och rekreation. En stor del av dessa vore barnförlamningsfall, både äldre och nyare. Med hänsyn härtill föreläge ett stort behov av att anställa sjukgymnaster vid hemmet för att bereda de barnförlamade eftervård genom massage och rörelsebehandling. Hemmets ekonomi med de låga avgifter, som erlades av gästerna, tilllät emellertid icke en så stor utgift, som anställandet av en eller två sjukgymnaster skulle betinga. Det vore heller icke rätt att uttaga denna kostnad genom en allmän höjning av dagavgifterna, eftersom icke alla behövde denna vård. Kostnaden kunde icke heller läggas på vederbörande klient, som i så gott som samtliga fall saknade medel till denna merkostnad. De barnförlamade borde oavsett egna inkomstförhållanden ha tillgång till kostnadsfri behandling i fråga om massage och rörelseövningar under sin vistelse på Sommarsol. Kostnaderna för anställandet av gymnaster vid hemmet borde därför bestridas av statsmedel.

Utlåtanden över framställningen avgävos av medicinalstyrelsen och av statskontoret.

Medicinalstyrelsen framhöll, att ett betydande antal barnförlamningspatienter erhållit behandling på de eftervårdsavdelningar, som upprättats som särskilda annexavdelningar till vanföreanstalten i Stockholm. På grund av stor tillströmning av vårdsökande hade emellertid behandlingstiderna i många fall måst avkortas och ej fullt motsvarat vad som ur medicinsk synpunkt kunde anses önskvärt. Ett visst antal barnförlamningsfall hade även

blivit helt utan eftervård vid anstalt. Under dessa förhållanden kunde styrelsen vitsorda, att behov föreläge av ökade eftervårdsmöjligheter. Då konvalescenthemmet Sommarsol, enligt vad styrelsen hade sig bekant, vore väl-skött och lämpligt för eftervård av barnförslamningsfall, hade styrelsen intet att erinra mot att Kungl. Maj:t medgäve, att styrelsen finge disponera ett belopp av högst 2 000 kronor från anslaget till Bidrag till vanförearstalter att utbetalas till de vanföras riksorganisation för anställande av sjukgymnast vid hemmet under sommaren 1948.

Statskontoret anförde, att angelägenheten av att ifrågavarande sjukgymnastverksamhet komme till stånd undandroge sig ämbetsverkets bedömande. Då det gällde statsbidrag till ett nytt ändamål, kunde ämbetsverket emellertid för sin del icke tillstyrka sådant bidrag, med mindre det förbragtes närmare utredning angående de vanföras riksorganisations och konvalescenthemmets ekonomiska ställning samt angående möjligheten att på annat sätt än genom statsbidrag bestrida kostnaderna för verksamheten. Ärendet syntes vidare vara av beskaffenhet att böra underställas riksdagen.

Sedermera har *de vanföras riksorganisation* i skrivelse den 10 september 1948 upplyst, att konvalescenthemmets styrelse icke haft möjlighet att under sommaren 1948 anställa någon sjukgymnast vid hemmet, då några medel härför icke funnits tillgängliga. Därför hade endast ett fåtal av hemmets gäster, nämligen de som själva haft ekonomiska resurser, kunnat komma i åtnjutande av den massage- och rörelsebehandling, som vore avsedd att lämnas till samtliga gäster å hemmet, som vore i behov därav. Organisationen har, under hänvisning till sin tidigare framställning, hemställt om ett bidrag å 2 000 kronor för anställande av sjukgymnast vid hemmet under sommaren 1949.

Departementschefen. Såsom framgår av vad medicinalstyrelsen anført föreligger behov av ökade möjligheter för eftervård av barnförslamningspatienter. I syfte att i viss utsträckning tillgodose detta behov har Kungl. Maj:t genom beslut den 19 november 1948 medgivit en utvidgning av den till vanförearstalten i Stockholm knutna eftervårdsavdelningen vid Apelviken kustsanatorium. Det synes mig emellertid angeläget, att även andra möjligheter att tillgodose föreliggande behov tillvaratagas. En sådan möjlighet synes vara att anställa en sjukgymnast vid de vanföras riksorganisations konvalescenthem Sommarsol i Vejbystrand. Av uppgifter, som jag under hand erhållit angående organisationens och hemmets ekonomi, synes emellertid framgå, att detta icke är möjligt, med mindre organisationen erhåller särskilt bidrag för ändamålet. Jag anser mig därför böra förorda, att organisationen tillerkännes ett bidrag med det belopp, organisationen visar sig ha utgivit för anställande av en sjukgymnast under sommaren 1949, dock med högst 2 000 kronor. För ändamålet torde böra anvisas ett särskilt anslag, förslagsvis benämnt Bidrag till de vanföras riksorganisation.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de vanföras riksorganisation* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[82.] 80. Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	25 000	25 000
1948/49 (statsliggaren s. 942—943)	25 000	—
1949/50 (förslag)	60 000	—

Bestämmelser rörande anslagets användning ha meddelats i Kungl. Maj:ts brev till pensionsstyrelsen den 14 maj 1948. Enligt dessa bestämmelser må bidrag utgå till person, som av öronläkare förklaras vara för sitt arbete i behov av hörapparat och vilken med hänsyn till sin ekonomiska ställning kan antagas icke vara i stånd att utan bidrag förskaffa sig sådan apparat. Bidrag må i regel utgå med högst två tredjedelar av kostnaderna för anskaffande av sådan apparat, som utprovats genom hörselfrämjandet. Bidrag till kostnaderna för drift av hörapparat må utgå med högst 100 kronor för år. Bidrag beviljas och utbetalas av hörselfrämjandet.

I skrivelse den 27 maj 1948 har *hörselfrämjandets centralstyrelse* gjort framställning om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å minst 100 000 kronor till bidrag till anskaffande och drift av hörapparater.

Centralstyrelsen upplyser, att det för budgetåret 1947/48 anvisade anslaget å 25 000 kronor, jämte ett för samma ändamål anvisat belopp av 10 000 kronor från det under femte huvudtiteln för nämnda budgetår uppförda anslaget till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet, fördelats på 204 personer, av vilka endast 16 varit över 60 år. Ingen person över pensionsåldern hade erhållit bidrag och samtliga hade varit remitterade av öronläkare. Den enligt debetsedeln taxerade inkomsten för de bidragssökande hade varit i medeltal 1 800 kronor. Högsta inkomstgräns hade varit 5 240 kronor. Endast i två fall hade bidrag lämnats till två tredjedelar av apparatens pris, medan i övrigt bidragen utgått med mindre än halva priset. Trots denna stränga behovsprövning hade de beviljade medlen förbrukats inom sex månader. Det av styrelsen för budgetåret 1948/49 äskade anslaget å 100 000 kronor hade beräknats på grundval av föreliggande behov och med ledning av inneliggande ansökningar, som på grund av bristande medel icke kunnat beviljas, trots att gällande villkor för erhållande av bidrag i varje särskilt fall varit uppfyllda. För budgetåret 1948/49 hade emellertid anvisats endast tillhoppa 35 000 kronor. Då det redan i maj 1948 — alltså innan det budgetår börjat, för vilket sistnämnda belopp vore avsett — föreläge cirka 225 ansökningar från döva och lomhörda, vilka samtliga även efter den strängaste behovsprövning

vore berättigade till bidrag enligt gällande bestämmelser, komme alltså icke ens dessa från 1947/48 kvarliggande ansökningar att kunna beviljas i full utsträckning.

I ärendet har utlåtanden avgivits av skolöverstyrelsen, pensionsstyrelsen och kommittén för dövhetens bekämpande.

Skolöverstyrelsen har ansett behjärtansvärt, att största möjliga anslag beviljades, då de av hörselfrämjandet lämnade uppgifterna utvisade, att stort behov av bidrag föreläge. Överstyrelsen har därför tillstyrkt det äskade anslaget.

Pensionsstyrelsen har hänvisat till sina utlåtanden över hörselfrämjandets tidigare framställningar om anslag för ändamålet (jfr statsutskottets utlåtande nr 185/1947 och 1948 års statsverksproposition XI s. 104) samt nu endast ånyo understrukit, att den förbättring av arbetsförmågan, som uppnåddes genom hörapparat, inträdde praktiskt taget omedelbart, att någon tidsförlust för omskolning eller utbildning — därest icke sådan på grund av andra förhållanden vore erforderlig — icke uppstode, samt att det därför ur ekonomisk synpunkt syntes vara fördelaktigt att genom bidrag till anskaffande och drift av hörapparater till döva och lomhörda bereda största möjliga antal sådana personer förbättrade möjligheter att påbörja eller fortsätta förvärvsarbete. En ökning av anslaget syntes styrelsen väl motiverad enbart med hänsyn till det stora antal ansökningar, som redan inkommit till hörselfrämjandet. Av de uppgifter, som lämnats i hörselfrämjandets framställning, ville det synas, som om det för budgetåret 1948/49 beviljade anslaget icke skulle förslå ens till redan före den 1 juli 1948 inkomna ansökningar.

Kommittén för dövhetens bekämpande erinrar om att den jämlikt sina direktiv hade att utreda bl. a. frågan om statsunderstöd och statskontroll vid anskaffande av ljudförstärkningsapparater åt hörselsvaga. Kommittén betraktade detta spörsmål såsom synnerligen betydelsefullt och hade tagit upp det till omedelbar behandling. Med frågan sammanhängande emellertid flera problem, till vilka kommittén icke f. n. ansåge sig kunna taga slutgiltig ställning. Ehuru kommittén funnit det i hög grad önskvärt att i så god tid förebbringa en utredning med förslag i hörselapparatfrågan och därmed sammanhängande problem, att proposition i ämnet kunnat föreläggas 1949 års riksdag, hade detta därför icke kunnat ske. Då kommittén emellertid vore klart medveten om det omedelbara och angelägna behovet av förstärkta stödåtgärder från det allmännas sida för att för mindre bemedlade undanröja de ekonomiska hindren för anskaffande av hörapparat, hade den planerat att genom separat framställning hemställa om provisoriska åtgärder i denna riktning. Kommittén hade därvid närmast ifrågasatt förslag om ökade statsanslag för den nuvarande verksamheten. Då framställningen från hörselfrämjandet hade samma syftemål, ville kommittén i detta sammanhang framföra sina synpunkter i frågan.

Kommittén anför vidare i huvudsak följande:

Att antalet hjälpsökande redan nu är stort har påvisats av hörselfrämjandet. Det torde emellertid böra framhållas, att en bland allmänheten ökad insikt om hörapparaternas värde för den hörselskadade samt om möjligheten att erhålla bidrag vid anskaffandet av sådan apparat kan väntas komma att i väsentlig grad öka efterfrågan. Kommittén vill i detta sammanhang erinra om att antalet hörselskadade i vårt land uppskattas till minst 80 000, att en relativt stor procent av dem torde kunna draga fördel av att begagna hörapparat, att verkligt effektiva hörapparater endast funnits under de allra senaste åren, sedan man lärt att utnyttja den moderna akustiska förstärkningsteknikens resurser, samt att hittills tillgängliga bidragsanslag åt mindre bemedlade personer för inköp av hörapparater varit alltför obetydliga för att i mer än relativt ringa utsträckning tillgodose behovet hos denna grupp.

Såsom framgår av hörselfrämjandets skrivelse har på grund av knappheten på tillgängliga medel en sträng behovsprövning måst tillämpas hittills. Långt ifrån alla sökande ha kunnat beviljas statligt bidrag och bidragsbeloppen ha i allmänhet maximerats till hälften av apparatpriset trots riksdagens medgivande, att bidrag i regel må utgå med högst två tredjedelar av kostnaderna. Endast tack vare att bidrag för ändamålet till icke obetydliga belopp tillskjutits av kommunala medel och i de mest trängande fallen tillskott kunnat lämnas av föreningens begränsade donationsmedel har det varit möjligt att tillgodose hjälpbehovet i detta avseende. Enligt kommitténs uppfattning är det ett starkt motiverat önskemål, att medel i sådan utsträckning ställas till förfogande, att verkligt behövande kunna komma i åtnjutande av det av riksdagen medgivna högsta bidragsbeloppet. Detta torde emellertid inte vara möjligt, om inte den av hörselfrämjandet begärda anslagsökningen beviljas.

Den moderna rörförstärkta hörapparaters stora betydelse som ett medel att öka den hörselskadades möjligheter till utkomst och social gemenskap har tidigare omvitnats vid skilda tillfällen och av olika instanser. Trots detta anser sig kommittén icke böra underlåta att ytterligare understryka detta faktum. I främsta rummet måste hörapparaten värderas med hänsyn till dess betydelse ur humanitär synpunkt för den hörselskadade individen. Även ur ekonomisk synpunkt beaktansvärt är, att hörapparaten som ett medel att öka den hörselskadades arbetsförmåga bidrager till att bereda honom bättre utkomstmöjligheter samt att tillföra arbetsmarknaden arbetskraft. Förbättringen av arbetsförmågan inträder ofta omedelbart, sedan den hörselskadade vant sig vid apparaten, och ytterligare understödjande åtgärder äro i regel inte erforderliga. Sett ur denna senare synpunkt torde det inte behöva råda någon tvekan om att det begärda högre bidragsanslaget är väl motiverat.

Kommittén framhåller slutligen, att de nuvarande grunderna för bidragsgivningen borde gälla även under nästa budgetår i avvaktan på kommitténs slutliga förslag i ämnet.

Departementschefen. Vid anmälan i förra årets statsverksproposition av frågan om anslag för innevarande budgetår till bidrag till anskaffande och drift av hörapparater förklarade jag mig — i avvaktan på förslag rörande

hithörande frågor från den hösten 1947 tillsatta kommittén för dövhetens bekämpande — icke beredd att tillstyrka en av hörselfrämjandet då gjord framställning om höjning av anslaget från 25 000 kronor till 100 000 kronor. I och för sig skulle den omständigheten, att frågorna om omfattningen av och grunderna för den bidragsverksamhet det här gäller äro föremål för särskild utredning, kunna anföras som skäl för att icke heller nu vidtaga någon anslagshöjning. Emellertid framgår av de erfarenheter, som nu föreligga från det första budgetåret, under vilket den nu ifrågavarande bidragsverksamheten varit igång, att det hittills anvisade anslagsbeloppet icke på långt när räcker till för att tillgodose föreliggande behov. Med hänsyn härtill och då en höjning av anslaget icke torde föregripa de förslag rörande hithörande spörsmål, som äro att vänta från nyssnämnda kommitté, är jag benägen att förorda en uppräknig av anslaget. Jag kan dock icke tillstyrka en så avsevärd höjning, som ifrågasatts av hörselfrämjandet. Jag föreslår i stället, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 50 000 kronor. Efter samråd med chefen för socialdepartementet vill jag härjämte föreslå, att fr. o. m. nästa budgetår under nu ifrågavarande anslag upptages ett belopp av ytterligare 10 000 kronor, motsvarande det belopp, som f. n. för samma ändamål utgår från femte huvudtiteln's reservationsanslag till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.

I enlighet med det anförda beräknar jag anslaget för nästa budgetår till (50 000 + 10 000) 60 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 60 000 kronor.

[83.] 81. **Bidrag till hörselfrämjandet.** Under rubriken Bidrag till svenska föreningen för dövas väl var under en följd av budgetår under åttonde huvudtiteln uppfört ett obetecknat anslag, som under olika budgetår utgick med växlande belopp. Anslaget upptogs sålunda för budgetåret 1941/42 till 7 000 kronor, för vart och ett av budgetåren 1942/43—1945/46 till 8 000 kronor, för budgetåret 1946/47 till 12 000 kronor och för budgetåret 1947/48 till 15 000 kronor. Fr. o. m. innevarande budgetår har anslaget överförs till elfte huvudtiteln och därvid erhållit den ändrade rubriken Bidrag till hörselfrämjandet. Anslaget höjdes i samband därmed till 30 000 kronor (statsliggaren s. 943).

I skrivelse den 27 maj 1948 har *hörselfrämjandets centralstyrelse* gjort framställning om ett anslag av 60 000 kronor för nästa budgetår. Av framställningen inhämtas bl. a. följande:

Föreningen hade under senare år varit stadd i en snabb utveckling. Verksamheten bedrevs dels av centralstyrelsen i Stockholm, dels av 22 lokala föreningar på skilda håll i landet. Föreningens medlemsantal hade vid 1947 års slut varit 4 506. Den huvudsakliga kontakten med landets lomhörda

och döva uppnåddes genom den med social verksamhet förbundna utprovningen av hörapparater, som utfördes dels vid centralstyrelsens och Göteborgs lokalförenings apparatsamlingar, dels ock på av dessa båda organisationer företagna utprovningsresor till landsortens lasarett. Det registrerade besöksantalet hade under år 1947 utgjort 9 520 mot 8 507 år 1946, 4 045 år 1945, 4 976 år 1944 och 2 962 år 1943. Den utveckling, som framginge av dessa siffror, hade medfört stegrade krav på föreningens ekonomi. Det vore uppenbart, att det för föreningen i dessa tider vore vanskligt, för att inte säga omöjligt, att i någon större utsträckning stödja sin ekonomi på frivilliga gåvor. Grundstommen i föreningens ekonomi hade också städse varit det av statsmedel erhållna anslaget.

Det av föreningen för innevarande budgetår äskade anslaget å 45 000 kronor hade nedskurits till 30 000 kronor i avvaktan på resultatet av pågående utredning beträffande de hörseldefektas problem. Med den omfattning, denna kommittés arbete hade, vore det icke sannolikt, att ett slutgiltigt resultat kunde föreligga i så pass god tid, att föreningens arbete och organisation komme att ekonomiskt påverkas därav under budgetåret 1949/50. Föreningen utginge alltså från att dess verksamhet måste bedrivas efter samma riktlinjer som förut även under nämnda budgetår. Med hänsyn till de alltmera ökade utgifterna och de stegrade kraven på utökad verksamhet, som vore en naturlig följd av att statsmakterna allt mera beaktade de lomhörddas och dövas problem, ville föreningen hemställa om höjt anslag till densamma.

Centralstyrelsens lokaler i Stockholm, vilka inrymde expedition och apparatsamling och i vilka föreningen inflyttat år 1942, hade på grund av den sedan nämnda år mångdubblade besökssiffran blivit otillräckliga. Besöksantalet måste nu under vissa tider begränsas, vilket förorsakade de döva och lomhörda stora olägenheter. Vid årsskiftet 1948/49 beräknades en större lokal kunna erhållas. Detta komme att medföra ökade hyresutgifter.

Byråarbetet hade ökat starkt under år 1947. Antalet ankommande resp. avgående skrivelser hade sålunda från år 1946 till år 1947 stigit från 2 667 till 3 815 resp. från 3 733 till 5 713. Antalet utredningar angående ekonomisk hjälp till hörapparater hade vidare ökat från 193 till 395. Denna påfallande ökning av byråarbetet berodde i hög grad på de anslag till bidrag till hörapparater, som anvisats av 1947 och 1948 års riksdagar.

Som bidrag till täckande av kostnaderna för de båda apparatsamlingarna i Stockholm och Göteborg, vilka användes vid utprovning av hörapparater, erhöile föreningen en mindre provision å försäljningen av hörapparater, men det vore föreningens strävan att kunna låta denna provision försvinna och sålunda åstadkomma en välbehövlig reducering av de alltför höga apparatpriserna.

De resor till olika lasarett i landsorten för utprovning av hörapparater, som företoges på begäran av vederbörande lasarets öronläkare, hade år från år fått allt större omfattning. Antalet besök under dessa utprovningsresor hade sålunda från år 1946 till år 1947 ökat från 1 386 till 2 185 och hade under första halvåret 1948 uppgått till 1 418. I samband med utprovningarna bedreves även en upplysningsverksamhet, som icke endast avsåge apparatkännedom, varning för humbugapparater, föreningens syften och dess möjligheter att lämna hjälp åt lomhörda och döva, utan som även vore ett led i den viktiga kampen mot bullerskador, som ådroges inom industrier och skeppsvarv, under skjutning m. m. Kostnaderna för utprovningsre-

sorna, till vilka föreningen ställde sin personal till förfogande, bestredes av de olika lokalföreningarna, vilka i många fall åtnjöte landstingsanslag här- för. I några fall saknades dock dylikt anslag eller också vore detsamma högst otillräckligt, trots att utprovnigen företoges på begäran av läns- lasarellen, varför medlen måste anskaffas av lokalföreningarna på frivillig väg eller ställas till förfogande av centralstyrelsen. Den sammanlagda kostna- den för 1947 års utprovningaresor hade uppgått till 8 300 kronor. För att ekonomiskt säkerställa den viktiga gren av föreningens verksamhet, som apparatutprovnigen utgjorde, borde kostnaderna i sin helhet bestridas av statsmedel. För budgetåret 1949/50 beräknade föreningen dessa kostnader till 15 300 kronor.

Slutligen hade föreningens tidskrift under år 1947 dragit en kostnad av 5 553 kronor, medan centralstyrelsens årsavgifter och bidragen från lokal- föreningarna, vilka vore avsedda att täcka nämnda kostnader, icke uppgått till mer än 4 364 kronor. Föreningen hade därför fått vidkännas en extra utgift för detta ändamål på över 1 000 kronor.

Av en vid föreningens framställning fogad tablå över beräknade inkoms- ter och utgifter för budgetåret 1949/50 framgår, att — om utgifter å 100 000 kronor för bidrag till hörapparater frånräknas — en brist på 60 900 kronor beräknats uppkomma för nämnda budgetår.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av skolöverstyrelsen, pensionsstyrelsen och kommittén för dövhetens bekämpande.

Skolöverstyrelsen har ansett det av föreningen begärda beloppet erforderligt, med hänsyn till att föreningens arbetsuppgifter alltjämt ökades, och har därför tillstyrkt föreningens framställning.

Pensionsstyrelsen framhåller, att det anslag, som senast ställts till för- eningens förfogande, knappast syntes vara tillfyllest för att tillgodose de ökade administrativa kostnader, som vore påkallade av den fortgående ut- vidgningen av föreningens verksamhet. En förstärkning av anslaget syntes därför styrelsen motiverad.

Kommittén för dövhetens bekämpande har anfört i huvudsak följande:

Kommittén vill till en början bestyrka vad i föreningens skrivelse an- föres såsom sannolikt, nämligen att slutgiltigt resultat av kommitténs ar- bete inte kan väntas föreligga i så pass god tid, att föreningens arbete och organisation kommer att ekonomiskt påverkas därav under budgetåret 1949/50. Kommittén förutsätter i likhet med föreningen, att föreningens verksamhet även under nämnda budgetår måste bedrivas efter samma rikt- linjer som f. n. och noterar med tillfredsställelse föreningens initiativ till en utvidgning av densamma. Kommittén inser väl, att det inte är möjligt för föreningen att fullgöra denna viktiga och omfattande socialvårdande uppgift, om icke väsentligt ökade anslag från det allmännas sida ställas till föreningens förfogande. Kommittén tillstyrker därför varmt det begärda anslaget.

Med tillfredsställelse har kommittén i föreningens framställning observe- rat, att det är föreningens strävan att kunna låta den från apparatfirmorna erhållna provisionen vid apparatförmedlingen försvinna och därmed åstad- komma en reducering av de höga apparatpriserna. Enligt kommitténs upp-

fattning måste det betraktas såsom förkastligt att behöva anlita ett dylikt provisionssystem för att finansiera en verksamhet av ifrågavarande slag.

Föreningen har i sin framställning utförligt motiverat behovet av ökad medelstillsdelning för verksamheten. Kommittén finner sig i detta avseende därför endast böra understryka, att ett bifall till en av föreningen begärd höjning av anslaget till bidrag för anskaffande av hörapparater självfallet kommer att medföra en väsentligt ökad arbetsbörda för föreningen med därav följande behov av större lokalutrymmen, mera omfattande resor för apparatutprovning m. m. Samtidigt vill kommittén framhålla, att de av föreningen ifrågasatta åtgärderna för att tillgodose den ökade verksamheten ur skilda synpunkter torde komma att underlätta genomförandet av det av kommittén på ifrågavarande område planerade hjälp- och stödprogrammet.

Departementschefen. Såsom jag framhöll i fjolårets statsverksproposition beröres den av hörselfrämjandet i olika former bedrivna verksamheten intimt av den utredning, för vilken hösten 1947 tillkallades en särskild kommitté, kommittén för dövhetens bekämpande. För att föreningens betydelsefulla verksamhet skulle kunna bedrivas i önskvärd omfattning, till dess nämnda utredning fullföljts och framkomna förslag prövats av statsmakterna, ansåg jag mig i nämnda proposition likväl böra förordna en höjning av bidraget till föreningen för innevarande budgetår från 15 000 kronor till 30 000 kronor. Sistnämnda belopp anvisades också av riksdagen.

Av vad som anförts i föreningens nu föreliggande framställning om anslag för nästa budgetår framgår, att omfattningen av föreningens verksamhet undergått en ytterligare stark ökning. Då det för löpande budgetår utgående bidraget knappast torde vara tillräckligt för att tillgodose de ökade administrationskostnader, som föranledas av verksamhetens fortgående utvidgning, vill jag förordna en ytterligare höjning av bidraget till föreningen för nästa budgetår. Jag kan dock icke helt tillmötesgå föreningens hemställan utan föreslår, att höjningen begränsas till 10 000 kronor. Anslaget skulle vid bifall härtil för nästa budgetår uppföras med 40 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hörselfrämjandet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 40 000 kronor.

Förlossningsanstalter.

[84.] 82. Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	2 500 000	2 329 267
1947/48	2 700 000	2 350 166
1948/49 (statsliggaren s. 943)	2 700 000	—
1949/50 (förslag)	2 700 000	—

[Kungörelse den 21 juli 1937 (nr 743), ändrad genom kungörelser nr 262/1939, 384/1941 och 571/1943.]

Statsbidrag till driften av förlossningsanstalt utgår med 3 kronor för dag och barnaföderska, som vårdas å allmän sal å barnbördshus eller barnbördsavdelning eller å förlossningshem om minst sex vårdplatser, samt med 2 kronor för dag och barnaföderska, som vårdas å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller å förlossningsrum hos barnmorska, dock i samtliga nu nämnda fall för högst tio dagar. Bidrag till driften av väntehem utgår med 2 kronor per underhållsdag under högst femton dagar. Bidrag till hemhjälp utgår för högst femton dagar med 1 krona per dag och barnaföderska, för vilken driftbidrag till väntehem åtnjutes. Bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott. Under nästa budgetår skall alltså utbetalas statsbidrag för kalenderåret 1949.

I skrivelse den 1 september 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att enligt av styrelsen ditills fattade beslut statsbidrag för år 1949 till driften av hithörande anstalter kunde beräknas utgå för 2 730 vårdplatser (varav 2 660 å barnbördshus, barnbördsavdelning eller förlossningshem om minst sex vårdplatser och 70 å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller förlossningsrum hos barnmorska), motsvarande ett sammanlagt statsbidragsbelopp av 2 679 600 kronor. Vidare har styrelsen för statsbidrag till driften av väntehem och till hemhjälp beräknat 2 640 resp. 1 320 kronor.

I enlighet med dessa beräkningar har styrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till $(2\,679\,600 + 2\,640 + 1\,320)$ 2 683 560 kronor. Man syntes vidare böra räkna med att driftbidrag skulle komma att utgå för ett antal nya vårdplatser. Med beaktande av rådande svårigheter för vårdens utbyggande och med hänsyn till belastningssiffrorna för de båda senaste budgetåren anser styrelsen det vara tillfyllest att för nästa budgetår upptaga anslaget till oförändrat belopp eller sålunda med 2 700 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 700 000 kronor.

[85.] 83. Viss ersättning till barnbördshuset i Lund. Under rubriken Viss ersättning till barnbördshuset i Lund är å gällande riksstat uppfört ett anslag av 1 400 kronor. Härav utgår ett belopp av 1 358 kronor som bidrag till uppehållande av barnbördshuset i Lund enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 maj 1899 och 18 oktober 1907.

För nästa budgetår torde böra beräknas enahanda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss ersättning till barnbördshuset i Lund* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 1 400 kronor.

Hälsovård i allmänhet.

[86.] 84. Statens institut för folkhälsan: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 230 000	1 274 817
1948/49 (statsliggaren s. 943—945)	1 387 000	—
1949/50 (förslag)	1 465 000	—

Kungl. Maj:t har den 4 juni 1948 fastställt personalförteckning för statens institut för folkhälsan.

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	189 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	18 100
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	157 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	895 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	127 900

Summa förslagsanslag kronor 1 387 000

I samband härmed har Kungl. Maj:t förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall disponeras på följande sätt:

Arvode till institutets föreståndare, <i>högst</i>	kronor	2 004
Arvode till en avdelningsföreståndare, <i>högst</i>	»	2 004
Arvode till en administrativ-juridisk rådgivare, <i>högst</i>	»	1 308
Arvode till en laborator, <i>högst</i>	»	12 600
Ersättningar till vikarier för institutets föreståndare, <i>förslagsvis</i>	»	184

Summa kronor 18 100

Kungl. Maj:t har tillika föreskrivit, att anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden må användas för följande ändamål:

Arvoden till speciallärare, <i>högst</i>	kronor	32 700
Ersättning för hospitering av distriktssköterskeskolans elever, <i>förslagsvis</i>	»	16 300
Ersättning till experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	108 000

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *styrelsen för statens institut för folkhälsan* — med överlämnande av bl. a. skrivelser den 8 maj och den 19 juli 1948 från civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och personalföreningen vid institutet — framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår.

Styrelsen uttalar, att den med hänsyn till rådande läge begränsat sina anslagsäskanden till vad som vore erforderligt för en verksamhet med nuvarande omfattning.

Härefter upptager styrelsen två mera *allmänna frågor*, nämligen rörande assistenternas och laboratoriebiträdenas ställning.

Styrelsen föreslår, att assistenterna uppdelas på två befattningshavargrupper. Till den ena skulle de för vetenskapligt arbete avsedda assistenterna hänföras. Styrelsen framhåller, att det för institutet vore av största betydelse att genom placering av nytutexaminerade akademiker på dessa befattningar få en god kontakt med högskolorna och den teoretiska forskningen samtidigt som det vore av stort värde för de unga forskarna att kunna få praktisk utbildning vid ett forskningsinstitut av detta slag. Befattningshavarna skulle därför liksom hittills förordnas på viss tid (tre år). De skulle även behålla titeln assistent. Till den andra gruppen skulle höras de för rutinarbete avsedda befattningshavarna med högre eller lägre teoretisk utbildning. Styrelsen anser, att dessa befattningshavare böra knytas fastare till institutet och erhålla extra-ordinarie anställning utan tidsbegränsning. Befattningshavarna skulle i samband därmed tilldelas en tjänstetitel, som gäve bättre uttryck för deras arbetsuppgifter, såsom kemist, biolog och ingenjör.

Beträffande laboratoriebiträdena anför styrelsen, att det vore av största vikt, att kvalificerade biträden kunde knytas fastare till institutet och erhålla en lönegradsplacering motsvarande arbetsuppgifterna. Effektiviteten och den nödvändiga kontinuiteten i arbetet bleve med nödvändighet lidande, därest tjänsterna alltför ofta bytte innehavare. Ehuru starkt behov föreläge av en omprövning av lönegradsplaceringen för institutets laboratoriebiträdespersonal i dess helhet, ansåge sig styrelsen med hänsyn till pågående utredning angående laboratoriebiträdenas löneställning icke böra framlägga förslag härom. Styrelsen komme endast att framställa krav på att de mest aktuella och trängande behoven bleve tillgodosedda. Därjämte ville styrelsen föreslå, att vissa av laboratoriebiträdena i lönegrad Ce 11 överfördes på ordinarie stat. Vid institutet funnes f. n. 16 laboratoriebiträden i högre lönegrad än den åttonde, nämligen 1 i lönegrad Ca 15, 1 i lönegrad Ce 15 och 14 i lönegrad Ce 11. Av de sistnämnda skulle åtta bli ordinarie.

Härefter övergår styrelsen till att granska medelsbehovet vid envar av institutets avdelningar.

Kursverksamheten vid *allmänhygieniska avdelningen* föreslås omfatta en tjänsteläkarkurs, fyra ordinarie kurser samt en kompletterings- och repeti-

tionskurs för distriktssköterskor ävensom en ordinarie och en kompletteringskurs för hälsovårdstillsyningsmän. Kostnaderna härför, utgörande arvoden åt speciallärare, uppskattar styrelsen till följande belopp: för tjänsteläkarkursen 6 000 kronor, för de ordinarie kurserna för distriktssköterskor 26 000 kronor, för kompletterings- och repetitionskursen för distriktssköterskor 3 000 kronor, för den ordinarie kursen för hälsovårdstillsyningsmän 6 000 kronor samt för kompletteringskursen för hälsovårdstillsyningsmän 4 000 kronor eller alltså tillhoppa 45 000 kronor. För innevarande budgetår har till kursverksamheten anvisats 32 700 kronor, vilket belopp enligt av styrelsen framfört förslag är avsett att disponeras sålunda: till en tjänsteläkarkurs 4 500 kronor, till fyra ordinarie kurser för distriktssköterskor 20 000 kronor, till en kompletterings- och repetitionskurs för distriktssköterskor 2 600 kronor och till en ordinarie kurs för hälsovårdstillsyningsmän 5 600 kronor. Kurskostnaderna skulle alltså under nästa budgetår stegras med sammanlagt 12 300 kronor.

Styrelsen räknar för budgetåret 1949/50 med samma timersättningar som för budgetåret 1948/49. Viss ändring föreslås i fråga om grunderna för tentamensersättningar vid kurserna för hälsovårdstillsyningsmän. Vidare anses vissa kurser böra utökas.

Styrelsen föreslår sålunda, att tjänsteläkarkursen utvidgas. Härvid hänvisas till att kraven på utbildning i allmänhygien och socialhygien skärpts. Förslaget föranleder en kostnadsökning på 1 500 kronor.

Kurserna vid distriktssköterskeskolan ha tidigare till vissa delar varit gemensamma med vissa andra kurser, nämligen en social barnavårdskurs, en social barnmorskekurs, en kurs för första distriktssköterskor samt en av sjuksköterskeföreningen anordnad kompletteringskurs. Styrelsen framhåller, att de två sistnämnda kurserna icke torde komma att upprepas under nästa budgetår samt att det vore ovisst om de två första kurserna komme att anordnas samtidigt med distriktssköterskeskolans kurser. På grund härav ha kostnaderna för de ordinarie kurserna ansetts böra uppräknas med 6 000 kronor. För kompletterings- och repetitionskursen räknas med ett ökat medelsbehov av 400 kronor.

Den senaste utbildningskursen för hälsovårdstillsyningsmän omfattade en teoretisk kurs om fyra månader mot tidigare tre månader. Enligt styrelsens mening hade erfarenheten visat, att den teoretiska kursen varit för litet omfattande i fråga om både tid och ämnen. Till 1948 års kurs, som nyligen tagit sin början, hade 37 elever antagits. Eleverna vid föregående kurs hade varit 28. Man måste enligt styrelsens uppfattning utgå från att elevantalet vid följande kurser icke komme att bli lägre utan snarare högre. Av denna anledning anser styrelsen, att ersättningen för hållande av tentamina — vilken nu utgår med visst belopp per ämne — i framtiden måste beräknas enligt gängse grunder eller ersättning per tentamen och elev. Dessa förändringar påkalla en höjning av medelsanvisningen med

400 kronor. Vid uppskattningen av kostnaderna för kompletteringskursen har styrelsen räknat med en teoretisk kurs, som är något kortare än den ordinarie kursen.

Undervisningsverksamheten medför vidare utgifter för hospiteringssättningar. För detta ändamål upptager styrelsen oförändrat belopp, 16 300 kronor.

Beträffande den fasta personalen på allmänhygieniska avdelningen upprepar styrelsen ett i föregående års anslagsframställning framfört förslag om inrättande av ytterligare en tjänst såsom hälsovårdsassistent i lönegrad Ce 23. Styrelsen framhåller, att behovet av en sådan tjänst ytterligare skärpts under innevarande arbetsår. Kurserna för tjänsteläkare och hälsovårdstillsyningsmän hade sålunda varit mer omfattande än tidigare, vilket sammanhänge med de alltmer ökade kraven på utbildning inom allmänhygien och socialhygien.

Styrelsen återkommer därjämte med ett likaledes i föregående års anslagsframställning framfört önskemål, att den biträdande föreståndaren vid distriktssköterskeskolan uppflyttas från lönegrad Ce 15 till Ce 21. Härvid anföres, att de kvalifikationer, som erfordrades för tjänsten, i stort sett vore desamma som för föreståndartjänsten. Arbetsuppgifterna vore även likartade med undantag för chefsansvaret. Första instruktionssköterskan vid statens sjuksköterskeskola vore placerad i 19 lönegraden. Skillnaden i kvalifikationer mellan föreståndaren och närmast lägre befattningshavare vore mindre på distriktssköterskeskolan än vid sjuksköterskeskolan.

Verksamheten på *yrkeshygieniska avdelningen* hade enligt vad styrelsen framhåller fortsatt att öka. Sålunda hade antalet diarieförda ärenden under kalenderåren 1945—47 och under första halvåret 1948 utgjort resp. 406, 453, 626 och 338. Den redan tidigare stora arbetsbalansen hade stigit. Åtskilliga ärenden och utredningar hade icke kunnat avslutas eller genomföras. Bland dylika icke genomförda större arbetsuppgifter kunde nämnas undersökning av sambandet mellan tungt arbete och sjuklighet, vilken begärts bl. a. av stuveriarbetareorganisationen och gruvsammanslutningar, undersökning av hälsotillståndet hos skoindustriarbetare med hänsyn särskilt till förekomsten och förebyggandet av yrkessjukdomar samt yrkeshygienisk undersökning av bergverkstäder. Resultaten av avdelningens forskningsverksamhet hade icke kunnat publiceras i erforderlig utsträckning. Styrelsen framhåller, att det i nuvarande läge vore av stor betydelse, att produktionsförmågan icke begränsades genom ett dåligt hälsotillstånd hos arbetare som följd av att yrkesrisker icke eliminerats.

Verksamheten på avdelningen bedrivs numera på tre underavdelningar, en teknisk, en analytisk och en medicinsk.

Rörande den tekniska underavdelningen anföres, att behovet av omfattande tekniska fältundersökningar (bestämningar på arbetsplatser av

mängder gas eller damm i luften, buller, belysning m. m.) vore utomordentligt stort och i stigande. Dylika omfattande fältundersökningar hade under de senaste åren genomförts i Mo och Domsjös fabriker, bergverkstäder i Linköping, Bofors nobelkrut, Arboga flygverkstäder, Grängesbergs gruvor, Nordisk silkecellulosa m. fl.

De nu nämnda undersökningarna ha till stor del utförts av en civilingenjör, som tidigare varit anställd mot ett arvode av 10 000 kronor per år och den 1 juli 1947 placerats i lönegrad Cg 22. Styrelsen föreslår, att denna tjänst — med hänsyn till de erforderliga kvalifikationerna beträffande utbildning och erfarenhet samt nödvändigheten av att mera stadigvarande kunna knyta personal med dessa arbetsuppgifter till avdelningen — uppflyttas till lönegrad Ce 24. Tjänstetiteln bör i överensstämmelse med vad tidigare anförts ändras till avdelningsingenjör.

I fråga om de analytiska uppgifterna uttalar styrelsen, att i samma grad som nya uppdrag och problem av medicinsk eller teknisk karaktär tillfördes avdelningen i sin helhet allt större krav komme att ställas på det kemiskt-analytiska laboratoriet. På grund av medicinens och teknikens utveckling tillkomme oavlåtligt nya problem. I anledning av personal- och utrymmesbrist hade det hittills varit nödvändigt att inskränka det analytiska arbetet på ett sätt, som varit till men för uppgifternas fullföljande. Enär laboratoriet f. n. vore ensamt i landet om att utföra kvicksilver- och blyanalyser i urin, hade bl. a. svåra stockningar inträtt i analyserandet av det alltmåra ökade antalet prover av detta slag, oaktat mer än hälften av biträdespersonalen sysselsattes med detta arbete. Vid laboratoriet funnes ett konstant lager av cirka 300 urinprover för kvicksilverbestämning samt cirka 40 för blybestämning. Dessutom måste ett stort antal andra grundämnen och föreningar analyseras. Härtill komme, att arbetet i allt större utsträckning finge inriktas på att bestämma minimala koncentrationer av den mängd skadliga ämnen, som uppträda i luft, damm och biologiskt material. För detta ändamål måste i stor utsträckning nya metoder utarbetas. Härvid användes alltmer moderna mätmetoder av spektrofotometrisk, polarografisk, spektrografisk och röntgenografisk karaktär eller »märkning» med isotoper med eller utan radioaktiv strålning. Över huvud kunde laboratoriets uppgifter endast till viss grad lösas genom rutinmässiga analysmetoder.

Styrelsen föreslår, att en till analytiska laboratoriet knuten assistentbefattning i lönegrad Cg 22 ändras till extra ordinarie kemisttjänst. Härvid framhålles, att befattningshavaren framför allt sysselsattes med bestämning av metaller och kvarts i damm och i biologiskt material, vilken uppgift vore en viktig del av laboratoriets verksamhet. I detta arbete måste kontinuitet uppehållas, särskilt beträffande forskning angående röntgenografiska och polarografiska bestämningsmetoder. Av befattningshavaren

krävdes akademisk utbildning. I enlighet med de för assistenter med vetenskaplig utbildning gällande avlöningsnormerna borde befattningshavaren placeras i lönegrad Ce 24.

För utarbetande av mikrometoder för bestämning av kvicksilver och bly med hjälp av ditizon har laboratoriet, enligt vad styrelsen anför, under större delen av de tre sista åren haft anställd en arvodesavlönad befattningshavare med viss högskoleutbildning. Då tillräcklig erfarenhet nu vunnits beträffande denna verksamhet och den visat sig motsvara ett ständigt behov hos avdelningen, föreslår styrelsen, att det för dessa uppgifter inrättas en tjänst såsom kemist i lönegrad Ce 20.

Styrelsen uttalar vidare, att laboratoriet under det senaste året för vissa specialfrågor i anslutning till analys av lösningsmedel mot arvode anlitat en deltidsanställd assistent. De krav, som framför allt från olika industrier ställdes beträffande dylika analyser, vore stora och i stigande, varför det föreläge ett stort behov av att få en heltidsanställd person knuten till avdelningen för dessa arbetsuppgifter. Styrelsen föresloge därför, att för detta ändamål en kemistbefattning i lönegrad Cg 22 inrättades.

I fråga om den medicinska underavdelningen framställde styrelsen i föregående års anslagsframställning önskemål om att en extra ordinarie tjänst i lönegrad Ce 27 måtte inrättas för en vid avdelningen anställd, med arvode avlönad läkare för yrkesvägledning. Efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen upprepar nu styrelsen denna hemställan. Till stöd för förslaget anføres, att det för både avdelningen och arbetsmarknadsstyrelsen föreläge behov av grundforskning på den medicinska yrkesvägledningens område beträffande såväl allmänna frågor som problem i samband med placering av partiellt arbetsföra. Ett dylikt forskningsarbete borde lämpligast utföras vid avdelningen, varvid ett kontinuerligt samarbete borde äga rum med arbetsmarknadsstyrelsen. I den för dessa uppgifter avsedda personalens arbete borde även ingå att fortlöpande hålla arbetsmarknadsstyrelsen underrättad om den vetenskapliga utvecklingen på området samt att utan särskild kostnad, när så påkallades, tjänstgöra som rådgivare.

Genom beslut den 8 augusti 1947 medgav Kungl. Maj:t, att vid avdelningen finge anställas en läkarassistent i lönegrad Cg 22. Styrelsen hemställde föregående år, att denna tjänst skulle placeras i lönegrad Ce 27, vilket jämväl förordades av departementschefen. Statsutskottet ansåg sig emellertid icke kunna förorda tjänstens uppflyttning i högre lönegrad, innan närmare erfarenhet av verksamheten vunnits. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan. Styrelsen framhåller nu, att ifrågavarande läkare tidigare varit arvodesanställd och att erfarenheten visade, att ett permanent behov av tjänsten föreläge. Med hänsyn till lönegradsplaceringen av liknande läkare i statens tjänst syntes det styrelsen icke möjligt att besätta tjänsten med en kvalificerad läkare, om den icke placerades i lägst

lönegrad Ce 27. Styrelsen hemställer därför ånyo om tjänstens uppflyttning till denna lönegrad.

Styrelsen förordar ytterligare, att två läkare må anställas på deltid, envar med 3 timmars tjänstgöring i veckan och mot ett arvode av 2 400 kronor för år räknat. Den ene av dessa skulle avses för mentalhygieniska uppgifter och vara psykiater. Enligt styrelsens uppfattning vore bearbetningen av sådana frågor utomordentligt betydelsefull och det vore synnerligen viktigt, att avdelningen så snart som möjligt kunde taga upp dem till behandling. Uppgifterna för den andre läkaren skulle gälla forskning rörande sambandet mellan tungt arbete och vissa hälsoskador, framförallt ryggåkommor. Möjligheten att förebygga dessa skador vore f. n. ett av de viktigaste yrkeshygieniska problemen. Undersökning härom hade under år 1948 begärts av en stuveriarbetarfackförening och en gruvorganisation. Någon annan statlig institution kunde icke förväntas bearbeta problemen. Institutet hade hitintills på grund av brist på sakkunnig personal icke kunnat taga några initiativ. Styrelsen ansåge emellertid, att dessa frågor icke längre kunde skjutas åt sidan.

Härjämte hemställer styrelsen, att ett laboratoriebiträde i lönegrad Ce 11 anställes på avdelningen. Befattningshavaren skulle biträda avdelningsföreståndaren vid hans personliga forskningsarbete. Då den tid, som avdelningsföreståndaren kunde tillbringa i laboratorierna för egen forskning, vore mycket knapp, fordrades att han för detta arbete erhöle en relativt kvalificerad assistens.

Slutligen förordar styrelsen, att varaktig anställning beredes tre assistenter på samma avdelning, därvid tjänsterna skulle ändras, den ena till avdelningsingenjörstjänst och de två andra till ingenjörsbefattningar.

För *vitaminavdelningen* föreslås, att förste avdelningsingenjören i lönegrad Ce 27 uppflyttas till laborator i lönegrad Ca 29. Styrelsen framhåller, att på befattningshavaren ankomme att närmast under avdelningsföreståndaren leda och övervaka samtliga arbeten på avdelningen. Han hade härjämte att i förekommande fall tjänstgöra såsom vikarie för avdelningsföreståndaren. Åliggandena vore av permanent art. Vid institutets övriga avdelningar hade föreståndaren en sådan medarbetare.

Vid avdelningen finnes en assistent i lönegrad Ce 20. Rörande denne befattningshavares arbetsuppgifter uttalar styrelsen, att han hade den omedelbara ledningen av den kemiska vitaminkontrollen av allt vitaminerat mjöl, av samtliga vitaminerade fodermedel samt av flertalet farmaceutiska specialiteter innehållande B-vitaminer. Uppgifterna vore av sådan beskaffenhet, att tjänsten borde förlänas en mera varaktig karaktär. Med hänsyn till göromålens art och omfattning funne styrelsen motiverat, att tjänsten uppflyttades till kemistbefattning i lönegrad Ce 23.

Härutöver förordar styrelsen, att för avdelningens mikrobiologiska analysverksamhet inrättas en tjänst såsom assistent i lönegrad Ce 20 och en

12 — Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

tjänst såsom laboratoriebiträde i lönegrad Ce 11. Denna verksamhet hade hittills utförts i intimt samarbete med födoämneshygieniska avdelningens biologiska laboratorium, vilket omhänderhaft bakteriekulturerna och bakterieympningarna. Biologiska laboratoriet kunde emellertid icke i längden belastas med detta arbete, vilket därjämte med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning måste ytterligare intensifieras. Den nye assistenten skulle besitta grundläggande bakteriologisk utbildning. På laboratoriebiträdet skulle ankomma att utföra extraktioner av proverna, reningar av extrakten, beredningar av specialsubstrat m. m. Uppgifterna ställde höga anspråk på befattningshavarens förmåga av noggrant och systematiskt arbete.

Beträffande *födoämneshygieniska avdelningen* anser styrelsen den mest angelägna organisatoriska åtgärden vara, att vattenlaboratoriet utbrytes till en självständig avdelning. Förslag härom framfördes även i föregående års anslagsframställning. Styrelsen anför nu.

Laboratoriets oerhört kraftiga utveckling gör det omöjligt för avdelningsföreståndaren att handhålla ledningen av forskning, rutinarbete och organisation jämväl för denna stora verksamhetsgren. Antalet undersökningar under budgetåren 1943/44—1947/48 utgjorde resp. 5 577, 6 405, 11 233, 14 445 och 17 266. Bland dessa ingå flera större undersökningar såsom generalplanutredningar för vatten och avlopp inom olika län.

Det område, som representeras av vatten- och avloppsundersökningar, är mycket väl avgränsat såväl med avseende på arbetsuppgifter som undersöknings- och forskningsmetoder. De problem, som här möta, äro i viss mening specifika. Av detta skäl är det icke lämpligt, att laboratoriet i fortsättningen utgör endast en underavdelning av någon av institutets övriga avdelningar. Det är sålunda icke rationellt att i organisatoriskt avseende överföra det t. ex. till den allmänhygieniska avdelningen, vars föreståndare är belastad av en rad andra viktiga forskningsuppgifter inom såväl den offentliga som den privata hygien.

Såsom chef för den nya avdelningen föreslås, såsom i föregående års anslagsframställning, en humanbakteriologiskt utbildad hygieniker, vilken såsom laborator och avdelningsföreståndare skulle placeras i lönegrad Ce 31.

För den nya avdelningen begäres vidare en kanslibiträdetsjänst i lönegrad Ce 11. En nu på personalplanen upptagen kontorsbiträdesbefattning skulle därvid utgå.

Styrelsen föreslår, att två assistentbefattningar i lönegrad Ce 24, den ena för kemiska och den andra för biologiska uppgifter, ändras till kemist-resp. biologtjänst i samma lönegrad. Även en assistent i lönegrad Ce 20 anses böra vinna fastare anställning, varvid åt styrelsen skulle överlämnas att med hänsyn till omständigheterna besätta befattningen med en kemist eller en biolog.

På avdelningen har sedan tre år varit anställd en arvodesavlönad eko-

nomiföreståndarinna. Dennas uppgifter avse, enligt vad styrelsen framhåller, bl. a. att uppgöra och granska koststater i storhushåll samt att besvara förfrågningar från landsting och sjukhus. Uppdrag föreläge f. n. bl. a. från handelsflottan, svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, fångvården, statliga sinnessjukhus och militärförvaltningar. Uppgifterna vore permanenta. Styrelsen anser, att befattningen bör bli extra ordinarie. Med beaktande av löneställningen för arméns och flygvapnets förplägnadsassistenter, förste konsulenttjänsten vid Stockholms stads sjukhusdirektion och skolkökslärarinnor i allmänhet kunde tjänsten icke placeras lägre än i 19 lönegraden.

För avdelningens kemiska laboratorium föreslår styrelsen, att en befattning som förste kemist i lönegrad Ce 27 inrättas, att en assistentbefattning i lönegrad Ce 20 uppflyttas till lönegrad Ce 24 samt ett extra ordinarie laboratoriebiträde i lönegrad Ce 15 anställs i utbyte mot ett extra laboratoriebiträde. Till stöd för det första förslaget anföres, att laboratorns tid i alltför stor utsträckning måst tagas i anspråk för rutinarbete. Vid hans sida funnes f. n. ingen tjänsteman, som kunde avlasta honom hans stora arbetsbörda och rycka in vid vakans. Av den nya befattningens innehavare borde fordras akademisk examen (fil. lic. examen). Den för assistenten förordade lönegradsuppflyttningen motiveras med hänvisning till de för vetenskapligt utbildade assistenter gällande befordringsreglerna. På laboratoriebiträdet skulle ankomma att utföra mera kvalificerade analyser, att närmast under vederbörande högre tjänsteman övervaka utbildningen av blivande laboratoriebiträden samt att närmast under förste avdelningskemisten övervaka laboratoriebiträdenas arbete och fördela arbetsuppgifterna mellan dem.

Slutligen framför styrelsen förslag om att en till födoämneshygieniska avdelningens biologiska laboratorium hörande assistentbefattning, vilken nästan helt tages i anspråk för rutinarbete, ombildas till biologbefattning (lönegrad Ce 24).

Vad angår *den gemensamma personalen* finner styrelsen erforderligt, att en materialförvaltartjänst i lönegrad Ce 14 inrättas för institutets centralförråd. Styrelsen framhåller, att centralförrådet numera svarade för inköp och förrådshållning av större delen av institutets kemikalier, glasvaror och kontorsmateriel. För ett rationellt utnyttjande av fördelarna med ett centralförråd vore det oundgängligen nödvändigt, att en materialförvaltare anställdes.

Styrelsen anser vidare påkallat, att institutet erhåller en förste expeditionsvakttjänst i lönegrad Ca 11 i stället för en befintlig vaktmästartjänst i lönegrad Ce 9. Befattningshavaren står till det centrala kansliets förfogande samt fullgör f. n. uppgifter, som tillkomma förste expeditionsvakt. Han handhar sålunda bl. a. check- och postgiroärenden. Med hänsyn till verksamhetens utveckling vid institutet borde befattningshavaren erhålla

ställning av förman för övriga vaktmästare, vilkas arbete han borde leda och övervaka.

På institutets verkstad tjänstgöra f. n. en vaktmästare, som är utbildad mekaniker, i lönegrad Ca 11, en mekaniker i lönegrad Cf 7, en snickare i lönegrad Cf 3 och en arvodesanställd lärling. Styrelsen anför, att forskningen vid institutet till stor del vore beroende av att erforderliga apparater funnes och att de fungerade oklanderligt. Ofta erfordrades nykonstruktion av apparater eller modifiering av redan befintlig apparatur. Med de krav, som ställdes på apparatutrustning, och med hänsyn till verkstadens dyrbara maskinella utrustning vore det erforderligt, att en väl kvalificerad kraft stode som arbetsledare för verkstaden. Arbetsuppgifterna för befattningshavaren kunde närmast jämföras med de, som ålåg instrumentmakare vid karolinska institutet. Styrelsen hemställde därför, att vaktmästar-tjänsten i lönegrad Ca 11 måtte ombildas till en befattning som instrumentmakare i lönegrad Ca 14. Då på grund av de ständigt ökade arbetsuppgifterna för verkstaden svårigheter föreläge för denna att inom önskad tid verkställa lämnade uppdrag, ville styrelsen därjämte föreslå, att personalen förstärktes med en reparatör i lönegrad Ce 9. Härigenom skulle ock verkstadens maskinutrustning kunna utnyttjas mera rationellt.

Skötseln av försöksdjuren åligger två vaktmästare i lönegrad Ce 9 resp. Cf 7. Styrelsen anser, att tjänsterna böra ändras till tjänster som djurskötare i lönegrad Ce 9.

Slutligen hemställer styrelsen, att två kontorsbiträden i lönegrad Ce 8 enligt grunderna för den reglerade befordringsgången överföras på ordinarie stat.

Medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen i anslutning till de framförda förslagen beräknat på följande sätt.

Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken för innevarande budgetår är upptagen till 189 000 kronor, föreslås höjd till 255 000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppföres med oförändrat belopp, 18 100 kronor.

Medelsbehovet till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden har styrelsen uppskattat till 158 300 kronor mot 157 000 kronor för innevarande budgetår. Härvid har, såsom av det förut anförda framgår, för arvoden till speciallärare avsetts ett belopp av 45 000 kronor eller, om förslaget att inrätta en tjänst såsom hälsovårdsassistent bifalles, 43 000 kronor. För hospiteringsersättningar föreslås oförändrat belopp, 16 300 kronor. Delposten till experter och tillfälliga biträden har i gällande stat uppförts med 108 000 kronor. Styrelsen beräknar, att för nästa budgetår fordras ett belopp av cirka 155 000 kronor med avdrag för vad som inbesparas genom överförande av viss personal på

extra ordinarie och extra stat, 56 000 kronor. Delposten uppföres alltså med (155 000 — 56 000) 99 000 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har uppräknats från 895 000 till 1 019 100 kronor.

För rörligt tillägg upptager styrelsen ett belopp av 150 000 kronor.

I enlighet härmed beräknar styrelsen anslaget i dess helhet till (255 000 + 18 100 + 158 300 + 1 019 100 + 150 000) 1 600 500 kronor.

Mot styrelsens beslut ha vissa *skiljaktiga meningar* anmälts. Styrelsens ordförande, generaldirektören Björck, anser, att biträdande föreståndarinnans vid distriktssköterskeskolan löneställning, vilken prövats av 1948 års riksdag, icke bör höjas. Med hänsyn till statsmakternas uppfattning, att institutet tills vidare icke borde utvidga sina arbetsuppgifter till nya områden, borde vidare särskilt anslag icke äskas till mentalhygienisk och ortopedisk konsultverksamhet. Därest för handläggning av speciella, aktuella uppgifter inom dessa områden särskild sakkunskap erfordrades, synes detta böra ske inom ramen för anvisat anslag till experter.

Till ordförandens skiljaktiga mening ha anslutit sig, beträffande framställningen om medel till mentalhygienisk konsultverksamhet två ledamöter — generaldirektören Natt och Dag samt fil. dr P. Fitger — och beträffande framställningen om medel till ortopedisk konsultverksamhet ledamoten Natt och Dag.

Över framställningen ha yttranden avgivits av statskontoret, statens lönenämnd och arbetsmarknadsstyrelsen.

Statskontoret anför.

Mot förslaget om assistentpersonalens uppdelning på två grupper torde icke något vara att erinra under förutsättning, att denna personal även i fortsättningen inplaceras på löneplan med beaktande av de bestämmelser, som Kungl. Maj:t meddelat den 30 juni 1947 och 1948. I överensstämmelse härmed bör t. ex. den på vitaminavdelningen placerade assistentbefattningen (kemist) icke uppflyttas till högre lönegrad, då innehavaren av tjänsten, enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat, icke är vetenskapligt utbildad.

Behovet av föreslagna personalförstärkningar undandraget sig i huvudsak statskontorets bedömande. Ämbetsverket vill emellertid i anslutning till av riksdagen vid skilda tillfällen under de senaste åren gjorda uttalanden framhålla angelägenheten av att i möjligaste mån undvikas att i nuvarande läge utvidga institutets verksamhet. I detta hänseende ansluter sig statskontoret till av styrelsens ordförande uttalad skiljaktig mening.

Vid anmälan av frågan om anslag till institutet för budgetåret 1948/49 ansåg sig departementschefen icke kunna tillstyrka, att kursverksamheten vid allmänhygieniska avdelningen erhöll ökad omfattning. Då statskontoret icke kan finna, att några nya omständigheter anförts, som kunna motivera ett ändrat ställningstagande till denna fråga, avstyrker ämbetsverket styrelsens förslag om ökning av kursverksamheten.

Likaledes torde de skäl, som föranledde, att vissa av styrelsen för innevarande budgetår gjorda framställningar rörande inrättande av nya eller

omreglering av redan befintliga tjänster icke vunno statsmakternas bifall, alltså vara gällande. Ämbetsverket syftar härvid närmast på den främst för undervisningen avsedda assistenttjänsten på allmänhygieniska avdelningen, den särskilda läkarbefattningen för yrkesvägledning, laboratorsoch avdelningsföreståndarbefattningen vid vattenlaboratoriet samt instrumentmakare- och förrådsmanntjänsterna. Detsamma torde även vara förhållandet med befattningen som ekonomiföreståndarinna.

Även om vissa skäl kunna anföras för en förbättrad löneställning för biträdande föreståndaren vid distriktssköterskeskolan, anser sig statskontoret med hänsyn till att behovet av och lönesättningen för tjänsten prövades av statsmakterna så sent som år 1948, icke kunna förorda en uppflyttning av befattningen. Vidare synas tillräckliga skäl för en placering av förste avdelningsingenjören på vitaminavdelningen i lönegrad Ca 29 icke föreligga.

Statens lönenämnd anför.

Benämningen assistent användes inom statsförvaltningen även för befattningar av mera permanent karaktär. Lönenämnden kan därför icke finna anledning föreligga att för institutets del ersätta assistentbenämningen med de av styrelsen förordade tjänstebeteckningarna.

För assistentpersonalen ha ett flertal lönegrader — 20, 22, 23, 24, 26 och 27 — tagits i anspråk. Lönenämnden anser det böra tagas under övervägande att begränsa antalet lönegrader.

Lönenämnden vill erinra, att nämnden i utlåtande över styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår icke framställt erinran mot då föreliggande förslag om inrättande av en assistenttjänst i lönegrad Ce 23 vid allmänhygieniska avdelningen.

I fråga om den biträdande föreståndaren vid statens distriktssköterskeskola har nämnden i utlåtande den 21 oktober 1947 uttalat, att befattningen vid uppförande på extra ordinarie stat icke borde placeras i högre lönegrad än den 19:e.

Såsom framgår av propositionen nr 186/1947 har fr. o. m. den 1 juli 1947 det till födoämneshygieniska avdelningen anslutna vitaminlaboratoriet utbrutits till en självständig avdelning under ledning av en professor. I samband därmed skulle den till vitaminlaboratoriet hörande laboratorsbefattningen slopas. Med hänsyn till den korta tid som förflutit, sedan vitaminavdelningen inrättats, anser sig lönenämnden icke kunna tillstyrka att tjänsten som förste avdelningsingenjör i Ce 27 ombildas till laboratorsbefattning i Ca 29.

I utlåtande över styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår har lönenämnden uttalat, att om en självständigt organiserad vattenavdelning vid institutet funnes böra inrättas lönenämnden icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna lönegradsplaceringen av föreståndartjänsten (Ce 31).

Lönenämnden kan icke finna, att övertygande skäl anförts för att en tjänst som förste kemist vid kemiska laboratoriet skulle placeras i högre lönegrad — Ce 27 — än de vid institutet redan befintliga förste kemistbefattningarna, vilka äro uppförda i Ce 25.

I framställningen har hemställts, att personalen på kemiska laboratoriet skulle förstärkas med en laboratoriebiträdesbefattning i Ce 15 samt att en

kontorsbiträdestjänst i Ce 8 på vattenlaboratoriet skulle ombildas till kansli-biträdestjänst i Ce 11. Lönenämnden anser, att ett ställningstagande till dessa förslag är beroende av resultatet av de åt laboratoriebiträdesutredningen resp. 1947 års biträdesutredning lämnade utredningsuppdragen.

Beträffande förslagen om inrättande av en materialförvaltartjänst i Ce 14 och en reparatörsbefattning i Ce 9 samt om uppflyttning av en vaktmästare i Ca 11 och en expeditiionsvakt i Ce 9 till instrumentmakare i Ca 14 resp. förste expeditiionsvakt i Ca 11 vill lönenämnden framhålla, att förslagen lämpligen böra upptagas till bedömande i samband med den utredning om expeditiionsvaktspersonalens löneförhållanden, som lärer vara att emotse. Därest en dylik utredning icke skulle komma till stånd, synes för institutets del särskild undersökning böra verkställas i anledning av dessa förslag.

Arbetsmarknadsstyrelsen, som yttrat sig endast om förslaget att inrätta en läkartjänst för yrkesvägledning, tillstyrker detta förslag. Styrelsen vitsordar behovet av grundforskning på området och anser, att halvtidstjänstgöring ej medger en tillräcklig arbetsinsats. Läkaren borde därför anställas på heltid med placering i 27 lönegraden. Styrelsen förutsätter därvid att tjänstemannen, när så påkallas, fortlöpande skall hålla styrelsen underlättad om den vetenskapliga utvecklingen på ifrågavarande område.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla dels att styrelsen för institutet med skrivelse den 4 oktober 1948 överlämnat protokoll fört vid förhandlingar den 20 september 1948 med *Sveriges läkarförbund m. m.*, dels ock att *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* och *personalföreningen vid institutet* överlämnat en skrivelse den 9 oktober 1948 med vissa yrkanden i anslutning till styrelsens anslagsframställning.

Jag vill vidare i detta sammanhang åter anmäla den i propositionen nr 186/1947 berörda frågan om ett permanent arbetsutskott vid institutet.

Såsom av nämnda proposition framgår, hade *medicinalstyrelseutredningen* i sitt betänkande angående den centrala organisationen av det civila medicinal- och veterinärväsendet föreslagit, att ett sådant utskott skulle inrättas. Utskottet skulle bestå av högst tre ledamöter, nämligen chefen för medicinalstyrelsens hälsovårdsbyrå, chefen för arbetarskyddsbyrån i riksförsäkringsanstalten eller, om den yrkeshygieniska avdelningen skulle utbrytas från institutet, en representant för karolinska institutet samt en representant för veterinär-medicinska anstaltens styrelse. Utredningen hade härvid åsyftat bl. a. att skapa ett organisatoriskt underlag för ett kontinuerligt samarbete mellan institutet å ena samt medicinalstyrelsen, denna styrelse underlydande laboratorier och statens veterinärmedicinska anstalt å andra sidan. Arbetsutskottets främsta uppgift skulle ock vara att verka för en samordning av den löpande verksamheten vid ifrågavarande institutioner, därvid i fråga om laboratorieverksamheten syftet icke borde begränsas till att söka undvika onödiga parallellundersökningar utan även inriktas på att få till stånd samverkan beträffande upphandling av laboratoriemate-

riel och djur. Därjämte skulle det tillkomma arbetsutskottet *dels* att mellan styrelsesammanträdena övervaka verksamheten och medelsanvändningen vid institutet, *dels* att i samråd med avdelningsföreståndarna för varje budgetår utarbeta förslag till arbetsplaner och anslagsäskanden samt förbereda remissyttranden och övriga viktigare ärenden, som skulle handläggas av styrelsen, *dels* ock handlägga de ärenden i övrigt, som styrelsen kunde komma att anförtro detsamma. Arbetsutskottets ledamöter skulle åtnjuta ersättning med *dels* årsarvode — 3 000 kronor för ordföranden och 1 500 kronor för de två övriga ledamöterna — *dels* ock dagarvode av 20 kronor för varje sammanträde. Förslagets genomförande ansågs böra föranleda ändring i fråga om sammansättningen av institutets styrelse så tillvida, att cheferna för medicinalstyrelsen och riksförsäkringsanstalten skulle ersättas av de nämnda fackbyråcheferna samt veterinärhögskolans representant utbytas mot en representant för veterinärmedicinska anstalten.

I yttrande över betänkandet avstyrkte *institutets styrelse* bifall till förslaget. Styrelsen framhöll, att i fråga om de löpande ärendena ett samarbete redan ägde rum mellan de berörda institutionerna, nämligen i form av samråd mellan institutionernas föreståndare. Härigenom undvekes, att någon av institutionerna upptog en undersökning, som hellre borde utföras vid annan institution. Styrelsen gjorde därjämte gällande, att en fördelning av rutinundersökningarna genom arbetsutskottet måste medföra förseningar vid uppdragens utförande, vilket vore särskilt betänkligt i de fall, då en undersökning icke kunde uppskjutas utan risk för resultatets tillförlitlighet. Beträffande forskningsarbetet förekomme icke parallellundersökningar i annan mån än att såväl institutet som veterinärmedicinska anstalten — enligt av riksdagen fattat beslut — bedreve vitaminundersökningar. Då arbetsutskottet i föreslagen sammansättning endast skulle representera en del av de berörda institutionerna, vore utskottet för övrigt icke tjänligt såsom samordningsorgan. Den materiel, som behövdes för institutionerna, vore till stor del speciell för envar av dem. Upphandlingen vore dessutom åtminstone vid institutet samt vid bakteriologiska laboratoriet och veterinärmedicinska anstalten av den storleksordning, att ett ytterligare förbilligande av inköpskostnaderna icke syntes kunna åstadkommas genom en gemensam upphandling. Institutets djurstam kunde hållas vid önskvärd storlek i stort sett utan nyinköp. Styrelsen anförde vidare, att de uppgifter, som arbetsutskottet skulle övertaga från institutets chef, representerade en väsentlig del av dennes nuvarande åligganden. Inrättandet av ett arbetsutskott syntes styrelsen icke kunna framstå såsom tillräckligt motiverat utan att utskottet även övertog styrelsens väsentliga funktioner. Styrelsen komme därvid att bli desto mera tillbakasatt som den icke ens skulle ha inflytande över utskottets sammansättning. Styrelsen ansåge det därjämte såsom en betänklig svaghet hos förslaget, att styrelsen enligt detsamma icke längre skulle ha förmånen att inom sin krets

räkna medicinalstyrelsens och riksförsäkringsanstaltens chefer, vilka var för sig tillfört styrelsen högt skattad erfarenhet inom hela det område, som ämbetsverkens verksamhet omspände. På samma sätt hade vid utarbetandet av arbetsplaner och besvarandet av remisser olika medlemmar av styrelsen genom sin sakkunskap bidragit att allsidigt belysa föreliggande problem. Om arbetsutskottet för att bliva av verklig betydelse måste övertaga ej endast föreståndarens utan även styrelsens väsentliga funktioner, torde förslaget genomförande böra föranleda, att styrelsen avskaffades. Det syntes nämligen knappast kunna förväntas, att ett ledande organ med den auktoritativa sammansättning, som styrelsen ägde, skulle åtnöja sig med att enbart expediera arbetsutskottets beslut.

Av övriga remissmyndigheter, som tagit ställning till frågan, ha *medicinalstyrelsen*, *Sveriges läkarförbund* och *förste stadsläkaren i Malmö* i princip anslutit sig till förslaget. *Förste stadsläkaren i Göteborg* har understrukt vikten av att administrationen av de centrala laboratorierna och folkhälsoinstitutet samordnas. Förslaget har avstyrkts av *statskontoret*, *lärar-kollegiet vid veterinärhögskolan* och *förste stadsläkaren i Stockholm*. Betänkligheter ha även anmälts av *styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt*.

Departementschefen. Till en början upptager jag de allmänna frågorna om assistenternas och laboratoriebiträdenas anställningsförhållanden. Jag biträder styrelsens förslag, att de assistenter, vilka syssla med rutinuppgifter, böra erhålla förordnande på tjänsterna utan tidsbegränsning. Någon ändring av tjänsternas lönegradsplacering föranledes icke härav. Befattningshavarna torde alltså böra behålla titeln assistent. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att besluta om tjänsternas fördelning på de två grupperna. Beträffande laboratoriebiträdena vill jag erinra, att en allmän översyn f. n. pågår angående den statliga laboratoriepersonalens löneställning. I avbidan på resultatet härav anser jag mig icke nu kunna förorda bifall till styrelsens framställning om höjd lönegradsplacering och överflyttning på ordinarie stat av vissa av institutets biträden.

Jag övergår härnäst till styrelsens förslag i fråga om de olika avdelningarna.

Kursverksamheten vid allmänhygieniska avdelningen omfattar bl. a. undervisning för distriktssköterskor. Denna undervisning har tidigare i viss utsträckning kunnat anordnas gemensamt med vissa andra kurser, varigenom kostnaderna kunnat nedbringas. Då sådan gemensam undervisning under nästa budgetår skulle förekomma endast i mindre omfattning, erfordras ökade medel för speciallärararvoden vid distriktssköterskeskolan. Jag uppskattar medelsbehovet till 25 000 kronor för de ordinarie kurserna. För kompletterings- och repetitionskursen torde böra

avses ett belopp av 2 900 kronor. I jämförelse med den medelsfördelning, som styrelsen förordat för innevarande budgetår, innebär det av mig framförda förslaget en ökning med sammanlagt 5 300 kronor. I övrigt finner jag mig icke kunna förorda någon höjning av medelsanvisningen till kursverksamheten. För denna verksamhet bör alltså beräknas (32 700 + 5 300) 38 000 kronor.

Förslagen att den biträdande föreståndaren vid distriktssköterskeskolan skulle erhålla förbättrad löneställning och att vid allmänhygieniska avdelningen skulle inrättas en ny assistenttjänst kan jag icke biträda.

I anslutning till de bestämmelser, som gälla för lönegradsplaceringen av vetenskapligt utbildade assistenter vid institutet, föreslår jag, i likhet med styrelsen, att vid yrkeshygieniska avdelningen en assistent med läkarutbildning, vilken nu är placerad i lönegrad Cg 22, uppflyttas till lönegrad Ce 27 samt att två assistenter i lönegrad Cg 22, vilka ha annan högskoleutbildning, uppflyttas till lönegrad Ce 24. Vidare tillstyrker jag, att en extra ordinarie tjänst i lönegrad Ce 20 inrättas för en befattningshavare, vilken sedan närmare tre år varit anställd vid institutet mot arvode, f. n. 600 kronor i månaden. Befattningen motsvarar ett stadigvarande behov. I övrigt kan jag icke tillstyrka ändrad löneställning för någon befattningshavare eller personalförstärkning på avdelningen.

Styrelsens förslag beträffande vitaminavdelningen anser jag mig icke f. n. kunna biträda.

Vad angår födoämneshygieniska avdelningen föreslår jag dels att den på kostavdelningen tjänstgörande ekonomiföreståndaren, som nu uppbär arvode med 664 kronor i månaden, beredes anställning såsom extra tjänsteman i lönegrad Cg 17 (månadslön 666 kronor), dels ock att en assistent på avdelningens kemiska laboratorium, vilken nu är placerad i lönegrad Ce 20, i enlighet med gällande bestämmelser för assistenternas lönegradsplacering uppflyttas till lönegrad Ce 24. Styrelsens önskemål i övrigt om förbättrade löneförmåner för befattningshavare och ökad arbetskraft finner jag mig icke f. n. kunna tillmötesgå.

Av de förslag, som framförts i fråga om den gemensamma personalen, tillstyrker jag endast ett, nämligen förslaget att inrätta en materialförvaltaretjänst. Institutets centralförråd, vilket svarar för inköp och förrådshållning av större delen av kemikalier, glasvaror och kontorsmateriel, förestås f. n. av en befattningshavare med ett arvode av 417 kronor i månaden. Man torde icke kunna påräkna, att institutet för ett arvode av denna storlek skall kunna förvärva och behålla en för sysslan kvalificerad befattningshavare. Arbetsuppgifterna äro av stadigvarande karaktär och bereda innehavaren full sysselsättning. Jag anser därför i likhet med styrelsen, att en extra ordinarie tjänst bör inrättas för dessa uppgifter. Tjänsten torde böra placeras i 14 lönegraden.

I enlighet med gällande grunder för reglerad befordringsgång för biträdespersonal böra två kontorsbiträden i lönegrad Ce 8 fr. o. m. nästa budgetår överföras på ordinarie stat.

Vid övervägandet av de fördelar och nackdelar, som skulle vara förenade med att vissa delar av styrelsens och föreståndarens arbetsuppgifter övertoges av ett permanent arbetsutskott enligt medicinalstyrelseutredningens förslag, har jag kommit till den uppfattningen, att ett sådant arbetsutskott icke bör inrättas.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår torde anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* böra ökas med cirka 9 500 kronor avseende avlöningar till de två kontorsbiträden, vilka enligt reglerna för befordringsgången böra erhålla ordinarie tjänst vid ingången av nästa budgetår. För löneklassuppflyttningar erfordras 1 000 kronor. Å andra sidan bör från posten avdragas ett lönebelopp av omkring 9 500 kronor för två ordinarie kontorsbiträden, vilka uppehålla högre extra ordinarie befattningar. Posten bör alltså uppföras med $(189\,000 + 9\,500 + 1\,000 - 9\,500)$ 190 000 kronor.

Anslagsposten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, torde böra upptagas med oförändrat belopp, 18 100 kronor.

Under anslagsposten till *avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden* beräknar jag, såsom förut anförts, 38 000 kronor för arvoden till speciallärare. För hospiteringsersättningar torde böra avses samma belopp som för innevarande budgetår eller 16 300 kronor. Såsom ersättning till experter och tillfälliga biträden har för budgetåret 1948/49 anvisats ett belopp av 108 000 kronor. Med hänsyn till förslagen att på löneplan överföra en assistent med arvode av 600 kronor i månaden och en ekonomiföreståndare med arvode av 664 kronor i månaden bör posten minskas med 15 168 kronor. Å andra sidan bör en ökning av medelsanvisningen ske i anslutning till belastningen under budgetåret 1947/48. Jag beräknar härför 27 500 kronor. Till experter och tillfälliga biträden bör alltså anvisas $(108\,000 - 15\,168 + 27\,500)$ 120 332 kronor, vilket belopp torde böra jämnas till 120 000 kronor. Anslagsposten i sin helhet bör enligt dessa beräkningar upptagas med $(38\,000 + 16\,300 + 120\,000)$ 174 300 kronor.

Anslagsposten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* bör i anledning av framförda förslag om ändrad löneställning för viss personal och överförande av vissa befattningar från arvodesstat till löneplan ökas med sammanlagt 28 700 kronor. Då institutet numera utrustats med en telefonväxel, bör vidare lön beräknas för en telefonist. Därjämte måste medel anvisas för avlönande av två redan anställda kontorsbiträden. För löner till dessa tre befattningshavare beräknar jag 14 200 kronor. Automatiska löneklass- och lönegradsuppflyttningar kräva en ökad medelsanvisning av cirka 20 000 kronor. Posten bör å andra sidan minskas med lönerna

till de två kontorsbiträden, vilka beräknas erhålla ordinarie anställning vid ingången av nästa budgetår. Jag uppskattar minskningen till 9 500 kronor. Anslagsposten bör alltså uppföras med (895 000 + 28 700 + 14 200 + 20 000 — 9 500) 948 400 kronor.

Till rörligt tillägg beräknar jag 134 200 kronor.

Avlöningsanslaget i sin helhet skulle alltså uppgå till (190 000 + 18 100 + 174 300 + 948 400 + 134 200) 1 465 000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att i personalförteckningen för statens institut för folkhälsan upptagas 2 nya ordinarie kontorsbiträdesbefattningar i lönegrad Ca 8 och en ny assistent-tjänst i lönegrad Ce 27;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	190 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	»	18 100
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, förslagsvis	»	174 300
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	948 400
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	134 200

Summa förslagsanslag kronor 1 465 000;

c) till Statens institut för folkhälsan: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 465 000 kronor.

[87.] 85. Statens institut för folkhälsan: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	549 800	586 004
1948/49 (statsliggaren s. 945)	550 000	—
1949/50 (förslag)	555 000	—

Kungl. Maj:t har den 4 juni 1948 fastställt omkostnadsstat för statens institut för folkhälsan, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	2 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	40 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	135 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
5. Stipendier, <i>högst</i>	»	32 800
6. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	337 200
Summa kronor		550 000

Av posten till expenser äro 65 000 kronor avsedda för bränsle, lyse och vatten samt 70 000 kronor för övriga expenser.

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *styrelsen för statens institut för folkhälsan* framlagt förslag till omkostnadsstat för nästa budgetår.

Posten till sjukvård m. m., vilken under budgetåren 1946/47 och 1947/48 belastats med utgifter på cirka 3 970 resp. 6 800 kronor, föreslås höjd med 3 000 till 5 000 kronor.

Till reseersättningar åtgick under budgetåret 1947/48 i runt tal 29 800 kronor. Styrelsen förordar för nästa budgetår oförändrad medelstildelning, 40 000 kronor.

I fråga om posten till expenser upptages för bränsle, lyse och vatten samma belopp som i nu gällande stat, 65 000 kronor. Utgifterna för detta ändamål uppgingo under budgetåret 1947/48 till omkring 71 000 kronor. För övriga expenser förbrukades nämnda budgetår ett belopp av cirka 81 300 kronor. Att utgifterna icke kunde hållas inom den i staten angivna ramen har, enligt vad styrelsen framhåller, berott på höjd ersättning till städerskepersonalen enligt kollektivavtal, ökade telefonkostnader och stegrade varupriser. Under budgetåret 1949/50 anses utgifterna komma att ytterligare öka. Styrelsen hemställer därför, att medelsanvisningen ökas med 15 000 kronor till 85 000 kronor.

För publikationstryck upptages oförändrat belopp, 3 000 kronor.

Posten till stipendier är f. n. avsedd till understöd åt distrikts-sköterskeskolans elever. Styrelsen hemställer, att stipendier må utgå jämväl till deltagare i kurserna för hälsovårdstillsyningsmän. Härvid framhålls, att deltagarna i nämnda kurser tidigare i regel varit anställda i kommunal tjänst och oftast erhållit ekonomiska bidrag av kommunerna. Numera avsåge kurserna utbildning av blivande hälsovårdstillsyningsmän. Styrelsen ansåge det vara ett allmänt intresse, att väl utbildade hälsovårdstillsyningsmän funnes att tillgå. Dugliga aspiranter borde icke av ekonomiska skäl nödgas avstå från att bevista kurserna. Enligt styrelsens förslag skulle de elever, som under utbildningstiden vistades utom hemorten, tillerkännas stipendium med 100 kronor per månad under såväl den teoretiska som den praktiska utbildningen. Stipendieposten skulle vid bifall här till böra upptagas med (32 800 + 21 500) 54 300 kronor.

Beträffande anslagsposten till övriga utgifter föreslår styrelsen

höjning av dels delposten till inköp och underhåll av inventarier med 50 000 kronor, dels ock — med hänsyn till de ökade kostnaderna för djur-experiment och stegrade varupriser — delposterna till inköp och underhåll av djur samt förbrukningsartiklar med 15 000 resp. 25 000 kronor.

I enlighet med det anförda upptager styrelsen omkostnadsanslaget i dess helhet till (550 000 + 3 000 + 15 000 + 21 500 + 50 000 + 15 000 + 25 000) 679 500 kronor.

I yttrande över framställningen har *statskontoret* anfört, att ämbetsverket icke ville motsätta sig en uppräknig av anslagsposten till sjukvård till 5 000 kronor samt en skälig höjning av posten till övriga expenser, förslagsvis med 10 000 till 80 000 kronor. Med hänsyn till bl. a. belastningen syntes däremot posterna till inköp och underhåll av inventarier samt förbrukningsartiklar böra uppföras med oförändrade belopp. Även för inköp och underhåll av djur borde anvisas samma belopp som i gällande stat.

Departementschefen. Till sjukvård m. m. torde böra beräknas oförändrat belopp, 2 000 kronor. Anslagsposten till reseersättningar, vilken under budgetåret 1947/48 belastades med utgifter på endast 29 800 kronor, föreslår jag nedsatt till 30 000 kronor. Delposten till övriga expenser torde böra höjas med 5 000 kronor. Anslagsposten till expenser skulle alltså uppgå till (135 000 + 5 000) 140 000 kronor. För publikationstryck bör avses samma belopp som i gällande stat, 3 000 kronor. Jag kan f. n. icke tillstyrka, att medel ställas till förfogande för stipendier åt deltagarna i institutets kurser för hälsovårdstillsyningsmän. Stipendieposten bör alltså såsom för budgetåret 1948/49 uppföras med 32 800 kronor. Den i övriga utgifter ingående delposten till inköp och underhåll av djur torde i anslutning till belastningen böra ökas med 10 000 till 35 000 kronor. Däremot anser jag mig icke kunna tillstyrka höjd medelsanvisning till inköp och underhåll av inventarier eller till förbrukningsartiklar. Anslagsposten till övriga utgifter skulle följaktligen böra beräknas till (337 200 + 10 000) 347 200 kronor. Omkostnadsanslaget i sin helhet bör i enlighet härmed uppföras med (2 000 + 30 000 + 140 000 + 3 000 + 32 800 + 347 200) 555 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan*: Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 555 000 kronor.

[88.] 86. **Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar.** För avlöningar och omkostnader vid barnmorskeläroanstalterna samt repetitionskurser för barnmorskor äro å riksstaten för innevarande budgetår uppförda de anslag, som framgå av följande sammanställning:

Barnmorskeläroanstalterna:	Belopp kronor
Avlöningar	133 700
Omkostnader	131 500
Repetitionskurser för barnmorskor	7 000

I skrivelse den 18 december 1948 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att för avlöningar och omkostnader för nästa budgetår vid barnmorskeläroanstalterna måtte anvisas 176 300 resp. 190 700 (alternativt 153 700) kronor, i vilka belopp jämväl kostnaderna för repetitionskurser samt en kurs i social mödravård för barnmorskor inräknats.

Departementschefen. Då jag ännu icke varit i tillfälle att taga slutlig ställning till medicinalstyrelsens nyssnämnda framställning, som f. n. är föremål för remissbehandling, förordar jag att avlönings- och omkostnadsanslagen för barnmorskeläroanstalterna i riksstatförslaget för nästa budgetår upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget torde därvid böra upptagas till 150 000 kronor och omkostnadsanslaget till 140 000 kronor. I enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit torde särskilt anslag till repetitionskurser för barnmorskor icke böra beräknas.

Beräknande omkostnadsanslaget gör jag hemställa under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[89.] 87. **Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader.** Under återopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

[90.] 88. **Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	104 000	100 429
1948/49 (statsliggaren s. 948)	121 000	—
1949/50 (förslag)	129 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens sjuksköterskeskola.

Vidare har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för skolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	29 700
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 800
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	»	18 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	61 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	9 500

Summa förslagsanslag kronor 121 000

Av anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare — vilken icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas — ha 4 900 kronor beräknats för två nybörjarkurser, 7 100 kronor för två mellankurser, 3 900 kronor för två avslutningskurser och 2 300 kronor för extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen m. m.

Från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bestrides bl. a. kostnaden för arvode, 7 200 kronor för år, till en instruktions-sköterska med uppgift att på sjukhusen handleda och undervisa eleverna i deras praktiska utbildning.

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning rörande medelsbehovet under nästa budgetår. Styrelsen har härvid erinrat om att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen numera avgivit sitt betänkande (SOU 1948: 17), vari bl. a. föreslagits viss förstärkning av personalorganisationen vid skolan. Emellertid har styrelsen, enär ställning ännu icke tagits till utredningens förslag, beräknat personalens storlek och medelsbehovet utan hänsynstagande till förslaget.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen med hänsyn till inträffande löneklassuppflyttningar beräknat till ett med 1 000 kronor förhöjt belopp eller 30 700 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, har styrelsen upptagit till oförändrat belopp, 1 800 kronor.

I fråga om anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare har styrelsen meddelat att för nästa budgetår en ökad belastning vore att motse. Härom har styrelsen anfört följande:

De vid skolan hittills tillämpade arvodena till de lärare, som ha läkarekompetens eller annan högre utbildning, ha som regel utgjort 25 kronor per undervisningstimme, då läraren haft endast enstaka föreläsning, och 20 kronor per undervisningstimme, då fråga varit om en serie av föreläsningar. Nämda arvoden torde understiga den vid vissa andra statliga institutioner, t. ex. statens institut för folkhälsan, tillämpade ersättningen för lärare med här avsedd kompetens. Vissa av skolans lärare ha hemställt om en höjning av arvodena. Styrelsen anser sig med hänsyn härtill böra, för lärare med nämnda kompetens, räkna med ett timarvode av 30 kronor för nästkommande budgetår. Även arvodena till övriga lärare synas

behöva justeras uppåt, ehuru med mindre belopp. Styrelsen vill påpeka, att vid ersättningsfrågans bedömande hänsyn måste tagas jämväl till att skolan är belägen utanför Stockholm, med förhållandevis dåliga förbindelser in till staden, vilket medför att lärare, vilkas tid är mycket upptagen, nödgas begagna bil för färden ut till skolan.

Med hänsyn till det anförda har styrelsen beräknat medelsbehovet under anslagsposten för budgetåret 1949/50 till 23 700 kronor, innebärande en höjning med 5 500 kronor.

Vad angår anslagsposten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* har styrelsen upprepat ett tidigare framfört förslag att befattningen som instruktionssköterska med uppgift att på sjukhusen handleda och undervisa eleverna i deras praktiska utbildning måtte förändras till extra ordinarie tjänst i lönegrad Ce 15. Styrelsen framhåller att den med tjänsten avsedda undervisningsformen, som numera tillämpats närmare ett och ett halvt år, slagit mycket väl ut, varför densamma borde fortsätta allt framgent. Styrelsen upplyser vidare att nuvarande innehavare av befattningen meddelat sin avsikt att frånträda densamma, såvida icke den föreslagna löneställningen kunde beviljas. Nämnda befattningshavare hade genomgått svensk sjuksköterskeförenings fortsättningskurs för instruktionssköterskor och alltså förvärvat samma kompetens som övriga instruktionssköterskor vid skolan. Nuvarande arvode medförde emellertid ej ens lika stor inkomst som den en avdelningssköterska kunde påräkna, om hänsyn toges till utgående övertidsersättning. Vid bifall till styrelsens förslag om lönegradsplacering kunde anslagsposten minskas med 600 kronor eller mellanskillnaden mellan nuvarande arvode och grundlön enligt lönegrad 15, löneklass 15. Beträffande övrig icke-ordinarie personal har styrelsen icke föreslagit ändrad löneställning men upplyst att väntade löneklassuppflyttningar kunde beräknas medföra en ökad belastning på anslagsposten av i runt tal 500 kronor. Med utgångspunkt från vad sålunda anförts har styrelsen beräknat anslagsposten till 61 700 kronor, innebärande en minskning med 100 kronor.

Anslagsposten till *rörligt tillägg* har styrelsen slutligen beräknat till 11 500 kronor.

Anslaget i sin helhet har alltså av styrelsen beräknats till $(30\,700 + 1\,800 + 23\,700 + 61\,700 + 11\,500)$ 129 400 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet erinrat om att föredragande departementschefen i 1948 års statsverksproposition (XI s. 117) uttalat, att med förändring av anställningsformen för den arvodesavlönade instruktionssköterskan borde anstå i avvaktan på de förslag, som vore att vänta från 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen. Frågan om fastare anställningsform för denna instruktionssköterska borde därför enligt statskontoret icke upptagas till prövning annat än i samband med övervägandet av kommitténs berörda förslag. I övrigt har styrelsens an-

13 — Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

slagsäskanden i förevarande del icke föranlett erinran från statskontorets sida.

Departementschefen. Såsom av det tidigare anförda framgår har 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i ett den 31 december 1947 dagtecknat betänkande framlagt förslag angående utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal (SOU 1948: 17). Huvudpunkterna i förslaget äro följande.

Kommittén föreslår att såväl sjukvårdsbiträden som sjuksköterskeelever och praktikanter före inträdet i sjukvårdsarbetet meddelas en gemensam grundutbildning under huvudsaklig ledning av en särskild instruktions-sköterska. Utbildningen föreslås på större sjukhus omfatta fyra månader med en inledande informationskurs om tre veckor (100 timmar). På mindre sjukhus förutsättes utbildningen omfatta sex månader med jämsidesinstruktion under praktisk tjänstgöring. För sjukvårdsbiträden förordas tillskapande av befordringsmöjlighet till därför inrättade undersköterskebefattningar efter genomgång av en särskild sexveckorskurs. — Genomgången grundutbildning skall enligt kommittén ersätta den nuvarande s. k. provtjänstgöringen som villkor för inträde i sjuksköterskeskola. I övrigt förordas i huvudsak bibehållande av nuvarande inträdesvillkor, bl. a. kravet på förkunskaper utöver dem som folkskolan meddelar. Den allmänna sjuksköterskeutbildningen föreslås förkortad till $33\frac{1}{2}$ månader från f. n. 38—42 månader. Som förutsättning härför anges bl. a. att den teoretiska utbildningen utökas från f. n. $4\frac{1}{2}$ —5 månader till 7 månader samt att den praktiska utbildningen rationaliseras, främst genom införande av ett s. k. bundet system inom olika utbildningslinjer och elevernas frigörande under 2 timmar per dag från rutinarbetet på sjukhusen för undervisning och instruktion. — Viss omläggning föreslås av den utbildning av distriktssköterskor, barnsjuksköterskor och barnmorskor, som äger rum i central-skolor i anslutning till den allmänna sjuksköterskeutbildningen. — För kunniga sjukvårdsbiträden föreslås på vissa villkor, bl. a. minst 10 års tjänstgöring och genomgång av särskild preparandkurs på folkhögskola eller yrkesskola eller bevis om motsvarande kunskaper, möjlighet att vinna sjuksköterskekompetens efter genomgång av med sex månader förkortad sjuksköterskeskola. — För minskande av sjuksköterskornas utbildningskostnader förordar kommittén, att elevavgifter slopas där sådana ännu finnas, att ett statligt stipendium av 150 kronor per månad utbetalas utan behovsprövning till varje elev under teoretisk utbildning och tjänstgöring i öppen vård, därvid dock eleven förutsättes skola betala för nu från skolorna utgående förmån av fritt vivre, samt att $\frac{3}{4}$ av sjukvårdsbiträdes lön utbetalas av sjukhuset direkt till eleven under dennas praktiska tjänstgöring, likaledes under förutsättning att eleven lämnar ersättning för kost och logi, där sådan åtnjutes på sjukhuset. — I fråga om de sju privata sjuksköterskeskolorna, vilkas ekonomi förutses bli allvarligt rubbad vid

ett slopande av elevavgifter m. m., framläggas två alternativ. Enligt det ena skulle skolorna övertagas av huvudmannen för den sjukvårdsinrättning, där huvudparten av eleverna får sin praktiska utbildning. Det andra alternativet innebär fortsatt drift i privat regi men med statligt stöd enligt förgranskat budgetförslag och rätt för Kungl. Maj:t att utse ordförande och halva antalet ledamöter i styrelsen. — Kostnadsökningen vid förslaget genomförande uppskattas till 2 450 000 kronor för statsverket och 550 000 kronor för landstingen och städerna utanför landsting. Därvid har hänsyn icke tagits bl. a. till sjukhushuvudmännens kostnader för ersättare för sjukvårdsbiträden och elever vid dessas frigörande från arbetet för kurser eller praktisk instruktion.

Kommittéförslaget har i vanlig ordning remissbehandlats. De avgivna yttrandena kunna sammanfattas så, att de av kommittén framlagda riktlinjerna i allmänhet ansetts i princip riktiga men att det i nuvarande läge befunnits medföra betydande olägenheter att omsätta dem i praktiken. Sålunda har bl. a. pekats på svårigheterna att ersätta den arbetskraft, som skulle förloras vid en generell genomförd biträdesutbildning och vid sjuksköterskeelevernas frigörande från arbetet under två timmar per dag. Vidare har endast på längre sikt ansetts möjligt att genomföra den dubbelning av undervisningslokaler m. m., som i vissa fall skulle erfordras för att utsträcka den teoretiska sjuksköterskeutbildningen till sju månader. Åtskilliga av kommitténs förslag ha ansetts böra förverkligas först efter tillämpning försöksvis. Tveksamhet har, även från elevhåll, uttalats angående lämpligheten av en övergång från nuvarande system med fria naturaförmåner till ett bruttolönesystem. Förslaget om förändring av stiftelse-skolornas ställning har slutligen mött omfattande kritik.

Hur angeläget det än kan vara att genom olika åtgärder öka rekryteringen av den sjukvårdspersonal förslaget avser och därtill i olika avseenden förbättra själva utbildningen har jag dock ansett mig böra intaga den ståndpunkten att en på kommittéförslaget grundad proposition till riksdagen — i de delar dennas medverkan kräves — icke bör nu avlätas. En reform av föreslagen omfattning skulle medföra en så betydande ökning av statsutgifterna att jag i nuvarande läge icke anser mig kunna förorda så långt gående åtgärder. Härtill kommer att vissa av föreslagen synas mig böra bli föremål för närmare övervägande innan slutgiltig ståndpunkt kan tagas till desamma.

Det är emellertid min avsikt att närmare pröva vilka av kommitténs förslag som böra realiseras genom utfärdande av föreskrifter i administrativ ordning. Vidare vill jag erinra om att vissa av utredningen förordade åtgärder redan i viss utsträckning börjat genomföras vid skolor och sjukvårdsanstalter. Detta ger mig anledning antaga att vederbörande huvudmän i mån av möjlighet även i det följande komma att beakta de av kommitténs uppslag, som kunna gagna rekryteringen och utbildningen.

Jag övergår härafter till anslagsäskandena för statens sjuksköterskeskola. De av styrelsen för skolan gjorda anslagsberäkningarna äro upprättade utan hänsyn till kommittéförslaget och kunna följaktligen ur denna synpunkt läggas till grund för medelsanvisningen.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör i enlighet med skolstyrelsens förslag på grund av löneklassuppflyttningar höjas med 1 000 kronor till 30 700 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, beräknar jag likaledes enligt styrelsens förslag till oförändrat belopp, 1 800 kronor.

Vad angår anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare torde, för att göra det möjligt att utbetala samma ersättningar som vid statens institut för folkhälsan, styrelsens förslag om en förhöjning med 5 500 kronor böra bifallas. Anslagsposten bör alltså upptagas till 23 700 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anser jag mig numera böra biträda skolstyrelsens redan tidigare framförda förslag att den arvodesavlönade befattningen som instruktionssköterska för elevernas praktiska utbildning, vilken visat sig fylla ett stadigvarande behov, överföres till extra ordinarie stat med placering i lönegrad Ce 15. Anslagsposten kan i anledning härav minskas med skillnaden mellan nu utgående arvode och grundlön i löneklass 15 eller med 600 kronor. Å andra sidan bör för löneklassuppflyttningar beräknas 500 kronor. I enlighet härmed skulle posten för nästa budgetår upptagas med (61 800 — 600 + 500) 61 700 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknar jag till 11 100 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså bliva (30 700 + 1 800 + 23 700 + 61 700 + 11 100) 129 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	30 700
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 800
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	»	23 700
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	61 700
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11 100

Summa förslagsanslag kronor 129 000;

b) till *Statens sjuksköterskeskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 129 000 kronor.

[91.] 89. *Statens sjuksköterskeskola*: **Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	56 400	83 229
1948/49 (statsliggaren s. 949)	58 400	—
1949/50 (förslag)	64 000	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 med tillämpning under budgetåret 1948/49 fastställt omkostnadsstat för statens sjuksköterskeskola, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	200
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	16 600
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	41 300

Summa kronor 58 400

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning om anvisande av medel för omkostnader vid skolan under nästa budgetår, därvid *styrelsen* i likhet med vad gäller avlöningsanslaget beräknat medelsbehovet utan hänsynstagande till det av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen framlagda förslaget.

Styrelsen har därvid upptagit anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till *expenser* med oförändrade belopp, resp. 300, 200 och 16 600 kronor.

I fråga om anslagsposten till *övriga utgifter* har *styrelsen* hemställt om en höjning av delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. med 1 700 kronor till 3 500 kronor. Härvid har *styrelsen* anförts att såväl underhålls- som förnyelsekostnaderna för skolans inventarier kunnat hållas låga så länge inventarierna varit nya. Emellertid hade skolan nu ägt bestånd under närmare tio år och nämnda kostnader ökade allt efter som förslitning av inventarierna skedde. Då *styrelsen* vidare vid skolans inflyttning i nya lokaler år 1942 enligt erhållna direktiv iakttagit synnerligen stor återhållsamhet vid inventarieanskaffningen, kunde inköp av ytterligare inventarier nu ej längre uppskjutas. Delposterna till kost åt elever m. m. och elevers tjänstgöring i öppen vård har *styrelsen*, med hänsyn till de senaste belastningssiffrorna, 30 608 resp. 3 779 kronor, föreslagit höjda med 3 000 resp. 800 kronor till 30 000 resp. 3 800 kronor. På samma sätt har *styrelsen* ansett delposterna till tvätt åt elever m. m., inre renhållning samt transporter och diverse utgifter, vilka senast belastats med resp. 2 894, 1 289 och 1 189 kronor, böra höjas med resp. 200, 200 och 200 kronor till resp. 2 900, 1 200 och 1 200 kronor.

Beträffande delposten till sjukvård m. m. åt elever har styrelsen erinrat om att från denna post, som för innevarande budgetår upptagits till 2 500 kronor, bestredes kostnaden för arvode till skolläkaren. Detta arvode som från skolans inrättande år 1939 utgått med oförändrat belopp, 1 000 kronor för år, vore alltför lågt med hänsyn till arbetets nuvarande omfattning. Styrelsen har i detta sammanhang upplyst om att skolläkarens arbete utökats med bl. a. skyddsympning mot difteri av samtliga elever samt att skolan f. n. räknade över 200 elever. På grund av det anförda har styrelsen föreslagit en höjning av arvodet till skolläkaren till 1 800 kronor samt hemställt att delposten till sjukvård m. m. åt elever, som för budgetåret 1947/48 belastats med 2 703 kronor, upptages till 3 500 kronor, innebärande en höjning med 1 000 kronor. Då övriga delposter upptagits med oförändrade belopp, har styrelsen beräknat anslagsposten till övriga utgifter till $(41\,300 + 1\,700 + 3\,000 + 800 + 200 + 200 + 200 + 1\,000)$ 48 400 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda vid bifall till styrelsens förslag upptagas till $(300 + 200 + 16\,600 + 48\,400)$ 65 500 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke vilja motsätta sig en uppräknig av delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m., dock icke till högre belopp än 2 500 kronor. Vad beträffar den föreslagna ökningen av posten till sjukvård m. m. åt elever har statskontoret ifrågasatt, om icke uppdraget såsom skolläkare lämpligen kunde påläggas personalläkaren vid karolinska sjukhuset. Någon anledning att höja delposten till transporter och diverse utgifter anser ämbetsverket ej föreligga. I övrigt ha medelsäskandena icke föranlett någon erinran från statskontorets sida.

Departementschefen. I överensstämmelse med skolstyrelsens förslag beräknar jag anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till expenser till oförändrade belopp, resp. 300, 200 och 16 600 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter tillstyrker jag att en viss höjning beräknas av delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. Höjningen torde dock böra begränsas till 700 kronor. Med hänsyn till de senaste belastningssiffrorna biträder jag vidare styrelsens förslag om viss uppräknig av följande delposter, nämligen delposten till kost åt elever m. m. med 3 000 kronor, delposten till elevers tjänstgöring i öppen vård med 800 kronor samt delposterna till tvätt åt elever m. m., till inre renhållning och till transporter och diverse utgifter med vardera 200 kronor. Vad slutligen angår delposten till sjukvård m. m. åt elever får jag meddela att det av statskontoret framförda förslaget att anförtro uppdraget som skolläkare åt personalläkaren vid karolinska sjukhuset vid undersökning befunnits mindre lämpligt. På grund härav och med hänsyn till vad skolstyrelsen anfört torde en höjning av delposten

böra ske för att möjliggöra uppräkning av arvodet till skolläkaren. Jag är dock icke beredd att tillstyrka förhöjning av delposten med mer än 500 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter skulle alltså upptagas till (41 300 + 700 + 3 000 + 800 + 200 + 200 + 200 + 500) 46 900 kronor.

I enlighet med det anförda beräknar jag omkostnadsanslaget i dess helhet till (300 + 200 + 16 600 + 46 900) 64 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 64 000 kronor.

[92.] 90. Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	24 000	22 550
1948/49 (statsliggaren s. 949—950) ..	21 000	—
1949/50 (förslag)	22 000	—

[Kungörelse den 26 april 1940 (nr 380).]

Enligt nämnda kungörelse må medellös eller mindre bemedlad elev vid av staten godkänd sjuksköterskeskola kunna komma i åtnjutande av stipendium till belopp, motsvarande halva den till skolan utgående elevavgiften, dock högst 250 kronor, under villkor att skolans styrelse medgiver eleven nedsättning i nämnda avgift med belopp, motsvarande det beviljade stipendiet. Från denna regel medgivas vissa undantag i syfte att underlätta stipendiens utdelande.

I skrivelse den 18 november 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst att under budgetåret 1947/48 beviljats stipendier med ett sammanlagt belopp av 17 950 kronor. Första utbetalningen av dessa stipendier hade tillsammans med andra utbetalningen av de under budgetåret 1946/47 beviljade stipendierna utgjort sammanlagt 22 550 kronor. Under budgetåret 1947/48 hade inkommit 112 ansökningar om stipendier, av vilka 99 bifallits. De sökande hade representerat fem av landets sjuksköterskeskolor.

Styrelsen har vidare upplyst att vid ingången av budgetåret 1948/49 förelegat en reservation på anslaget av 15 785 kronor. Om från detta belopp droges dels den summa, som erfordrades för andra utbetalningen av de under budgetåret 1947/48 beviljade stipendierna eller 8 975 kronor, dels en summa av 5 000 kronor, som medicinalstyrelsen den 15 juli 1948 beviljat elever vid Sophiahemmets och Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskolor, varav hälften utbetalats omedelbart och hälften skulle betalas före den 1 juli 1949, återstode ett belopp av 1 810 kronor.

Under förutsättning av oförändrade grunder för stipendiegivningen skulle

enligt medicinalstyrelsens beräkning för nästkommande budgetår erfordras ett anslag av 22 000 kronor.

Styrelsen har härjämte erinrat om att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i sitt betänkande angående utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal (SOU 1948: 17) bl. a. föreslagit en avsevärd omläggning och utvidgning av den statliga stipendieverksamheten. Enligt kommitténs förslag, som i denna del tillstyrkts av medicinalstyrelsen, skulle sålunda under de sju månader enbart teoretisk undervisning meddelades vid sjuksköterskeskolorna och den månad tjänstgöring i öppen vård fullgjordes ett månatligt stipendium av 150 kronor utgå till varje elev utan behovsprövning. Rörande medelsbehovet vid ett genomförande av kommitténs förslag anför styrelsen följande:

Skäl torde enligt styrelsens förmenande föreligga för antagandet, att de flesta sjuksköterskeskolorna skola komma att under budgetåret 1949/50 utöka den teoretiska undervisningen till att omfatta högst sex månader. Då därjämte enligt förslaget en månads tjänstgöring i öppen vård skall fullgöras, kan stipendier beräknas bliva erforderliga för högst sju månader. Med hänsyn härtill och då liksom för nu löpande budgetår antalet nyintagna elever vid av staten godkända sjuksköterskeskolor — statens sjuksköterskeskola och den planerade statliga distriktssköterskeskolan i Göteborg sålunda icke medräknade — kan beräknas uppgå till cirka 1 150 för nästa budgetår, skulle, därest samtliga elever fullföljde sin utbildning, till stipendier till dessa elever under nyssnämnda budgetår erfordras ett belopp av högst $(1\,150 \times 7 \times 150)$ 1 207 500 kronor. Enär man i fråga om budgetåret 1949/50 måste räkna med att den teoretiska undervisningen vid åtminstone en del skolor kommer att pågå något kortare tid än sex månader samt att en viss avgång bland tidigare intagna elever äger rum ävensom att tjänstgöring i öppen vård i enlighet med kommitténs förslag icke kommer att helt fullgöras, torde ett anslag av 1 100 000 kronor bliva tillfyllest.

Styrelsen föreslår i enlighet med det anförda att anslaget upptages till 22 000 kronor, därest oförändrade grunder avses skola gälla under nästkommande budgetår, och till 1 100 000 kronor, därest det föreliggande kommittéförslaget genomföres med budgetårets ingång.

Departementschefen. Såsom jag anført under punkten 90 anser jag mig icke böra föreslå proposition till årets riksdag i anledning av det av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen framlagda förslaget. Med hänsyn härtill synas stipendier böra utgå enligt oförändrade grunder. Anslaget torde därvid i enlighet med medicinalstyrelsens förslag för detta alternativ böra uppräknas till 22 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 22 000 kronor.

[93.] 91. Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	15 000	1 904
1948/49 (statsliggaren s. 950)	10 000	—
1949/50 (förslag)	5 000	—

Grunderna för detta anslags användande äro angivna i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 18 maj 1945, punkt 142, och innebära följande. Till av staten godkänd sjuksköterskeskola, vilken den 1 januari 1945 eller därefter utökar elevantalet genom anordnande av en eller flera nybörjarkurser utöver de före sagda dag förekommande, må tills vidare fr. o. m. budgetåret 1945/46 utgå statsbidrag till bestridande av kostnaderna för sådan kurs. Bidrag utgår till avlöning åt fast anställd lärarpersonal, till arvoden åt annan lärarpersonal och till undervisningsmateriel med hälften av skolans utgifter för sådant ändamål intill ett belopp av 4 000 kronor för kurs om tre år. Som regel utgår bidrag allenast till kurs, genom vilken ökningen av det årliga elevantalet vid skolan vid kursens början icke understiger femton.

I skrivelse den 18 november 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst att de största sjuksköterskeskolorna redan före den 1 januari 1945 utökat sina kurser och att flertalet övriga skolor på grund av otillräckligt antal inträdessökande icke kunnat vidtaga dylik åtgärd. Med anledning härav och med hänsyn till gällande grunder hade bidrag endast i ringa utsträckning kunnat beviljas sjuksköterskeskolorna. Sålunda hade under vartdera av budgetåren 1945/46, 1946/47 och 1947/48 statsbidrag utanordnats till endast en av landets 22 sjuksköterskeskolor (statens sjuksköterskeskola icke medräknad).

I anslutning till vad sålunda anförts har styrelsen framhållit att vid bibehållande av gällande grunder för statsbidragsgivningen under nästa budgetår anslaget syntes kunna begränsas till 5 000 kronor.

Styrelsen har emellertid erinrat om att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i sitt den 31 december 1947 avgivna betänkande angående utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal (SOU 1948: 17) övervägt frågan om statsbidrag till samtliga godkända sjuksköterskeskolor. Kommittén hade därvid icke funnit anledning föreslå sådant bidrag till de av landsting och städer utanför landsting drivna sjuksköterskeskolorna med hänsyn till de statliga stipendier, som av kommittén föreslagits utgå till alla elever under den teoretiska utbildningen och auskulteringen i öppen vård för bestridande bl. a. av kostnaderna för naturaförmåner, vilka utgifter nu bestredes av skolorna. Kommittén räknade emellertid med att alla eller vissa av de privata sjuksköterskeskolorna komme att bliva i behov av statsbidrag. Om nämligen enligt kommitténs förslag elevavgifterna borttoges och de av kommittén likaledes föreslagna

ändrade grunderna för elevernas ersättning för det praktiska arbetet vid sjukhusen komme att tillämpas, bleve de privata skolorna berövade sina huvudsakliga inkomster. Medicinalstyrelsen borde enligt kommittén upptaga förhandlingar med huvudmännen för dessa skolor för utrönande av lämpligaste sättet att säkra skolornas bestånd.

Styrelsen påpekar vidare att den i sitt utlåtande över kommitténs förslag förklarat sig beredd förhandla med varje skola för sig. Styrelsen hade emellertid icke ansett sig böra inleda förhandlingarna förrän statsmakterna tagit ställning till kommitténs förslag. Vid sådant förhållande hade styrelsen utgått från att nuvarande grunder för bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor komme att gälla även under budgetåret 1949/50.

I enlighet med det anförda har styrelsen föreslagit att anslaget upptages till förut angivet belopp, 5 000 kronor.

Departementschefen. Av samma skäl, som jag återopat under föregående punkt, torde även nu ifrågavarande statsbidrag för nästa budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder. Anslaget torde därvid i enlighet med medicinalstyrelsens förslag kunna nedsättas från 10 000 till 5 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[94.] 92. Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 15 800 kronor. Anslaget är avsett såsom bidrag till svensk sjuksköterskeförening för anordnande, såsom påbyggnad av den utbildning som meddelas vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna, av *dels* en längre kurs om sex månader för utbildning av husmödrar, föreståndarinnor och instruktionssköterskor vid sjukvårdsanstalter (fortsättningskurs), *dels* ock en kortare kurs om cirka nio veckor för utbildning av instruktionsavdelningssköterskor vid sjukvårdsanstalter (kompletteringskurs). Fortsättningskursen har beräknats omfatta omkring 35 elever och kompletteringskursen omkring 40 elever. Som villkor för statsbidraget gäller att i fortsättningskursen minst 16 och i kompletteringskursen minst 10 elever, vilka äro i behov därav, befrias från erläggande av kursavgift samt att undervisningen skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivs enligt en av styrelsen godkänd plan.

I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 18 november 1948 överlämnad framställning har *svensk sjuksköterskeförening* hemställt om statsbidrag med 25 000 kronor för anordnande under budgetåret 1949/50 av en fortsättningskurs och en kompletteringskurs. Som stöd för den föreslagna

höjningen av statsbidraget har föreningen bl. a. anført att kursledarinnans årslön höjts till att motsvara 23 lönegraden samt att ett skrivbiträde och en städerska måst anställas i samband med kursverksamheten. Av föreningens framställning framgår, att kostnaderna för kurserna beräknats till sammanlagt 50 509 kronor, samt att vid ett till 25 000 kronor förhöjt statsbidrag föreningens egna utgifter för ändamålet sålunda skulle uppgå till 25 509 kronor.

Medicinalstyrelsen föreslår, att föreningens kursverksamhet, som under innevarande budgetår omfattar en fortsättningskurs och en kompletteringskurs, under nästa budgetår utvidgas till att avse ytterligare en kompletteringskurs. Härvid anför styrelsen, att det vore synnerligen angeläget att största möjliga antal därför lämpade sjuksköterskor snarast bereddes tillfälle att genomgå dylik kompletteringskurs, särskilt som vid dessa kurser under en övergångstid måste utbildas även s. k. instruktörer i praktisk sjukvård för sjuksköterskeskolor samt instruktionssköterskor för de grundkurser, vilka föreslagits av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen. Föreningen hade på förfrågan förklarat sig villig att ombesörja en sådan utvidgad kursverksamhet.

Vad angår statsbidragets storlek anser styrelsen, med hänsyn till de stora kostnader föreningen åsamkas för kursernas anordnande, skäligt att föreningen i enlighet med sin hemställan beviljas ett från 15 800 till 25 000 kronor förhöjt statsbidrag för anordnande av en fortsättningskurs och en kompletteringskurs. För den ytterligare kompletteringskursen vore föreningen icke villig ikläda sig några kostnader. Föreningen hade för denna kurs lämnat en kostnadsberäkning, slutande på ett belopp av 11 915 kronor. I denna summa inginge arvode för en kursledarinna med 2 415 kronor, beräknat för tre månader efter lönegrad 20, löneklass 21, arvoden till timlärare med 7 500 kronor, beräknat efter 300 timmar à 25 kronor, ävensom ersättningar för skrivhjälp med 1 000 kronor samt för lokalhyra och städning med 1 000 kronor.

Styrelsen anför i fråga om föreningens kostnadsberäkning följande:

Sjuksköterskeföreningen har räknat med att, med bibehållande av en kurstid på 9 veckor, utöka antalet lektionstimmar från nuvarande cirka 220 till 300. Då enligt medicinalstyrelsens förmenande timantalet icke bör utökas, om icke samtidigt en ökning kan ske av kursens längd, anser styrelsen, att det till arvoden åt timlärare beräknade beloppet, 7 500 kronor, bör kunna minskas till 5 500 kronor.

I den kompletteringskurs, som är avsedd att hållas under innevarande budgetår, har förutsatts, att cirka 40 elever skola delta och av dessa skola minst 10 befrias från erläggande av kursavgift. Anordnas under nästkommande budgetår två dylika kurser, har antalet deltagare av medicinalstyrelsen beräknats till sammanlagt 60—70. Styrelsen anser, att av dessa minst 16 böra befrias från erläggande av kursavgift. Givas två kurser skulle sammanlagda antalet elever öka med 20—30, och av dessa skulle 6 befrias från erläggande av kursavgift. För dessa ytterligare elever skulle därför kurs-

avgifter kunna inflyta med tillhoppa 700—1 200 kronor. Styrelsen anser, att de sålunda inflytande kursavgifterna skäligen kunna beräknas uppgå till 900 kronor. Kostnaderna för anordnande av ytterligare en kompletteringskurs kunna därför uppskattas till (11 915—2 000—900) 9 015 kronor eller i avrundat tal 9 000 kronor.

Styrelsen föreslår sålunda, att föreningen beviljas statsbidrag med (25 000 + 9 000) 34 000 kronor för anordnande under budgetåret 1949/50 av *dels*, på oförändrade villkor, en kurs för utbildning av instruktions-sköterskor och föreståndarinnor vid sjuksköterskeskolor samt husmödrar vid sjukvårdsanstalter, *dels ock*, på de av styrelsen föreslagna villkoren, två kurser för utbildning av instruktionsavdelningssköterskor vid sjukvårdsanstalter.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anfört följande:

Statskontoret vill icke motsätta sig, att svensk sjuksköterskeförening för budgetåret 1949/50 beviljas 25 000 kronor för anordnande av kursverksamhet i samma utsträckning som under innevarande budgetår. Även om kostnaderna för denna verksamhet icke torde kunna nedbringas till nämnda belopp, anser sig ämbetsverket likväl icke kunna underlåta att fästa uppmärksamheten på de kostnadskalkyler, som föreningen verkställt och även bifogat sin framställning. Kostnaderna ha uppskattats till i runt tal 50 000 kronor, medan motsvarande utgifter för innevarande år förhandsberäknats till 32 600 kronor. Särskilt anmärkningsvärt finner statskontoret, att kursledarinnans lön, som enligt framställningarna höjts för att motsvara de till föreståndarinnan för statens distriktssköterskeskola i 23 lönegraden utgående löneförmånerna, upptagits till 13 764 kronor, vilket närmast svarar mot lön i 27—28 löneklasserna. Vidare har kontorshjälpen erhållit lön som kanslibiträde samt städerskan avsetts skola avlönas med 400 kronor för månad. Uppmärksammas må jämväl, att kursverksamheten pågår allenast omkring 8 månader under budgetåret.

Därest Kungl. Maj:t skulle finna ytterligare en kompletteringskurs böra anordnas under nästkommande budgetår, synas kostnaderna härför kunna begränsas till 5 000 kronor. Sålunda torde särskilda kostnader icke behöva beräknas för kursledarinnan, därest den på halvtid anställda kursledarinnan under tid, då kurser pågå jämsides, tjänstgör på heltid samt under annan lämplig tidsperiod erhåller motsvarande inskränkning i tjänstgöringen. Ej heller torde med hänsyn till vad ovan anförts rörande den ordinarie kursverksamheten ytterligare medel erfordras till skrivhjälp och städning.

Departementschefen. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag angeläget att föreningens kursverksamhet under nästa budgetår utvidgas till att omfatta en fortsättningskurs och två kompletteringskurser, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär, att ytterligare en kompletteringskurs anordnas. Stort behov föreligger nämligen av befattningshavare med den högre utbildning, som meddelas genom föreningens kurser. Vad angår den föreslagna extra kompletteringskursen vill jag särskilt framhålla betydelsen av ett ökat antal avdelningssköterskor med den pedagogiska utbildning, som ingår i kurser av detta slag.

Beträffande statsbidragets storlek anser jag visserligen, i likhet med statskontoret, föreningens kostnadsberäkning för en fortsättningskurs och en kompletteringskurs väl hög. Med hänsyn till att föreningen likväl av egna medel bestrider en avsevärd del av kostnaderna för dessa kurser anser jag mig dock böra tillstyrka att bidragsbeloppet höjes till 25 000 kronor. För den ytterligare kompletteringskursen torde däremot statsbidraget kunna begränsas till 5 000 kronor. Sammanlagda bidragsbehovet blir alltså (25 000 + 5 000) 30 000 kronor. Fortsättningskursen bör såsom för innevarande budgetår omfatta cirka 35 elever och fortgå omkring sex månader. Det sammanlagda antalet kursdeltagare i kompletteringskurserna, vilka skola pågå omkring nio veckor, bör, enligt medicinalstyrelsens förslag, beräknas till 60—70. Såsom villkor för statsbidragets åtnjutande bör gälla, att i fortsättningskursen minst 16 och i kompletteringskurserna sammanlagt likaledes minst 16 elever, vilka äro i behov därav, skola befrias från erläggande av kursavgift, samt att undervisningen skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivs enligt en av styrelsen godkänd plan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionsköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

[95.] 93. **Upplysningsverksamhet rörande sjuksköterskeyrket m. m.** I framställning den 19 september 1947 hemställde *medicinalstyrelsen* att för budgetåret 1948/49 ett belopp av 40 000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande för propagandaverksamhet rörande sjukvårdspersonalens utbildnings- och anställningsförhållanden. Av nämnda belopp beräknades 25 000 kronor för färdigställande av en film om sjuksköterskeutbildningen och sjuksköterskeyrket, 8 000 kronor för iordningställande av en broschyr av liknande innehåll, 3 000 kronor för tryckning av en affisch att uppsättas i ungdomsgårdar och liknande samlingslokaler, i sjukhusens väntrum, sjukkasseexpeditioner, läkares väntrum m. fl. platser, som besöktes av allmänheten, samt 4 000 kronor för centralt iordningställande av annonsmaterial m. m. Till motivering för sin framställning anförde medicinalstyrelsen i huvudsak följande:

Genom hälso- och sjukvårdens kraftiga utbyggnad hade behovet av sjuksköterskor under senare år oavbrutet stegrats — och komme att ytterligare stegras — samtidigt som på grund av befolkningsutvecklingen rekryteringsbasen för elever till sjuksköterskeskolorna undan för undan minskades. Den kull av unga kvinnor som fyllde 20 år komme 1948 att ha sjunkit till 42 000 och komme att 1955 vara något under 39 000 till antalet. De inträdessökande till sjuksköterskeskolorna hade under år 1945 nedgått till 1 444 och vore under år 1946 1 459. Dessa siffror avsåge det totala antalet

inträdessökande, varför även de vore medräknade som icke uppfyllde de för sjuksköterskeskolorna fastställda inträdesvillkoren. Det godkända elevantalet för nybörjarkurserna i statens och de av staten godkända sjuksköterskeskolorna hade vid 1946 års slut varit 1 182. Det hade för skolorna icke varit möjligt att, som styrelsen uppmanat dem, ytterligare utöka sitt elevantal och flera skolor i landet hade haft och hade alltjämt starkt reducerat elevantal i sina kurser. Utan en saklig och intensiv propaganda syntes man icke kunna uppnå det antal elever i sjuksköterskeskolornas nybörjarkurser, som beräknades vara erforderligt, nämligen snarast möjligt minst 1 200 och efter år 1950 minst 1 500.

Någon garanti för att detta minimibehov skulle bli tillgodosett genom en propagandakampanj funnes icke, men inom rimliga gränser syntes intet böra lämnas oförsökt beträffande de åtgärder för att bemästra rekryteringsfrågan, som i en motsvarande situation inom andra yrkesområden under senare år med framgång kommit till användning.

Den ifrågasatta filmen skulle belysa utbildningens gång vid en sjuksköterskeskola samt giva glimtar från dels elevernas tillvaro inom skolan och dels sjuksköterskans arbete inom olika sjukvårdsgrenar. Efter överläggningar under hand med kommittén för social upplysning, som av 1947 års riksdag erhållit särskilt anslag för inspelande av kortfilmer, hade styrelsen kommit till den uppfattningen, att kostnaden för filmen kunde beräknas till 25 000 kronor. För detta belopp skulle även erhållas ett antal kopior bland annat till statens arbetsmarknadskommissions yrkesrådgivning, med vilken styrelsen rådgjort i denna angelägenhet. Medicinalstyrelsen utginge från att de landsting och städer, som önskade förvärva kopior av filmen för visning, själva skulle vara villiga att betala kostnaden härför.

I fråga om broschyren och affischen funne medicinalstyrelsen — med hänsyn till de goda erfarenheterna av en tidigare broschyr av liknande slag — nödvändigt att, så snart beslut föreläge i anledning av 1946 års kommittés för sjuksköterskeutbildningen förslag, i denna form meddela upplysning om de olika skolorna och yrkets olika möjligheter.

Styrelsen avsåg att taga hänsyn till behovet av ökad rekrytering även av sjukvårdsbiträden i sitt program. Den föreslagna filmen kunde läggas så att den tjänade även detta syftemål.

I ärendet angåvos yttranden av statskontoret, svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet och kommittén för social upplysning.

Statskontoret ifrågasatte i sitt yttrande lämpligheten av att under rådande förhållanden på arbetsmarknaden anvisa medel för den föreslagna propagandaverksamheten. Ämbetsverket avstyrkte därför de för film, affischer och annonsmaterial begärda anslagsbeloppen. Däremot ville statskontoret icke motsätta sig en sådan effektivisering av yrkesrådgivningen på detta område, som en fortsatt utgivning av en upplysningsbroschyr angående sjuksköterskeyrket och dess möjligheter kunde innebära.

Svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet anslöto sig i huvudsak till förslaget om viss upplysningsverksamhet på förevarande område, stadsförbundet dock under uttalande av tveksamhet huruvida genom en film den publik kunde nås, som kunde vara intresserad av sjuksköterskeutbildning.

Kommittén för social upplysning tillstyrkte att föreslagen propaganda-verksamhet komme till stånd.

I skrivelse den 18 november 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort hemställan om anvisande av medel för ändamålet under budgetåret 1949/50.

Med i huvudsak samma motivering som i föregående framställning har styrelsen därvid föreslagit att en kortfilm inspelas om sjuksköterskeutbildningen och sjuksköterskeyrket samt att en broschyr och en affisch iordningställas. Styrelsen ifrågasätter om icke uppdraget att göra filmen kunde anförtros kommittén för social upplysning med anlitande av det under innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget till Social upplysningsfilm å 75 000 kronor. Samråd beträffande filmens innehåll och utformning skulle därvid äga rum med styrelsen. Kostnaden för filmen beräknar styrelsen numera till 45 000 kronor. I fråga om broschyren, vilken skulle spridas främst genom arbetsmarknadsstyrelsens yrkesrådgivning men även på andra vägar, samt affischen har styrelsen icke föreslagit ändring i tidigare kostnadsberäkningar, slutande å 8 000 resp. 3 000 kronor. Förslaget om upptagande av visst belopp till annonsering framlägges icke ånyo av styrelsen, som dock säger sig vilja återkomma till denna fråga sedan erfarenhet vunnits av övriga åtgärder. Däremot har styrelsen hemställt om anvisande av 2 000 kronor för distributionskostnader och oförutsedda utgifter.

Styrelsen har i enlighet med det anförda hemställt, att av reservationsanslaget till Social upplysningsfilm måtte till bidrag till inspelning av en film om sjuksköterskeutbildningen och sjuksköterskeyrket få tagas i anspråk ett belopp av högst 45 000 kronor, samt att till kostnaderna för tryckning m. m. av en broschyr och en affisch om sjuksköterskeyrket ävensom till distributionskostnader och oförutsedda utgifter måtte för nästa budgetår anvisas (8 000 + 3 000 + 2 000) 13 000 kronor.

Departementschefen. Under punkten 90 har jag anmält det av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen framlagda förslaget angående utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal, vilket förslag bl. a. syftar till att genom reformer på detta område stimulera till en ökad rekrytering till och minska avgången från de sjukvårdande yrkena. Därvid har jag även på anförda skäl — bl. a. de väsentligt ökade kostnaderna för statsverket vid genomförandet av förslaget — förklarat mig icke kunna förorda proposition till årets riksdag i ämnet.

Detta förhållande torde emellertid icke böra utgöra hinder för att pröva de åtgärder, som av medicinalstyrelsen föreslagits för att främja intresset för de kvinnliga arbetsuppgifterna inom sjukvården, nämligen meddelande av vederhäftig upplysning om utbildningsförhållandena inom yrket samt de olika verksamhetsfält, som exempelvis en examinerad sjuksköterska kan ägna sig åt. Storleken av de yrkesgrupper, varom här är fråga, torde

f. ö. i och för sig väl motivera särskilda åtgärder för orientering rörande utbildnings- och arbetsförhållandena. Goda erfarenheter föreligga av tidigare åtgärder av liknande slag. På grund härav och då medicinalstyrelsens förslag i stort sett vunnit anslutning från de i ärendet hörda huvudmannaorganisationerna inom sjukvården anser jag mig därför böra förorda, att medel ställas till förfogande för möjliggörande av en lämplig upplysningsverksamhet på detta område.

Enligt medicinalstyrelsens förslag skulle för upplysningsändamål inspe-las en film samt tryckas en broschyr och en affisch. Vad angår den förelagda filmen har jag under hand inhämtat från kommittén för social upplysning, att densamma är beredd att efter uppdrag åtaga sig filmens färdigställande, samt att under innevarande budgetår anvisat anslag till Social upplysningsfilm lämnar utrymme för kostnaderna därför. Vid samråd med chefen för socialdepartementet, på vars föredragning ett sådant uppdrag torde böra lämnas, har jag vidare erfarit att denne icke har något att erinra mot en sådan lösning. Särskilt medelsäskande för detta ändamål erfordras sålunda icke. Till bestridande av kostnaderna för broschyren och affischen, vilka upplysningsmedel jag finner lämpliga för här avsett ändamål, samt till distributionskostnader och oförutsedda utgifter torde däremot erforderligt anslag böra äskas av riksdagen. Mot medicinalstyrelsens kostnadsberäkningar finner jag ej anledning till erinran. Anslaget, som synes böra rubriceras Upplysningsverksamhet rörande sjuksköterskeyrket m. m., torde sålunda böra upptagas till (8 000 + 3 000 + 2 000) 13 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsverksamhet rörande sjuksköterskeyrket m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 13 000 kronor.

[96.] 94. Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter. Med skrivelse den 3 juli 1947 avlämnade kommittén för partiellt arbetsföra och statens sjukhusutredning av år 1943 gemensamt betänkande (del III) med utredningar och förslag angående sysselsättnings- och arbetsterapi vid vissa sjukhus och vårdanstalter m. m. (SOU 1947: 44). I betänkandet behandlas icke frågan om denna vårdform vid sinnessjukhusen, vilken fråga däremot upptagits till övervägande i ett av sjukhusutredningen den 5 juni 1948 överlämnat betänkande (del IV) med synpunkter och förslag rörande sinnessjukvården (SOU 1948: 37).

Spörsmålen rörande organisationen av sysselsättnings- och arbetsterapi vid olika slag av vårdanstalter synas böra övervägas i ett sammanhang. Remissbehandlingen av det för sinnessjukhusen framlagda betänkandet har först nyligen avslutats. Jag har därför ännu icke varit i tillfälle att taga ställning till de föreliggande förslagen. Emellertid anser jag angeläget att

medel finnas tillgängliga å riksstaten för nästa budgetår för att möjliggöra en försöksvis anordnad utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter i huvudsaklig överensstämmelse med i båda betänkandena förordat förslag. I avvaktan på närmare utredning rörande kostnaderna för kursen torde erforderligt anslag böra upptagas allenast preliminärt med 60 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter* för budgetåret 1949/50 beräkna ett anslag av 60 000 kronor.

[97.] 95. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 600 000	2 549 499
1948/49 (statsliggaren s. 950) ..	4 200 000	—
1949/50 (förslag)	4 500 000	—

[Kungörelse den 28 juni 1935 (nr 428) angående statsbidrag till distriktsvård, ändrad genom kungörelser nr 407/1938, 263/1939, 1051/1940, 267/1946 och 428/1947.]

För varje distriktssköterskebefattning, som under minst tre fjärdedelar av ett och samma kalenderår uppehållits av person med föreskriven kompetens, utgår statsbidrag för kalenderåret med belopp motsvarande hälften av de kontanta avlöningsförmåner, som för hela året skulle ha utgått till å vederbörande ort stationerad statlig tjänsteman med placering i lönegraden Ca 13, löneklassen 15. Kostnaden för kallortstillägg, i den mån sådant tillägg utgår, bestrides dock helt av statsmedel.

Statsbidrag utbetalas kalenderårsvis i efterskott. Dock skola under juli månad varje år såsom förskott på statsbidraget för löpande år utanordnas högst tio tolfte delar av det belopp, som för nästföregående år tillerkänts vederbörande distriktsvårdsområde.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår, varvid styrelsen anfört följande:

Den 1 januari 1946 voro 1 085 distriktsskötersketjänster besatta och den 1 januari 1947 1 122. Den 1 januari 1948 uppgick antalet inrättade distriktskötersketjänster till 1 612, av vilka 1 202 voro besatta. Härvid ha medräknats tre distriktssköterskor, som tillika äro barnmorskor och anställda såsom s. k. distriktssköterskebarnmorskor. Antalet tillsatta tjänster har således ökat med 37 under år 1946 och med 80 under år 1947. Under år 1948 beräknas 120 sjuksköterskor avsluta sin utbildning vid distriktssköterskeskolan. Dispens som distriktssköterska enligt kungörelsen nr 267/1946 lär icke komma att meddelas i nämnvärd utsträckning. Den 1 juli 1948 hade landstingen 24 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens an-

ställda å vakanta tjänster. Man torde kunna utgå från att cirka 25 dylika vikarier komma att vara i tjänst under år 1948. Avgångsprocenten för distriktssköterskorna på grund av giftermål, pensionering och dödsfall utgjorde under år 1947 drygt 3 procent. Enär dessutom ett visst antal sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens varje år övergå till annan verksamhet inom hälsovården, torde man för år 1948 kunna beräkna den sammanlagda avgången till högst 5 procent, vilket skulle innebära en avgång med 60 distriktssköterskor detta år.

Av vad sålunda anförts framgår, att antalet distriktssköterskor vid 1949 års ingång kan beräknas uppgå till $(1\,202 + 120 + 25 - 60) = 1\,287$, innebärande en ökning med 85 under år 1948. Efter samma beräkningsgrunder synes distriktssköterskekåren vid 1949 års slut kunna beräknas uppgå till $(1\,287 + 120 + 25 - 64) = 1\,368$, vilket skulle innebära en ökning under år 1949 med 81. Medeltalet för kåren under år 1949 skulle sålunda bli 1 328. Till nämnda tjänster utgående statsbidrag kan beräknas uppgå till $(1\,328 \times 3\,402) = 4\,517\,856$ kronor, varvid medicinalstyrelsen utgått från den lön, som enligt gällande löneplan och rörligt tillägg om 12 procent utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 13, löneklass 15 och ortsgrupp 3 (6 804 kronor). Härtill komma utgifterna för kallortstillägg, vilka enligt till medicinalstyrelsen lämnade uppgifter beräknas uppgå till ett belopp av 36 166 kronor. Det totala medelsbehovet skulle alltså uppgå till 4 554 022 kronor, vilket belopp med hänsyn till osäkerheten i kalkylerna torde kunna avrundas till 4 500 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 500 000 kronor.

[98.] 96. Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 000 000	3 115 552
1948/49 (statsliggaren s. 951) ..	2 900 000	—
1949/50 (förslag)	2 900 000	—

[Kungörelse den 30 juni 1947 (nr 429) om statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor m. m.]

För varje distriktsbarnmorskebefattning, som under minst tre fjärdedelar av ett och samma kalenderår uppehållits av legitimerad barnmorska, utgår statsbidrag för kalenderåret med belopp motsvarande hälften av de konstanta avlöningsförmåner, som för hela året skulle ha utgått till å vederbörande ort stationerad statlig tjänsteman med placering i lönegraden Ca 11, löneklassen 13. För den tid utöver tre månader av kalenderåret, som

vederbörande befattningshavare jämlikt anvisning av barnmorskestyrelsen tjänstgjort å barnbördsavdelning eller å förlossningshem om minst sex vårdplatser, till vilkas drift statsbidrag utgår, utgår bidrag dock med allenast en fjärdedel av de på denna tid belöpande kontanta avlöningsförmånerna. Kostnaden för kallortstillägg, i den mån sådant tillägg utgår, bestrides dock helt av statsmedel. Statsbidrag utgår vidare för vissa kommunalanställda barnmorskor enligt i statsbidragskungörelsen närmare angivna grunder.

Statsbidrag utbetalas kalenderårsvis i efterskott. Dock skola under juli månad varje år såsom förskott på det årets statsbidrag utbetalas tio tolfte delar av det belopp, som för nästföregående år godkänts till utbetalning.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår, varvid styrelsen anfört i huvudsak följande:

Enligt gällande planer för den öppna förlossningsvården i riket, avseende åren 1948—1950, må antalet statsbidragsberättigade barnmorskebefattningar under år 1949 utgöra högst 934. Antalet med ordinarie innehavare besatta tjänster den 1 januari 1949 beräknas uppgå till cirka 880, varjämte ett 30-tal väntas komma att uppehållas av vikarier. Antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar kalenderåret 1949 torde alltså kunna uppskattas till 910, varför statsbidrag till nämnda tjänster kan beräknas utgå med $(910 \times 3\,132)$ 2 850 120 kronor. Styrelsen har därvid utgått från den lön, som enligt gällande löneplan och rörligt tillägg om 12 procent utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 11, löneklass 13, ortsgrupp 3 (6 264 kronor). Härtill kommer statsbidrag till kostnaderna för kallortstillägg, vilka enligt till styrelsen lämnade uppgifter kunna beräknas uppgå till ett belopp av cirka 37 000 kronor. Till stad, som ej deltagar i landsting och undantagits från distriktsindelningen, beräknas statsbidrag för barnmorskor, vilka omförmålas i kungörelsens 6 §, utgå med ett belopp av $(2 \times 1\,800)$ 3 600 kronor. Tidigare har statsbidrag till avlöande av vissa av kommun fast anställda barnmorskor utgått jämlikt övergångsbestämmelserna till förenämnda kungörelse samt kungörelsen den 24 september 1937 (nr 800) angående dyrtidshjälp åt sådana barnmorskor. För detta ändamål behöver statsbidrag icke vidare beräknas, då den sista av ifrågavarande barnmorskor under år 1948 avgått med pension. Det totala medelsbehovet för ifrågavarande ändamål skulle sålunda för budgetåret 1949/50 uppgå till $(2\,850\,120 + 37\,000 + 3\,600)$ 2 890 720 kronor, vilket belopp torde böra avrundas uppåt till 2 900 000 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 900 000 kronor.

[99.] 97. Bidrag till distriktsbarnmorskas resor i samband med hemförlossning och eftervård.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	500 000	16 570
1948/49 (statsliggaren s. 951)	500 000	—
1949/50 (förslag)	400 000	—

[Kungörelse den 30 juni 1947 (nr 429) om statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor m. m.]

Fr. o. m. den 1 juli 1947 utgår till landsting och stad, som icke deltagar i landsting, statsbidrag för distriktsbarnmorskas resor för att biträda vid förlossning i hemmet och för att lämna eftervård åt kvinnor, som efter förlossning vårdas i hemmet. Bidraget utgör inom Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län 70 procent, inom Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län 60 procent samt inom riket i övrigt 50 procent av de sammanlagda resekostnaderna. I resekostnaderna må icke inräknas utgifter för resor, företagna enbart inom stads, köpings eller municipal-samhälles planlagda område. Bidrag utgår vidare för vissa kommunalanställda barnmorskors resor enligt i förenämnda kungörelse närmare angivna grunder. Bidraget utbetalas helårsvis i efterskott.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår och därvid anfört i huvudsak följande:

Enligt inom medicinalstyrelsen gjord utredning uppgick under år 1946 antalet av tjänstebarnmorskor verkställda hemförlossningar inom landstingsområdena till cirka 14 000 eller omkring 15,5 procent av samtliga förlossningar inom dessa områden. Inom de sex städerna utanför landsting utgjorde motsvarande antal 237 eller mindre än 1 procent av samtliga förlossningar inom dessa städer.

Då närmare erfarenhet angående utgifterna för berörda ändamål alltjämt saknas, anser sig styrelsen böra utgå från ett antal av 15 000 hemförlossningar under kalenderåret 1949. Kostnaderna för distriktsbarnmorskornas resor för förlossning och eftervård torde med ledning härav kunna beräknas uppgå till omkring 400 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkningar torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till distriktsbarnmorskas resor i samband med hemförlossning och eftervård* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[100.] 98. Understödjande av dispensärverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 200 000	1 954 447
1948/49 (statsliggaren s. 951—952)	2 000 000	—
1949/50 (förslag)	2 000 000	—

[Kungörelse den 18 juni 1937 (nr 400), ändrad genom kungörelser nr 264/1939, 1052/1940, 355/1941, 922/1942 och 342/1943.]

Inom varje landstingsområde skall finnas minst en *centraldispensär*, som är utrustad för röntgenundersökning och förestås av läkare med viss kompetens. Vid sidan härav skola finnas *distriktsdispensärer*, vilka i regel förestås av vederbörande tjänsteläkare och där antingen vederbörande distrikts-sköterska tjänstgör såsom biträde (typ I) eller ock såsom sådant är anställd en särskild dispensärsköterska (typ II).

Statsbidrag må allenast avse vissa närmare angivna slag av utgifter och utgår med högst hälften av dessa utgifters sammanlagda belopp, sedan under året influtna bidrag från primärkommuner och riksorganisationer avdragits. I län, där tuberkulosdödligheten i medeltal för senast förflutna femårsperiod med mera än 25 procent överstigit rikets medeltal för samma tid, kan statsbidraget ökas med halva det procenttal, varmed länets ifrågavarande tuberkulosdödlighet överstigit rikets medeltal, dock högst med 50 procent. Bidrag utbetalas helårsvis i efterskott.

Utan hinder av dessa bestämmelser må, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, statsbidrag tills vidare utgå till av *studentkårerna* i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet med 3 kronor för varje undersökt medlem av nämnda kårer eller av musikhögskolans elevkår, dock högst med 3 000 kronor för år till envar av dispensärerna i Uppsala, Lund och Göteborg samt 4 600 kronor för år till dispensären i Stockholm. Dessa bidrag utbetalas kvartalsvis i efterskott.

Fr. o. m. budgetåret 1946/47 utgår vidare, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, från detta anslag statsbidrag till landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, för bestridande av kostnader för *allmän skärmbildsundersökning* för uppspårande av tuberkulos i bröstorganen. För denna undersökning gälla enligt Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 14 maj 1948, punkten 54, för budgetåret 1948/49 följande allmänna bestämmelser:

1. Undersökningen, som är frivillig, må, där ej särskilda skäl till annat föranleda, omfatta allenast personer, som uppnått 10 års ålder.

2. Undersökningen bör organiseras sjukvårdsområdesvis och må omfatta så stor del av riket, som motsvarar omkring en sjättedel av landets befolkning i nyssnämnda ålder.

3. Undersökningsområdena bestämmas av medicinalstyrelsen i samråd med vederbörande huvudmän under särskilt beaktande av de ökade lokal- och personalbehov, som kunna beräknas uppkomma genom undersökningen.

4. Inom varje område skall undersökningen organiseras och bedrivas enligt de allmänna anvisningar, som meddelas av medicinalstyrelsen.

5. Statsbidrag utgår med högst hälften av kostnaderna för undersökningens bedrivande, varvid de av föredragande departementschefen i 1948 års statsverksproposition (XI p. 80) angivna grunderna för ersättning åt anlitad personal m. m. skola tjäna till ledning. De ifrågavarande grunderna för organisationen äro i huvudsak följande:

Undersökningen verkställles inom varje län å vederbörande centraldispensär i fråga om invånare inom en viss rayon närmast omkring denna samt i övrigt av särskilda skärmbildspatruller med transportabla apparater. I varje län äro under undersökningen, såsom förstärkning av personalen vid centraldispensären, anställda en extra läkare och ett extra skrivbiträde. Arvodena till nämnda befattningshavare bestämmas av vederbörande huvudman enligt eljest tillämpade grunder för liknande verksamhet och beräknas till 1 100 resp. 400 kronor för månad. Antalet undersökningspatruller beräknas till 15, var och en bestående av en sjuksköterska, en röntgentekniker, tillika chaufför, och ett skrivbiträde. Sjuksköterskan och röntgenteknikern erhålla därvid samma avlöningsförmåner, som tillkomma extra tjänstemän i lönegraden Cg 12 resp. lönegraden Cg 13, medan till skrivbiträdet utgår arvode med 325 kronor för månad. Till den resande personalen utgår vidare, i den mån fri inkvartering icke kan ordnas genom vederbörande huvudmans försorg, traktamentsersättning, för läkare enligt klass B, för sjuksköterska och röntgentekniker enligt klass C och för skrivbiträde enligt klass D i allmänna resereglementet. Granskning av de tagna bilderna verkställles vid en särskild granskningscentral, ansluten till medicinalstyrelsen.

Statsbidrag utgår till täckande av huvudmännens utgifter för skärmbildsundersökningen ute i landet efter samma grunder, som gälla för centraldispensärens driftkostnader i allmänhet, dvs. regelmässigt med högst hälften av de av huvudmännen havda utgifterna. För statsbidraget till huvudmännen gälla alltså de bestämmelser, som i förutnämnda kungörelse nr 400/1937 uppställts för bidrag till centraldispensär. Då statsbidrag enligt nämnda kungörelse icke utgår till städerna utom landsting, bestämmes det här ifrågavarande statsbidraget för dessa städer till högst hälften av de särskilda utgifter för extra personal m. m., som uppkomma för dem till följd av den allmänna skärmbildsundersökningen. Vad beträffar kostnaderna för avlöningar och traktamenten åt den i patrullerna ingående personalen samt för den tekniska driften (röntgenrör- och ventilslitage, film, framkallning, drivmedel o. d.) förskottteras dock dessa av medicinalstyrelsen, som i efterskott tillställer vederbörande huvudman räkning på hälften av kostnaderna.

Under tiden för inskrivning av värnpliktiga och under tiden för dessas inryckning till första tjänstgöring skall den allmänna skärmbildsundersökningen tillfälligt avbrytas samt personal och apparatur i stället utnyttjas för undersökning av de värnpliktiga.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen upplyser inledningsvis, att av nettoutgifterna å anslaget för budgetåret 1947/48, 1 954 447 kronor, 685 009 kronor utbetalats för den allmänna skärmbildsundersökningen. Utgifterna för *den regelmässiga dispenserverksamheten* hade sålunda uppgått till 1 269 438 kronor. Med hänsyn härtil syntes det vara tillfyllest att för sistnämnda ändamål räkna med ett belopp av i runt tal 1 300 000 kronor för nästa budgetår.

Vad beträffar statsbidraget för bestridande av kostnader för *den allmänna skärmbildsundersökningen* erinrar styrelsen om att styrelsen tidi-

gare med hänsyn bl. a. till befarad svårighet att uppbringa vårdplatser för de tuberkulosfall, som komme att upptäckas vid undersökningen, förordad, att en femtedel av befolkningen skulle undersökas per budgetår eller sålunda omkring fem län per budgetår. Dylika svårigheter hade emellertid icke kommit att föreligga, men däremot hade på grund av den ringa tillgången på specialutbildade läkare samt försenade leveranser av skärmbildsutrustningar en viss förskjutning av undersökningarna kommit att äga rum. Leveranserna av skärmbildsutrustningarna hade dock praktiskt taget fullgjorts under slutet av föregående budgetår.

Enligt de av styrelsen tidigare uppgjorda planerna för verksamheten skulle 18 undersökningspatruller varit i verksamhet under budgetåret 1948/49. På grund av det rådande statsfinansiella läget hade emellertid en begränsning ansetts böra ske till 15 patruller. Jämväl för nästkommande budgetår hade styrelsen utgått från att sammanlagt 15 patruller skulle vara i arbete. Styrelsen räknade därvid med att undersökningen under budgetåret 1949/50 komme att omfatta omkring en sjättedel av befolkningen och beröra omkring fyra län. För att minska förekommande avbrott i de planerade undersökningarna avsåge styrelsen att använda tre f. n. icke disponerade skärmbildsapparater såsom reserv.

I fråga om den erforderliga personalen anför styrelsen i huvudsak följande:

Inom varje sjukvårdsområde synes — liksom hittills — under därstädes pågående arbete för allmän skärmbildsundersökning till en inom området belägen centraldispensär böra vara knutna en extra läkare och ett extra skrivbiträde. Denna personal, som bör anställas och avlönas av vederbörande huvudman med rätt för denne att åtnjuta statsbidrag, beräknas komma att tagas i anspråk under cirka 10 månader om året. Det har alltjämt visat sig vara förenat med stora svårigheter att anskaffa ifrågavarande läkare, vilka böra äga kompetens att självständigt handhava en centraldispensär. Styrelsen finner sig därför liksom föregående år böra föreslå, att arvoden till desamma genomsnittligt beräknas till ett belopp av 1 300 kronor per månad. Då arvodet till de extra skrivbiträdena icke bör beräknas till högre belopp än 400 kronor för månad, skulle för statsbidrag till förstärkning av personalen vid centraldispensärerna erfordras $[\frac{1}{2} \times 4 \times 10 \times (1\,300 + 400)]$ 34 000 kronor.

Under nästa budgetår torde man — liksom f. n. — böra räkna med 15 undersökningspatruller för hela landet, varje patrull bestående av en sjuksköterska, en röntgentekniker, tillika chaufför, och ett skrivbiträde. Enär skärmbildsverksamheten nu pågått i ett par år och avses komma att fortsätta under ytterligare minst fyra år, synes det motiverat att giva såväl sjuksköterskor som röntgentekniker extra ordinarie anställning. Sjuksköterskorna böra därvid placeras i lönegrad Ce 12. Vad beträffar röntgenteknikerna synes bland andra statliga befattningshavare flygtekniker i lönegrad 12 vara närmast likställd. Styrelsen har emellertid inhämtat, att fullgoda röntgentekniker i den privata marknaden åtnjuta betydligt bättre löneförmåner, cirka 660 kronor per månad. Med hänsyn härtill bör röntgentekniker, som kan tillgodoräkna sig elektroteknisk utbild-

ning eller sådan tjänstgöring under minst fem år, icke placeras lägre än i lönegrad Ce 15, medan i andra fall lönegrad 13 alltså synes böra tillämpas. Patrullernas skrivbiträden, som i allmänhet äro tillfälligt anställda och ej behöva äga någon speciell utbildning, torde alltså böra uppbära ersättning i form av arvode. Det synes styrelsen vidare rimligt, att röntgen-sköterskorna och röntgenteknikerna anses stationerade i Stockholm. Statsverkets kostnader för avlöning åt den i patrullerna ingående personalen skulle då uppgå till [$\frac{1}{2} \times 15 \times 12 \times (543 + 616 + 325)$] 133 560 kronor eller avrundat 133 000 kronor. Denna personal anställs av styrelsen, som jämväl förskjuter kostnaderna för densammas löner och resetraktamenten.

De å staten belöpande kostnaderna för ifrågakommande resetraktamenten torde kunna uppskattas till ($\frac{1}{2} \times 160\,000$) 80 000 kronor.

Vad beträffar kostnaderna för röntgenrör- och ventilslitage, film, framkallning, drivmedel o. d. anför styrelsen, att dessa enligt hittills vunnen erfarenhet kunde uppskattas till 1 krona 7 öre per undersökning. Om man räknade med ett antal undersökningar av 800 000 under budgetåret 1949/50, skulle de å staten belöpande kostnaderna härför uppgå till ($\frac{1}{2} \times 856\,000$) 428 000 kronor.

Medelsbehovet för den allmänna skärmbildsundersökningen ute i landet skulle sålunda uppgå till (34 000 + 133 000 + 80 000 + 428 000) 675 000 kronor.

Då det för nästkommande budgetår till egentlig dispensärverksamhet erforderliga beloppet av styrelsen uppskattats till 1 300 000 kronor, skulle alltså det sammanlagda medelsbehovet kunna beräknas till (1 300 000 + 675 000) 1 975 000 kronor, vilket belopp syntes böra avrundas till 2 000 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för löpande budgetår.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har erinrat om att föredragande departementschefen vid anmälan av motsvarande anslag för budgetåret 1948/49 (prop. 1/1948, XI s. 132) framhållit, att arvoden till de extra läkarna vid centraldispensärerna liksom dittills borde bestämmas av vederbörande huvudman. Vid anslagsberäkningen hade departementschefen för egen del icke ansett sig böra utgå från ett högre genomsnittsarvode än 1 100 kronor för månad. Någon anledning att för nästkommande budgetår tillämpa andra beräkningsgrunder kunde statskontoret icke finna.

I betraktande av den, såvitt nu kunde bedömas, tidsbegränsade verksamheten med undersökningspatruller måste statskontoret hysa betänkligheter mot inrättande av de föreslagna extra ordinarie tjänsterna. Med hänsyn emellertid till 1945 års lönekommittés av statsmakterna godkända uttalande angående användande av olika anställningsformer samt inrättande inom olika områden av statsförvaltningen av reglerad befordringsgång, som efter kort tid normalt förde fram till pensionsberättigande anställning, ville statskontoret icke motsätta sig, att de nu såsom extra anställda sjuksköterskorna och röntgenteknikerna efter viss icke allt för kort tids tjänstgöring anställ-

des såsom extra ordinarie tjänstemän. Däremot avstyrkte ämbetsverket förslaget om uppflyttande av vissa röntgentekniker i högre lönegrad.

Vad slutligen anginge frågan om stationeringsort för den lönegradsplacerade personalen, hade statskontoret under hand inhämtat, att densamma av styrelsen avlönades enligt bostadsortens ortsgrupp. Då befattningshavarna enligt vad ämbetsverket erfarit vore bosatta å orter, fördelade på samtliga förekommande ortsgrupper, torde det dock få anses mindre tillfredsställande, att i samma patrull ingående befattningshavare åtnjöte lön enligt skilda ortsgrupper. Då det ej heller torde vara lämpligt, att stationeringsorten i enlighet med tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente bestämdes med hänsyn till den ort, där tjänstgöringen vid varje särskild tidpunkt fullgjordes, vilket lätt kunde medföra täta samt i och för sig omotiverade förändringar av lönebeloppen, syntes övervägande skäl tala för att samtlig här avsedd personal skulle erhålla lön enligt samma ortsgrupp. Enär patrullerna mestadels komme att uppehålla sig å orter, tillhörande medelortsgrupp eller lägre ortsgrupper, ansåge ämbetsverket rimligt, att lön finge utgå enligt ortsgrupp 3.

Statens lönenämnd har framhållit, att innan ställning toges till medicinalstyrelsens förslag om beredande av extra ordinarie anställning — och därmed pensionsrätt — åt den personal, som inginge i de vid den allmänna skärmbildsundersökningen medverkande undersökningspatrullerna, det syntes erforderligt att närmare klargöra, huruvida ifrågavarande befattningshavare vore att anse såsom statstjänstemän. De antoges av medicinalstyrelsen, som förskotterade hela lönekostnaderna och sedermera från vederbörande landsting och städer erhöle gottgörelse för hälften av dessa kostnader. Med hänsyn härtill syntes förhållandet kunna uppfattas antingen så, att personalen vore anställd hos staten, som mottoge bidrag till lönerna från centraldispensärernas huvudmän, eller så, att personalen i en viss patrull vid varje särskild tidpunkt vore anställd hos det landsting eller den stad, inom vars område patrullen för tillfället vore verksam, varvid landstinget resp. staden åtnjöte bidrag till lönerna från staten. Lönenämnden har i detta sammanhang framhållit, att föredragande departementschefen i 1948 års statsverksproposition (XI s. 132) förklarat sig tillstyrka, att de i patrullerna ingående sjuksköterskorna och röntgenteknikerna erhöle »samma avlöningsförmåner, som tillkomma extra tjänstemän i lönegraden Cg 12 resp. lönegraden Cg 13». De syntes sålunda icke ha betraktats som extra tjänstemän i avlöningsreglementets mening.

Vad härefter anginge löneställningen i och för sig, funne lönenämnden icke anledning till erinran mot att sjuksköterskorna hänfördes till 12 lönegraden, förslagsvis benämnda översköterskor eller röntgensköterskor. Beträffande röntgenteknikerna ansåge lönenämnden med hänsyn bl. a. till pågående utredning rörande maskinistpersonal m. fl. i statens tjänst att f. n. endast 13 lönegraden borde komma till användning.

Frågan, huruvida här avsedd personal borde anses stationerad i Stockholm, syntes med hänsyn till innehållet i 7 § 1 mom. kung. nr 564/1948 icke påkalla något Kungl. Maj:ts särskilda beslut.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för understödjande av annan dispensärverksamhet än den allmänna skärmbildsundersökningen har jag intet att erinra. Jag tillstyrker därför, att för den fortlöpande dispensärverksamheten avses ett belopp av 1 300 000 kronor.

Vad beträffar den allmänna skärmbildsundersökningen anser jag i likhet med medicinalstyrelsen, att undersökningen även under nästa budgetår bör omfatta omkring en sjättedel av befolkningen. Undersökningen, som därigenom skulle erhålla samma omfattning som avsetts för innevarande budgetår, kommer alltså att beröra omkring fyra län, varvid sammanlagt 15 patruller skulle vara i verksamhet.

Vad angår kostnaderna för undersökningen under nästa budgetår har medicinalstyrelsen förnyat sitt föregående år framlagda förslag, att månadsarvodet till de extra läkarna vid centraldispensärerna skulle genomsnittligt beräknas till 1 300 kronor mot 1 100 kronor för löpande budgetår. I anledning härav vill jag ånyo framhålla, att dessa arvoden liksom hittills böra bestämmas av vederbörande huvudman. Vid anslagsberäkningen anser jag mig för egen del icke heller nu böra utgå från ett högre genomsnittsarvode än 1 100 kronor för månad. I enlighet härmed och då jag i likhet med medicinalstyrelsen räknar med ett genomsnittsarvode av 400 kronor per månad för de extra skrivbiträdena vid centraldispensärerna skulle för statsbidrag till förstärkning av personalen vid centraldispensärerna erfordras [$\frac{1}{2} \times 4 \times 10 \times (1\,100 + 400)$] 30 000 kronor.

I fråga om undersökningspatrullerna synes den omständigheten, att den i patrullerna ingående personalen av praktiska skäl anställs centralt av medicinalstyrelsen, icke kunna anses medföra, att personalen skall vara att anse såsom statstjänstemän. Personalen i fråga synes i stället, liksom annan för dispensärverksamhet anställd personal, vara att betrakta som befattningshavare hos det landsting eller den stad, inom vars område undersökningen verkställes, varvid landstinget resp. staden erhåller statsbidrag till lönekostnaderna. Med hänsyn härtill kan jag icke förorda, att extra ordinarie statsanställning beredes de i patrullerna ingående röntgensköterskorna och röntgenteknikerna. Ej heller kan jag tillstyrka, att vissa röntgentekniker erhålla högre löneförmåner än f. n. Jag föreslår sålunda, att röntgensköterskorna och röntgenteknikerna även under nästa budgetår erhålla samma avlöningsförmåner, som tillkomma extra tjänstemän i lönegraden Cg 12 resp. lönegraden Cg 13, varvid de liksom f. n. torde böra avlönas enligt bostadsortens ortsgrupp. För patrullernas skrivbiträden beräknar jag, i likhet med medicinalstyrelsen, ett oförändrat månadsarvode av 325 kronor.

Statsverkets kostnader för avlöning åt den i patrullerna ingående personalen skulle vid bifall till vad jag sålunda föreslagit uppgå till [$\frac{1}{2} \times 15 \times 12 \times (500 + 522 + 325)$] 121 230 kronor, eller i runt tal 120 000 kronor.

De å staten belöpande kostnaderna för traktamenten samt för röntgenrör- och ventilslitage, film, framkallning, drivmedel o. d. uppskattar jag slutligen, i enlighet med medicinalstyrelsens förslag, till ($\frac{1}{2} \times 160\,000$) 80 000 resp. ($\frac{1}{2} \times 856\,000$) 428 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för den allmänna skärmbildsundersökningen ute i landet skulle alltså uppgå till (30 000 + 120 000 + 80 000 + 428 000) 658 000 kronor.

Då för den egentliga dispensärverksamheten beräknats ett belopp av 1 300 000 kronor, skulle alltså ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptagas till (1 300 000 + 658 000) 1 958 000 kronor, vilket belopp, med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna, torde böra avrundas uppåt till 2 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[101.] 99. Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	150 000	159 236
1948/49 (statsliggaren s. 952)	170 000	—
1949/50 (förslag)	187 000	—

Från detta anslag bestridas kostnaderna för en fr. o. m. budgetåret 1946/47 till medicinalstyrelsen ansluten central för den allmänna skärmbildsundersökningen. Centralen har enligt Kungl. Maj:ts brev till styrelsen den 14 maj 1948, punkten 55, till uppgift

1) att i samråd med vederbörande landsting och stad, som icke deltagar i landsting, organisera den allmänna skärmbildsundersökningen i sjukvårdsområdena ävensom att i samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning organisera dylik undersökning av militär personal;

2) att verkställa granskning av sådana skärmbildsfotografier, som icke underkastas granskning vid centraldispensär; samt

3) att upplägga och föra central statistik över förenämnda skärmbildsundersökningar.

Kungl. Maj:t bemyndigade genom nyssnämnda brev medicinalstyrelsen att, med beaktande av vad föredragande departementschefen i 1948 års statsverksproposition (XI p. 81) anfört, anställa för ändamålet erforderlig personal samt meddela närmare bestämmelser rörande skärmbildscentralens verksamhet.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till att börja med anfört följande rörande centralens dittillsvarande verksamhet:

Medicinalstyrelsens skärmbildscentral har under budgetåret 1947/48 utfört skärmbildsundersökningar inom Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Skaraborgs och Gävleborgs län samt Norrköpings stad, där undersökningen avslutats under budgetåret. Inom Stockholms och Södermanlands län beräknas undersökningarna bliva avslutade under innevarande budgetår. Undersökningar ha påbörjats inom Kalmar län och komma att påbörjas inom Västernorrlands län. Jämsides härmed ha, huvudsakligen vid inskrivningsförrättningarna samt vid större inryckningar till militärtjänstgöring, verkställts undersökningar å värnpliktiga m. fl. Slutligen ha vid nödtvungna uppehåll i de ordinarie undersökningarna sådana verkställts å personal i vissa enskilda företag, varjämte de år 1946 påbörjade undersökningarna vid sinnessjukhusen i riket avslutats under augusti månad 1947. På grund av tidsläget ha leveranserna av beställd skärmbildsapparat blivit försenade, varför verksamheten först mot slutet av budgetåret 1947/48 kunde bedrivas i full utsträckning med 15 skärmbildspatruller.

Antalet under budgetåret 1947/48 verkställda skärmbildsundersökningar uppgå till:

A. Militära:

a) Av skärmbildscentralens patruller	100 524
b) Av centraldispensär (betalda av medicinalstyrelsen)	(10 777)

B. Civila:

a) Stockholms län	137 584
b) Södermanlands län	78 458
c) Östergötlands län	73 277
d) Jönköpings län	44 689
e) Skaraborgs län	26 828
f) Gävleborgs län	6 478
g) Norrköpings stad	61 380
	428 694

C. Sinnessjukhus och vårdanstalter	5 511
------------------------------------	-------

D. Enskilda företag	5 310
---------------------	-------

540 039
(550 816).

Vad angår medelsbehovet för centralen för nästa budgetår yttrar styrelsen i huvudsak följande:

Den vid centralen anställda chefsläkarens arbetsförhållanden och arbetsuppgifter komma ej att undergå några förändringar, varför det nuvarande arvudet, 1 000 kronor för månad, torde böra bibehållas.

På grund av den stora arbetsbörda, som åvilar centraldispensärerna, har någon granskning av bilder, tagna av skärmbildspatrullerna, icke kunnat medhinnas därstädes, utan samtliga bilder ha granskats vid skärmbildscentralen. Då endast 15 patruller torde komma att vara i verksamhet under

nästa budgetår, beräknas genomsnittligt sex heltidsanställda läkare eller motsvarande antal halvtids- eller deltidspanställda läkare komma att erfordras för verksamheten. Heltidsanställning av läkare har tidigare antagits skola bli relativt tillfällig. Det har emellertid visat sig, att icke mindre än fyra av granskningsläkarna tjänstgjort på heltid vid centralen under en tid av ett å två år. Då verksamheten vid skärmbildscentralen beräknas bli av relativt permanent karaktär, anser styrelsen skäligt, att dessa läkare erhålla extra ordinarie anställning med placering i lönegrad Ce 27. För de båda övriga granskningsläkarna torde i likhet med vad nu är fallet böra utgå arvoden med 1 100 kronor för månad.

Beträffande chefsteknikern må framhållas, att denne är ansvarig för skärmbildspatrullernas tekniska personal och materiel samt sålunda har att övervaka röntgenteknikernas arbete och svara för patrullernas materialutrustning och personalförsörjning. Vidare måste chefsteknikern vara anträffbar per telefon efter kontorstid för att vid uppkommande fel så snabbt som möjligt kunna förse patrullerna med nödig reservmateriel. Patrullernas verksamhet pågår nämligen ofta till klockan 21 eller klockan 22. Under budgetåret 1947/48, då chefläkarens tjänstgöringsskyldighet ändrades till att avse deltidstjänstgöring, kommo på grund av praktiska skäl även vissa arbetsuppgifter av administrativ art att överlämnas till chefsteknikern. Denne har sålunda numera att närmast under chefläkaren uppehålla ständig kontakt med landsting och lokalkommittéer angående skärmbildsundersökningarna, granska av landstingen uppgjorda förslag till planläggning av dess undersökningar, utreda och godkänna lokal- och strömförhållanden på undersökningsplatserna samt att stå i förbindelse med militära myndigheter angående de militära skärmbildsundersökningarna och att uppgöra program för dessas genomförande. På grund av dessa ökade arbetsuppgifter har chefsteknikertjänsten i hög grad ändrat karaktär, varför styrelsen hemställer, att densamma måtte utbytas mot en tjänst såsom assistent med placering i lönegrad Ce 21.

Styrelsen vill i detta sammanhang erinra om att styrelsen i skrivelse den 14 maj 1948 gjort framställning om anställande vid centralen av en röntgenserviceman och en röntgentekniker i lönegrad Cg 17 resp. Cg 13. Då de arbetsuppgifter, som komma att åvila här avsedda befattningshavare, kunna förväntas bli av mera permanent karaktär, böra även dessa fr. o. m. nästa budgetår beredas extra ordinarie anställning. Röntgenservicemannen bör därvid placeras i lönegrad Ce 17. Röntgenteknikern bör placeras i lönegrad Ce 15, därest han kan tillgodoräkna sig tjänstgöring såsom röntgentekniker under minst fem år, och i annat fall i lönegrad Ce 13. Styrelsen hänvisar härutinnan till det förslag rörande ändrad lönegradsplacering av övriga röntgentekniker för skärmbildsverksamheten, som styrelsen framfört i anslagsäskandena under föregående punkt.

Även kanslibiträdet och de båda fotografiska biträdena böra överföras till extra ordinarie stat med placering i lönegrad Ce 11 resp. Ce 8. För kontors- och biträdespersonalen i övrigt torde den reglerade befordringsgången böra tillämpas.

Expeditionsvaktsysslorna bereder numera full sysselsättning åt den person, som anställts för deras utförande. Styrelsen har därför funnit motiverat, att hans månadsarvode höjes till 418 kronor. Härutöver bör han beredas ersättning för sitt arbete med lokalernas uppvärmning med förslagsvis 30 kronor för månad under eldningssäsongen.

Medicinalstyrelsens förslag kan sammanfattas i följande tablå:

1948/49		Förslag 1949/50	
1 chefsläkare	1 000/mån.	1 chefsläkare	1 000/mån.
6 läkare	1 100/mån.	2 läkare	1 100/mån.
		4 läkare	Ce 27
1 chefstekniker	Cg 19	1 assistent	Ce 21
		1 röntgenserviceman	Ce 17
1 kanslibiträde	Cg 11	1 röntgentekniker	Ce 13 el. 15
2 fotografiska biträden	Cg 8	1 kanslibiträde	Ce 11
8 skriv- el. kontorsbiträden	Cg 4—8	2 fotografiska biträden	Ce 8
1 vaktmästare	373/mån.	8 skriv- el. kontorsbiträden	Cf 4—Ce 8
		1 vaktmästare	418/mån. + 30/mån. ersättning för eldning under säsongen.

Kostnaderna för personalen vid skärmbildscentralen för budgetåret 1949/50 kunna med dessa utgångspunkter beräknas uppgå till 176 472 kronor.

För städning, telefon, bränsle och lyse samt kontorsutensilier beräknar styrelsen kostnaderna till 12 000 kronor.

För driften av styrelsens skärmbildscentral skulle alltså för nästkommande budgetår erfordras (176 472 + 12 000) 188 472 kronor eller avrundat 188 000 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har — med hänsyn till vad 1945 års lönekommitté uttalat angående användande av olika anställningsformer, vilka uttalanden numera såsom anvisningar intagits i tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente — förklarat sig icke vilja motsätta sig ett överförande å extra ordinarie stat med föreslagen lönegradsplacering av fyra granskningsläkare samt kanslibiträdet och de båda fotografiska biträdena. För kontors- och biträdespersonal i övrigt torde inplacering böra ske i enlighet med bestämmelserna om reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst.

Ej heller syntes något vara att erinra mot förslaget att bereda även chefsteknikern extra ordinarie anställning. Däremot kunde ämbetsverket icke finna, att dennes arbetsuppgifter motiverade en uppflyttning av tjänsten i högre lönegrad.

Beträffande styrelsens redan tidigare framförda förslag om anställande av en röntgenserviceman och en röntgentekniker har statskontoret erinrat om att ämbetsverket i utlåtande den 30 juni 1948 framhållit, att behovet av ifrågavarande befattningar undandroge sig ämbetsverkets bedömande. Mot den extra röntgenteknikerns placering i lönegrad Cg 13 hade statskontoret icke haft något att erinra men hade icke kunnat biträda den beträffande röntgenservicemannen föreslagna lönegradsplaceringen. I betraktande av

att den i personalförteckningen för karolinska sjukhusets radiofysiska och radiopatologiska institutioner upptagne instrumentmakaren — vilken även innehade utbildning för reparation av röntgenapparater — vore placerad i lönegrad 14, borde nämligen högre lönegrad än denna icke ifrågakomma. Därest det skulle visa sig ogörligt att med nämnda löneförmåner till tjänsten förvärva lämplig person, borde — i stället för vederbörandes placering i högre lönegrad — ifrågakomma ersättning i form av arvode motsvarande högst begynnelselön i lönegrad 17. Vad styrelsen i förevarande framställning anfört, hade icke givit statskontoret anledning till ändrat ståndpunkts-tagande. Ämbetsverket kunde sålunda icke tillstyrka, att befattningarna uppflyttades till högre lönegrad eller överfördes å extra ordinarie stat.

Lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot ett överförande av fyra granskningsläkare till extra ordinarie stat med placering i lönegrad Ce 27.

I fråga om chefsteknikern funne nämnden skäl tala för att tjänstebenämningen ändrades på föreslaget sätt och ansåge sig även kunna godtaga förslaget beträffande tjänstens lönegradsplacering.

Beträffande slutligen styrelsens hemställan om inrättande av en tjänst som röntgenserviceman i Ce 17 och en tjänst som röntgentekniker i Ce 13 eller, under viss förutsättning, Ce 15, har lönenämnden i fråga om den senare tjänsten hänvisat till sitt under föregående punkt refererade utlåtande angående anslag till understödjande av dispensärverksamhet, där nämnden förordat, att de i skärmbildspatrullerna ingående röntgenteknikerna f. n. icke måtte placeras högre än i 13 lönegraden. Detsamma borde gälla i fråga om den extra röntgenteknikern vid skärmbildscentralen. Vid jämförelse mellan röntgenservicemannen och andra tekniska tjänster inom statsförvaltningen samt med hänsyn till pågående utredning rörande löneställningen för maskinistpersonal m. fl. kunde lönenämnden för sin del icke förorda högre placering för denne än 15 lönegraden. Då det här gällde en tjänst av helt ny typ, torde den till en början böra inrättas såsom extra.

Departementschefen. I likhet med medicinalstyrelsen räknar jag med att vid granskningscentralen under nästa budgetår i genomsnitt kommer att vara anställd följande personal, nämligen en chefsläkare, sex läkare, en röntgenserviceman och en röntgentekniker, ett kanslibitråde, två fotografiska biträden samt åtta skriv- eller kontorsbiträden ävensom en vaktmästare. Härjämte torde vid centralen böra finnas anställd ytterligare en befattningshavare, vilken liksom f. n. torde böra benämnas chefstekniker. Av nämnda befattningshavare skulle enligt styrelsens förslag chefsläkaren, två av läkarna och vaktmästaren alltjämt vara arvodesanställda medan övrig personal skulle beredas extra ordinarie anställning. Mot styrelsens förslag härutinnan synes intet vara att erinra. De av styrelsen föreslagna arvoden samt de för den övriga personalen föreslagna löne-

graderna föranleda ingen annan erinran från min sida, än att chefsteknikern torde böra placeras i lönegraden Ce 19 samt röntgenservicemannen och röntgenteknikern — vilka jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 5 november 1948 anställts med placering i lönegrad Cg 15 resp. Cg 13 — i lönegraderna Ce 15 resp. Ce 13.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit torde anslaget böra uppdelas på följande anslagsposter, nämligen arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, rörligt tillägg samt omkostnader.

Under posten till arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag därvid för arvoden till chefläkaren och två läkare sammanlagt 38 400 kronor, med vilket belopp posten sålunda bör upptagas.

Från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra bestridas grundlöner till de i det föregående angivna lönegradsplacerade befattningshavarna ävensom arvode för avlönande av vaktmästaren. I enlighet härmed torde posten i sin helhet kunna beräknas till i runt tal 123 000 kronor. Denna anslagspost torde, med hänsyn bl. a. till osäkerheten beträffande verksamhetens omfattning, tills vidare böra uppföras förslagsvis, varvid överskridande av densamma icke bör få äga rum utan medgivande av Kungl. Maj:t.

För rörligt tillägg beräknar jag ett belopp av 13 600 kronor samt för omkostnader, i likhet med vad medicinalstyrelsen föreslagit, 12 000 kronor.

I enlighet härmed skulle det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till (38 400 + 123 000 + 13 600 + 12 000) 187 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande personalförteckning för granskningscentralen för allmän skärmbildsundersökning:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
<i>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24.</i>	
4 läkare	Ce 27;

- b) godkänna följande stat för granskningscentralen för allmän skärmbildsundersökning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Stat.

Avlöningar.

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor	38 400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	123 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	13 600

O m k o s t n a d e r.

Omkostnader, *förslagsvis* » 12 000

Summa förslagsanslag kronor 187 000;

c) till *Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 187 000 kronor.

[102.] 100. Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	1 600 000	1 570 480
1947/48	1 900 000	1 662 719
1948/49 (statsliggaren s. 952)	2 300 000	—
1949/50 (förslag)	2 600 000	—

[Kungörelse den 15 juni 1944 (nr 396), ändrad genom kungörelser nr 862/1945, 433/1947 och 252/1948.]

Enligt gällande bestämmelser bedrivs rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård, innefattande jämväl havandeskapsdiagnos, behandling av vissa havandeskapssjukdomar samt rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll, vid dels mödra- och barnavårdscentraler, dels mödra- och barnavårdsstationer, dels ock filialer till sådana centraler resp. stationer. Centralerna, vilka äro av två typer (typ I och typ II), äro som regel förlagda i anslutning till barnbördshus eller barnsjukhus resp. barnbörds- eller barnavdelning vid sjukhus. Central kan även vara anordnad som kombinerad mödra- och barnavårdscentral med gemensamma, för ändamålet särskilt avsedda lokaler. Central av typ I skall stå under ledning av specialutbildad läkare. Vid varje central skall finnas en eller flera barnmorskor eller sjuksköterskor. Station skall stå under ledning av tjänsteläkare samt vara förlagd till dennes mottagningslokal eller annan lämplig lokal. Tjänsteläkaren biträdes av en eller flera distriktsbarnmorskor eller distriktssköterskor. Filial står under ledning av läkare vid vederbörande central eller station. Denna verksamhet kompletteras med en allmän upplysningsverksamhet under ledning av medicinalstyrelsen och de lokala huvudmännen.

Statsbidrag utgår *dels* till inredning och utrustning av lokaler för central med 1 000 kronor eller, i fråga om kombinerad central, 1 500 kronor för varje central, *dels ock* till avlöning åt läkare samt barnmorskor och sjuksköterskor enligt vissa i kungörelsen närmare angivna regler.

Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan, upptagande bl. a. antalet mottagningar vid centralerna och stationerna jämte därtill hörande filialer. Antalet mottagningar bestämmes

med ledning av antalet mödrar och barn, som står under hälsokontroll. Några generella grunder för statsbidrag till upplysningsverksamheten ha icke fastställts.

Fr. o. m. budgetåret 1942/43 ha härjämte under detta anslag medel beräknats för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 2 300 000 kronor, må jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 14 maj 1948 till de olika ändamålen användas följande belopp:

Bidrag till inredning och utrustning av centraler, <i>högst</i> kronor	10 000
Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning, <i>förslagsvis</i>	» 2 200 000
Bidrag till upplysningsverksamhet, <i>högst</i>	» 50 000
Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor, <i>högst</i>	» 31 700
Summa kronor	2 291 700

Av det till bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor upptagna beloppet å 31 700 kronor, vilket är avsett såsom bidrag till den till Norrtulls sjukhus i Stockholm förlagda centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor, ha 7 400 kronor beräknats för arvode åt en instruktions-sköterska, 1 800 kronor för arvode åt en kursledarinna, 10 000 kronor för lärararvoden, 500 kronor för expenser och 12 000 kronor för stipendier.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår.

Kostnaderna för statens bidrag till inredning och utrustning av centraler beräknar styrelsen till oförändrat belopp, 10 000 kronor.

Beträffande bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning framhåller styrelsen, att dessa ökade, allteftersom den förebyggande mödra- och barnavården utbyggdes. Styrelsen upplyser, att den förebyggande mödravården under år 1946 omfattat 60 procent av de blivande mödrarna samt att i medeltal avlagts 2,1 besök hos läkaren per blivande moder och år. Man syntes enligt styrelsens mening ha att förvänta en stegring i fråga om såväl övervakningsprocenten som antalet besök. Kostnaderna för ersättning till läkare för övervakning av mödrar syntes styrelsen för nästa budgetår böra beräknas till förslagsvis 800 000 kronor. Härtill skulle komma det i vissa fall utgående bidraget till arvoden åt föreståndare för mödravårdscentral för dessas rådgivningsverksamhet. Det härför erforderliga beloppet kunde med hänsyn till väntade nya mödravårdscentraler uppskattas till 30 000 kronor. I fråga om övervakningen av spädbarnen upplyser styrelsen, att denna under år 1946 omfattat 85 procent av de levande födda samt att i medeltal företagits 3 besök hos läkaren per spädbarn och år. Någon större procentuell stegring i övervakningen kunde knappast förväntas, medan däremot antalet besök

hos läkaren syntes komma att stiga. Kostnaderna för ersättning till läkare för övervakning av spädbarn kunde för budgetåret 1949/50 beräknas till 650 000 kronor. Vad slutligen angår småbarnskontrollen anför styrelsen, att denna ökat relativt snabbt under de senaste åren. Till detta bidroge bl. a. uppdelningen av provinsialläkardistriktet, varigenom läkarna finge tid att ägna sig åt det förebyggande arbetet i större utsträckning än tidigare varit fallet. Utgifterna för budgetåret 1949/50 för ersättning till läkare för övervakning av småbarn syntes böra beräknas till minst 550 000 kronor.

Vad beträffar bidraget till avlöningar åt sjuksköterskor och barnmorskor har styrelsen upplyst, att kostnaderna härför under budgetåren 1946/47 och 1947/48 uppgått till 237 561 resp. 499 366 kronor, vilken ökning väsentligen hänfört sig till de ändrade grunder för statsbidraget, som trätt i kraft den 1 juli 1947. Med hänsyn härtill samt till organisationens tillväxt syntes kostnaderna för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1949/50 kunna uppskattas till 750 000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna för bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning ha alltså av styrelsen beräknats till (800 000 + 30 000 + 650 000 + 550 000 + 750 000) 2 780 000 kronor.

Av det för löpande budgetår anvisade beloppet å 50 000 kronor till bidrag till upplysningsverksamhet ha 38 000 kronor avsetts för demonstrationskurser i barnavård, anordnade av socialmedicinska barnavårdsdelegationen inom svenska socialvårdsförbundet (tidigare svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet), och 12 000 kronor för övrig upplysningsverksamhet (utgivande av skrifter, anvisningar och råd m. m.). I anslutning till en hos styrelsen gjord framställning i ämnet av nämnda förbund har styrelsen framhållit, att statsbidraget för budgetåret 1947/48 ej kunnat helt täcka kostnaderna för verksamheten samt att för nästa budgetår en ännu större brist vore att befara. Styrelsen föreslår därför, att för motsvarande ändamål för nästa budgetår anvisas 50 000 resp. 15 000 kronor eller alltså tillhoppa 65 000 kronor.

Styrelsen har vidare erinrat om att våren 1948 vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm anordnats en kurs i social mödravård, till vilken av 46 sökande 20 deltagare antagits. Under innevarande budgetår vore dylik kurs icke avsedd att anordnas. Då det visat sig vara möjligt att skaffa vikarier för kursdeltagarna under den tid kursen pågått, ansåge styrelsen, att — trots alltjämt rådande barnmorskebrist — tillräckligt antal sökande kunde förväntas till en dylik kurs under nästa budgetår. Kostnaderna för kursen beräknar styrelsen till 8 300 kronor, varav 500 kronor till avlöning åt kursledarinnan, 3 500 kronor till lärararvoden, 300 kronor till expenser och 4 000 kronor till stipendier.

För bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor har styrelsen i framställningen den 14 september 1948 icke beräknat några medel under förevarande anslag, enär medelsbehovet för ifrågavarande

ändamål enligt styrelsens mening borde upptagas till prövning i samband med frågorna om anslag till sjuksköterskeutbildningen och posten i fråga därvid upptagas såsom särskilt anslag.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet under ifrågavarande anslag till (10 000 + 2 780 000 + 65 000 + 8 300) 2 863 300 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas nedåt till 2 800 000 kronor.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet, har förklarat framställningen icke föranleda annan erinran från ämbetsverkets sida än att till bidrag till upplysningsverksamhet borde — i överensstämmelse med vad som skett för innevarande budgetår — beräknas oförändrat belopp, 50 000 kronor.

I skrivelse den 18 november 1948 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av medel för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor under nästa budgetår, varvid styrelsen enligt vad förut sagts utgått från att för ändamålet erforderligt belopp skall anvisas såsom särskilt anslag.

I sin framställning har styrelsen förnyat ett tidigare framfört förslag, att vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor skulle mot arvode av 7 400 kronor anställas ytterligare en instruktionssköterska med heltidstjänstgöring, varvid det nu utgående arvodet av 1 800 kronor åt en kursledarinna kunde bortfalla. För jämförelse har styrelsen hänvisat till omfattningen av den lärarpersonal, sammanlagt åtta, som skulle finnas vid statens sjuksköterskeskola vid genomförande av det förslag om anställande av praktiska instruktörer vid den allmänna utbildningen av sjuksköterskor, som framlagts av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen. I detta sammanhang har styrelsen upplyst, att det till arvode åt en kursledarinna avsedda beloppet, 1 800 kronor, icke varit tillräckligt för att för fyra månader under budgetåret 1947/48 anskaffa kompetent person, utan att ytterligare ett belopp av 524 kronor måst tillskjutas av influtna elevavgifter.

Styrelsen har vidare upprepat ett tidigare framlagt förslag, att arvodet till den vid skolan nu anställda instruktionssköterskan — för innevarande budgetår utgående med 7 400 kronor — skall fastställas till 8 700 kronor, innebärande en höjning med 1 300 kronor. Därvid har erinrats om att ifrågavarande arvode ursprungligen beräknats såsom i det närmaste motsvarande lönegrad Eo 15 samt att begynnelselönen i den nu motsvarande lönegraden Ce 19 utgjorde 8 712 kronor.

Vad angår det till lärararvoden anvisade beloppet har styrelsen till en början förnyat sin i föregående års medelsframställning gjorda hemställan om en höjning med 5 400 kronor till 15 400 kronor, varav i runt tal 12 700 kronor avsåge föreläsningens arvoden under kurserna i social barnavård (B-kurserna) och omkring 2 700 kronor hospiteringsersättningar under samma kurser. Styrelsen påpekar att den begärda uppräknings avsåge

enahanda förhöjning av lärararvodena, som jämlikt beslut av 1948 års riksdag (statsutsk. utl. nr 100; riksd. skr. nr 213) finge under innevarande budgetår tillämpas vid statens institut för folkhälsan. Då kvalifikationerna för lärare vid barnsjuksköterskeskolans B-kurser och vid folkhälsoinstitutet vore desamma och i stor utsträckning samma lärare anlätades borde en enhetlig taxa tillämpas. Vidare har styrelsen hemställt att medel måtte anvisas för täckande av kostnaderna för arvoden till speciallärare vid kurserna i barnsjukvård och barnavård vid skolan (A-kurserna), vilka kostnader hittills bestritts av influtna elevavgifter. Härvid åberopar styrelsen att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i sitt betänkande föreslagit, att elevavgifter icke vidare borde uttagas. Med utgångspunkt från i huvudsak samma undervisningsplan för A-kurserna som under innevarande budgetår samt tillämpning av samma taxa för lärararvodena som vid B-kurserna beräknar styrelsen, att för ändamålet erfordras 6 620 kronor, vari jämväl inräknats hospiteringsarvode för sjuksköterska vid undervisningssjukhusets barnavårdscentral med 300 kronor. Sammanlagt skulle sålunda enligt styrelsens förslag för lärararvoden beräknas (10 000 + 5 400 + 6 620) 22 020 kronor, vilket belopp styrelsen avrundat till 22 000 kronor, innebärande en höjning av det för året anvisade beloppet med 12 000 kronor.

Slutligen har styrelsen föreslagit en höjning av de för expenser och stipendier anvisade beloppen, 500 resp. 12 000 kronor, till 1 500 resp. 26 400 kronor, innebärande uppräkningsmedel med 1 000 resp. 14 400 kronor. Dessa styrelsens förslag föranledas, såvitt gäller expensmedlen, av det förutsatta bortfallet av elevavgifterna vid A-kurserna samt, beträffande stipendiebeloppet, av sjuksköterskeutbildningskommitténs förslag om stipendier under deltagande i teoretisk utbildning eller auskultering i öppen vård.

Vid bifall till styrelsens förslag om beräkningen av medelsbehovet för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor skulle enligt det anförda erfordras tillhoppa (31 700 + 5 600 + 1 300 + 12 000 + 1 000 + 14 400) 66 000 kronor.

I avgivet utlåtande över medicinalstyrelsens senare framställning har statskontoret framhållit att, enär arvodet till den vid skolan anställda instruktionssköterskan ursprungligen beräknats såsom i det närmaste motsvarande lön i lönegrad Eo 15, det icke syntes vara något att erinra mot den föreslagna uppräkningsbeloppet. Ämbetsverket har icke heller ansett sig böra motsätta sig, att föreläsningsarvodena vid såväl A- som B-kurserna finge utgå med samma belopp som vid statens institut för folkhälsan. Medicinalstyrelsens förslag om anvisande — i överensstämmelse med det av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen avgivna betänkandet — av medel för inrättande av ytterligare en heltidstjänst som lärare vid skolan, för möjliggörande av elevavgifternas slopande och för höjning av de vid B-kurserna utgående stipendierna har statskontoret ansett icke böra upptagas till övervägande annat än i samband med kommitténs förslag i övrigt.

Departementschefen. Till bidrag till inredning och utrustning av centraler torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra avses ett oförändrat belopp av högst 10 000 kronor.

Vad angår medelsbehovet för bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning har medicinalstyrelsen beräknat detta till 2 780 000 kronor. För egen del anser jag emellertid, med hänsyn till nettoutgifterna å anslaget under föregående budgetår men med beaktande av den alltjämt pågående utbyggnaden av verksamheten, tillfyllest, att för ifrågakvarande ändamål för nästa budgetår beräknas ett från 2 200 000 till 2 500 000 kronor förhöjt belopp.

För bidrag till upplysningsverksamhet torde böra upptagas ett oförändrat belopp av 50 000 kronor.

Beträffande medicinalstyrelsens förslag att under nästa budgetår anordna ytterligare en kurs i social mödravård får jag anmäla, att styrelsen i framställning den 18 december 1948 rörande avlönings- och omkostnadsanslagen för barnmorskeläroanstalterna hemställt, att medel för ifrågakvarande kurs i stället måtte beräknas under nämnda anslag. Med hänsyn härtill beräknar jag här inga medel för ändamålet.

Vad slutligen angår bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor har medicinalstyrelsen på sätt tidigare anförts föreslagit, att medel för detta ändamål skola under nästa budgetår anvisas under särskilt anslag. Förslaget härom sammanhänger med det tidigare omnämnda betänkandet av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen, vari även frågan om förevarande specialutbildning behandlats. Då jag enligt vad därom anförts under punkten 90 icke ansett mig böra förorda proposition till årets riksdag för genomförande av kommitténs förslag, torde medel för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor alltjämt böra anvisas under förevarande anslag. Vad angår den av medicinalstyrelsen gjorda medelsberäkningen anser jag mig alltjämt icke böra biträda styrelsens även tidigare framförda förslag om anställande av ytterligare en heltidsanställd instruktionssköterska vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor. Däremot förordar jag, med hänsyn till de av styrelsen lämnade upplysningarna om den faktiska kostnaden för anställande under fyra månader under budgetåret 1947/48 av en kursledarinna, att det för denna avsedda arvodet höjes med 500 kronor till 2 300 kronor. I likhet med statskontoret finner jag vidare skäligt, att arvodet till den nu anställda instruktionssköterskan, vilket ursprungligen beräknats såsom i det närmaste motsvarande lönegrad Eo 15, fastställes till huvudsaklig överensstämmelse med den nu gällande lönegraden Ce 19 eller till 8 700 kronor, innebärande en höjning med 1 300 kronor. Slutligen finner jag det motiverat, att det för föreläsningararvoden under kurserna i social barnavård avsedda beloppet höjes med 5 000 kronor för vinnande av likformighet med motsvarande arvoden vid statens institut för folkhälsan. I övrigt kan jag icke biträda de av styrelsen framlagda förslagen, vilka huvudsakligen äga

samband med en allmän reform av sjuksköterskeutbildningen. Bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor beräknar jag sålunda till (31 700 + 500 + 1 300 + 5 000) 38 500 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår komma att uppföras med (10 000 + 2 500 000 + 50 000 + 38 500) 2 598 500 kronor, vilket belopp torde böra avrundas uppåt till 2 600 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 600 000 kronor.

[103.] 101. Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	250 000	351 582
1947/48	350 000	392 771
1948/49 (statsliggaren s. 952)	400 000	—
1949/50 (förslag)	450 000	—

[Kungörelse den 15 juni 1944 (nr 396) angående statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård, ändrad genom kungörelser nr 862/1945, 433/1947 och 252/1948.]

Anslaget är avsett för utgivande av statsbidrag till bestridande av läkares resor till mottagningar i förebyggande mödra- och barnavård utom läkares stationeringsort, till resekostnader för hembesök av barnmorska eller sjuksköterska hos havande kvinnor, mödrar och barn samt för havande kvinnors, mödrars och barns resor till mottagningar i förebyggande mödra- och barnavård. Bidraget, vid vilket äro knutna vissa villkor, utgör i regel 50 procent av de sammanlagda resekostnaderna. I vissa län utgår bidraget dock med högre procentsats, 60 eller 70 procent. I fråga om de sist angivna resorna gäller att bidrag för enskild färd utgår allenast om densamma företages med omnibus eller järnväg samt i den mån resekostnaden för dit- och återresa överstiger 3 kronor. Bidrag utbetalas helårsvis i efterskott.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* — under hänvisning till den allttjämt pågående utvecklingen av den förebyggande mödra- och barnavården — uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt 475 000 kronor, varav 60 000 kronor för läkares resor, 240 000 kronor för hembesök och 175 000 kronor för havande kvinnors, mödrars och barns resor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet har jag intet annat att erinra, än att höjningen av anslaget i avbidan på ytterligare erfarenhet tills vidare synes kunna begränsas till 50 000 kronor. Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages till

(400 000 + 50 000) 450 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

[104.] 102. **Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 50 000 kronor (statsliggaren s. 953). Anslaget är avsett att genom skolöverstyrelsens försorg fördelas mellan folkbildningsorganisationerna m. fl. såsom bidrag till kostnaderna för av dem anordnad sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

I skrivelse den 22 september 1948 har *skolöverstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid meddelat, att sedan överstyrelsen föreskrivit, att ansökningar om bidrag skulle ingivas till överstyrelsen senast den 15 september 1948, före ansökningstidens utgång bidrag sökts av 19 olika folkbildningsorganisationer med sammanlagt 53 795 kronor. För budgetåret 1947/48 hade bidrag sökts av 23 organisationer med sammanlagt 47 335 kronor. Då intresset för denna upplysningsverksamhet vore stort och då verksamheten syntes överstyrelsen viktig ur samhällssynpunkt, ansåge sig överstyrelsen böra föreslå oförändrat anslag, 50 000 kronor, för nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

[105.] 103. **Abortförebyggande åtgärder.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 150 000 kronor (statsliggaren s. 953). För användningen av anslaget har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande stat:

Stat.

1. Anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte, <i>förslagsvis</i>	kronor 105 000
2. Ersättning till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner, <i>förslagsvis</i>	» 43 000
3. Preventivrådgivning för män, <i>förslagsvis</i>	» 2 000
Summa kronor 150 000	

Från anslagsposten 1. gäldas kostnaderna för statsbidrag enligt kungörelsen den 21 december 1945 (nr 863; ändr. 907/1946) angående statsbidrag till viss verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Statsbidrag utgår till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan samt utövas vid särskilda rådgivningsbyråer, vilka skola stå under ledning av legitimerad läkare med biträde av kvinnlig kurator. Bidrag utgår till läkarens och kuratorns avlöning med 15 resp. 25 kronor för varje mottagning. Vidare utgår bidrag till kuratorns resor för hembesök hos havande kvinnor samt till kvinnornas resor till rådgivningsbyråerna, i båda fallen i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som gälla för motsvarande resor inom den förebyggande mödravården. Statsbidrag utbetalas helårsvis i efterskott. Ifrågavarande statsbidragsverksamhet är avsedd som en försöksverksamhet för att vinna erfarenheter för en mera definitiv utformning av organisationen. Den i kungörelsen avsedda statsbidragsgivningen har därför tills vidare begränsats till högst 10 rådgivningsbyråer, envar med en läkare och en kurator. Från anslagsposten 1. i staten bestridas vidare de medel, högst 4 000 kronor för kurator och budgetår räknat, som skola ställas till kuratorernas förfogande för tillgodo-seende i abortförebyggande syfte av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator.

Den under punkten 2. i staten avsedda ersättningen till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner utgår med högst 15 kronor per prov till sådana laboratorier, som av medicinalstyrelsen godkänts för ändamålet.

Den under punkten 3. i staten avsedda preventivrådgivningen för män meddelas vid polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka. Ersättning utgår med 2 kronor för varje preventivrådgivning, som meddelas utan samband med sådan undersökning och behandling, som avses i lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för abortförebyggande åtgärder under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till en början upplyst, att styrelsen dittills godkänt planer för anordnande av dylik verksamhet vid rådgivningsbyråer i Göteborg och Solna jämte en filial i Södertälje. Hos styrelsen hade därjämte sökts godkännande av planer för en redan i gång varande, alternativt flera rådgivningsbyråer i Stockholm samt för byråer i Norrköping, Gävle, Hudiksvall och Malmö. Dessutom vore under utarbetande planer för rådgivningsbyråer i Karlstad och Västerås. Sannolikt kunde vidare förväntas upprättande av sådana byråer i Borås, Falun, Sundsvall och Umeå. På grund härav ansåge sig medicinalstyrelsen för budgetåret 1949/50 böra räkna med statsbidrag till åtminstone 15 rådgivningsbyråer.

Beträffande rådgivningsbyråernas verksamhet framhåller styrelsen, att hittills vunna erfarenheter ådagalagt, att gällande statsbidragsbestämmelser i ämnet medförde vissa svårigheter i tillämpningen. Styrelsen har härom anfört i huvudsak följande:

Statsbidrag synes f. n. kunna utgå endast till en läkare och en kurator vid varje rådgivningsbyrå. Av den plan, för vilken Stockholms stad sökt godkännande hos medicinalstyrelsen, framgår emellertid, att sedan den 1 november 1947 en läkare är anställd som föreståndare för rådgivningsbyrån, varjämte sju läkare tjänstgöra vid byrån i och för konsultation. Vidare fullgöra sex i stadens tjänst heltidsanställda kuratorer halvtidstjänst vid byrån. Föreståndaren har sammanlagt tre mottagningar i veckan gemensamt med kuratorer. Var och en av kuratorerna har fyra mottagningar i veckan inklusive dem, som hållas samtidigt med läkarmottagning. Medan enligt gällande bestämmelser statsbidrag icke synes kunna beviljas för andra mottagningar än dem, som hållas av föreståndaren och en heltidsanställd eller två halvtidsanställda kuratorer, är enligt styrelsens mening berörda verksamhet vid rådgivningsbyrån i Stockholm av sådan omfattning, att den vid en uppdelning skulle berättiga staden till statsbidrag för åtminstone tre byråer. Då samtliga mottagningar av lämplighetsskäl äro förlagda till samma lokaler, framstår det som en föga tilltalande konstruktion att för erhållande av skäligt statsbidrag dela upp verksamheten på tre särskilda byråer. Statsbidrag bör därför kunna utgå till — utöver den läkare, som förestår verksamheten — en eller flera biträdande läkare, som efter medicinalstyrelsens godkännande anställas vid byrån, ävensom till ett mot läkarantalet svarande antal kuratorer. Detta skulle för Stockholms rådgivningsbyrå innebära, att om vid sidan av föreståndaren två biträdande läkare godkändes, statsbidrag skulle kunna utgå till sammanlagt sex vid byrån halvtidsanställda kuratorer.

Medicinalstyrelsen hemställer vidare, med anledning av en framställning från Göteborgs sjukhusdirektion, om viss ändring beträffande läkarnas ersättning. Sjukhusdirektionen har upplyst, att läkarens mottagningstid måst utsträckas från en timme per vecka till sex timmar, av lämplighetsskäl fördelade på två mottagningar à tre timmar. Enligt gällande statsbidragsbestämmelser utginge bidraget för arvode till läkaren med 15 kronor per mottagning, vars längd torde ha avsetts vara omkring en timme. Någon läkare stode emellertid ej att erhålla för lägre arvode än 20 kronor per timme. Medicinalstyrelsen anser i likhet med direktionen gjorda erfarenheter tala för att bidrag bör utgå med visst belopp, förslagsvis 20 kronor, per timme av mottagningstiden och icke efter antalet mottagningar.

Slutligen vill medicinalstyrelsen beträffande möjligheterna att tillgodose överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator, framhålla, att abortsökande ofta uppge ekonomiska svårigheter som skäl för sin abortönskan. Sålunda uppgåvo av under år 1947 och första halvåret 1948 2 092 abortsökande 1 346 eller cirka 65 procent dålig ekonomi såsom orsak. Då mången gång även små bidrag kunna förmå kvinnorna att se ljusare på sin ekonomiska situation och just därför gynnsamt påverka en graviditetsdepression, är det av största vikt att kuratorn har till sitt förfogande medel för att avhjälpa de mest akuta ekonomiska svårigheterna. Styrelsen vill därför föreslå, att för tillgodoseende i abortförebyggande syfte av överhängande

hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator, till varje kurators förfogande ställes ett belopp av 10 000 kronor per år, innebärande en höjning med 6 000 kronor för kurator och år.

Med utgångspunkt från nu angivna synpunkter har styrelsen beräknat medelsbehovet för statsbidraget till läkarnas avlöning till 47 580 kronor och för statsbidraget till kuratorernas avlöning till 75 400 kronor.

För tillgodoseende i abortförebyggande syfte av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besökte kurator, skulle — då styrelsen räknat med sammanlagt sex kuratorer i Stockholm, två kuratorer vid envar av byråerna i Göteborg och Malmö samt en kurator vid envar av övriga 10 byråer — kostnaderna uppgå till 200 000 kronor per år.

Vidare borde för kuratorernas resor för hembesök hos havande kvinnor och kvinnornas resor till byråerna beräknas i genomsnitt 500 resp. 1 000 kronor per byrå eller tillhoppa ($6\,250 + 12\,500$) 18 750 kronor.

De sammanlagda kostnaderna för rådgivningsbyråernas verksamhet för nästa budgetår ha alltså av styrelsen beräknats till ($47\,580 + 75\,400 + 200\,000 + 18\,750$) 341 730 kronor.

Vad angår ersättningen till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner upplyser styrelsen, att styrelsen för ändamålet godkänt 12 laboratorier. Under budgetåret 1947/48 hade i ersättning utbetalats 7 374 kronor. För nästa budgetår beräknade styrelsen motsvarande kostnader till 25 000 kronor. Styrelsen har i detta sammanhang framhållit, att biologiska graviditetsreaktioner på statens bekostnad hittills utförts allenast på uppdrag av mödravårdsorganen. Då allt flera rådgivningsbyråer inom en nära framtid komme att starta sin verksamhet, syntes det styrelsen emellertid angeläget, att de kvinnor, som hänvände sig till dem, kunde få tillgång till den biologiska havandeskapsdiagnostikens resurser utan att därför behöva anlita mödravårdsorganen. Styrelsen förordade därför, att även rådgivningsbyråerna medgäves rätt att på statens bekostnad låta utföra biologiska havandeskapsdiagnoser. Den årliga merkostnaden härför kunde beräknas till 10 000 kronor och anslagsposten i sin helhet sålunda till ($25\,000 + 10\,000$) 35 000 kronor.

För preventivrådgivning för män har styrelsen upptagit ett oförändrat belopp av 2 000 kronor.

Enligt medicinalstyrelsens uppfattning borde vidare en ny utbildningskurs för kuratorer i abortförebyggande syfte anordnas under budgetåret 1949/50 vid socialinstitutet i Stockholm med högst 15 kursdeltagare. Institutet hade under hand förklarat sig berett att anordna en sådan kurs. För ändamålet syntes böra beräknas 15 300 kronor.

Slutligen har medicinalstyrelsen erinrat om att sedan Kungl. Maj:t den 12 april 1946 uppdragit åt styrelsen att låta utarbeta, trycka och distri-

buera en folkskrift i abortfrågan, styrelsen låtit trycka en dylik skrift i en första upplaga å 45 000 exemplar, varav återstode ungefär 10 500 exemplar odistribuerade. Med hänsyn bl. a. till viss mot skriften framförd kritik ansåge styrelsen en omarbetning i vissa delar böra äga rum i samband med tryckning av en ny upplaga. För skriftens utarbetande, tryckning och distribution hade förra gången anslagits 10 000 kronor, vilket belopp torde komma att erfordras till omarbetning, tryckning och distribution av en ny upplaga å 50 000 exemplar.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet under ifrågavarande anslag till (341 730 + 35 000 + 2 000 + 15 300 + 10 000) 404 030 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas nedåt till 400 000 kronor.

I ärendet ha yttranden avgivits av statskontoret, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

Statskontoret har förklarat det undandraga sig dess bedömande, huruvida tillräcklig erfarenhet av ifrågavarande hjälpverksamhet vunnits för en utökning av antalet rådgivningsbyråer utöver det f. n. föreskrivna högsta antalet tio liksom huruvida det statsfinansiella läget kunde anses medgiva en vidgad verksamhet på förevarande område. Mot en sådan ändring av statsbidragsbestämmelserna, att bidrag kunde utgå till flera läkare och kuratorer å samma byrå, vilken fråga sammanhängde med spørsmålet om verksamhetens utvidgning, hade statskontoret i och för sig icke något att erinra. Däremot kunde ämbetsverket icke tillstyrka ändrade beräkningsgrunder för läkararvodet, enär detta arvode bestämts i anslutning till den minimiersättning per mottagning, som gällde inom den förebyggande mödravården, vilken ersättning utginge med oförändrat belopp.

I fråga om den föreslagna höjningen av det till varje kurators förfogande ställda beloppet ville statskontoret erinra, att ämbetsverket i sitt utlåtande den 29 januari 1945 angående det av 1941 års befolkningsutredning avgivna betänkandet i abortfrågan avstyrkt, att statsverket skulle ställa medel till kuratorernas fria disposition för visst hjälpändamål. Statskontoret hade icke funnit skäl frångå sin i frågan intagna principståndpunkt och avstyrkte därför ökning av nämnda belopp.

Statskontoret kunde icke heller finna skäl förebragta för beräkning av medel för kuratorernas och de rådsökandes resor efter annan grund än som tillämpats för innevarande budgetår. För ändamålet borde således upptagas ett belopp av tillhoppa 1 000 kronor per byrå.

I övrigt hade framställningen icke föranlett annat uttalande från statskontorets sida, än att behovet av den föreslagna kursen för abortkuratorer torde vara betingat av ifrågavarande verksamhets framtida utveckling.

Svenska landstingsförbundet har lämnat de av medicinalstyrelsen föreslagna ändringarna av statsbidragsbestämmelserna utan erinran och Svenska stadsförbundet har förklarat sig tillstyrka desamma.

Departementschefen. Den i kungörelsen nr 863/1945 avsedda rådgivningsverksamheten har ännu icke kommit i gång i större omfattning. Sålunda har statsbidragsberättigad verksamhet hittills godkänts endast vid ett fåtal rådgivningsbyråer, där verksamheten pågått under relativt kort tid. Tillräckliga erfarenheter för att bedöma, huru verksamheten lämpligen bör anordnas på längre sikt, föreligga således ännu icke. Även om i och för sig vissa skäl tala för de av medicinalstyrelsen nu framlagda förslagen om ändring av gällande statsbidragsbestämmelser på området, synes därför böra anstå tills vidare med dessa ändringar. Verksamheten torde även under nästa budgetår böra betraktas som försöksverksamhet, varvid medel för statsbidrag enligt gällande kungörelse liksom f. n. synes böra beräknas för tio rådgivningsbyråer, envar med en läkare och en kurator. Med hänsyn till det intresse hos de olika huvudmännen, som uppenbarligen föreligger för denna verksamhet, förutsätter jag emellertid, att hinder icke bör möta för Kungl. Maj:t att medgiva statsbidrag till det ytterligare antal byråer, som kan komma att befinnas erforderligt, dock högst fem.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår torde, vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, för rådgivningsbyråernas verksamhet böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 105 000 kronor. Vad angår ersättningen till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner synes intet vara att erinra mot att även rådgivningsbyråerna erhålla rätt att på statens bekostnad låta utföra sådana prov. Även om hänsyn tages till den på grund härav uppkommande merkostnaden, synes ett belopp av förslagsvis 28 000 kronor vara tillfyllest för ersättning till laboratorierna. Posten till preventivrådgivning för män beräknar jag till 1 000 kronor.

Slutligen torde för en ny utbildningskurs för abortkuratorer samt för omarbetning och nytryckning av en folkskrift i abortfrågan i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra beräknas 15 300 resp. 10 000 kronor.

I enlighet härmed skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas med (105 000 + 28 000 + 1 000 + 15 300 + 10 000) 159 300 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 160 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

[106.] 104. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	650 000	798 164
1947/48	800 000	811 615
1948/49 (statsliggaren s. 953)	950 000	—
1949/50 (förslag)	1 000 000	—

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 461) angående kostnadsfritt tillhandahållande av skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn, ändrad genom kungörelser nr 373/1942, 398/1944 och 522/1948; kungörelse den 15 juni 1944 (nr 397) angående kostnadsfritt tillhandahållande av läkemedel åt vissa kvinnor, lidande av havandeskapssjukdomar, ändrad genom kungörelse nr 523/1948.]

Enligt kungörelse nr 461/1939 må havande eller ammande kvinnor, spädbarn, barn i förskolåldern och barn i folk- eller fortsättningsskola kostnadsfritt tillhandahållas skyddsläkemedel ävensom skyddsfödoämne, som saluföres å apotek och som i avseende å sina verkningar är att likställa med läkemedel. Skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen må kostnadsfritt tillhandahållas allenast då ett ur medicinska synpunkter konstaterat behov härav föreligger. Även om dylikt behov föreligger, må dock icke skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen kostnadsfritt tillhandahållas den, vars egen eller vars försörjningspliktiga anhörigas ekonomiska ställning är sådan, att en dylik förmån rimligen icke bör utgå.

Jämlikt kungörelsen nr 397/1944 må havande kvinna, som för sjukdom åtnjuter avgiftsfri behandling jämlikt kungörelsen nr 396/1944 angående statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård, kostnadsfritt tillhandahållas jämväl i anledning av sjukdomen erforderliga läkemedel, dock med motsvarande inskränkning med hänsyn till den sjukas eller hennes försörjningspliktiga anhörigas ekonomi, som stadgats beträffande kostnadsfria skyddsläkemedel.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att den förebyggande mödra- och barnavården fortfarande vore under utveckling samt att, då förteckningen över godkända läkemedel av hithörande slag inom den närmaste tiden komme att utökas med nya preparat, man måste räkna med en fortsatt stegring av utgifterna för ifrågavarande ändamål. För budgetåret 1949/50 uppskattade styrelsen medelsbehovet till omkring 1 100 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag en höjning av anslaget påkallad med hänsyn till den alltjämt fortskridande utbyggnaden av den förebyggande mödra- och barnavården. I avvidan på ytterligare erfarenhet rörande hithörande utgifter torde dock anslagshöjningen kunna begränsas till 50 000 kronor. Jag tillstyrker sålunda, att anslaget för nästa budgetår upptages till (950 000 + 50 000) 1 000 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[107.] 105. Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	170 000	71 500
1947/48	170 000	61 797
1948/49 (statsliggaren s. 954)	250 000	—
1949/50 (förslag)	250 000	—

[Kungörelse den 29 juli 1943 (nr 645) om stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl., ändrad genom kungörelser nr 435/1947 och 326/1948.]

Studerande vid tandläkarhögskola må av medicinalstyrelsen tilldelas stipendium å 2 000 kronor årligen under högst fem år på villkor bl. a., att han förbinder sig att efter det han vunnit legitimation som tandläkare under samma antal år, som stipendium innehafts, tjänstgöra inom folk-tandvården.

För vartdera av budgetåren 1946/47 och 1947/48 var maximiantalet stipendier 170. För löpande budgetår har antalet stipendier av Kungl. Maj:t fastställts till högst 125.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att envar av höstterminen 1947 och vårterminen 1948 60 nya elever antagits vid tandläkarinstitutet i Stockholm och 40 nya elever i Malmö. Höstterminen 1948 beräknades motsvarande antal bliva 50 resp. 40 och under hela år 1949 sammanlagt 180. Budgetåret 1947/48 hade beviljats sammanlagt 88 stipendier å 1 000 kronor vardera.

Med hänsyn till den fr. o. m. innevarande budgetår vidtagna höjningen av stipendiebeloppen och det ökade antalet tandläkarstuderande kunde en stegrad efterfrågan å stipendier väntas. På grund härav ville styrelsen förordna, att stipendier under budgetåret 1949/50 måtte kunna utgå med minst samma antal, som beräknats för innevarande budgetår, eller 125.

Departementschefen. Enligt vad medicinalstyrelsen numera upplyst i särskild skrivelse ha under hösten 1948 ingivits sammanlagt 253 ansökningar om stipendier, därav från studerande vid tandläkarhögskolan i Stockholm 139 och i Malmö 114. Med anledning härav har Kungl. Maj:t — jämlikt riksdagens bemyndigande — den 17 december 1948 medgivit styrelsen rätt att, utöver tidigare medgivna 125 stipendier, utdela ytterligare 75 stipendier under innevarande budgetår. Det för löpande budgetår för ett antal av 125 stipendier beräknade anslaget kommer sålunda att avsevärt överskridas. Med hänsyn härtill kunde en uppräknings av anslaget synas påkallad. Då det emellertid är ovisst, om man även för framtiden kan ha att räkna med ett antal stipendieansökningar av liknande storleksordning som under hösten 1948, anser jag mig icke f. n. böra förordna någon ökad medelsanvisning. Jag föreslår därför, att även för nästa budgetår medel beräknas för 125 stipendier. Jag förutsätter emellertid att, för den händelse antalet ansökningar om stipendier för läsåret 1949/50 kommer att överstiga 125, hin-

der icke bör möta för Kungl. Maj:t att medgiva utdelande av ytterligare det antal stipendier, som må bliva erforderligt. I enlighet med det anförda torde alltså ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 250 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[108.] 106. Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	1 300 000	1 340 066
1947/48	1 700 000	1 881 416
1948/49 (statsliggaren s. 954)	2 000 000	—
1949/50 (förslag)	2 200 000	—

[Kungörelse den 3 juni 1938 (nr 358) angående statsbidrag till folktandvård, ändrad genom kungörelser nr 351 och 1058/1940, 422/1942, 333/1945 samt 280/1947.]

Statsbidrag utgår till landsting, som anordnat folktandvård enligt bestämmelserna i kungörelsen, med *dels* ett årligt belopp av 3 000 kronor för varje distriktstandläkare och 1 000 kronor för varje distriktstandsköterska såsom bidrag till dessas avlöning, *dels* ett belopp motsvarande ålderstillägg till distriktstandläkare och distriktstandsköterska, *dels ock* under en tid av två år från folktandvårds införande i visst tandvårdsdistrikt ett belopp av högst 800 kronor under första året och högst 400 kronor under andra året för distriktstandläkare, som icke hunnit behandla avsett antal barn på beräknad tid.

Till stad, som ej deltagar i landsting, må statsbidrag utgå, därest Kungl. Maj:t efter prövning av omständigheterna medgiver det. Bidraget utgår därvid med 4 kronor om året för varje i viss ålder behandlat barn.

Ifrågakommande statsbidrag utbetalas principiellt kalenderårsvis i efterskott. Dock skola till vederbörande landsting under juli månad varje år såsom förskott på det årets statsbidrag utbetalas tio tolfte delar av det belopp, som på grund av för nästföregående år gjord rekvisition godkänts till utbetalning.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1949/50.

Styrelsen har till en början meddelat, att styrelsen dittills godkänt planer för anordnande av folktandvård inom samtliga landstingsområden samt

fyra städer, som ej deltaga i landsting, nämligen Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle.

Styrelsen anför därefter i huvudsak följande:

Den 1 juli 1948 voro enligt för medicinalstyrelsen tillgängliga uppgifter vid landstingens folktandvårdspolikliniker anställda sammanlagt 428 distriktstandläkare — varav 202 voro ordinarie befattningshavare — och 429 distriktstandsköterskor. Vidare funnos 98 vakanta distriktstandläkartjänster, som icke uppehölls av vikarier.

Lagen den 30 juni 1943 om viss begränsning av legitimation som tandläkare upphör att gälla med utgången av september månad 1948. Med hänsyn till gjorda utfästelser från Sveriges akademikers centralorganisation och Sveriges tandläkarförbund, innebärande att tandläkare på frivillighetens väg skulle stå till förfogande för tjänstgöring inom folktandvården i samma utsträckning, som om lagen erhållit fortsatt giltighet under ett år, torde man kunna utgå från att folktandvården jämväl under nästa budgetår kommer att tillföras viss ytterligare arbetskraft vid sidan av de tandläkare, som eljest ingå i organisationen. Antalet elever vid tandläkarhögskolan i Stockholm, som under vårterminen 1948 avlade tandläkarexamen, var 55. Under höstterminen uppgivas 70 elever komma att avlägga examen därstädes och under år 1949 sammanlagt omkring 150 vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö.

En del tandläkare inom folktandvården ha erhållit stipendium enligt kungörelsen den 29 juli 1943 (nr 645) och äro på grund härav skyldiga att, utöver förenämnda tjänstgöring å ett år, tjänstgöra inom folktandvården samma antal år, som stipendium innehafts. Dylika stipendier utdelades första gången läsåret 1943/44. Hittills ha 530 stipendier beviljats till 339 stipendiater, av vilka 30, motsvarande 33 stipendier, fullgjort därmed förbunden tjänstgöring. Återbetalning av erhållna stipendier har medgivits 16 personer, representerande 21 stipendier. Enligt för medicinalstyrelsen tillgängliga uppgifter tjänstgöra f. n. inom folktandvården 40 stipendiater. Under år 1949 eller del därav torde man kunna räkna med att 23 tandläkare komma att fortsätta åtagen stipendietjänstgöring samt att därutöver ytterligare omkring 60 tandläkare vid olika tidpunkter av året skola påbörja dylik.

Ehuru folktandvården sålunda kan komma att tillföras ett relativt stort antal befattningshavare, synes emellertid det reella tillskottet icke böra beräknas större än att nuvarande vakanta och av vikarier icke uppehållna tjänster skulle kunna besättas. Medicinalstyrelsen har på grund härav uppskattat antalet befattningshavare under år 1949 inom den av landstingen anordnade folktandvården till i genomsnitt omkring 530 distriktstandläkare och lika många distriktstandsköterskor.

I anslutning härtill har styrelsen beräknat medelsbehovet för grundavlöningsbidragen till $[530 \times (3\,000 + 1\,000)]$ 2 120 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för bestridande av ålderstillägg till distriktstamläkare och distriktstandsköterskor har styrelsen upplyst, att för år 1947 statsbidrag rekvirerats med 109 000 kronor. Med hänsyn härtill och då förhållandena under innevarande budgetår syntes vara relativt oförändrade, har styrelsen beräknat utgifterna för ålderstilläggen till 120 000 kronor.

Till bestridande av merkostnader under viss övergångstid för distrikts- tandläkare, vilka icke på avsedd tid hinna behandla beräknat antal barn, har styrelsen, som hittills beviljat mycket små belopp för ändamålet, beräknat endast 10 000 kronor.

Vid uppskattningen av kostnaderna för folktandvård i de städer utanför landsting, som anordnat sådan vård (Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle), har styrelsen räknat med behandling av omkring 56 500 barn. Då statsbidraget för dessa barn utgör 4 kronor per barn, har styrelsen beräknat medelsbehovet för ifrågavarande bidrag till 226 000 kronor.

Styrelsen har sålunda beräknat anslaget till (2 120 000 + 120 000 + 10 000 + 226 000) 2 476 000 kronor, vilket belopp styrelsen med hänsyn bl. a. till föreliggande rekryteringssvårigheter ansett kunna avrundas nedåt till 2 200 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

[109.] 107. Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	25 000	18 863
1947/48	45 000	32 288
1948/49 (statsliggaren s. 954)	45 000	—
1949/50 (förslag)	45 000	—

[Förordning den 3 juni 1938 (nr 360) om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m., ändrad genom förordning nr 423/1942.]

Kommun kan från förevarande anslag erhålla ersättning av staten med hälften av de kostnader, vilka kommunen iklätt sig för bestridande av vissa närmare angivna slag av avgifter för folktandvård åt obemedlade vuxna inom kommunen. Vad sålunda stadgats äger motsvarande tillämpning beträffande avgifter för mindre bemedlade vuxna, dock att därvidlag statsbidrag ej utgår i annat fall, än då behandlingen innefattar fullständig munsanering, samt icke med högre belopp än 25 procent av den del av kostnaden för i ett sammanhang utförd behandling, som överstiger 30 kronor. Bidrag utbetalas av länsstyrelse kalenderårsvis i efterskott.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av anslagsbehovet till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen framhåller härvid, att under år 1949 folktandvårdsverksamheten kunde beräknas vara genomförd allenast i vissa delar av landstingsområdena. Av städerna utom landsting hade hittills Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle anordnat folktandvård. Styrelsen yttrar vidare i huvudsak följande:

Beträffande Göteborg och Malmö, i vilka städer folktandvårdsverksamheten påbörjats under senare halvåret 1947, ha dessa sedan åtskilliga år tillbaka i egen kommunal regi bedrivit en omfattande tandvårdsverksamhet för obemedlade och mindre bemedlade. För Göteborgs stads del torde enligt uppgift för nästkommande budgetår böra beräknas 10 000 kronor och för Malmö stads del högst 6 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 45 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[110.] 108. Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund. Under denna rubrik ha hittills av riksdagen såsom reservationsanslag anvisats sammanlagt 216 000 kronor, varav å riksstaten för innevarande budgetår 53 000 kronor (statsliggaren s. 954). De anvisade anslagen ha avsetts för bestridande av kostnaderna för anordnande vid Vipeholms sjukhus i Lund av undersökningar rörande sambandet mellan kost och tandsjukdomar.

I skrivelse den 5 november 1948 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av ytterligare medel för undersökningarnas fortsatta bedrivande under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till en början erinrat om att den i samband med sina anslagsäskanden för ändamålet för innevarande budgetår lämnat en ingående redogörelse rörande de hittills utförda samt planläggningen av de fortsatta undersökningarna (XI p. 90). Såsom av denna redogörelse framginge, vore avsikten, att ifrågavarande forskningar, vilka hittills fortgått efter de riktlinjer, som angivits i nämnda redogörelse, skulle fortsättas under ytterligare ett antal år. Undersökningarna vore f. n. främst inriktade på sockrets eventuella effekt på tandsystemet. Forskningsverksamheten måste i samband därmed högst avsevärt utvidgas och intensifieras, varigenom kostnaderna för densamma bleve långt större än tidigare beräknats och i sin helhet för ett år uppskattades till cirka 160 000 kronor, vartill komme 30 000 kronor för inredning av speciallaboratorier i anslutning till försöksstationens lokaler.

Efter underhandlingar om understöd från enskilt håll ansåge sig emellertid styrelsen kunna underlåta att begära anslag av statsmedel för den utvidgning av försöksverksamheten, som sålunda visat sig nödvändig. Understödet från enskilt håll förutsatte emellertid, att medicinalstyrelsen i minst samma utsträckning som hittills erhöle bidrag av statsmedel till densamma. Styrelsen hade därför utgått från nuvarande personalbehov och endast föreslagit vissa jämkningar i den nu anställda personalens löneförmåner, betingade av nödvändigheten att bringa dessa i överensstämmelse med lönerna för närmast jämförbara tjänster. Därutöver hade vissa jämkningar med avseende på kostnaderna för förbrukningsmateriel visat sig erforderliga. För avlöningar har sålunda beräknats ett från för innevarande budgetår av styrelsen äskat belopp av 49 090 kronor till 63 152 kronor förhöjt belopp, fördelat på följande sätt: 2 halvtidsanställda tandläkare (7 500 + 7 500) 15 000 kronor, 2 tandsköterskor (5 148 + 5 148) 10 296 kronor, 1 chefstandläkare (deltidsanställd) 4 200 kronor, 1 läkare för kliniska undersökningar 12 408 kronor, 1 laboratoriesköterska (deltidsanställd) 3 120 kronor, 1 skrivbiträde 3 720 kronor och 1 läkare för kemiska blodanalyser 12 408 kronor samt arvoden till semestervikarier 2 000 kronor. Kostnaderna för inköp av förbrukningsmateriel ha beräknats till 12 848 kronor och medelsbehovet i sin helhet för vipeholmsundersökningen sålunda till (63 152 + 12 848) 76 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har vidare anmält, att styrelsen som led i det av Kungl. Maj:t den 30 juni 1939 givna uppdraget att verkställa allsidig utredning rörande de åtgärder, som borde vidtagas för att minska de vanligast förekommande tandsjukdomarnas utbredning i landet, planerat och företagit parallellundersökningar till den pågående vipeholmsundersökningen. Styrelsen anför härom i huvudsak följande:

Sedan styrelsen under hand erhållit tillstånd från departementschefen, påbörjades vid årsskiftet 1947/48 en undersökning av tandförhållandena hos de ungerska arbetare och deras familjer, vilka då inkommit till Sverige. Denna undersökning företogs med personal från försöksstationen i Lund och enligt vid densamma använd metodik, vari även röntgenkontroll ingick. Hela materialet omfattade 625 personer, av vilka 484 även röntgenundersöktes. Det undersökta materialet företedde utomordentligt goda tandförhållanden vid jämförelse med svenskarnas vanliga tandbestånd. Avsikten är, att sedan ungrarna cirka två år vistats i Sverige under de betingelser beträffande kost och övriga levnadsförhållanden, som här erbjudas dem, en kontrollundersökning skall företagas, varigenom man vill söka utröna i vad mån materialets tandstatus påverkats. Genom jämförande studium av de kostförhållanden, under vilka ungrarna levt i sitt hemland, och de kostvillkor, under vilka de levt här i landet, hoppas man nå fram till praktiskt användbara resultat av betydelse för profylaxen mot tandsjukdomarna.

De extra omkostnaderna för förenämnda första undersökning av ungrarnas tandstatus ha uppgått till endast cirka 4 000 kronor, vilka förskoterats av enskilda medel. De låga kostnaderna äro helt beroende på att

undersökningarna skett i anslutning till den läkarundersökning, som företagits i Landskrona vid de ungerska medborgarnas inresa till Sverige. Den avsedda kontrollundersökningen måste emellertid genomföras under helt andra förutsättningar, när undersökningsmaterialet då är spritt på 174 platser i södra och mellersta Sverige. Det blir därför nödvändigt, att en särskild undersökningsgrupp, om möjligt med samma personal (en tandläkare och en tandsköterska), utsändes. Resorna beräknas kunna företagas med en personbil, försedd med släpvagn för utrustningen (bl. a. en röntgenapparat). Även om kontrollundersökningen med hänsyn till rådande läge skulle kunna uppskjutas något år, har styrelsen ansett det nödvändigt att söka utföra densamma redan under hösten 1949, för den händelse de ungerska arbetarna skulle återvända till sitt hemland. Undersökningen beräknas taga en tid av cirka fyra månader.

Kostnaderna för denna kontrollundersökning har styrelsen beräknat till 26 000 kronor, varav för avlöningar och traktamenten cirka 12 500 kronor samt för förbrukningsmaterial jämte hyra av bil, släpvagn och röntgenapparat ävensom statistisk bearbetning m. m. cirka 13 500 kronor. För ifrågavarande parallellundersökning i sin helhet skulle sålunda erfordras (4 000 + 26 000) 30 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag till (76 000 + 30 000) 106 000 kronor.

Departementschefen. För den vid Vipeholms sjukhus bedrivna odontologiska försöksverksamheten har, såsom medicinalstyrelsen framhållit, i föregående års statsverksproposition under motsvarande anslag lämnats en utförlig redogörelse rörande de dittills utförda undersökningarna samt planläggningen av den fortsatta verksamheten. Styrelsens avsikt var då, att undersökningarna skulle fortsättas under ytterligare ett antal år efter de riktlinjer, som angivits i nämnda redogörelse. Enär dessa på relativt lång sikt planerade forskningsarbeten av naturliga skäl ännu icke kunnat leda till några slutgiltiga resultat, torde ifrågavarande försöksverksamhet böra tills vidare pågå utan avbrott. Jag vill därför förordna, att medel anvisas för verksamhetens fortsättande under nästa budgetår i huvudsaklig överensstämmelse med den av medicinalstyrelsen i förenämnda redogörelse framlagda planen. Jag anser mig dock icke kunna tillstyrka någon höjning av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål i förhållande till löpande budgetår. Jag föreslår därför, att för dessa undersökningar beräknas ett oförändrat belopp av 53 000 kronor. Jag vill därvid nämna, att, enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen, detta belopp torde kunna förslå för täckande av statens bidrag till kostnaderna för verksamheten under nästa budgetår.

Vad härfter angår den av medicinalstyrelsen påbörjade parallellundersökningen av de ungerska arbetare, som under slutet av år 1947 anlände till Sverige, anser jag mig böra förordna, att medel anvisas för nästa bud-

getår för den planerade kontrollundersökningen av dessas tandförhållanden i huvudsaklig överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag. Mot de av styrelsen för ändamålet beräknade kostnaderna, 26 000 kronor, har jag intet att erinra. Härtill torde få läggas de till cirka 4 000 kronor uppgående kostnaderna för den vid ungrarnas inresa i landet företagna första undersökningen, vilka kostnader förskotterats av enskilda medel. För ifrågavarande parallellundersökning i sin helhet skulle i enlighet härmed erfordras tillhoppa (26 000 + 4 000) 30 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag uppgå till (53 000 + 30 000) 83 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 83 000 kronor.

[111.] 109. Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	133 000	85 155
1948/49 (statsliggaren s. 954—955)	145 000	—
1949/50 (förslag)	145 000	—

Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna för en fr. o. m. den 1 juli 1947 vid karolinska sjukhuset försöksvis anordnad central för undersökning, behandling och forskning rörande yrkessjukdomar. Enligt av Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 meddelade bestämmelser må för verksamheten vid centralen under budgetåret 1948/49 tagas i anspråk följande be-
lopp, nämligen för arvoden och vikariatsarvoden sammanlagt 80 000 kronor, för materiel och diverse omkostnader 4 000 kronor, för kostnader för patienters resor m. m. 6 000 kronor samt för oförutsedda utgifter 10 000 kronor. För forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomarna har beräknats ett belopp av 45 000 kronor.

Med skrivelse den 14 september 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *biträdande överläkaren vid centralen, docenten A. Ahlmark*, upprättad redogörelse för centralens verksamhet samt beräkning av medelsbehovet för centralen för nästa budgetår.

Biträdande överläkaren har därvid anfört bl. a. följande:

Verksamheten har — förutom öppen och sluten vård av personer med yrkessjukdomar — huvudsakligen bestått i speciella undersökningar rörande bl. a. skrivkramp, blyförgiftning, radarsjuka, njur- och lungskador hos vissa ackumulatorarbetare, arsenikdammskador samt svavelväteförgiftning. Resultaten av dessa undersökningar ha redan framlagts eller komma inom det närmaste året att framläggas i tryck. En stor del av centralens

arbetskapacitet har tagits i anspråk för uppgifter i samarbete med yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan, såsom klinisk bedömning av hälsorisker vid vissa industrier, utredningar rörande skiftesarbetets inverkan på hälsotillståndet, bedömning av risker för arbetare, sysselsätta med lösningsmedel och vissa metaller m. m.

Ett detaljerat program för centralens fortsatta arbete kan icke redan nu uppställas. Vissa arbetsuppgifter synas emellertid komma att bli dominerande för en yrkesmedicinsk central undersökningsstation, bl. a. medicinska och experimentella undersökningar rörande skilda yrkessjukdomars uppkomstbetingelser, utveckling, sjukdomsbild, förlopp, behandling, förekomst och förebyggande. Initiativ till sådana undersökningar väntas från centralens egen mottagning, yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan samt arbetarskyddsstyrelsens medicinska organ. Därutöver kommer arbetsprogrammet att omfatta rutinmässiga medicinska undersökningar av yrkessjukdomsrisker för skilda industrier på uppdrag av och i samarbete med ovannämnda yrkeshygieniska avdelning, öppen och sluten vård av personer med yrkessjukdomar samt av utredningsfall, registrering av litteratur i yrkesmedicinska frågor, fortlöpande kontroll av personer, som ha eller haft allvarliga yrkessjukdomar, specialundersökningar rörande de tekniska lösningsmedlens betydelse för uppkomsten av ohälsa på arbetsplatsen samt lösningsmedelsförgiftningarnas kliniska bild ävensom motsvarande undersökningar rörande metallförgiftningar.

Genomförandet av detta arbetsprogram förutsätter i stort sett oförändrad personal och medelsanvisning samt en ändamålsenligare planlösning av centralens lokalfråga. Beträffande personalen bör befattningen som biträde för skriv- och kontorsgöromål (halvtidstjänst) förändras till en heltidstjänst, motsvarande en kanslibitrådestjänst, då elementära språkkunskaper äro nödvändiga för de uppgifter som åvila befattningshavaren. Vidare föreligger behov av att vid anhopning av arbete kunna få anlita extra arbetskraft för enklare skrivgöromål. I fråga om lokalerna framhålls den stora olägenheten av att ingen av dessa ständigt får disponeras av centralen. Det är synnerligen önskvärt, att åtminstone någon del av lokalfrågan ordnas under innevarande budgetår och att en definitiv lösning förverkligas under budgetåret 1949/50. Om så blir fallet bör medel beräknas för anskaffande av inventarier.

I enlighet med vad sålunda anförts har biträdande överläkaren beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till minst samma belopp som anvisats för löpande budgetår, 145 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har för sin del i princip intet att erinra mot vad biträdande överläkaren sålunda anfört. Den relativt korta tid, varunder verksamheten i dess nuvarande utformning bedrivits och därtill under svårigheter i fråga om såväl kvalificerad personal som lokaler, medgäve icke ett närmare ställningstagande till frågan om organisationens ändamålsenlighet. Beträffande lokalfrågan framhåller styrelsen nödvändigheten av att denna snarast möjligt ordnades på ett tillfredsställande sätt. Den syntes emellertid icke kunna lösas isolerad från karolinska sjukhusets övriga lokalproblem. Därest en lösning kunde komma till stånd under budgetåret 1949/50, syntes detta medföra, att anslagsposten till oförutsedda utgifter måste uppräknas

med 10 000 kronor till 20 000 kronor för anskaffning av inventarier. Den mångfald arbetsuppgifter, som komme att åvila centralen under budgetåret 1949/50, talade för att anslagbehovet i övrigt torde komma att uppgå till samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår. Styrelsen ville icke motsätta sig den föreslagna förstärkningen av den för kansligöromål erforderliga personalen men ansåge, att ett bifall härtill icke behövde för-
anleda uppräknings av anslaget i dess helhet.

I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till (145 000 + 10 000) 155 000 kronor.

Departementschefen. Verksamheten vid den vid karolinska sjukhuset inrättade yrkesmedicinska undersökningscentralen har hittills pågått under relativt kort tid eller cirka ett och ett halvt år. Arbetet, som skulle ha karaktären av försöksverksamhet, har därjämte på grund av vissa svårigheter beträffande såväl personal som lokaler icke kunnat bedrivas i från början planerad omfattning. Även om redan nu vissa erfarenheter vunnits för bedömande av centralens fortsatta arbete, synes det likväl vara för tidigt att nu taga ställning till frågan om organisationens slutgiltiga utformning. Med hänsyn härtill synes verksamheten böra tills vidare fortsätta i oförändrade former och alltfört ha karaktären av försök.

Vad angår medelsbehovet under nästa budgetår synes det för arvoden och vikariatsarvoden avsedda beloppet böra uppräknas från 80 000 kronor till 83 000 kronor för förändring av en arvodesbefattning som biträde för skriv- och kontorsgöromål med halvtidstjänstgöring till dylik befattning med heltidstjänstgöring, medan posten till oförutsedda utgifter torde kunna minskas med 3 000 kronor till 7 000 kronor. För materiel och diverse omkostnader, för kostnader för patienters resor m. m. samt för forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomarna torde böra beräknas oförändrade belopp, resp. 4 000, 6 000 och 45 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag alltså till (83 000 + 7 000 + 4 000 + 6 000 + 45 000) 145 000 kronor eller samma belopp som anvisats för löpande budgetår. Jag förutsätter emellertid härvid att, därest en lösning av centralens lokalfråga skulle komma till stånd under nästa budgetår, kostnaderna för i samband härmed erforderlig nyanskaffning av inventarier må intill ett belopp av högst 10 000 kronor bestridas från förevarande anslag. Likaså förutsätter jag, att liksom under innevarande budgetår möjlighet bör föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva förstärkning av personalen vid centralen, därest så skulle befinnas oundgängligen nödvändigt.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 145 000 kronor.

[112.] 110. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	700 000	998 995
1946/47	700 000	984 553
1947/48	900 000	904 009
1948/49 (statsliggaren s. 955—956)	850 000	—
1949/50 (förslag)	850 000	—

[Kungörelse den 30 juni 1922 (nr 412) angående statsbidrag till bestridande av arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer, ändrad genom kungörelser nr 118/1931, 907/1937 och 360/1942; kungörelse den 21 maj 1931 (nr 117) angående kostnaderna för könssjuk persons införande till läkare eller sjukhus; kungörelse den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, ändrad genom kungörelser nr 908/1937, 297/1943, 269/1946, 891/1947 och 521/1948.]

Från detta anslag bestridas huvudsakligen *dels* arvoden åt läkare vid de polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, vilka enligt gällande lag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar såsom regel skola vara inrättade i städer med ett invånarantal av 20 000 eller däröver, *dels* ersättning till tjänsteläkare för sådan kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, som icke äger rum å poliklinik, ävensom för läkemedel och utensilier för undersökning eller behandling, *dels* arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra som sundhetsinspektörer i städerna, *dels* ock kostnaderna för könssjuks införande till läkare eller sjukhus, där detta sker efter förordnande av hälsovårdsmyndighet eller sundhetsinspektör.

Från anslaget bestridas jämväl fr. o. m. budgetåret 1943/44 vissa kostnader för diagnostisering av gonorré genom odlingsförfarande.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår. Styrelsen har härvid till en början anfört följande:

Jämfört med budgetåret 1946/47 har belastningen å ifrågavarande anslag varit något mindre. Den allttjämt stora belastningen beror på nu gängse behandlingsmetoder och kontroll av behandlingsresultaten. Även under senaste budgetår ha ett stort antal personer undersökts på grund av misstanke om venerisk sjukdom i smittsam skede. Den i styrelsens förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår omnämnda möjligheten att använda penicillinbehandling mot gonorré i öppen vård utnyttjas alltmera och är på väg att bli en rutinmetod. Detta föranleder å ena sidan såväl relativt höga läkemedelskostnader som noggrann kontroll av de behandlade fallen. Å andra sidan minskas belastningen å den slutna vården, varjämte de sjuka kunnat bibehållas i produktivt arbete.

Det sammanlagda antalet nyanmälda fall av könssjukdom i smittsam skede i hela riket uppgick under år 1945 till 17 078, under år 1946 till 16 191 och under år 1947 till 13 004 samt under första halvåret 1948 till 5 387.

Antalet fall av könssjukdomar har således under år 1948 visat en fortsatt nedgång. Denna minskning har liksom tidigare särskilt gjort sig gällande beträffande frekvensen av gonorré. De diagnostiska och terapeutiska metoder, som f. n. stå till buds vid behandling av gonorré, ha verksamt bidragit här till. Antalet fall av syfilis är fortfarande högt. Första halvåret 1947 anmäldes 685 fall, medan första halvåret 1948 uppvisade 525 fall. Den mjuka schankern, *ulcus molle*, förekommer alltjämt i icke ringa utsträckning. Under första halvåret 1948 anmäldes 50 fall, vilket är betydligt mera än de 31 fall, som rapporterades samma tidsperiod 1947. Av den s. k. fjärde könssjukdomen, *lymfogranuloma inguinale*, anmäldes under första halvåret 1948 10 fall eller lika många som under hela år 1947.

Den livliga internationella samfärdseln jämte det förhållandet, att de veneriska sjukdomarna, särskilt syfilis, fortfarande ha en synnerligen hög frekvens i många länder, medför att bekämpandet av dessa sjukdomar alltjämt utgör ett problem av mycket stor vikt och svårighetsgrad även för Sveriges del.

Belastningen å anslaget i vad den avser åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar utgjorde under budgetåret 1947/48 741 265 kronor. För budgetåret 1949/50 torde med hänsyn till vad ovan sagts böra beräknas omkring 700 000 kronor.

För bidrag till avlönande av en särskild sundhetsinspektör i Stockholm utgår f. n. ett belopp av 6 000 kronor för år samt för avlönande av en extra läkare som biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län vid handläggning av ärenden rörande könssjukvård ett belopp av 3 600 kronor för år. Styrelsen har härutinnan anfört följande:

Under de sistförflutna tre åren har samme läkare uppehållit båda ifrågavarande befattningar. Härigenom har möjlighet skapats för en kontinuerlig kontroll av de veneriska sjukdomarna inom Stor-Stockholm, där de flesta fallen av veneriska sjukdomar inträffa. Då den särskilde sundhetsinspektören i Stockholm varit förman för kuratorerna vid poliklinikerna för veneriskt sjuka ha kuratorerna kunnat utnyttjas på bästa sätt. Under det sistförflutna året har emellertid antalet av ifrågavarande läkare handlagda ärenden minskats, en utveckling som torde komma att fortsätta under budgetåret 1949/50. Enär det enligt styrelsens mening varit till stor fördel att kontrollarbetet inom Stockholms stad och län kunnat samordnas under en läkare, föreslår styrelsen, att såsom bidrag till avlönande av denne läkare under budgetåret 1949/50 beräknas sammanlagt 6 000 kronor, varav 4 000 kronor för tjänstgöring inom Stockholms stad och 2 000 kronor för tjänstgöring inom Stockholms län. Såväl förste stadsläkaren i Stockholm som förste provinsialläkaren i Stockholms län ha i skrivelser till medicinalstyrelsen understrukit behovet av en särskild deltidsanställd läkare för ifrågavarande ändamål.

Styrelsen framhåller vidare, att från ifrågavarande anslag bestredes kostnaderna för ersättning till av styrelsen godkända laboratorier för bakteriologiska undersökningar av prov, som avsåge att genom odling påvisa gonokocker. Kostnaderna härför ha av styrelsen för nästa budgetår beräknats till omkring 100 000 kronor. Vidare har styrelsen för ersättning till provtagande läkare beräknat 20 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså en-

ligt styrelsen för gonokockproven erfordras (100 000 + 20 000) 120 000 kronor, innebärande en minskning i förhållande till av medicinalstyrelsen för innevarande budgetår beräknat belopp med 30 000 kronor.

Styrelsen erinrar vidare om att sedan den 1 juli 1946 envar läkare, som enskilt utövade läkarkonsten, medgivits rätt att vid fall, misstänkta för eller lidande av syfilis i smittsamt skede, få blodprov för Wassermanns reaktion på statsverkets bekostnad utförda i första hand vid statens bakteriologiska laboratorium och eljest vid annat laboratorium, som av styrelsen godkänts. Styrelsen hade för ändamålet godkänt tre olika laboratorier. Antalet prov vid dessa tre laboratorier hade under föregående budgetår uppgått till cirka 17 000, motsvarande ett belopp av omkring 51 000 kronor.

Vad avser det belopp å tillhopa 51 000 kronor, som för innevarande budgetår avsetts för statsbidrag till avlönande av kuratorer vid poliklinikerna för könssjuka, fyra i Stockholm, två i vardera Göteborg och Malmö samt en i Norrköping har medicinalstyrelsen framhållit, att sjukdomsfallens antal något minskat men att kuratorerna därigenom kunnat ägna sig mera ingående åt varje enskilt fall och numera toge hand om nästan alla sökande å ifrågavarande polikliniker. Då kuratorernas verksamhet sålunda alltjämt vore till stort gagn, har styrelsen för ändamålet beräknat ett oförändrat belopp av 51 000 kronor. Styrelsen har emellertid framhållit att, då behovet av två kuratorer i Malmö icke kunde med full säkerhet nu bedömas, styrelsen avsåg att före utbetalandet av statsbidrag till Malmö stad för nästa budgetår i samråd med vederbörande lokala myndigheter undersöka, huruvida förhållandena då motiverade fortsatt anställning av båda kuratorerna.

I fråga om särskilt anordnade poliklinikmottagningar för profylaktisk behandling av könssjuka, framhåller styrelsen, att de syntes väl fylla sin uppgift i Göteborg. I Stockholm hade desamma varit mindre besökta, framför allt på grund av mottagningslokalernas ur allmänhetens synpunkt ogynnsamma läge. Sedan ny lokal med centralare läge nyligen anskaffats, torde en väsentligt ökad besöksfrekvens vara att påräkna. För statsbidrag till avlönande av läkare, som ha överinseende över dessa mottagningar, torde därför böra beräknas ett oförändrat belopp av 2 400 kronor.

Slutligen har styrelsen för fortsatt upplysningsverksamhet rörande könsjukdomarna upptagit ett med 5 000 kronor till 15 000 kronor förhöjt belopp, varvid som skäl för höjningen åberopats bl. a. de ökade kostnaderna för utgivande av broschyrer och andra trycksaker.

I enlighet med vad sålunda föreslagits har styrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till (700 000 + 6 000 + 120 000 + 51 000 + 2 400 + 15 000) 945 400 kronor, vilket belopp styrelsen med hänsyn till de osäkra förutsättningar, varpå beräkningarna vilade, ansett kunna begränsas till 900 000 kronor.

Departementschefen. De fr. o. m. den 1 juli resp. den 10 februari 1945 inrättade befattningarna såsom särskild sundhetsinspektör i Stockholm resp. såsom extra läkare som biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län vid handläggning av ärenden rörande könssjukvård ha, såsom medicinalstyrelsen framhållit, uppehållits av samme läkare. Antalet av denne läkare handlagda ärenden ha inom såväl staden som länet under det sistförflutna året minskat och beräknas komma att ytterligare nedgå under nästa budgetår. Det skulle därför kunna ifrågasättas, om icke de till avlönande av läkaren utgående bidragen å sammanlagt 9 600 kronor skulle kunna indragas. Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen upplyst beträffande fördelarna av en samordning av kontrollen av könssjukdomarna inom Stockholms stad och län och då, enligt vad jag under hand inhämtat, antalet ärenden alltjämt är av den omfattningen, att för deras handläggning kräves en särskild läkare, anser jag mig likväl böra tillstyrka medicinalstyrelsens förslag, att medel alltjämt beräknas för bidrag till avlönande av denne läkare. Jag beräknar därvid för ändamålet ett belopp av sammanlagt 6 000 kronor, varav 4 000 kronor för tjänstgöring inom Stockholms stad och 2 000 kronor för tjänstgöring inom Stockholms län.

Det för kuratorsverksamheten avsedda statsbidraget beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag till oförändrat belopp, 51 000 kronor. Jag förutsätter emellertid därvid, att medicinalstyrelsen före utbetalande av statsbidrag till Malmö stad för nästa budgetår tager under förnyad prövning, huruvida fortsatt anställning av två kuratorer i denna stad då kan anses motiverad.

Även för statsbidrag till Stockholms och Göteborgs städer för avlönande av läkare, som ha överinseende över i dessa städer särskilt anordnade poliklinikmottagningar för profylaktisk behandling av könssjukdomar, räknar jag i likhet med medicinalstyrelsen med ett oförändrat belopp av 2 400 kronor.

Någon uppräknig av det för upplysningsverksamhet rörande könssjukdomarna avsedda beloppet kan jag icke förorda. Jag beräknar alltså härför ett oförändrat belopp av 10 000 kronor.

Vad därefter angår medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår anser jag, att anslaget med hänsyn till den fortsatta nedgången av antalet sjukdomsfall bör kunna upptagas med oförändrat belopp eller 850 000 kronor.

Slutligen får jag i detta sammanhang anmäla, att Kungl. Maj:t genom flera särskilda beslut bemyndigat medicinalstyrelsen att av förslagsanslaget till vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård disponera tillhoppa högst 70 000 kronor för bestridande under tiden 1 juli 1945—31 december 1948 av kostnaderna för frivillig läkarundersökning av svenska sjömän, som efter längre tids bortovaro med tjänstgöring utomlands återvända till Sverige. Då dessa undersökningar företagas huvudsakligen i könssjuk-

domsbekämpande syfte, synas kostnaderna för desamma för framtiden lämpligen böra bestridas från förevarande anslag. Medelsbehovet för undersökningarna kan dock icke nu angivas. Jag förutsätter, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma storleken av de belopp, som må tagas i anspråk för undersökningarnas fortsatta bedrivande.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[113.] 111. Skyddskoppypmpning.

	Anslag	Nettoutgift
1944/45	100 000	142 630
1945/46	110 000	120 194
1946/47	120 000	143 487
1947/48	120 000	132 675
1948/49 (statsliggaren s. 956)	140 000	—
1949/50 (förslag)	140 000	—

[Kungörelse den 24 november 1916 (nr 533).]

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att några bestämda hållpunkter för bedömande av anslagsbehovet för nästa budgetår icke förelåge, men att detta syntes få beräknas uppgå till samma belopp, som anvisats för löpande budgetår. I enlighet härmed har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp, 140 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppypmpning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

[114.] 112. Skyddsympning mot difteri.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	125 000	243 456
1946/47	125 000	24 177
1947/48	200 000	26 465
1948/49 (statsliggaren s. 956)	50 000	—
1949/50 (förslag)	50 000	—

[Kungörelse den 18 maj 1945 (nr 334) ändrad genom kungörelse nr 281/1947.]

Enligt gällande bestämmelser utgår ersättning av statsmedel för ympning av *dels* barn före och under skolåldern i den omfattning, som enligt medicinalstyrelsens bestämmande erfordras för beredande av ympskydd åt barnen, *dels ock*, såvida medicinalstyrelsen beträffande visst område med hänsyn till difterisjukdomens utbredning och svårighetsgrad finner så erfordrerligt, samtliga personer, som äro eller kunna beräknas bliva utsatta för smitta inom området. Uppkommer fråga om samtidigt genomförande av ympning för riket i dess helhet eller större delen därav, skall densamma underställas Kungl. Maj:ts prövning såvitt ympningen avser andra personer än nyss omförmälda barn.

Ympningen skall vara avgiftsfri.

För verkställd ympning äger ympare, som icke till följd av tjänst eller överenskommelse är pliktig att utan särskild gottgörelse utföra ympning, åtnjuta ersättning av statsmedel. Ersättning till ympare, som förordnas av medicinalstyrelsen, utgår med 35 kronor för dag. Ersättning till annan i förenämnda kungörelse avsedd läkare utgår med 75 öre för varje ympning, dock att, därest antalet ympningar per dag överstiger trettio, ersättning utgår med allenast 25 öre för varje ympning utöver trettio samt med högst 35 kronor för dag. Härutöver utgår ersättning för utförande av Schickprov med 75 öre och för avläsning av dylikt prov med 25 öre. Slutligen utgår i vissa fall resekostnads- och traktamentsersättning till ymparen.

Av statsmedel bestridas även kostnaderna för planenliga åtgärder för spridande av kunskap om ympningens verkningar.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår samt därvid anfört följande:

Frekvensen av frivillig skyddsympning mot difteri under åren 1946 och 1947 har visat en fortsatt nedgång och sjunkit till en låg siffra under första halvåret 1948. Antalet ympade personer uppgick således år 1945 till 551 180, år 1946 till 34 968, år 1947 till 32 118 och under första halvåret 1948 till 6 182. Schickprov ha utförts år 1945 å 4 358 personer, år 1946 å 117 personer och år 1947 å 173 personer medan under första halvåret 1948 intet dylikt prov utförts.

Då skyddsympning mot difteri enligt förenämnda kungörelse är frivillig, torde nedgången i ympningsfrekvensen bero på det nuvarande epidemiologiska läget i landet, som särskilt beträffande difteri visat en avsevärd förbättring (år 1946 790 fall, år 1947 309 fall och första halvåret 1948 122 fall). En även obetydlig försämring av detta f. n. gynnsamma läge kan emellertid framkalla en snabb ökning av ympningsfrekvensen. Då den nedgång i ympningsfrekvensen, som sålunda kunnat konstateras, betyder att immunitetsskyddet mot difteri i landet avsevärt försämrats, anser styrelsen angeläget att genom ökad propaganda söka stimulera intresset för ympningen i fråga.

Vid beräkning av anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 bör hänsyn tagas till nu nämnda förhållanden. Då belastningen å anslaget under budgetåret 1947/48 uppgått till allenast 26 465 kronor, torde det i avvidan på vidare

erfarenhet icke vara påkallat att för ändamålet beräkna högre belopp än som anvisats för innevarande budgetår, 50 000 kronor, men icke heller lägre.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för ändamålet under nästa budgetår icke föranleder någon erinran från min sida, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[115.] 113. Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	20 000	642 880
1946/47	20 000	79 375
1947/48	20 000	92 078
1948/49 (statsliggaren s. 956—957)	20 000	—
1949/50 (förslag)	75 000	—

Från detta anslag bestridas kostnader för bl. a. understöd till spetälskas familjer m. m., för rese- och traktamentsersättning åt inspektör av spetälskesjukvården, för beredande av vård åt spetälskesjuka på sjukvårdsanstalt, för understöd åt s. k. bacillbärare, för införande till läkare av person, som misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, för åtgärder till förekommande av pestens, kolerans, fläckfeberns och återfallsfeberns införande och utbredning i riket, för vid statens bakteriologiska laboratorium anordnade kurser i viktigare epidemiska sjukdomars bakteriologi och epidemiologi, för konferenser och utredningar i allmän hälso- och sjukvård samt för resor, som på medicinalstyrelsens förordnande vid uppkomna epidemier eller eljest företagas av i hälso- och sjukvård särskilt sakkunniga personer, ävensom för andra smärre utgifter i samband med smittsamma sjukdomars bekämpande, för vilka medel i annan ordning ej äro tillgängliga.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* upplyst, att belastningen å anslaget under budgetåret 1947/48 för styrelsens del utgjort 46 044 kronor. Denna siffra liksom siffran för den totala belastningen å anslaget visade, att anslaget numera i relativt ringa omfattning behövde tagas i anspråk för de särskilda ändamål, som under tidigare år medfört en avsevärd belastning. Ett visst jämviktsläge syntes numera ha inträtt och anledning saknades förmoda, att de kvarstående, mera ordinära utgifterna skulle kunna nedbringas ytterligare. Styrelsen beräknade därför anslagsbehovet för nästa budgetår till förslagsvis 75 000 kronor. Styrelsen förutsatte därvid, att Kungl. Maj:t liksom hittills förbehölles möjlighet att efter därom gjord framställning medgiva bestridande från anslaget av kostnader för tillsyn, underhåll och ersättning av material vid de med statsmedel anordnade sanitetsanstalterna.

I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med ett från 20 000 kronor till 75 000 kronor förhöjt belopp.

Departementschefen. Enligt vad medicinalstyrelsen framhållit har ifrågasättande anslag under de båda senaste budgetåren endast i relativt ringa omfattning anlåtats för sådana särskilda ändamål, som under de sista krigsåren och tiden närmast därefter medfört ett avsevärt överskridande av det samma. Belastningssiffrorna för budgetåren 1946/47 och 1947/48 torde sålunda få anses utvisa det ungefärliga medelsbehovet för de ändamål, för vilka anslaget under normala förhållanden är avsett. Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka styrelsens förslag, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 55 000 kronor till 75 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[116.] 114. **Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

I skrivelse den 30 oktober 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag till vissa ändringar av gällande bestämmelser om statsbidrag till lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader. I samband därmed har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår skulle upptagas till 300 000 kronor.

Departementschefen. Då jag ännu icke varit i tillfälle att taga ställning till de i medicinalstyrelsens skrivelse framlagda förslagen, förordar jag, att anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptages med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget torde därvid kunna uppföras med samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår eller 270 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

[117.] 115. **Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden.**

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	35 000	41 096
1946/47	30 000	19 113
1947/48	50 000	26 168
1948/49	—	—
1949/50 (förslag)	40 000	—

[Kungörelse den 15 juni 1923 (nr 227), ändrad genom kungörelser nr 248/1926, 146/1932, 574/1943 och 434/1947; kungörelse den 14 juni 1928 (nr 208).]

Från anslaget kan, sedan bestämmelserna angående ödemarkstillägg till distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor fr. o. m. den 1 juli 1947 upphört att gälla, statsbidrag beviljas dels till upprättande av sjukstugor vid läkarstationer, dels ock till vissa andra ändamål, såsom förhyrande av lokaler för provisoriska sjukhärbärgen, anställande av samariter, anskaffande, drift och underhåll av automobiler och motorbåtar för sjukvårdsändamål samt flyttningsbidrag till distriktsbarnmorskor i ödemarksdistrikt. Det högsta belopp, som för ett budgetår sammanlagt kan utgå till nu angivna ändamål, utgör f. n. 39 000 kronor.

Vid sidan härav har de nio senaste budgetåren, för vilka medel till ifrågavarande ändamål anvisats, jämlikt riksdagens särskilda medgivande, beräknats ett belopp av 500 kronor för anskaffande av skidbåtar i rikets ödemarksområden, att disponeras i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) angående statsbidrag till sjuktransportautomobiler m. m. Enligt denna kungörelse må statsbidrag utgå till anskaffande av skidbåtar med $\frac{2}{3}$ av kostnaden, dock högst 50 kronor för varje båt.

På grund av förefintlig reservation å anslaget ha för innevarande budgetår några medel icke anvisats för ifrågavarande ändamål.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår, varvid styrelsen till en början upplyst, att reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1947/48 utgjorde 46 440 kronor. Styrelsen har därefter anfört i huvudsak följande:

Efter den 1 juli 1947 har statsbidrag icke beviljats till uppförande eller inrättande av sjukstuga vid läkarstation. Enär den genom styrelsens beslut den 12 september 1945 godkända nya sjukstugan i Kiruna beräknas bliva färdig att tagas i bruk den 1 oktober 1948, måste man emellertid räkna med att det för denna sjukstugas uppförande avsedda statsbidraget å 50 000 kronor torde komma att bli utbetalat före den 1 juli 1950.

För övriga med anslaget avsedda ändamål ha enligt av *medicinalstyrelsen* fattade beslut för budgetåret 1946/47 beviljats statsbidrag med ett sammanlagt belopp av 12 900 kronor. Man torde böra räkna med att för bestridande under innevarande och nästkommande budgetår av utgifter för nyssnämnda ändamål kan komma att för vartdera budgetåret erfordras ungefär motsvarande belopp.

För innevarande budgetår har styrelsen räknat med att någon utbetalning av statsbidrag för anskaffande av skidbåtar jämlikt kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) icke skall komma att äga rum och något medgivande att utbetala statsbidrag för detta ändamål torde enligt styrelsens mening icke heller erfordras för nästkommande budgetår.

Medelsbehovet till förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden för

budgetåret 1949/50 skulle sålunda kunna beräknas uppgå till (50 000 — 46 440 + 2 × 12 900) 29 360 kronor, vilket belopp med hänsyn till de något ovissa beräkningarna och då anslaget icke får överskridas synes böra uppräknas till 40 000 kronor.

Departementschefen. Medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[118.] 116. Sjuktransporter med flygplan.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	95 000	157 025
1946/47	110 000	77 631
1947/48	100 000	53 429
1948/49 (statsliggaren s. 957)	85 000	—
1949/50 (förslag)	53 000	—

Från detta anslag gäldas kostnader för underhåll och drift av flygplan för civila sjuktransporter från Frösön, Boden och Hägernäs. För flygplanen på Frösön och i Boden bestridas underhålls- och driftkostnaderna i sin helhet från anslaget. Vad beträffar det vid Hägernäs stationerade flygplanet skola enligt överenskommelse driftkostnaderna bestridas av vederbörande landsting eller av enskilda i form av avgifter för planets begagnande, medan underhållskostnaderna täckas dels från detta anslag, dels genom bidrag från Stockholms läns landsting.

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *flygförvaltningen*, efter samråd med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för svenska röda korset, gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Flygförvaltningen upplyser däri, att under budgetåret 1947/48 ett av planen genomgått översyn. Den låga belastningssiffran för budgetåret i fråga vore beroende av att de vid flygförvaltningens anslagsäskanden för samma budgetår beräknade översynerna av flygplanen i Östersund och Luleå icke kommit till utförande. Nämnade översyner avsåges bli utförda under innevarande budgetår. Kostnaderna för nästa budgetår för sjuktransporter med flygplan uppskattar flygförvaltningen till 56 000 kronor, varav för driftkostnader 8 000 kronor, för underhållskostnader 27 000 kronor och för administrationskostnader 21 000 kronor. Sistnämnda kostnader ha tidigare redovisats under rubriken driftkostnader, men redovisas och beräknas hädanefter av bokföringstekniska skäl särskilt.

Flygförvaltningen räknar med att bidraget från Stockholms läns landsting kommer att uppgå till 3 000 kronor, varför av statsmedel skulle er-

fordras 53 000 kronor. Vid sin uppskattning har flygförvaltningen räknat med att antalet gångtimmar för flygplanen, vilket för budgetåret 1947/48 utgjorde 261, skulle för nästa budgetår komma att öka till 340. Under budgetåret beräknades inga flygplan- eller motoröversyner behöva utföras.

Departementschefen. Mot flygförvaltningens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 53 000 kronor.

[119.] 117. Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	115 000	109 855
1948/49 (statsliggaren s. 957—958)	119 000	—
1949/50 (förslag)	121 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för centrala sjukvårdsberedningen. Förteckningen upptager två byrådirektörsbefattningar i lönegraden Ce 29.

Vidare har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för beredningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	7 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	102 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10 000
Summa förslagsanslag		kronor 119 000

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, finge tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49 disponeras på följande sätt:

Arvoden till ledamöter av styrelsen, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 500
Arvode till en verkställande tjänsteman, <i>högst</i>	»	3 000
Arvoden till av beredningen anlitade experter, <i>högst</i>	»	2 500
Summa		kronor 7 000

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *centrala sjukvårdsberedningens styrelse* gjort framställning rörande medelsbehovet för avlöningar vid beredningen under nästa budgetår.

I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersätt-

ningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen med hänsyn till det ökade behovet för beredningen att anlita experter föreslagit en höjning av delposten till arvoden till av beredningen anlitade experter med 1 000 kronor till 3 500 kronor. Utgifterna under delposten ha de båda senaste budgetåren uppgått till 4 229 resp. 2 849 kronor. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen alltså uppskattat till (7 000 + 1 000) 8 000 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen hemställt, att på standardiseringsavdelningen måtte inrättas en befattning som byråingenjör med placering i lönegrad Ce 27. Till stöd härför har styrelsen framhållit, att det med nuvarande personal vore omöjligt att hindra en betydande arbetsbalans. Avdelningens många och skiftande arbetsuppgifter syntes oundgängligen kräva viss personalförstärkning. Mest angeläget vore därvid, att avdelningsföreståndaren, för att kunna medhinna sina arbetsuppgifter, bereddes viss avlastning i arbetsbördan, lämpligen genom inrättande av en dylik befattning förenad med självständig föredragningsrätt för innehavaren. Denne syntes med hänsyn till de krävande arbetsuppgifterna böra ha avlagt examen vid teknisk högskola eller förvärvat motsvarande utbildning. Vidare har styrelsen föreslagit, att en å arkivavdelningen anställd arkitekt, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 oktober 1947 placerad i lönegrad Cg 26, med hänsyn till de på befattningen ankommande göromålens stadigvarande natur måtte beredas extra ordinarie anställning med placering i lönegrad Ce 27. Slutligen har styrelsen föreslagit, att en å samma avdelning inrättad tjänst som ritare i lönegrad Ce 16 ändras till en befattning som ingenjör i lönegrad Ce 22, enär tjänsten numera innebure mindre av underordnat ritningsgöromål än fastmera utredningsarbete av förhållandevis självständig natur. Kostnaderna för denna personalförstärkning har styrelsen uppskattat till sammanlagt 14 880 kronor, varjämte för löneklassuppflyttningar beräknats ett belopp av 2 150 kronor eller sålunda tillhopa 17 030 kronor. Styrelsen har emellertid erinrat om, att under ifrågavarande anslagspost för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 10 000 kronor för extra arbetskraft för vissa särskilt angelägna standardiseringsuppgifter. Då av detta belopp 5 000 kronor belöpte å möbelstandardiseringen, vilken arbetsuppgift beräknades vara slutförd inom loppet av detta budgetår, men övriga hithörande uppgifter förväntades kvarstå, beräknade styrelsen för ändamålet ett till 5 000 kronor sänkt belopp. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har sålunda av styrelsen upptagits till (102 000 + 17 030 — 5 000) 114 030 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har styrelsen föreslagit uppräknad med 3 700 kronor till 13 700 kronor.

Enligt styrelsens förslag skulle alltså anslaget i sin helhet för nästa budgetår uppföras med (8 000 + 114 030 + 13 700) 135 730 kronor.

Över styrelsens förenämnda framställning ha yttranden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har beträffande uppräkningsposten till arvoden till av beredningen anlitate experter — under erinran, att posten för innevarande budgetår höjts med 500 kronor — ifrågasatt, om ytterligare ökning vore ofrånkomlig. Ämbetsverket kunde vidare icke finna tillräckliga skäl förebragta vare sig för inrättande å standardiseringsavdelningen av en byråingenjörsbefattning i lönegraden Ce 27 eller förändring av ritartjänsten å arkivavdelningen till ingenjörsbefattning. I övrigt hade framställningen icke föranlett något statskontorets uttalande.

Statens lönenämnd har, då vägande skäl syntes ha anförts för inrättande å beredningens standardiseringsavdelning av en med självständig föredragningsrätt förenad tjänst som byråingenjör i lönegrad Ce 27, ansett sig kunna tillstyrka framställningen i denna del. Icke heller hade lönenämnden funnit anledning till erinran mot förslagen, att en å arkivavdelningen inrättad tjänst i lönegrad Cg 26 uppflyttades till lönegrad Ce 27 under benämningen byråarkitekt och att å samma avdelning en ritartjänst i lönegrad Ce 16 på grund av ändrade arbetsuppgifter ersattes med en tjänst såsom biträdande ingenjör i lönegrad Ce 22.

Sedermera har styrelsen i skrivelse den 28 oktober 1948 framhållit, att placeringen i lönegrad Ce 29 av den å beredningens arkivavdelning inrättade byrådirektörstjänsten icke kunde anses motsvara de med densamma förenade arbetsuppgifternas karaktär samt att en ändring därvidlag vore i hög grad påkallad. Styrelsen har i detta sammanhang anført i huvudsak följande:

Enligt gällande instruktion åligger det arkivavdelningen att handlägga huvudsakligen ärenden rörande planläggning av sjukhus och därmed jämförliga inrättningar och att i sådant syfte samla, registrera, systematiskt bearbeta och arkivera uppgifter och ritningar på sjukhusväsendets område. Emellertid har verksamheten numera kommit att bestå väsentligen i granskning av ritningsförslag till ny-, om- och tillbyggnad av sjukhus och andra därmed jämförliga inrättningar. Då medicinalstyrelsen till beredningen för granskning överlämnar alla till styrelsen inkommande ärenden av denna art, innebär detta, att å avdelningen handläggas samtliga byggnadsärenden i fråga om landets sjukvårdsinrättningar. Vidare granskas för socialstyrelsens räkning byggnadsprojekt beträffande barnhem. I samband härmed sker en omfattande rådgivningsverksamhet beträffande planläggningen av resp. sjukhus och barnhem. Slutligen omfattar verksamheten även den slutna sjukvårdens planläggning och organisation i stort inom ifrågakommande sjukvårdsområden.

Då arkivavdelningens verksamhet i nu nämnda hänseenden är ytterst betydelsefull och mycket stora krav ställas på föreståndaren för densamma, ligger det mycket stor vikt vid att föreståndartjänsten är besatt med synnerligen kvalificerad person. Det är därför erforderligt, att tjänsten erhåller en i förhållande till arbetsuppgifternas karaktär och betydelse rimlig lönegradsplacering. Bland jämförliga arkitekttjänster inom statsförvaltningen

äro skolöverstyrelsens arkitekt placerad i lönegrad Cp 7 och arkitekterna hos byggnadsstyrelsen i byrådirektörs ställning i Ca 31. Beredningen hemställer därför, att tjänsten som föreståndare för beredningens arkivavdelning fr. o. m. nästa budgetår uppflyttas från lönegrad Ce 29 till lönegrad Ce 31. Merkostnaden härför belöper sig till i runt tal 1 100 kronor.

I anslutning härtill har styrelsen beräknat anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 115 130 kronor och anslaget i dess helhet sålunda till 136 830 kronor.

Departementschefen. Mot den föreslagna uppräknings med 1 000 kronor till 3 500 kronor av den för arvoden till av beredningen anlitade experter avsedda delposten har jag intet att erinra. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör sålunda upptagas till (7 000 + 1 000) 8 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kan jag f. n. icke tillstyrka de av beredningens styrelse framlagda förslagen om inrättande på standardiseringsavdelningen av en tjänst som byråingenjör i lönegrad Ce 27 och om förändring av en ritartjänst på arkivavdelningen till befattning som ingenjör i lönegrad Ce 22. Däremot tillstyrker jag förslaget, att en på sistnämnda avdelning anställd arkitekt beredes extra ordinarie anställning med placering i lönegrad Ce 27 under benämningen byråarkitekt. Likaså anser jag mig på av styrelsen anförda skäl och med hänsyn särskilt till de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvila denne befattningshavare, böra förorda en uppflyttning av tjänsten såsom byrådirektör å arkivavdelningen från lönegrad Ce 29 till lönegrad Ce 31. Slutligen beräknar jag under förevarande anslagspost i likhet med beredningens styrelse för extra arbetskraft för att fullfölja vissa standardiseringsuppgifter ett belopp av 5 000 kronor, vilket innebär en sänkning i förhållande till löpande budgetår med 5 000 kronor, ävensom för inträffande löneklassuppflyttningar i runt tal 2 200 kronor. Då kostnaderna för de av mig förordade personalförändringarna kunna uppskattas till cirka 1 800 kronor skulle anslagsposten för nästa budgetår upptagas till (102 000 — 5 000 + 2 200 + 1 800) 101 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen torde böra upptagas till 12 000 kronor.

I enlighet härmed skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas till (8 000 + 101 000 + 12 000) 121 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande personalförteckning för centrala sjukvårdsberedningen;

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
<i>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än</i>	<i>Ce 24.</i>
1 byrådirektör	Ce 31
1 byrådirektör	Ce 29
1 byråarkitekt	Ce 27;

b) godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	8 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	101 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	12 000
Summa förslagsanslag		kronor 121 000;

c) till *Centrala sjukvårdsberedningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 121 000 kronor.

[120.] 118. Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	18 300	22 959
1948/49 (statsliggaren s. 958)	13 300	—
1949/50 (förslag)	14 000	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt följande omkostnadsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

Utgifter.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	2 000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	10 200
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
Summa		kronor 15 300

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomster av försålda publikationer	»	2 000
Nettoutgift		kronor 13 300

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *centrala sjukvårdsberedningens styrelse* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet under förevärande anslag för nästa budgetår.

Styrelsen har härvid allenast föreslagit den förändringen, att anslagsposten till reseersättningar med hänsyn till belastningen föregående budgetår (2 888 kronor) måtte höjas med 1 000 kronor till 3 000 kronor.

Enligt styrelsens förslag skulle anslaget sålunda upptagas med (13 300 + 1 000) 14 300 kronor.

Departementschefen. Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet annat att erinra än att höjningen av anslagsposten till reseersättningar torde kunna begränsas till 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 kronor.

[121.] 119. *Centrala sjukvårdsberedningen: Arbetsstudier.*

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 50 000 kronor (statsliggaren s. 958—959). Från anslaget bestriktas kostnaderna för en fr. o. m. den 1 juli 1947 till centrala sjukvårdsberedningen ansluten provisorisk avdelning för arbetsstudier och organisationsundersökningar vid sjukhus. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande stat:

Stat.

Utgifter.

A. Avlöningar.

1. Arvode till teknisk ledare	kronor 12 600	
2. Arvoden till 2 arbetsstudieingenjörer à 10 800 kronor, tillhopa	» 21 600	
3. Ersättningar till kontorspersonal, <i>högst</i>	» 5 000	kronor 39 200

B. Omkostnader.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 12 000	
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	» 2 800	» 14 800
		Summa kronor 54 000

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättningar för verkställda undersökningar	»	4 000
Nettoutgift kronor		50 000

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *centrala sjukvårdsberedningens styrelse* framhållit, att den till beredningen provisoriskt anslutna arbetsstudieavdelningen under det gångna budgetåret till stor del sysselsatts med arbetsuppgifter för statens sjukhusutrednings av år 1943 räkning, vilket i viss utsträckning torde bliva fallet jämväl under innevarande budgetår. Under nästa budgetår beräknades avdelningen mera odelat kunna ägna sig åt arbete för beredningens räkning, varför man torde kunna förutsätta, att densammas verksamhet komme att kvarstå i oförminskad omfattning. Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår har styrelsen beräknat till oförändrat belopp, 50 000 kronor.

Departementschefen. Såsom framgår av propositionen nr 177 till 1947 års riksdag var den närmaste anledningen till inrättandet av ifrågavarande arbetsstudieavdelning, vilken tillkommit efter förslag av statens sjukhusutredning av år 1943, att det, i avvaktan på bearbetningen av det material, som insamlats under de av utredningen bedrivna arbetsstudierna på sjukvårdens område, och de förslag, som vore att vänta i anledning härav, ansågs lämpligt, att en av utredningens arbetsstudiegrupper icke skingrades utan alltfört stode till förfogande för staten och övriga sjukhushuvudmän. Enligt vad jag under hand inhämtat äro resultaten av sjukhusutredningens överväganden icke att vänta inom sådan tid, att de skulle kunna föranleda förslag till innevarande års riksdag. Med hänsyn härtill och då — enligt vad jag likaså under hand inhämtat — intresset från såväl statens som övriga huvudmäns sida för den med arbetsstudieavdelningen avsedda verksamheten visat sig vara så stort att avdelningen på grund av ineliggande eller förhandsanmälda framställningar måste, utöver för sjukhusutredningens räkning alltjämt pågående arbeten, beräknas ha arbetsuppgifter för åtminstone tre år framåt, förordar jag, att densamma bibehålles även under nästa budgetår.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för avdelningen för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen: Arbetsstudier* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[122.] 120. Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	60 000	22 501
1947/48	60 000	120 387
1948/49 (statsliggaren s. 959)	60 000	—
1949/50 (förslag)	100 000	—

[Kungörelse den 22 juni 1945 (nr 489).]

Enligt gällande bestämmelser må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, för anordnande av psykisk barna- och ung-

domsvård, innefattande undersökning och behandling av psykiska rubbningar hos barn och ungdom samt rådgivning i uppfostringsfrågor. Sådan verksamhet må även anordnas gemensamt av två eller flera landsting eller av landsting och stad, som icke deltagit i landsting. Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan och inom varje verksamhetsområde utövas vid minst en central (rådgivningsbyrå för uppfostringsfrågor) samt, i den mån så prövas erforderligt, vid en eller flera filialstationer. I varje verksamhetsområde skola finnas anställda en eller flera specialutbildade läkare samt en eller flera assistenter.

Som villkor för åtnjutande av statsbidrag gäller att undersökning, rådgivning och behandling vid central eller filialstation skola lämnas avgiftsfritt.

Statsbidrag utgår till kostnaderna för dels läkares och assistents avlöning, dels dessa befattningshavares resor i tjänsten. Bidrag till avlöningskostnaderna utgår med ett årligt belopp, motsvarande hälften av de verkliga kostnaderna, för läkare dock högst 6 000 kronor och för assistent högst 3 000 kronor. För läkares och assistents resor utgår bidrag med i regel 50 procent av de sammanlagda rese- och traktamentskostnaderna. I vissa län utgår bidraget dock med högre procentsats, 60 eller 70 procent.

Statsbidrag utbetalas kalenderårsvis i efterskott.

I skrivelse den 14 september 1948 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att belastningssiffran för sistförflutna budgetår så tillvida vore missvisande, som däri inginge statsbidrag till Stockholms stad och Värmlands läns landsting för år 1946 med i runt tal 42 700 kronor, vilket belopp bort belasta anslaget för budgetåret 1946/47. Netto-utgifterna å anslaget för budgetåret 1947/48 skulle då ha begränsats till omkring 77 700 kronor. Med beaktande av den fortgående utvecklingen inom förevarande verksamhetsområde föreslår styrelsen, att anslaget för nästkommande budgetår upptages till 110 000 kronor.

Departementschefen. Enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen, är statsbidragsberättigad verksamhet godkänd inom Stockholms och Göteborgs städer samt fyra landstingsområden, nämligen Stockholms, Värmlands, Jämtlands och Västerbottens län, varjämte man syntes kunna räkna med att under nästa budgetår ytterligare en stad och ett landsting skulle anordna statsbidragsberättigad psykisk barna- och ungdomsvård. Med hänsyn till den ännu förhållandevis ringa omfattningen av ifrågavarande verksamhet samt i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande hithörande utgifter torde höjningen av anslaget kunna begränsas till 40 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

C. Alkoholistvård m. m.

[123.] 1. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	396 000	395 996
1948 49 (statsliggaren s. 959—960)	452 000	—
1949/50 (förslag)	452 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes. Vidare har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för anstalterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 309 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 10 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 88 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 43 500
Summa förslagsanslag kronor 452 000	

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes* framlagt förslag rörande avlöningsanslaget för budgetåret 1949/50.

Styrelsen framhåller härvid, att anslaget för budgetåret 1948/49 beräknats efter en genomsnittlig beläggning av 80 interner. Medeltalet intagna under tiden den 1 juli 1947—30 juni 1948 hade uppgått till 87. Då beläggningssiffrorna för juli och augusti 1948 visade en starkt uppåtgående tendens, syntes försiktigheten bjuda att icke beräkna dagsmedeltalet intagna under nästa budgetår lägre än till 110. Styrelsen uppskattade därför medelsbehovet med utgångspunkt från sistnämnda siffra.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, erinrar styrelsen, att den ena av de båda i personalförteckningen uppförda uppsyningsmannabefattningarna hölles vakant. Därest medel icke beräknades för denna befattning, uppginge medelsbehovet till 309 500 kronor, varav grundlöner 308 400 kronor och vikariatsersättningar 1 100 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, föreslår styrelsen upptagen med oförändrat belopp, 10 700 kronor.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal framhåller styrelsen, att åtta extra förmans-

tjänster f. n. vore vakantsatta. Under det sistförflutna budgetåret hade dessutom fyra av de sju extra ordinarie förmansbefattningarna stått lediga. Med hänsyn till uppgången i beläggningen och den starkt ökade rymningsfrekvensen hade emellertid de sistnämnda fyra befattningarna måst återbesättas. För nästa budgetår borde medel beräknas för dessa befattningar. Medelsbehovet uppskattas under dessa förutsättningar till 112 100 kronor, varav till stadigvarande personal 72 600 kronor och till tillfällig personal (semester- och sjukvikarier) m. m. 39 500 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptager styrelsen till 46 500 kronor.

Anstalternas avlöningsanslag har sålunda av styrelsen beräknats till (309 500 + 10 700 + 112 100 + 46 500) 478 800 kronor.

Socialstyrelsen har i utlåtande över framställningen anfört, att klientelet på Svartsjö vore mycket svårdisciplinerat och i övrigt svårskött. Det vore därför nödvändigt, att anstalten hade en personal, som vore tillräcklig och skickad för sin uppgift. Att de fyra extra ordinarie förmansbefattningar, som under de senare åren hållits vakanta, återbesatts hade enligt styrelsens mening varit av behovet påkallat. Styrelsen ville framhålla, att antalet närvarande på alkoholistanstalten den 1 oktober 1948 uppgått till 120 mot endast 78 den 1 april 1948, 70 den 1 oktober 1947 och 57 den 1 april 1947 samt att stegringen i beläggningen alltjämt fortginge. Under nästa budgetår komme den provisoriska vårdavdelningen för alkoholmissbrukare vid Västra Ny sjukhus med 40 vårdplatser att tagas i bruk. Denna avdelning vore i första hand avsedd att ersätta alkoholistanstalten i Västervik. Den komme emellertid därjämte att medföra en viss avlastning för svart-sjöanstalten. Då avdelningen även måste mottaga en del klienter från öppna alkoholistanstalter, särskilt venngarnsanstalten, komme dock avlastningen icke att omfatta mer än något tiotal vårdbehövande. Styrelsen hade på grund av det anförda icke något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Departementschefen. 1946 års alkoholistvårdsutredning har den 14 februari 1948 framlagt betänkande med förslag till lag om nykterhetsvård m. m. (SOU 1948: 23). Utredningen har därvid förordat omfattande åtgärder för förbättring av alkoholistvården. I betraktande av rådande statsfinansiella läge anser jag mig icke nu kunna föreslå, att sådana åtgärder för förbättrad vård av alkoholskadade vidtagas, vilka skulle medföra nya utgifter för statsverket. Jag nödgas alltså f. n. avstå från att förorda någon ekonomisk upprustning av nykterhetsvården och avser endast att föreslå sådan effektivisering därav, som kan ske i huvudsak inom nuvarande kostnadsram. Förslag härom komma att framläggas i särskild proposition, i vilken betänkandet kommer att utförligare refereras. De anslag, som i det följande upptagas under rubriken Alkoholistvård m. m., beröras icke av de förslag, som sålunda komma att i annan ordning underställas riksdagen.

Genom brev den 4 juni 1948 har Kungl. Maj:t i enlighet med av riksdagen fattade beslut dels föreskrivit, att statens uppfostringsanstalt å Bona fr. o. m. den 1 juli 1948 skulle överföras till den statliga sinnesslö-vården och benämnas Västra Ny sjukhus, dels ock förordnat, att i anslutning till sjukhuset skulle tills vidare vara inrättad en statens alkoholistanstalt för mottagande och vård av sådana svårskötta manliga alkoholister, vilka skolat intagas på statens alkoholistanstalt å Svartsjö men vilka icke lämpligen borde vårdas på sistnämnda anstalt. Denna nya alkoholistanstalt skall inrymma 40 vårdplatser. Då den tages i bruk, skall anstalten i Västervik, vilken är avsedd för 14 intagna, nedläggas. Det kan antagas, att alkoholistanstalten vid Västra Ny sjukhus blir färdigställd under senare hälften av år 1949. Svartsjöanstalterna komma därigenom att befrias från en del av alkoholistklientelet. Hur stor medelbeläggningen på svartsjöanstalterna kommer att bli, kan dock icke med säkerhet beräknas. Jag anser mig emellertid icke nu böra tillstyrka någon höjning av avlöningsanslaget för nästa budgetår utan upptager detsamma till samma belopp som för budgetåret 1948/49. Därest det skulle visa sig nödvändigt för anstalterna att anställa personal utöver vad som rymmes inom denna anslagsram, torde Kungl. Maj:t få medgiva överskridande av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken post anvisas förslagsvis.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 309 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t	» 10 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal, <i>förslagsvis</i>	» 88 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 43 500

Summa förslagsanslag kronor 452 000;

- b) till Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 452 000 kronor.

[124.] 2. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	247 800	264 800
1948/49 (statsliggaren s. 960—961)	250 000	—
1949/50 (förslag)	262 500	—

Den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för anstalterna, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	78 600
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	169 400
Summa kronor		250 000

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på ett flertal delposter. Av det för expenser upptagna beloppet ha 72 600 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 6 000 kronor för övriga expenser.

Sedan den 1 december 1942 ha svartsjöanstalterna provisoriskt tagits i bruk jämväl för fångvårdsändamål. Enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t, senast den 30 juni 1948, skall därstädes tills vidare t. o. m. den 30 juni 1949 vara anordnad en avdelning för verkställighet av straffarbete och fängelsestraff, benämnd fångvårdsanstalten å Svartsjö. Beträffande omkostnaderna vid sistnämnda anstalt har föreskrivits, att kostnaderna för vård och underhåll av där intagna skola förskottsvis bestridas av tvångsarbetsanstalten samt vid budgetårets utgång ersättas av fångvårdsstyrelsen utom såvitt angår kostnaderna för arbetspremier åt fångarna och för expenser, vilka skola slutligt belasta tvångsarbetsanstaltens omkostnadsanslag.

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes* framlagt förslag rörande förevarande anslag för budgetåret 1949/50.

Anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare föreslås med hänsyn till belastningen under budgetåret 1947/48 — 600 kronor — och den alltmer tilltagande sjukligheten hos befattningshavarna upptagen till 700 kronor.

Till reseersättningar begär styrelsen under återopande av de stegrade biljettpiserna ett till 1 700 kronor förhöjt belopp.

Medelsåtgången under den i anslagsposten till expenser ingående delposten till bränsle, lyse och vatten uppgick under budgetåret 1947/48 till drygt 99 000 kronor. Med hänsyn härtill finner styrelsen delposten böra uppräknas till åtminstone 90 000 kronor. För övriga expenser avses samma belopp som för innevarande budgetår, 6 000 kronor. Anslagsposten i dess helhet skulle alltså uppgå till 96 000 kronor.

Även anslagsposten till övriga utgifter föreslås upptagen med högre belopp än i gällande stat. Styrelsen hänvisar härvid till medelsåtgången under föregående budgetår och den ökade beläggningsen. I fråga om delposten till utspisning erinrar styrelsen jämväl om den fortgående stegringen i livsmedelspriserna. Slutligen framhålles, att de till undervisning anslagna medlen icke lämnade möjligheter för beredande av önskvärd underhållning åt de intagna och att anstalternas bibliotek icke kunnat kompletteras på de senaste tio åren. Följande delposter föreslås höjda, nämligen utspisning från 66 000 till 85 000 kronor (förbrukning 1947/48 cirka 70 000 kronor), hälso- och sjukvård från 20 000 till 25 000 kronor (förbrukning 1947/48 21 700 kronor), undervisning från 1 700 till 3 000 kronor (förbrukning 1947/48 2 100 kronor), omkostnader för utskrivna och permitterade från 20 000 till 28 000 kronor (förbrukning 1947/48 24 100 kronor), arbetspremier för handräckning från 22 000 till 40 000 kronor (förbrukning 1947/48 37 000 kronor), kostnader för transport av intagna från 1 100 till 1 700 (förbrukning 1947/48 1 400) kronor och tjänstedräkt från 1 200 till 3 000 kronor (förbrukning 1947/48 3 300 kronor). Med övriga delposter oförändrade skulle alltså medelsbehovet under hela anslagsposten uppgå till 223 100 kronor.

Styrelsen beräknar sålunda omkostnadsanslaget i dess helhet till $(700 + 1\,700 + 96\,000 + 223\,100)$ 321 500 kronor.

I yttrande över framställningen har *socialstyrelsen* framhållit, att byggnaderna och inventarierna på Svartsjö vore mycket torftiga. De under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposterna till underhåll av byggnader och till inventarier borde därför ha föreslagits höjda. På grund av svårigheterna för styrelsen att uppskatta medelsbehovet för dessa ändamål, ville styrelsen endast förorda, att nämnda delposter uppfördes förslagsvis.

Departementschefen. Medelsanvisningen till omkostnader för svartsjöanstalterna torde för nästa budgetår böra något ökas. Med hänsyn bl. a. till att inrättandet av den provisoriska alkoholistanstalten vid Västra Nysjukhus kommer att medföra en viss minskning av alkoholistklientelet på Svartsjö anser jag dock, att endast en mindre ökning bör ske. Jag föreslår, att anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar upptagas med oförändrade belopp, 500 resp. 1 500 kronor. Den i anslagsposten till *expenser* ingående delposten till bränsle, lyse och vatten, anser jag böra uppräknas med 2 400 kronor till 75 000 kronor. Expensposten skulle i enlighet härmed upptagas med $(75\,000 + 6\,000)$ 81 000 kronor. Beträffande anslagsposten till övriga utgifter förordar jag, att för undervisning, arbetspremier och tjänstedräkt beräknas resp. 3 000, 30 000 och 2 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen med resp. 1 300, 8 000 och 800 kronor. För övriga utgifter skulle alltså erfordras sammanlagt $(169\,400 + 1\,300 + 8\,000)$

+ 800) 179 500 kronor. Anslaget i sin helhet bör alltså uppföras med (500 + 1 500 + 81 000 + 179 500) 262 500 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes*: Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 262 500 kronor.

[125.] 3. Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	46 000	36 934
1948/49 (statsliggaren s. 961—963)	39 000	—
1949/50 (förslag)	35 800	—

Tvångsarbetsanstalt för kvinnor är f. n. anordnad vid fångvårdsanstalten i Växjö. I anslutning till tvångsarbetsanstalten har anordnats en alkoholistanstalt, avsedd för sådana kvinnliga alkoholister, som av disciplinära skäl måste vårdas på sluten anstalt.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 6 september 1946 inrättades vid fångvårdsanstalten i Västervik en statlig alkoholistanstalt med ett beräknat antal vårdplatser av högst 14 för sådana åt alkoholmissbruk hemfallna män, vilka skulle ha intagits på Svartsjöanstalten men av disciplinära skäl icke kunde vårdas på sistnämnda anstalt. Med stöd av riksdagens beslut (skriv. nr 239/1948) har Kungl. Maj:t den 4 juni 1948 förordnat, att i anslutning till det i sinnessjukvården ingående Västra Ny sjukhus skall tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda beslutar vara inrättad en statens alkoholistanstalt för mottagande och vård av sådana svårskötta manliga alkoholister, vilka skolat intagas på Svartsjöanstalten men icke lämpligen böra vårdas på sistnämnda anstalt. Anstalten vid Västra Ny sjukhus skall inrymma 40 platser. Anstalten i Västervik är avsedd att nedläggas, då den inom sinnessjukvården anordnade anstalten tages i bruk.

Till kostnaderna för de inom fångvården anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalterna, i den mån desamma icke bestridas av medel under andra huvudtiteln, ha för budgetåret 1948/49 under huvudtiteln för inrikesdepartementet anvisats två förslagsanslag, nämligen till avlöningar 39 000 kronor och till omkostnader 11 000 kronor. Medel för ordinarie tjänstemän ha därvid upptagits endast för anstalterna i Växjö. Den ordinarie personal, som erfordras för vården av alkoholistklientelet på anstalten i Västervik, tillhandahålles av fångvården och är uppförd på fångvårdens stat. Medel till anstalten i Västervik ha beräknats endast för ett halvt budgetår.

Den 4 juni 1948 har Kungl. Maj:t fastställt dels personalförteckning för statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter, dels följande avlöningsstat för anstalterna, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 26 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 1 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 8 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 600
Summa förslagsanslag kronor 39 000	

I skrivelse den 30 augusti 1948 har *fångvårdsstyrelsen* avgivit förslag rörande förevarande anslag för budgetåret 1949/50.

Fångvårdsstyrelsen har härvid anmält, att två ordinarie vaktfrubefattningar vid anstalterna i Växjö blivit vakanta under budgetåret 1947/48 och att styrelsen med hänsyn till förestående omorganisation av anstaltsorganisationen för kvinnliga fångar avstått från att besätta dessa befattningar. För nästa budgetår behövde medel anvisas endast för två ordinarie vaktfruar. På personalförteckningen för statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter borde därför fr. o. m. budgetåret 1949/50 uppföras endast två vaktfrutjänster i lönegrad Ca 8 i stället för såsom nu fyra. I anslutning härtill föreslår styrelsen, att till avlöningar till ordinarie tjänstemän anvisas ett belopp av 16 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, disponeras för arvoden avseende anstalten i Västervik. Fångvårdsstyrelsen förutsätter, att denna anstalt skall vara nedlagd redan före ingången av nästa budgetår. På grund härav föreslås, att arvodesposten uteslutes ur avlöningsstaten.

I gällande stat ha under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal medel beräknats dels till vikarier för befattningshavarna vid anstalterna i Växjö med 3 000 kronor, dels ock till personal och vikarier för denna vid anstalten i Västervik med 5 000 kronor. Med hänsyn till att den sistnämnda anstalten förutsättes bli nedlagd minskas posten med 5 000 kronor. Å andra sidan uppräknas posten med samma lönebelopp för två vaktfruar, 10 300 kronor, varmed ordinarieposten nedsatts. Till icke-ordinarie personal upptages alltså ett belopp av (8 000 — 5 000 + 10 300) 13 300 kronor.

För rörligt tillägg beräknas 3 100 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet uppföres sålunda med (16 000 + 13 300 + 3 100) 32 400 kronor.

I utlåtande över framställningen har *socialstyrelsen* framhållit, att den nya alkoholistanstalten vid Västra Ny sjukhus icke kunde antagas bli tagen i bruk förrän tidigast den 1 oktober 1949. Anslag för anstalten i Västervik borde därför beräknas för ett eller två kvartal av budgetåret 1949/50.

Departementschefen. Jag utgår vid anslagsberäkningen från att anstalten i Västervik kommer att vara i verksamhet under första kvartalet av nästa budgetår.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde böra upptagas med av fängvårdsstyrelsen angivet belopp, 16 000 kronor. På personalförteckningen upptagna ordinarie vaktfrutjänster bör, såsom styrelsen föreslagit, minskas till två.

För arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag 600 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör för anstalten i Växjö avses ett belopp av 13 300 och för anstalten i Västervik 2 500 kronor. Anslagsposten bör alltså uppföras med (13 300 + 2 500) 15 800 kronor.

För rörligt tillägg erfordras 3 400 kronor.

Anslaget i dess helhet skulle alltså uppgå till (16 000 + 600 + 15 800 + 3 400) 35 800 kronor. Samtliga anslagsposter torde liksom i gällande stat böra uppföras förslagsvis.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande personalförteckning för statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 första vaktfru	Ca 11
2 vaktfruar	Ca 8

Anm. Antalet ordinarie vaktfruar må överstiga det i denna förteckning angivna antalet under förutsättning att motsvarande antal ordinarie vaktfrubefattningar hålles obesatt vid fängvårdsanstalterna;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter, att tillämpas under budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 16 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	» 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	» 15 800
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 3 400

Summa förslagsanslag kronor 35 800;

c) till *Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 35 800 kronor.

[126.] 4. *Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter*: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	15 800	16 396
1948/49 (statsliggaren s. 963—964)	11 000	—
1949/50 (förslag)	9 500	—

Den 4 juni 1948 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter, vilken upptager följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, förslagsvis	kronor 300
2. Reseersättningar, förslagsvis	» 200
3. Övriga utgifter, förslagsvis	» 10 500
Summa kronor 11 000	

Anslagsposten till övriga utgifter har i omkostnadsstaten uppdelats på en delpost om 5 800 kronor till vårdkostnader för personer, intagna å statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter eller utackorderade å arbetshem, samt en delpost om 4 700 kronor till omkostnader för utskrivna och permitterade.

I skrivelse den 30 augusti 1948 har *fångvårdsstyrelsen* framlagt förslag angående anslagsbehovet för budgetåret 1949/50. Styrelsen beräknar härvid medel endast till anstalterna i Växjö, för vilka upptagas samma belopp under de olika anslagsposterna som avsetts för innevarande budgetår. Anslagsposterna föreslås i enlighet härmed uppförda med resp. 200, 100 och (3 800 + 3 800) 7 600 kronor. Medelsanvisningen i dess helhet skulle alltså uppgå till (200 + 100 + 7 600) 7 900 kronor.

Socialstyrelsen har i yttrande över framställningen framhållit, att den

nya alkoholistanstalten vid Västra Ny sjukhus icke kunde antagas bli tagen i bruk förrän tidigast den 1 oktober 1949. Anslag för anstalten i Västervik borde därför beräknas för ett eller två kvartal av budgetåret 1949/50.

Departementschefen. Jag har vid beräkningen av anslaget till avlöningar vid statens inom fångvården anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter förutsatt, att anstalten i Västervik skall vara i verksamhet under ett kvartal av nästa budgetår. Med denna utgångspunkt uppskattar jag på grundval av anvisningen för budgetåret 1948/49 medelsbehovet för de i omkostnadsanslaget ingående posterna för sjukvård, reseersättningar och övriga utgifter till resp. 300, 200 och 9 000 kronor. Omkostnadsanslaget bör alltså uppföras med $(300 + 200 + 9\,000)$ 9 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 9 500 kronor.

[127.] 5. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49 (statsliggaren s. 964)	54 000	—
1949/50 (förslag)	81 000	—

Med stöd av riksdagens beslut (skriv. nr 239/1948) har Kungl. Maj:t den 4 juni 1948 förordnat, att i anslutning till Västra Ny sjukhus skall tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda beslutar vara inrättad en statens alkoholistanstalt för mottagande och vård av sådana svårskötta manliga alkoholister, vilka skolat intagas på statens alkoholistanstalt å Svartsjö men vilka icke lämpligen böra vårdas å sistnämnda anstalt. Anstalten vid Västra Ny är avsedd att inrymma 40 platser. Kostnaderna för anstaltens drift skola bestridas från anslag under alkoholistvården.

Genom beslut den 4 juni 1948 har Kungl. Maj:t vidare fastställt dels personalförteckning för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt, dels följande avlöningsstat för anstalten, att gälla för tiden den 1 januari—30 juni 1949.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	33 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	15 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	5 000

Summa förslagsanslag kronor 54 000

I skrivelse den 5 oktober 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående avlöningsanslaget för budgetåret 1949/50. Samtliga poster upptagas härvid med dubbla de belopp, som anvisats för innevarande budgetår. Anslaget föreslås sålunda uppfört med 108 000 kronor.

Departementschefen. Ifrågavarande anstalt torde icke bli färdig att tagas i bruk förrän tidigast den 1 oktober 1949. Jag anser anslagen till avlöningar och omkostnader vid anstalten böra beräknas med utgångspunkt från att anstalten är i verksamhet under tre kvartal av nästa budgetår. Med iakttagande i övrigt av samma grunder för medelsbehovets bedömande, som tillämpats vid fastställande av avlöningsstaten för innevarande budgetår, förordar jag, att för avlöningar till ordinarie tjänstemän avses 50 200 kronor, för avlöningar till icke-ordinarie personal 23 300 kronor och för rörligt tillägg 7 500 kronor. Avlöningsanslaget bör alltså uppföras med (50 200 + 23 300 + 7 500) 81 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt, att tillämpas under budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 50 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 23 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 7 500
Summa förslagsanslag kronor 81 000;	

- b) till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 81 000 kronor.

[128.] 6. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49 (statsliggaren s. 964—965)	22 000	—
1949/50 (förslag)	33 000	—

Den 4 juni 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för anstalten:

Omkostnadsstat
för tiden 1 januari—30 juni 1949.

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	300
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	7 800
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	13 400
Summa		kronor 22 000

I skrivelse den 5 oktober 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående omkostnadsanslaget för budgetåret 1949/50. Samtliga poster upptagas härvid med dubbla de belopp, som anvisats för innevarande budgetår. Anslaget föreslås alltså uppfört med 44 000 kronor.

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av anstaltens avlöningsanslag förordar jag, att för de under omkostnadsanslaget upptagna posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, reseersättningar, expenser och övriga utgifter beräknas resp. 700, 500, 11 700 och 20 100 kronor. Medelsanvisningen under anslaget skulle alltså bestämmas till (700 + 500 + 11 700 + 20 100) 33 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 33 000 kronor.

[129.] 7. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	294 000	334 044
1948/49 (statsliggaren s. 965—966)	330 000	—
1949/50 (förslag)	357 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens alkoholistanstalt å Venngarn. Vidare har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	133 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	163 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	33 800
Summa förslagsanslag		kronor 330 000

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn* framlagt förslag rörande anstaltens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Styrelsen framhåller inledningsvis, att anstalten numera huvudsakligen vore belagd med svårskötta psykopater. Detta hade försvårat för anstalten att bedriva vårdarbetet ändamålsenligt. Med nuvarande personalorganisation och lokalutrymmen hade det även blivit allt värre att uppehålla ordningen vid anstalten, vilket bl. a. framgått av att ett stort antal rymningar förekommit. Vidare erinrar styrelsen, att den i skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 juni 1948 anmält sin avsikt att låta anordna en större sjukavdelning vid anstalten för att i någon mån öka möjligheten att vårda psykopatklientelet. Fr. o. m. den 1 september 1948 hade ock en sjuksköterska med kompetens som översköterska inom sinnessjukvården förordnats att uppehålla en sjukvårdarebefattning vid anstalten. I den mån förhållandena så medgåve skulle den kvinnliga sjukvårdspersonalen ytterligare utökas och skulle motsvarande minskning av den manliga personalen vidtagas. Beläggningen på anstalten hade under sommaren 1948 stigit osedvanligt kraftigt och anstalten, som inrymde 120 platser, hade tidvis varit överbelagd. För nästa budgetår räknade styrelsen med en medelbeläggning av 120 vårdtagare.

I fråga om medelsanvisningen för budgetåret 1949/50 föreslår styrelsen, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknas med 5 500 till 138 500 kronor. Uppräkningen betingas helt av att anstalten till följd av inkorporering med Sigtuna stad överförs från ortsgrupp 2 till ortsgrupp 3. Av anslagspostens belopp hänföra sig 137 628 kronor till grundlöner och återstoden, 872 kronor, till vikariatsersättningar.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal anför styrelsen, att den ökade beläggningen med sjuka vårdtagare, vilken komme att ytterligare stiga i samband med utvidgning av sjukavdelningen, medfört ett för kökspersonalen betungande arbete med tillredning av dietmat. Styrelsen funne det därför nödvändigt, att ekonomipersonalen förstärktes med en kvalificerad kraft, som kunde ansvara för dietmatlagningen och biträda köksföreståndaren med arbetsledningen. Den nye befattningshavaren borde såsom biträdande köksföreståndare placeras i lönegrad Cg 8.

Vidare föreslår styrelsen, att två skrivbiträdesbefattningar inrättas. Den ena av dessa skulle avses för direktörsexpeditionen. Expeditionsarbetet vore numera, enligt vad styrelsen framhåller, så betungande, att de ansvariga tjänstemännen måste utsträcka sin arbetstid långt över det normala samt assistenterna utföra maskinskrivnings- och andra enklare expeditiöns-göromål. Det andra biträdet skulle bl. a. syssla med passning av telefonväxeln, vilken under slutet av detta budgetår bleve automatiserad. Befattningshavaren skulle dessutom biträda med enklare kontorsarbeten på husfaderns expedition, varest telefonväxeln vore placerad. Dessa arbeten skulle avse bl. a. att föra redovisning över de intagnas egna medel och flitpengar samt deras inköp av tobak m. m. Härmed sysselsattes f. n. en förman, vil-

ken, om biträdet anställdes, skulle kunna frigöras för tillsynsarbete i ökad utsträckning. I samband med växelns automatisering skulle den särskilda telefonist, som nu vore anställd, bli obehövlig.

I ifrågavarande anslagspost ingå arvoden till en husläkare och en biträdande sinnessjukläkare. Vid anslagsberäkningen för budgetåret 1948/49 upptogos arvodena till 2 800 resp. 2 400 kronor. Sedermera har Kungl. Maj:t medgivit, att husläkarens arvode finge bestämmas till 3 600 kronor för år samt att sinnessjukläkarens ersättning skulle utgå i form av dels ett fast årsarvode på 600 kronor, dels ock ersättning med 75 kronor för varje besök på anstalten. Dessa grunder anser styrelsen böra tillämpas även under nästa budgetår. Då besöksersättningarna till sinnessjukläkaren beräknas uppgå till sammanlagt 7 500 kronor per år, skulle för läkararvoden erfordras tillhoppa $(3\,600 + 600 + 7\,500)$ 11 700 kronor, vilket innebär en ökning med $(11\,700 - 2\,800 - 2\,400)$ 6 500 kronor. Styrelsen förutsätter, att ytterligare förstärkning av läkarhjälpen kan bli behövlig under nästa budgetår.

För semestervikarier har i gällande stat räknats med avlöning till extra förmän under 36 månader. Personalens sammanlagda årliga semestertid utgör emellertid 46 månader. Styrelsen anser, att man med nuvarande klientel knappast kunde räkna med att någon befattningshavare erhöles semester utan att vikarie förordnades. På grund härav föreslås en ökning av medelsanvisningen till semestervikarier med 4 500 kronor.

Uppflyttningen i ortsgrupp beräknas medföra en kostnadsstegring av 6 200 kronor. För löneklassuppflyttningar begäres 2 300 kronor.

Medelsbehovet under anslagsposten uppskattas i sin helhet till 194 000 kronor.

För rörligt tillägg upptages 37 500 kronor.

Anslagets slutsumma uppgår enligt dessa beräkningar till $(138\,500 + 194\,000 + 37\,500)$ 370 000 kronor.

Över framställningen ha yttranden avgivits av socialstyrelsen och statskontoret.

Socialstyrelsen tillstyrker styrelsens förslag.

Statskontoret anser, att resultatet av pågående översyn av alkoholistvården bör avvaktas, innan nya tjänster inrättas vid anstalten. Den förstärkning av arbetskrafterna, som kunde befinnas oundgängligen nödvändig, syntes för den tid, som kunde återstå till dess alkoholistvårdsutredningens förslag blivit föremål för statsmakternas prövning, kunna tillgodoses genom anlitande av tillfällig arbetskraft. Härför torde under anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie personal endast behöva beräknas något mindre belopp, förslagsvis 1 500 kronor.

Departementschefen. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde i enlighet med styrelsens förslag böra uppföras med 138 500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör uppräknas med 8 500 kronor i anledning av anstaltens upptagande i högre ortsgrupp och löneklassuppflyttningar.

I 1948 års statsverksproposition räknades med att arvode skulle utgå till anstaltens kroppsläkare med 2 800 kronor om året och till den biträdande sinnessjukläkaren med 2 400 kronor för år. Det förutsattes, att Kungl. Maj:t, därest så skulle visa sig nödvändigt, skulle äga att vidtaga åtgärder för att ställa ökad läkarhjälp till anstaltens förfogande. Genom beslut den 3 september 1948 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av ifrågavarande anslagspost finge utgå ersättning till en husläkare med 3 600 kronor för år och till en psykiater med 600 kronor jämte 75 kronor för varje vid anstalten avlagt besök, som omfattade minst tre timmar. Därest psykiaterns arbetstid vid besöket icke uppgått till tre timmar, skulle besöksarvodet minskas i förhållande därtill, dock att arvodet för varje besök ej finge understiga 25 kronor. Styrelsen föreslår, att nu angivna bestämmelser skola tillämpas även under nästa budgetår. Jag tillstyrker detta förslag. Därest så skulle visa sig nödvändigt, torde Kungl. Maj:t böra äga att ställa ytterligare läkarhjälp till anstaltens förfogande, eventuellt genom anställande av en läkare med heltidstjänstgöring. I anledning av den redan verkställda arvodesregleringen bör anslagsposten i enlighet med anstaltsstyrelsens beräkning ökas med 6 500 kronor.

I övrigt finner jag mig icke kunna förorda, att någon ny tjänst inrättas vid anstalten.

För att möjliggöra för anstalten att i erforderlig omfattning anställa semestervikarier och tillfällig personal föreslår jag, att ifrågavarande anslagspost uppräknas med 4 200 kronor.

Posten bör alltså uppföras med (163 200 + 8 500 + 6 500 + 4 200) 182 400 kronor.

För rörligt tillägg erfordras ett belopp av 36 100 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för anstaltens avlöningar uppskattar jag således till (138 500 + 182 400 + 36 100) 357 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Venngarn, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor 138 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förlagsvis	» 182 400
3. Rörligt tillägg, förlagsvis	» 36 100

Summa förlagsanslag kronor 357 000;

b) till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 357 000 kronor.

[130.] 8. *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	237 900	275 800
1948/49 (statsliggaren s. 966)	240 000	—
1949/50 (förslag)	247 300	—

Den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för anstalten, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>		kronor	400
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>		»	2 500
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>		»	54 500
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>		»	182 600
Summa kronor			240 000

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på ett flertal delposter. Av anslagsposten till *expenser* ha 47 500 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 7 000 kronor för övriga *expenser*.

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn* framlagt förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Anslagsposterna till *sjukvård m. m. åt befattningshavare* och till *reseersättningar* beräknar *styrelsen* till oförändrade belopp.

Den i anslagsposten till *expenser* ingående delposten till bränsle, lyse och vatten har under budgetåren 1945/46, 1946/47 och 1947/48 belastats med utgifter på resp. 57 900, 55 200 och 58 613 kronor. Då någon nedgång av bränslepriserna ej är att förvänta, hemställer *styrelsen*, att delposten för budgetåret 1949/50 höjes till 55 000 kronor. För övriga *expenser* förordar *styrelsen* oförändrad medelsanvisning, 7 000 kronor. Anslagsposten i sin helhet uppföres alltså med (55 000 + 7 000) 62 000 kronor.

Den i anslagsposten till *övriga utgifter* ingående delposten till hälso- och sjukvård belastades under budgetåren 1946/47 och 1947/48 med utgifter på 14 369 resp. 14 314 kronor. Med hänsyn till den ökade beläggningen med sjuka vårdtagare anser *styrelsen*, att någon minskning av utgifterna icke kan förväntas. *Styrelsen* föreslår därför, att delposten, som i gällande stat beräknats till 12 000 kronor, höjes med 2 000 kronor till 14 000 kronor.

För budgetåret 1947/48 har för första gången i staten upptagits en delpost till kostnader för intagnas transport till domstol. Posten uppfördes

med 700 kronor. Emellertid uppgingo de verkliga kostnaderna till 3 995 kronor, vilket belopp dock varit särskilt högt på grund av flera resor till avlägsna orter. Styrelsen föreslår, att delposten uppräknas med 2 000 kronor till 2 700 kronor.

I fråga om den i samma anslagspost ingående delposten till flitpenningar för handräckning anför styrelsen:

Med hänsyn till det fallande penningvärdet och förhöjningarna av priserna på tobak, som är den förbrukningsartikel, vilken främst inköpes av de intagna, har flitpenningen under senare år måst ökas. Den utgår nu med ett grundbelopp av 75 öre per dag, varav 15 öre innehålles till avgången. Vid särskild flit och duglighet i arbetet kan den intagne efter direktörens prövning erhålla förhöjning till 90 öre. För förtroendearbete eller arbete utanför den vanliga arbetstiden — t. ex. av ladugårdskarlar och eldare — utbetalas dessutom särskilt tillägg med 20—50 öre per dag. Inom verkstads- och jordbruksdriften utgår även ersättning efter ackord, som beräknats på sådant sätt, att den intagne vid fullgod arbetsprestation, jämförlig med den öppna marknadens, kan erhålla en flitpenning av 2 kronor per dag. Delposten till flitpenningar har på grund härav blivit otillräcklig. För innevarande budgetår har den upptagits till 10 000 kronor, under det att de verkliga utgifterna budgetåret 1947/48 utgjorde 13 887 kronor.

Styrelsen hemställer, att nämnda delpost höjes med 5 000 kronor till 15 000 kronor.

På grund av den särskilda bensinskatten föreslår styrelsen, att delposten till underhåll och driftkostnader för automobiler uppföres med 15 000 kronor, vilket innebär en höjning med 3 000 kronor.

Slutligen anser styrelsen en ökad medelstilldelning erforderlig i fråga om delposten till diverse utgifter. Styrelsen framhåller, att från denna post bestredes kostnader för prenumeration på tidningar åt de intagna, idrottsmateriel, föreläsningar, biografförevisningar och annan underhållning. Då posten varit maximerad till 1 500 kronor, hade det varit nödvändigt att inskränka dessa utgifter så hårt, att de intagna icke i önskvärd utsträckning kunnat beredas den omväxling i anstaltslivet, som vore både skälig och nödvändig för att motverka andlig försoffning och instängdhet. Styrelsen ville f. n. föreslå en ökning av delposten med 500 kronor till 2 000 kronor.

Beträffande övriga ändamål, som skola tillgodoses från anslagsposten till övriga utgifter, föreslås ingen ändring i medelstilldelningen. Anslagsposten skulle alltså böra uppföras med (182 600 + 2 000 + 2 000 + 5 000 + 3 000 + 500) 195 100 kronor.

Omkostnadsanslagets slutsumma beräknar styrelsen följaktligen till (400 + 2 500 + 62 000 + 195 100) 260 000 kronor.

Socialstyrelsen har i utlåtande över framställningen lämnat densamma utan erinran.

Statskontoret anser, att delposten till flitpenningar med hänsyn till belastningen under budgetåret 1947/48 icke borde upptagas till högre belopp

än 14 000 kronor. Tillräckliga skäl syntes ämbetsverket icke föreligga för den begärda höjningen av delposten till diverse utgifter.

Departementschefen. Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar böra, såsom anstaltsstyrelsen föreslagit, uppföras med oförändrade belopp, 400 resp. 2 500 kronor. Medelsanvisningen till bränsle, lyse och vatten föreslår jag uppräknad till 50 000 kronor. Expensposten i sin helhet bör sålunda uppföras med 57 000 kronor. Jag förordar slutligen, att de under anslagsposten till övriga utgifter ingående delposterna till kostnader för intagnas transport till domstol och till flitpenningar upptagas till högre belopp än i gällande stat. Jag beräknar härför 1 500 resp. 14 000 kronor. Med övriga delposter oförändrade uppgår anslagsposten till 187 400 kronor. För samtliga omkostnader beräknar jag i enlighet härmed (400 + 2 500 + 57 000 + 187 400) 247 300 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 247 300
kronor.

[131.] 9. Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	24 500	28 275
1948/49 (statsliggaren s. 966—967)	29 000	—
1949/50 (förslag)	30 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för anstalten. Vidare har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, *förslagsvis* kronor 8 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.
Maj:t » 2 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal » 15 800
4. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 2 400

Summa förslagsanslag kronor 29 000

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anstaltens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Styrelsen anför till en början, att antalet närvarande under budgetåret 1947/48 uppgått till i medeltal 10 mot 11 under närmast föregående år. Den 20 augusti 1948 hade 25 vårdtagare varit inskrivna, av vilka 13 närvarande på anstalten, 11 försökspermitterade och 1 avviken. Det låga medeltalet

för det senaste budgetåret berodde på att beläggningen under sommaren 1947 varit osedvanligt låg och en tid nedgått till endast 4. Under hösten hade beläggningen åter stigit och under vintermånaderna hade anstalten varit i det närmaste fullbelagd. Styrelsen ansåge sig därför beträffande budgetåret 1949/50 böra räkna med en medelbeläggning av 12 vårdtagare.

Vad angår anslagsbehovet föreslår styrelsen oförändrad medelsanvisning till avlöning till en ordinarie tjänsteman samt till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föreslås i anledning av löneklassuppflyttningar uppräknad med 500 kronor till 16 300 kronor. För rörligt tillägg beräknas 2 900 kronor, vilket likaledes innebär en höjning med 500 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet för avlöningar uppgår alltså enligt styrelsens uppskattning till $(8\,500 + 2\,300 + 16\,300 + 2\,900)$ 30 000 kronor.

I utlåtande över framställningen har *socialstyrelsen* förklarat sig icke ha något att erinra mot densamma.

Departementschefen. Anslagsposten till avlöning till en ordinarie tjänsteman bör uppföras med oförändrat belopp, 8 500 kronor. De arvoden, som skola bestridas från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppgå till sammanlagt 2 316 kronor. Posten torde böra fastställas till 2 400 kronor. Med biträdande av styrelsens framställning föreslår jag, att till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anvisas 16 300 kronor. För rörligt tillägg beräknar jag 2 800 kronor. Avlöningsanslaget bör alltså uppföras med $(8\,500 + 2\,400 + 16\,300 + 2\,800)$ 30 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Haknäs, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	8 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	16 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2 800

Summa förslagsanslag kronor 30 000;

b) till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[132.] 10. Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	20 100	25 443
1948/49 (statsliggaren s. 967—968)	20 000	—
1949/50 (förslag)	21 100	—

Den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för anstalten upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	500
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	3 300
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	16 100
Summa kronor		20 000

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på ett antal delposter. Av anslagsposten till *expenser* ha 2 900 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 400 kronor för övriga *expenser*.

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *anstaltsstyrelsen* framlagt beräkningar för budgetåret 1949/50 av ifrågavarande anslag. Styrelsen föreslår därvid oförändrad medelsanvisning beträffande anslagsposterna till *sjukvård m. m. åt befattningshavare* och till *reseersättningar*. Då till bränsle, lyse och vatten under budgetåret 1947/48 åtgått ett belopp av cirka 3 970 kronor mot i staten beräknade 2 900 kronor, hemställs, att för detta ändamål beräknas en till 3 900 kronor förhöjd medelsanvisning. Anslagsposten till *expenser* skulle vid bifall härtill ökas med 1 000 kronor till 4 300 kronor. Den i anslagsposten till *övriga utgifter* ingående delposten till tvätt och renhållning, vilken delpost i gällande stat upptagits till 500 kronor, belastades under förra budgetåret med utgifter på cirka 1 180 kronor. Den stora belastningen berodde på att på anstalten numera funnes så få fullt arbetsföra vårdtagare, att det icke längre vore möjligt att såsom tidigare utföra tyngre handtvätt vid anstalten. Styrelsen räknade med att en del av tvätten även under nästa budgetår måste lämnas till tvättinrättning. Delposten föreslås därför uppräknad med 500 kronor till 1 000 kronor. Då anslagsposten i övrigt bibehålles oförändrad, skulle den alltså upptagas med ett från 16 100 till 16 600 kronor förhöjt belopp.

Medelsbehovet under anslaget i dess helhet uppgår följaktligen enligt styrelsens uppskattning till (100 + 500 + 4 300 + 16 600) 21 500 kronor.

Socialstyrelsen har i utlåtande över framställningen lämnat förslagen utan erinran.

Departementschefen. Jag föreslår inga andra ändringar i omkostnadsstaten än att delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 600 kronor till 3 500 kronor samt delposten till tvätt och renhållning med 500 kronor till 1 000 kronor. Omkostnadsanslaget skulle alltså uppföras med (20 000 + 600 + 500) 21 100 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 21 100 kronor.

[133.] 11. **Bidrag till frälsningsarméns räddningshem.** Alltsedan 1921 har anslag anvisats till frälsningsarméns hem för kvinnor. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget är upptaget med 3 000 kronor och avsett för de tre räddningshemmen i Stockholm, Malmö och Göteborg. Hemmen stå under tillsyn av vederbörande länsstyrelse, och en av chefen för inrikesdepartementet för varje hem utsedd revisor deltagar i granskningen av hemmets förvaltning och räkenskaper. Angående de föreskrifter i övrigt, som meddelats rörande statsbidragets åtnjutande, se statsliggaren för innevarande budgetår, s. 968.

I skrivelse den 31 juli 1948 har *chefssekreteraren för frälsningsarmén i Sverige* anhallit, att statsbidraget för hemmen måtte utgå med oförändrat 3 000 kronor.

Socialstyrelsen har i utlåtande över framställningen tillstyrkt, att bidrag beviljas för budgetåret 1949/50.

Departementschefen. Den gjorda framställningen anser jag mig kunna biträda. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till frälsningsarméns räddningshem* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

[134.] 12. **Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	1 600 000	1 434 892
1947/48	2 100 000	2 100 137
1948/49 (statsliggaren s. 968)	1 875 000	—
1949/50 (förslag)	2 185 000	—

Enligt kungörelsen den 30 juni 1944 (nr 567; ändr. 414/1946 och 547/1947) om statsbidrag till driftkostnader vid vissa alkoholistanstalter m. m. utgår statsbidrag dels till driftkostnaderna vid erkända och enskilda alkoholistanstalter, dels till driftkostnaderna vid inackorderingshem för omhändertagande av alkoholister under fritiden, dels ock till kostnaderna för vård av alkoholister hos enskild familj (familjevård). Statsbidrag till erkänd

alkoholistanstalt utgår med högst tre kronor 50 öre för dag och vårdplats (garantibidrag) samt därutöver med högst tre kronor 50 öre för dag och vårdad person (belägningsbidrag) och till *enskild alkoholistanstalt* med högst tre kronor 50 öre i garantibidrag samt därutöver med högst tre kronor i belägningsbidrag. Garantibidraget utbetalas kvartalsvis i förskott och belägningsbidraget kvartalsvis i efterskott. Statsbidrag till *inackorderingshem* och till *familjevård* utgår med högst två kronor för dag och sådan inackorderad eller i familjevård omhändertagen person, som avses i 52 § alkoholistlagen, samt med högst en krona 50 öre för dag och sådan person, som avses i 50 eller 53 § alkoholistlagen. Statsbidraget utbetalas kvartalsvis i efterskott. Kostnaderna för nu ifrågavarande statsbidrag bestridas från förevarande anslag.

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för budgetåret 1949/50.

I fråga om driftbidragen till erkända och enskilda alkoholistanstalter anför styrelsen till en början, att vårdfrekvensen på anstalterna under budgetåret 1947/48 stigit i jämförelse med föregående budgetår men ej nått samma höga nivå som under budgetåret 1945/46. Antalet vård dagar och driftbidrag hade under de tre sista budgetåren varit följande.

Budgetår	Erkända anstalter		Enskilda anstalter		Tillhoppa	
	Antal vård dagar	Driftbidrag kronor	Antal vård dagar	Driftbidrag kronor	Antal vård dagar	Driftbidrag kronor
1945/46	244 166	1 389 481	4 677	22 643	248 843	1 412 124
1946/47	230 965	1 390 662	4 421	22 003	235 386	1 412 665
1947/48	234 682	1 923 042	4 924	44 477	239 606	1 967 519

Med hänsyn till belägningsförhållandena under våren och försommaren 1948 hade styrelsen i skrivelse den 5 juli 1948 med överlämnande av ansökningar om driftbidrag för budgetåret 1948/49 uppskattat vård dagsantalet för nämnda budgetår till 273 000. Sedan denna skrivelse avläts, hade emellertid belägningsfrekvensen ytterligare ökat. Styrelsen beräknade antalet vård dagar under budgetåret 1949/50 till 277 000.

Medelsbehovet för budgetåret 1949/50 uppskattar styrelsen till 2 032 000 kronor. Styrelsen har därvid räknat med att till erkända alkoholistanstalten Lillegården skall utgå tilläggsbidrag av samma storlek som under innevarande budgetår eller med omkring 12 000 kronor.

Styrelsen upplyser, att den ytterligare ersättning till de statsbidragsberättigade alkoholistanstalterna, som statsverket har att utgiva för vård av de s. k. farliga alkoholisterna och andra, för vilka vårdkostnaden helt bestrides av staten, under budgetåret 1947/48 uppgått till 116 867 kronor. Styrelsen beräknar, att för nästa budgetår erfordras 125 000 kronor.

Medelsbehovet till driftbidrag till erkända och enskilda alkoholistanstal-

ter har styrelsen sålunda uppskattat till (2 032 000 + 125 000) 2 157 000 kronor.

Vad angår inackorderingshemmen för omhändertagande av alkoholister under fritiden erinrar styrelsen, att f. n. två sådana hem funnes, nämligen de av nykterhetsnämnderna i Stockholm och Göteborg drivna Älvsjöhemmet och Älvsborgshemmet med vardera femton vårdplatser. Ett av Malmö stads nykterhetsnämnd planerat inackorderingshem, vilket tidigare beräknats träda i verksamhet den 1 januari 1948, hade ännu ej kunnat inrättas. Tills vidare syntes man böra utgå från att endast de befintliga två inackorderingshemmen komme att vara i verksamhet under budgetåret 1949/50. Statsbidragen till dessa hade under budgetåret 1947/48 utgått med 4 358 resp. 5 149 kronor. Understöden för nästa budgetår beräknade styrelsen till sammanlagt 15 000 kronor.

I fråga om bidragen till kostnaderna för familjevård av alkoholister framhåller styrelsen, att utgifterna under budgetåret 1947/48 uppgått till 10 247 kronor. Styrelsen ansåge, att för budgetåret 1949/50 erfordrades ett bidragsbelopp av 15 000 kronor.

Styrelsen har sålunda uppskattat det sammanlagda medelsbehovet å anslaget för nästa budgetår till (2 157 000 + 15 000 + 15 000) 2 187 000 kronor, vilket belopp föreslagits avrundat till 2 185 000 kronor.

I utlåtande över framställningen har *statskontoret* lämnat förslagen utan erinran.

Departementschefen. Jag godtager socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader. I understöd till inackorderingshem och till familjevård ha för budgetåret 1947/48 utbetalats sammanlagt 19 754 kronor. Jag vill framhålla, att nykterhetsnämnderna under senare år i allt större utsträckning börjat placera sina klienter i familjevård. Medelsåtgången för detta ändamål torde därför komma att öka. Jag föreslår, att för nästa budgetår beräknas ett belopp av 28 000 kronor för inackorderingshem och familjevård. Anslaget för budgetåret 1949/50 bör sålunda upptagas till (2 157 000 + 28 000) 2 185 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 185 000 kronor.

[135.] 13. Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	120 000	161 077
1947/48	130 000	200 023
1948/49 (statsliggaren s. 969)	140 000	—
1949/50 (förslag)	200 000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 221), ändrad genom kungörelser nr 554/1943 och 346/1948.]

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår. Med hänsyn till belastningen på anslaget under de senaste åren samt till de under år 1948 genomförda prishöjningarna för resor med järnväg, buss och bil ävensom till den höjning av traktamentsersättningen till vårdad eller vårdbehövande person, som genomförts fr. o. m. den 1 juli 1948, uppskattar härvid styrelsen medelsbehovet för budgetåret 1949/50 till 200 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen lämnat densamma utan erinran.

Departementschefen. I enlighet med socialstyrelsens förslag anser jag anslaget böra uppräknas till 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[136.] 14. Resor vid tvångsinternering av alkoholister.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	25 000	27 837
1947/48	25 000	32 318
1948/49 (statsliggaren s. 969) ..	30 000	—
1949/50 (förslag)	35 000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 220), ändrad genom kungörelser nr 146/1936 och 378/1948.]

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår.

Styrelsen erinrar, att enligt gällande bestämmelser ersättning från detta anslag kunde utgå till kommun, som vore ansvarig för vårdkostnaden för person, om vilkens intagande på allmän alkoholistanstalt förordnande meddelats, för resekostnader, som avsåge a) inställande på anstalt, därest detta ombesörjts av nykterhetsnämnd, b) överflyttning till annan allmän alkoholistanstalt, därest överflyttningen ägde rum efter förordnande av socialstyrelsen, c) inställande inför domstol av på erkänd alkoholistanstalt intagen person, d) hämtning från straffanstalt till erkänd alkoholistanstalt samt e) resa från anstalt till hemorten eller till annan ort inom riket. Punkterna c) och d) hade tillkommit fr. o. m. budgetåret 1948/49. Med hänsyn härtill samt till de under år 1948 genomförda prishöjningarna för resor och den fr. o. m. den 1 juli 1948 medgivna höjningen av trakta-

mentsersättningen till vårdad eller vårdbehövande person, borde anslaget för budgetåret 1949/50 upptagas till 35 000 kronor.

Över framställningen har yttrande avgivits av *statskontoret*, som icke gjort någon erinran mot densamma.

Departementschefen. Jag godtager socialstyrelsens uppskattning av medelsbehovet och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resor vid tvångsinternering av alkoholister* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

[137.] 15. Interneringskostnader i vissa fall.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	10 000	9 033
1948/49 (statsliggaren s. 969)	10 000	—
1949/50 (förslag)	10 000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 219) ändrad genom kungörelse nr 206/1937.]

I skrivelse den 24 augusti 1948 med begäran om anslag för nästa budgetår föreslår *socialstyrelsen* oförändrad medelsanvisning.

I yttrande över framställningen har *statskontoret* lämnat densamma utan erinran.

Departementschefen. Då ej heller jag finner anledning till erinran mot den gjorda beräkningen av medelsbehovet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Interneringskostnader i vissa fall* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[138.] 16. Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	220 000	220 976
1948/49 (statsliggaren s. 969)	235 000	—
1949/50 (förslag)	235 000	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* kronor 32 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal » 188 000
3. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 15 000

Summa förslagsanslag kronor 235 000

Kungl. Maj:t har tillika förklarat, att den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skulle tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49 disponeras på följande sätt:

Årsarvoden till ordförande och vissa andra ledamöter, <i>förslagsvis</i>	kronor 24 000
Dagarvoden till ordförande och andra ledamöter samt suppleanter för dem, <i>förslagsvis</i>	» 8 000
Summa kronor 32 000	

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *socialstyrelsen* framlagt förslag rörande anslag för nästa budgetår.

Den i anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ingående delposten till årsarvoden till ordförande och vissa andra ledamöter upptager styrelsen med oförändrat belopp, 24 000 kronor. Beträffande delposten till dagarvoden till ordförande och andra ledamöter samt suppleanter för dem upplyser styrelsen, att belastningen under budgetåren 1946/47 och 1947/48 uppgått till 6 850 resp. 6 510 kronor. Med hänsyn härtill föreslås posten nedsatt från 8 000 till 7 000 kronor. Anslagsposten i sin helhet uppföres alltså med (24 000 + 7 000) 31 000 kronor.

Från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal utgå bl. a. grundlöner och arvoden till länsnykterhetsnämndernas ombudsmän. Styrelsen anför, att 13 av ombudsmännen f. n. vore lönegradsplacerade, 10 i lönegrad Ce 23 och 3 i lönegrad Cg 21. De sistnämnda tjänsterna hade inrättats under budgetåret 1947/48. För innehavaren av en av dessa tjänster, den i Värmlands län, vilken hade flera års kommunal tjänstgöring inom nykterhetsvården, avsåge socialstyrelsen att hemställa, att han vid löneklassplacering måtte få tillgodoräkna sig tidigare kommunal tjänstgöring. Med beaktande härav kunde grundlönerna jämte i förekommande fall kallortstillägg till de lönegradsplacerade ombudsmännen uppskattas till 122 292 kronor. Härifrån borde dock jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 30 juli 1948 avdragas ett belopp av 4 860 kronor, utgörande grundbelopp på en från telegrafverket till ombudsmannen i Västernorrlands län utgående tjänstepension. Medelsbehovet uppginge sålunda till 117 432 kronor.

Arvodena till de ombudsmän, som icke inneha lönegradsplacerade tjänster, uppskattar styrelsen under förutsättning av oförändrade arvodesbelopp till 33 300 kronor.

För ersättning till semestervikarier för ombudsmännen och till sjukvikarier för de heltidsanställda ombudsmännen finner styrelsen en medelsanvisning av (10 500 + 2 000) 12 500 kronor erforderlig.

Från icke-ordinarieposten bestridas vidare kostnader för skrivhjälp och

tillfälligt arbetsbiträde. Rörande medelsbehovet för detta ändamål anför styrelsen.

Under budgetåret 1947/48 utbetalades till skrivhjälp och tillfälligt arbetsbiträde 29 428 kronor. För budgetåret 1948/49 ha länsnykterhetsnämnderna begärt tillhoppa 43 540 kronor. Länsnykterhetsnämndernas behov av förhöjd medelstillsdelning till skrivhjälp är trängande. Det är högst angeläget, att ombudsmännen befrias från sådant rutinemässigt arbete som renskrivning och registrering, för att i stället kunna ägna sig åt mera kvalificerade uppgifter, såsom hjälp och biträde åt de kommunala nykterhetsnämnderna. Socialstyrelsen räknar därför för budgetåret 1949/50 med ett belopp av 50 000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle för avlöningar till icke-ordinarie personal åtgå sammanlagt (117 432 + 33 300 + 12 500 + 50 000) 213 232 kronor, vilket belopp avjämnas till 213 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg uppföres med 15 000 kronor.

Styrelsen föreslår sålunda, att anslaget för budgetåret 1949/50 anvisas med (31 000 + 213 000 + 15 000) 259 000 kronor.

I utlåtande över framställningen anför statskontoret.

Styrelsen har för semester- och sjukvikarier beräknat 12 500 kronor. I förhållande till motsvarande kostnader under budgetåret 1947/48 innebär detta en höjning med 5 000 kronor. Statskontoret vill erinra, att enligt Kungl. Maj:ts cirkulär den 30 maj 1941 Kungl. Maj:t äger medgiva, att begränsad anslagspost får överskridas i den mån det styrkes, att icke-ordinarie personal i större omfattning än vanligt måst förordnas på ordinarie tjänster eller vikariera för sjuklediga befattningshavare. Någon höjning av anslagsposten för att avlöna vikarier torde därför icke vara erforderlig. Kostnaderna för skrivhjälp och tillfälligt arbetsbiträde uppgingo under budgetåret 1947/48 till 29 448 kronor och ha för budgetåret 1948/49 beräknats till 34 900 kronor. Under framhållande tillika att länsnykterhetsnämnderna för budgetåret 1948/49 begärt sammanlagt 43 540 kronor vill statskontoret uttala, att det av styrelsen angivna beloppet för budgetåret 1949/50 bör kunna avsevärt nedsättas.

Departementschefen. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde enligt socialstyrelsens förslag böra uppföras med 31 000 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal beräknar jag för grundlöner jämte i förekommande fall kallortstillägg samt för arvoden till ombudsmännen 117 000 resp. 33 300 kronor. Frågan om ombudsmannens i Värmlands län löneklassplacering torde få prövas i särskild ordning.

Vad angår medelsanvisningen för semester- och sjukvikarier anser jag denna böra upptagas med det belopp, som kan antagas komma att åtgå. Kostnaderna torde dock kunna uppskattas till något lägre belopp än styrelsen angivit. Jag beräknar för ändamålet 10 700 kronor.

I likhet med socialstyrelsen anser jag det i och för sig önskvärt, att om-

budsmännen så långt möjligt befrias från sådana göromål som renskrivning och registrering. Jag finner mig likväl i rådande läge icke kunna tillstyrka, att till skrivhjälp och tillfälligt arbetsbiträde — för vilket ändamål under budgetåret 1947/48 utbetalades cirka 29 000 kronor — avses större belopp än 28 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal skulle enligt dessa beräkningar uppgå till (117 000 + 33 300 + 10 700 + 28 000) 189 000 kronor.

För rörligt tillägg torde erfordras 15 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppskattar jag sålunda till (31 000 + 189 000 + 15 000) 235 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	31 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	189 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	15 000

Summa förslagsanslag kronor 235 000;

b) till *Länsnykterhetsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kronor.

[139.] 17. Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	90 500	98 281
1948/49 (statsliggaren s. 970)	90 500	—
1949/50 (förslag)	90 500	—

För användningen av förevarande anslag har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande stat:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	40 000
3. Expenser, hyror m. m., <i>förslagsvis</i>	»	50 000

Summa kronor 90 500

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår.

Anslagsposten till sjukvård m. m., vilken avser de heltidsanställda ombudsmännen, föreslås av styrelsen upptagen till oförändrat belopp, 500 kronor.

Beträffande anslagsposten till reseersättningar anför styrelsen, att denna under budgetåren 1946/47 och 1947/48 belastats med utgifter av 36 577 resp. 45 313 kronor. För budgetåret 1948/49 hade länsnykterhetsnämnderna begärt tillhopa 59 000 kronor. Att behovet av medel vore så stort, berodde delvis på de under år 1948 inträdda prisstegringarna i fråga om resekostnader. Vidare hade antalet heltidsanställda ombudsmän under budgetåret 1947/48 ökat från elva till tretton. Med hänsyn härtill och till de ökade kraven på medverkan från länsnykterhetsnämndernas sida i det nykterhetsvårdande fältarbetet räknade styrelsen med ett medelsbehov under budgetåret 1949/50 av 60 000 kronor.

Medelsanvisningen under anslagsposten till *expenser, hyror* m. m. hade, fortsätter styrelsen, varit otillräcklig under de senaste budgetåren. Utgifterna under budgetåren 1946/47 och 1947/48 hade uppgått till 55 305 resp. 52 896 kronor. För budgetåret 1948/49 hade länsnykterhetsnämnderna begärt omkring 61 000 kronor. Den nödtvungna återhållsamheten vid medlens användande vore i längden icke till gagn för länsnykterhetsnämndernas verksamhet. För att länsnykterhetsnämndernas behov skulle kunna på ett någorlunda tillfredsställande sätt tillgodoses ansåge styrelsen, att ett belopp av 65 000 kronor måste anvisas för nästa budgetår.

Styrelsen har alltså uppskattat omkostnadsanslaget i dess helhet till (500 + 60 000 + 65 000) 125 500 kronor.

I yttrande över framställningen uttalar *statskontoret*, att anslagsposterna med hänsyn till belastningssiffrorna syntes kunna nedsättas. Ämbetsverket anser, att till reseersättningar bör anvisas högst 45 000 kronor samt till *expenser, hyror* m. m. högst 54 500 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon ökad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 90 500 kronor.

[140.] 18. Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	332 000	331 988
1948/49 (statsliggaren s. 970—971)	332 000	—
1949/50 (förslag)	382 000	—

Enligt kungörelsen den 27 maj 1932 (nr 216; ändr. 569/1944) om understöd av statsmedel till nykterhetsnämndernas verksamhet må sådant under-

stöd utgå i efterskott med intill tre fjärdedelar av nykterhetsnämndens utgifter under nästföregående kalenderår, dock högst 1 000 kronor, eller, då särskilda omständigheter därtill föranleda, högst 1 500 kronor.

Den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t meddelat beslut rörande användningen av det för budgetåret 1948/49 anvisade anslaget. Därvid har anslaget disponerats på följande sätt:

Ä n d a m å l	Belopp, kr.
Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder, <i>högst</i>	300 000
Konferenser och kurser m. m., <i>högst</i>	20 000
Understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder, <i>högst</i>	10 000
Understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» m. m., <i>högst</i>	2 000
Summa kronor	332 000

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår.

I fråga om anslagsposten till understöd åt kommunala nykterhetsnämnder anför styrelsen.

Ansökningar om understöd ha under åren 1946—1948 inkommit från resp. 1 051, 1 125 och 1 190 nykterhetsnämnder. Det sammanlagda ansökningsbeloppet utgjorde år 1948 omkring 381 000 kronor. De sökande nämnderna hade emellertid enligt gällande bestämmelser kunnat göra anspråk på understöd med tillhoppa omkring 405 000 kronor.

Alkoholistsvårdsutredningen föreslår, att understöd till kommunala nykterhetsnämnder skall utgå efter helt andra grunder än de nu gällande. I avbidan på närmare granskning av detta förslag upptager socialstyrelsen posten med oförändrat belopp.

Styrelsen hemställer alltså, att anslagsposten uppföres med 300 000 kronor.

Anslagsposten till konferenser och kurser avser kostnader för anordnande av konferenser med nykterhetsnämnder, resebidrag åt ombud för nykterhetsnämnder, åt befattningshavare vid statsunderstödda alkoholistanstalter samt åt befattningshavare vid polisväsendet för beivrande av dylika konferenser och s. k. allmänna upplysningskurser, resebidrag till deltagare i konferenser och kurser för övervakare, kostnader för anordnande av praktiska kurser för funktionärer hos sammanslutningar av nykterhetsnämnder, ombud för dylika nämnder m. fl. ävensom reseersättning till deltagarna. Styrelsen beräknar anslagsposten till oförändrat belopp, 20 000 kronor.

Anslagsposterna till understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder och till understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» m. m. upptagas likaledes oförändrade, dvs. med 10 000 resp. 2 000 kronor.

Anslaget i sin helhet föreslås sålunda anvisat med samma belopp som för innevarande budgetår, 332 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen icke gjort någon erinran mot styrelsens förslag.

Departementschefen. Såsom socialstyrelsen anfört, har 1946 års alkoholistsvårdsutredning i avgivet betänkande (SOU 1948: 23) förordat ändrade grunder för understöd åt de kommunala nykterhetsnämnderna. Dessa grunder äro väsentligt gynnsammare för nykterhetsnämnderna än de som nu gälla. I enlighet med vad jag anfört vid behandlingen av avlöningsanslaget till statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes har jag icke för avsikt att i anledning av utredningens förslag föreslå proposition till 1949 års riksdag till den del förslagen avse vårdåtgärder, som medföra nya utgifter för statsverket. Med hänsyn till den fortgående ökningen av antalet ansökningar om statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämnderna och av ansökningsbeloppens sammanlagda storlek anser jag emellertid påkallat, att ifrågasvarande anslagspost — med bibehållande av nuvarande bidragsbestämmelser — höjes. Jag föreslår, att medelsanvisningen för budgetåret 1949/50 ökas med 50 000 kronor och alltså bestämmes till 350 000 kronor.

Övriga anslagsposter anser jag i likhet med socialstyrelsen böra upptagas med oförändrade belopp.

Anslaget skulle alltså för budgetåret 1949/50 uppföras med (332 000 + 50 000) 382 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 382 000 kronor.

[141.] 19. Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	25 000	22 045
1948/49 (statsliggaren s. 971)	25 000	—
1949/50 (förslag)	30 000	—

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår.

Styrelsen framhåller, att medelsåtgången under de tre senaste budgetåren i runda tal uppgått till resp. 12 000, 17 000 och 22 000 kronor. Då man enligt styrelsens mening otvivelaktigt måste räkna med att utgifterna under de närmaste åren komme att stiga i ungefär samma takt som hittills, ville styrelsen föreslå, att anslaget för budgetåret 1949/50 bestämdes till 30 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen förordat, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Jag biträder socialstyrelsens uppskattning av medelsbehovet och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[142.] 20. Bidrag till Stockholms stadsmision för viss alkoholistvårdande verksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	10 000	10 000
1948/49 (statsliggaren s. 971)	10 000	—
1949/50 (förslag)	10 000	—

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår.

Styrelsen erinrar, att bidrag för detta ändamål för budgetåren 1947/48 och 1948/49 beviljats av riksdagen i anledning av därom väckta motioner. Enligt styrelsens mening vore verksamheten, som visserligen ännu befunne sig på försöksstadiet, värdefull. Styrelsen ansåge därför, att anslag borde anvisas även för budgetåret 1949/50. Anslaget borde uppföras med oförändrat belopp.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen lämnat densamma utan erinran.

Departementschefen. I likhet med socialstyrelsen föreslår jag, att anslag för detta ändamål anvisas även för nästa budgetår och upptages med oförändrat belopp.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms stadsmision för viss alkoholistvårdande verksamhet* anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.**[143.] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar.**

Anslaget är för budgetåret 1948/49 upptaget till 2 650 000 kronor (stats liggaren s. 971—973).

Genom beslut den 14 maj 1948 fastställde Kungl. Maj:t dels personalförteckning för ämbetet, dels ock följande avlöningsstat för ämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	kronor	39 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	1 654 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	10 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>för- slagsvis</i>	»	670 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	276 200

Summa förslagsanslag kronor 2 650 000

Samtidigt föreskrev Kungl. Maj:t, att de i avlöningsstaten upptagna anslagsposterna i avseende å medelsförvaltningen skulle fördelas mellan första kansliavdelningen och skatteavdelningen på följande sätt:

A v d e l n i n g	A n s l a g s p o s t s n u m m e r				
	1	2	3	4	5
Första kansliavdelningen	39 600	501 400	10 200	214 800	84 600
Skatteavdelningen	—	1 152 600	—	455 200	191 600
Summa kronor	39 600	1 654 000	10 200	670 000	276 200

Framställningar om anslag för budgetåret 1949/50 ha av *överståthållar-ämbetet* gjorts dels i skrivelser den 24 augusti och den 14 december 1948, avseende överståthållaren och underståthållaren samt kansliavdelningarna, dels ock i skrivelse den 8 september 1948 beträffande skatteavdelningen.

I skrivelsen den 24 augusti 1948 ha i fråga om *avlöningarna* till *överståthållaren* och *underståthållaren* upptagits två alternativ. Härom anföres.

Statsmakterna ha beslutat att fr. o. m. den dag, då den nuvarande överståthållaren lämnar sin tjänst, på personalförteckningen för överståthållarämbetet skola uppföras en överståthållare i lönegrad Co 20 och en underståthållare i lönegrad Co 19. I 1948 års statsverksproposition föreslogs därjämte ett representationsbidrag till överståthållaren om 15 000 kronor år-

ligen och ett personligt lönetillägg till nuvarande underståthållaren, motsvarande skillnaden mellan vad han uppbär vid tiden för lönereglerns ikraftträdande och den från staten utgående avlöningen. Enligt propositionen bör vidare upptagas anslag för avlönande av en portvakt i Tessinska palatset i lönegrad Ce 9.

För överståthållaren är f. n. fastställd en pensionsålder av 67 levnadsår. Den nuvarande tjänsteinnehavaren, som är född den 16 februari 1884 och berättigad att avgå med pension först i februari 1951, har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 augusti 1947 hemställt att få avgå med för landshövding fastställd pension å dag efter fyllda 65 år, vilken Kungl. Maj:t framdeles kunde komma att bestämma. Framställningen har ännu icke föranlett beslut. Det är alltså f. n. ovisst, när de nya avlöningsbestämmelserna för överståthållaren och underståthållaren skola börja att tillämpas. Ämbetet har därför ansett sig böra i stafförslaget räkna med två alternativ.

Enligt det första av dessa alternativ ha lönerna för överståthållaren och underståthållaren beräknats enligt gällande grunder och upptagits med sammanlagt 38 984 kronor. I det andra alternativet ha de nya bestämmelserna tillämpats, varjämte lön beräknats för en portvakt. Kostnaden skulle i detta fall uppgå till 74 519 kronor.

Beträffande kansliavdelningarna har ämbetet i *skrivelsen den 24 augusti 1948* i vad angår anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* föreslagit, att ytterligare två kanslistbefattningar i lönegrad Ca 21 inrättas.

Till stöd för detta förslag anföres, att Stockholms stad genom införlivningen fr. o. m. den 1 januari 1949 av Hässelby villastads köping och vissa delar av Spånga kommun komme att tillföras ett markområde, som utgjorde mer än en tredjedel av stadens nuvarande område. Denna utvidgning vid sidan av den alltför mycket stora folkökningen i övrigt inom staden innebure en stegrad arbetsbelastning för ämbetets redan förut hårt arbetstyngda tjänstemän. Vid de beräkningar hösten 1941 av arbetsbördan, vilka legat till grund för bestämmandet av ämbetets nuvarande personalbestånd, hade man utgått från en folkmängd — den 1 januari 1941 — av 590 543 personer. Invånarantalet hade under de gångna sju åren vuxit med ej mindre än 112 000 personer, motsvarande halva folkmängden i ett medelstort län. Om tyngden av arbetsbördan för särskilt de föredragande juristerna vittnade, att under de senaste åren ej mindre än fyra av dem varit lediga under längre tider på grund av sjukdomar, vilka kunde sättas i samband med överansträngning i arbetet. Ämbetet hade helst sett, att antalet juristbefattningar utökades. Av ekonomiska skäl och med hänsyn till svårigheten att f. n. rekrytera yngre jurister till statsförvaltningen funne sig ämbetet emellertid f. n. endast böra föreslå, att ytterligare två kanslistbefattningar inrättades.

De nya befattningshavarna avses skola biträda juristerna med uppsättning av utslag och protokoll m. m. samt i rutinärenden tjänstgöra såsom självständiga föredragande. Förslaget föranleder en uppräknig av anslagsposten med 17 256 kronor.

Posten ökas därjämte med 4 992 kronor för löneklassuppflyttningar.

Å andra sidan minskas posten med 34 584 kronor i anledning av att endast 12 ordinarie kontorsbiträdesbefattningar anses erforderliga i stället för på personalförteckningen uppförda 22 sådana tjänster. För de 10 övriga biträdena beräknas lön under icke-ordinarieposten.

Medelsbehovet till avlöningar till ordinarie tjänstemän kommer enligt dessa beräkningar att nedgå med $(17\,256 + 4\,992 - 34\,584)$ 12 336 kronor. Anslagsposten uppföres, efter viss avjämning, med 489 056 kronor.

Anslagsposten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, har upptagits till ett med 24 kronor ökat belopp eller till 10 224 kronor.

Under anslagsposten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* har ämbetet beräknat löner för 10 kontorsbiträden, för vilka i gällande personalförteckning avsetts ordinarie tjänster, samt hemställt om medel för ytterligare fyra icke-ordinarie kontorsbiträden i lönegrad Cf 4.

Till personalförstärkning på passexpeditionen begäres ett belopp av 31 000 kronor, vilket innebär en minskning med 8 000 kronor.

Slutligen har ämbetet räknat med 165 000 kronor till avlöningar till personal på trafikavdelningens krisregleringsavdelning för bensin- och gummi-licenser, vilket belopp motsvarar f. n. utgående avlöningskostnader för avdelningen.

I enlighet med dessa beräkningar och med hänsyn till löneklassuppflyttningar har under förevarande anslagspost upptagits ett sammanlagt belopp av 448 261 kronor.

För *rörligt tillägg* anses ett belopp av 81 928 kronor bliva erforderligt.

I *skrivelsen den 14 december 1948* hemställer ämbetet om medel för följande extra juristbefattningar å kansliavdelningarna, nämligen en extra assessor (Cg 30), en extra förste byråsekreterare (Cg 27) och en extra byråsekreterare (Cg 24).

I skrivelsen den 8 september 1948, vilken avser *skatteavdelningen*, föreslås till en början vissa personaländringar på *taxeringsavdelningen*.

Rörande personalbehovet på sistnämnda avdelning anföres.

I sitt den 9 augusti 1946 avgivna betänkande med förslag till inrättande av en statlig taxeringsavdelning vid ämbetet m. m. föreslog ämbetet att på den statliga taxeringsavdelningen skulle finnas anställda åttiosex kvalificerade befattningshavare. Den på taxeringsavdelningen erforderliga biträdespersonalen angav ämbetet till trettiosex befattningshavare.

Ämbetet framhöll emellertid i detta sammanhang, att det i fråga om taxeringsavdelningen icke läte sig göra att exakt beräkna erforderlig personal, emedan till stor del arbetsmängden för avdelningen vore flytande och beroende på storleken av den personal, som statsmakterna ville bekosta för att få arbetet så grundligt utfört, som ansåges påkallat vid ett övervägande mellan, å ena sidan, kostnaderna för avdelningen och, å andra sidan, de fördelar som genom ett intensifierat arbete stode att vinna från allmänna synpunkter sett.

Departementschefen förutsatte (prop. 192/1947) att frågan om personalbehovet komme att upptagas till förnyad prövning sedan närmare klarhet vunnits om avdelningens arbetsförhållanden. Genom beslut den 30 april 1948 medgav Kungl. Maj:t, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal vid skatteavdelningen finge för budgetåret 1947/48 överskridas med högst 30 000 kronor.

De erfarenheter, som vunnits under de nu tilländalupna åtta månaderna efter det omorganisationen trädde i kraft, giva ämbetet anledning att hemställa om ytterligare personalökning.

Till grund för det förslag om personalökning på taxeringsavdelningen, som ämbetet framför, ligger en av förste taxeringsintendenten Holdo upprättad promemoria.

I promemorian föreslås en utökning såväl av de kvalificerade befattningshavarna som av biträdespersonalen. Beträffande de förra framhålles, att förordnande såsom kronoombud i särskilda taxeringsnämnder och taxeringsnämnder för rörelseidkare m. fl. för den senaste taxeringsperioden meddelats samtliga förste taxeringsinspektörer utom sex (en på varje taxeringskontor), samtliga taxeringsinspektörer ävensom samtliga amanuenser utom två, tillhopa 46 befattningshavare. Uppdragen hade fullgjorts såsom tjänsteåliggande. De till kronoombud förordnade befattningshavarna medhunno under taxeringsperioden mars—juni icke andra arbetsuppgifter än dem, som vore förenade med detta uppdrag. Under en tredjedel av året hade därför varje taxeringsintendent regelmässigt endast en kvalificerad tjänsteman till förfogande. Taxeringsintendenterna hade till följd härav under år 1948 icke kunnat i önskvärd omfattning — i enlighet med stadgandena i 107 § taxeringsförordningen — lämna ordförandena i taxeringsnämnderna råd och upplysningar, verkställa utredningar i invecklade taxeringsärenden eller övervaka nämndernas arbete. På grund av arbetsbelastningen jämväl i övrigt hade vissa arbetsuppgifter måst skjutas åt sidan. Sålunda hade under första halvåret 1948 av 757 från kammarrätten eller Kungl. Maj:t för förklaring eller påminnelser remitterade besvärssakter endast 45 hunnit handläggas av taxeringsintendenterna. Vid 1950 års taxering syntes komma att erfordras 49 tjänstemän för tjänstgöring såsom kronoombud. Med hänsyn härtill samt till beräknad ökning av arbetsvolymen i övrigt föreslås, att den kvalificerade personalen under budgetåret 1949/50 ökas med 15 amanuenser.

I promemorian anföres vidare, att den för taxeringskontoren avdelade biträdespersonalen — 6 kansliskrivare, 4 kanslibiträden, 6 ordinarie och 20 icke-ordinarie kontorsbiträden — vore otillräcklig. Enligt verkställda beräkningar erfordrades för budgetåret 1949/50 på taxeringskontoren, underavdelningen för fastighetstaxering ej medräknad, 55 biträdesbefattningar, varjämte för bokgranskningskontoret syntes komma att föreligga behov av ytterligare ett biträde. Taxeringsavdelningen lede brist på rutine-

rad och erfaren biträdespersonal. F. n. hade föga mer än hälften, eller 25 befattningshavare, varit anställda hos verket längre tid än tre år. Fler-talet av dem, som tjänstgjort tre år eller kortare tid, hade icke innehått kontorsanställning tidigare. Härtill komme, att sistnämnda personalkate-gori i fråga om utbildning vore underlägsen större delen av den äldre per-sonalen. Med hänsyn härtill och då det vore önskvärt att förbättra beford-ringsmöjligheterna för biträdespersonalen borde antalet kanslibiträdesbe-fattningar ökas från 6 till 15 och antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster från 7 till 20. Vid bifall till detta förslag skulle vid avdelningen finnas 7 kansliskrivare, 15 kanslibiträden, 20 ordinarie och 21 icke-ordinarie kon-torsbiträden.

I anledning av promemorians förslag anför ämbetet, att det i fråga om taxeringsavdelningen framstode såsom angeläget, att möjligheterna till effektivisering av arbetet ökades, främst genom lättnader i taxeringsinten-denternas arbetsbörda. Behov av personalökning föranleddes därjämte av huvudstadens tillväxt. Ämbetet ansåge emellertid, att antalet nya befatt-ningar kunde begränsas till 14. Av dessa borde 7 anställas såsom amanu-enser och 7 såsom kanslister, alla icke-ordinarie.

I fråga om biträdespersonalen uttalar ämbetet, att det i och för sig vore behövt att öka personalen till det i promemorian föreslagna antalet. Därjämte borde befordringsmöjligheterna inom karriären i möjligaste mån tillgodoses. Enligt ämbetets mening föreläge ur sistnämnda synpunkt an-ledning eftersträva, att nyrekryteringen finge ske genom antagande av icke-ordinarie kontorsbiträden, varigenom den vid 1947 års omorganisation före-tagna fördelningen på lönegrader av den ordinarie biträdespersonalen i huvudsak bibehölles. Med hänsyn härtill och för att begränsa kostnads-ramen har ämbetet föreslagit, att endast ett antal ordinarie kanslibiträdes-befattningar inrättas. Ämbetet framhåller, att det enligt den ursprungliga personalstaten på skatteavdelningen skulle finnas 8 kanslibiträden, 10 or-dinarie kontorsbiträden och högst 31 icke-ordinarie biträden. Antalet kansli-biträden utgjorde sålunda 16,3 procent av hela antalet. Enligt samma pro-portion skulle, därest den nu föreslagna personalförstärkningen genom-fördes, antalet kanslibiträden utgöra sammanlagt 12. Ämbetet har räknat med sistnämnda antal ordinarie kanslibiträden på skatteavdelningen. Där-utöver föreslår ämbetet, att 16 nya kontorsbiträdesbefattningar inrättas, varjämte räknats med bibehållande under nästa budgetår av de 5 kontors-biträden, vilka anställts i anledning av det tidigare nämnda beslutet av Kungl. Maj:t med medgivande att överskrida icke-ordinarieposten för inne-varande budgetår.

I fråga om *allmänna avdelningen* (skatteavdelningen utom taxerings-avdelningen och kupongskattekontoret) hemställer ämbetet om medel för att anställa en ny extra kanslist. Såsom motivering härför anföres.

Erfarenheten visar, att personalärendena äro så krävande, att enbart här för i huvudsak en befattningshavare måste tagas i anspråk, nämligen för tillsyn av personaldiariet, uträkning av avlöningsbelopp och skatteavdrag samt upprättande av avlöningslistor. Denne befattningshavare måste vara väl förtrogen med såväl bestämmelserna i de statliga avlöningsreglementena som de kommunala avlöningsföreskrifter, vilka gälla för sådana befattningshavare som kvarstå på Stockholms stads lönestat. Ämbetet finner det med hänsyn härtill önskvärt, att skatteavdelningen i likhet med kansliavdelningarna beredes möjlighet att för handläggning av dessa ärenden kunna avdela en kanslist. Då detta önskemål icke kan tillgodoses genom en omfördelning av arbetsuppgifterna för den nuvarande kanslistpersonalen, har ämbetet sett sig nödsakat att äska medel till anställandet av ytterligare en extra kanslist.

Ämbetet har slutligen för skatteavdelningen upptagit en expeditivsvakt utöver det för budgetåret 1948/49 beräknade antalet.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har ämbetet under anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* i enlighet med förut framfört förslag beräknat medel för 4 nya kanslibiträden, sammanlagt 24 336 kronor.

Då för budgetåret 1948/49 för vissa befattningshavare räknats med för höga löneklassplaceringar har posten å andra sidan — under hänsynstagande likväl till automatiska löneklassuppflyttningar — nedräknats med 16 040 kronor. Vidare reduceras anslagsposten med 4 000 kronor avseende vikariatsersättningar. Enligt dessa beräkningar bör alltså anslagsposten, vilken nu är uppförd med 1 152 600 kronor, ökas med (24 336 — 16 040 — 4 000) 4 296 kronor till 1 156 896 kronor.

Anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie personal* uppräknas i anledning av förslagen att inrätta 7 amanuens- och 7 kanslistbefattningar på taxeringsavdelningen med 126 084 kronor. För en ny kanslist på allmänna avdelningen upptages ett belopp av 7 776 kronor. Lönerna till de 16 nytillkommande kontorsbiträdena i lönegrad Ce 8 uppskattas till 75 648 kronor. Posten uppräknas vidare med dels avlöningskostnaderna för 5 kontorsbiträden, som anställts i anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1948, dels ock kostnaderna för automatiska löneklassuppflyttningar för kontorsbiträdena, tillhopa 21 498 kronor. Slutligen har för en ny expeditivsvakt upptagits ett belopp av 4 992 kronor. Då för budgetåret 1948/49 för vissa befattningshavare räknats med för höga löneklassplaceringar minskas posten med 10 287 kronor. Nettoökningen har alltså uppskattats till (126 084 + 7 776 + 75 648 + 21 498 + 4 992 — 10 287) 225 711 kronor. Kostnaderna för grundlöner för den icke-ordinarie personalen — för budgetåret 1948/49 beräknade till 415 200 kronor — ha sålunda upptagits till (415 200 + 225 711) 640 911 kronor.

Till semestervikarier och vikariatsersättningar har beräknats oförändrat belopp, 40 000 kronor.

Till personalförstärkning för verkställande av preliminär skatterestitution och s. k. näringsstatistik har ämbetet upptagit 25 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal skulle enligt dessa beräkningar uppgå till (640 911 + 40 000 + 25 000) 705 911 kronor.

För rörligt tillägg avses ett belopp av 211 775 kronor.

I utlåtande över framställningarna har *statskontoret* beträffande kansliavdelningarna uttalat, att för trafikavdelningens krisregleringsavdelning äskade medel i avlöningsstaten borde upptagas såsom särskild delpost. Med avseende å skatteavdelningen hade ämbetsverket icke kunnat undgå att finna den föreslagna utvidgningen av organisationen anmärkningsvärt stor i förhållande till de år 1947 vid omorganisationen gjorda beräkningarna. Personalbehovet undandrog sig dock ämbetsverkets närmare bedömande.

Departementschefen. Av vad ämbetet anfört rörande personalbehovet synes framgå, att den personal, som tilldelades ämbetet i samband med 1947 års omorganisation, numera icke är tillräcklig. Detta gäller såväl kansliavdelningarna som skatteavdelningen. På samtliga avdelningar utföres övertidsarbete i betydande utsträckning och sjukledigheter förekomma, vilka torde äga sammanhang med överansträngning i arbetet. Skatteavdelningen redovisar i vissa hänseenden en avsevärd arbetsbalans. Personalen bör fördenskull enligt min mening förstärkas. Då ämbetet i sitt omorganiserade skick ännu varit i verksamhet endast en relativt kort tid, torde dock en viss försiktighet böra iakttagas vid bedömandet av personalförstärkningens omfattning. Vad kansliavdelningarna beträffar är jag icke f. n. beredd att taga ställning till ämbetets förslag i skrivelsen den 14 december 1948 utan torde senare ånyo få anmäla densamma. I anledning av skrivelsen den 24 augusti 1948 förordar jag, att på kansliavdelningarna nyanställas 2 ordinarie kanslist i lönegrad Ca 21 och 4 icke-ordinarie skrivbiträden i lönegrad Cf 4. Skatteavdelningen anser jag böra förstärkas väsentligen med personal i lägre löneställning. Jag föreslår sålunda, att på denna avdelning anställas följande nya befattningshavare, nämligen 4 ordinarie kanslibiträden i lönegrad Ca 11, 1 icke-ordinarie kanslist i högst 19 lönegraden och 16 icke-ordinarie skrivbiträden i lönegrad Cf 4. Därjämte torde de 5 kontorsbiträden, som anstälts med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1948, böra bibehållas.

Anslagsposten till avlöningar till över- och underståthållaren beräknar jag i enlighet med nu gällande grunder till 39 000 kronor. Med hänsyn till möjligheten av att överståthållaren komme att avgå före eller under nästa budgetår, torde posten böra uppföras förslagsvis.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör i anledning av mitt förslag om inrättande av 2 nya ordinarie kanslisttjänster i lönegrad Ca 21 ökas med 17 300 kronor. En ytterligare ökning på 5 000 kronor betingas av förestående löneklassuppflyttningar. På grund

20 — *Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

av det minskade behovet av ordinarie kontorsbiträdestjänster — 12 i stället för beräknade 22 — bör anslagsposten å andra sidan nedsättas med 34 600 kronor. Grundlönerna till kansliavdelningarnas personal, vilka för innevarande budgetår uppskattats till 496 400 kronor, skulle alltså för budgetåret 1949/50 böra upptagas med $(496\,400 + 17\,300 + 5\,000 - 34\,600)$ 484 100 kronor. Till vikariatsersättningar vid kansliavdelningarna bör avses oförändrat belopp, 5 000 kronor.

Kostnaderna för grundlöner till skatteavdelningens personal ha för budgetåret 1948/49 beräknats till 1 142 600 kronor. För nästa budgetår tillkomma enligt vad jag tidigare förordat löner till 4 nya kanslibiträden i lönegrad Ca 11 eller 24 300 kronor. Då för innevarande budgetår räknats med för höga löneklassplaceringar av vissa befattningshavare minskas å andra sidan medelsbehovet för nästa budgetår med 16 000 kronor. Till grundlöner bör alltså beräknas ett belopp av $(1\,142\,600 + 24\,300 - 16\,000)$ 1 150 900 kronor. För vikariatsersättningar, vartill i gällande stat avsetts 10 000 kronor, anser jag tillräckligt att 6 000 kronor anvisas.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör alltså uppföras med $(484\,100 + 5\,000 + 1\,150\,900 + 6\,000)$ 1 646 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra upptagas till oförändrat belopp, 10 200 kronor.

Till grundlöner åt övrig icke-ordinarie personal vid kansliavdelningarna har för innevarande budgetår beräknats 146 900 kronor. För nästa budgetår böra enligt förut framfört förslag medel avses för 4 nya skrivbiträdestjänster vid kansliavdelningarna. Det minskade behovet av ordinarie kontorsbiträdestjänster bör vidare föranleda, att den icke-ordinarie skrivpersonalen ökas i motsvarande omfattning. Nu nämnda ändringar påkalla en höjning av anslagsposten med 62 000 kronor. För automatiska löneklassuppflyttningar erfordras 1 400 kronor. Till grundlöner skulle således åtgå $(146\,900 + 62\,000 + 1\,400)$ 210 300 kronor. För vikariatsersättningar, semestervikarier, tillfällig personalförstärkning på passbyrån m. m. räknar jag med 73 000 kronor. Till personalförstärkning på trafikavdelningens krisregleringsavdelning måste anvisas ett belopp av 165 000 kronor.

Grundlönerna till skatteavdelningens icke-ordinarie befattningshavare ha för budgetåret 1948/49 uppskattats till 415 200 kronor. Om av mig tillstyrkt förstärkning av den icke-ordinarie personalen på skatteavdelningen genomföres, torde för ändamålet böra anvisas ytterligare 104 900 kronor. Posten bör å andra sidan nedsättas med 10 200 kronor på grund av ändrad beräkning av löneklassplaceringarna för vissa befattningshavare. Grundlönerna till ifrågakvarande personal skulle alltså uppgå till $(415\,200 + 104\,900 - 10\,200)$ 509 900 kronor. I enlighet med ämbetets beräkningar

uppskattar jag medelsbehovet till semester- och sjukvikarier samt tillfällig personal för verkställande av preliminär skatterestitution m. m. till 65 000 kronor.

Anslagsbehovet till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör följaktligen i sin helhet uppskattas till (210 300 + 73 000 + 165 000 + 509 900 + 65 000) 1 023 200 kronor. Med hänsyn till att närmare erfarenhet rörande medelsbehovet för vikarier och tillfällig personal vid skatteavdelningen ännu saknas torde posten jämväl för nästa budgetår böra upptagas förslagsvis.

För rörligt tillägg erfordras 281 600 kronor.

Enligt dessa beräkningar bör å anslaget anvisas (39 000 + 1 646 000 + 10 200 + 1 023 200 + 281 600) 3 000 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bestämma, att på personalförteckningen för överståthållarämbetet må upptagas 2 nya kanslitjänster i lönegrad Ca 21, 4 nya kanslibiträdestjänster i lönegrad Ca 11 samt för kansliavdelningarna 12 kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	kronor	39 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	1 646 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	10 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 023 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	281 600

Summa förslagsanslag kronor 3 000 000;

c) till *Överståthållarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

[144.] 2. **Överståthållarämbetet: Omkostnader.** Till omkostnader vid överståthållarämbetet har för budgetåret 1948/49 anvisats ett förslagsanslag av 185 000 kronor (statsliggaren s. 973—974).

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt följande omkostnadsstat för ämbetet, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

A. Kansliavdelningarna.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	2 800	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	500	
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	68 000	
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	2 000	73 300

B. Skatteavdelningen.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	4 700	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	500	
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	106 000	
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	500	111 700
Summa kronor			185 000

Samtidigt har Kungl. Maj:t beträffande kansliavdelningarna föreskrivit, att av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk 9 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 59 000 kronor för övriga expenser. Beträffande skatteavdelningen har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk 14 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 92 000 kronor för övriga expenser.

Framställning om medelsanvisning för nästa budgetår har av *överståthållarämbetet* gjorts i skrivelse den 24 augusti 1948 beträffande kansliavdelningarna och i skrivelse den 8 september 1948 i fråga om skatteavdelningen.

För kansliavdelningarna föreslås, att anslagsposten till sjukvård m. m. höjes med 200 till 3 000 kronor, delposten till bränsle, lyse och vatten med 1 000 till 10 000 kronor och delposten till övriga expenser med 12 000 till 71 000 kronor. Ämbetet upplyser, att ökningen beträffande övriga expenser uteslutande hänför sig till beräknade expenser för trafikavdelningens krisregleringsavdelning. För kansliavdelningarna begäres alltså sammanlagt 86 500 kronor.

Omkostnaderna för skatteavdelningen har ämbetet, i anslutning till medelsåtgången under första halvåret 1948, uppskattat till följande belopp: sjukvård 5 000 kronor, reseersättningar 7 000 kronor, expenser 136 000 kronor — därav 16 000 kronor till bränsle m. m. och 120 000 kronor till övriga expenser — samt publikationstryck 6 000 kronor. Ämbetet framhåller, att anslagsposten till reseersättningar i huvudsak användes för inköp av tjänstekort för expeditionsvakternas spårvägsresor vid budskickning. Hela medelsbehovet för skatteavdelningen skulle alltså uppgå till 154 000 kronor.

Anslaget i dess helhet slutar alltså enligt ämbetets beräkningar på (86 500 + 154 000) 240 500 kronor.

Statskontoret har i yttrande över framställningarna uttalat, att för trafikavdelningens krisregleringsavdelning avsedda medel i omkostnadsstaten borde redovisas såsom en särskild delpost. Beträffande skatteavdelningen anser ämbetsverket, att den i omkostnadsstaten ingående delposten till övriga expenser i avvaktan på ytterligare erfarenheter av den nya organisationen bör begränsas till förslagsvis 100 000 kronor.

Departementschefen. Jag godtager i huvudsak ämbetets uppskattning av medelsbehovet under detta anslag. Dock bör till sjukvård m. m. för kansliavdelningarna upptagas oförändrat belopp, 2 800 kronor. Omkostnaderna i övrigt för dessa avdelningar torde således böra beräknas till följande belopp: reseersättningar 500 kronor, expenser 81 000 kronor — därav för bränsle m. m. 10 000 kronor och till övriga expenser 71 000 kronor — samt publikationstryck 2 000 kronor.

Vad angår skatteavdelningen bör för sjukvård m. m. beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, 4 700 kronor. Till reseersättningar upptager jag, såsom ämbetet föreslagit, 7 000 kronor. För expenser torde böra avses 116 000 kronor, varav för bränsle, m. m. 16 000 kronor och för övriga expenser 100 000 kronor. Posten till publikationstryck bör i enlighet med ämbetets förslag uppräknas till 6 000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle anslagsbehovet uppgå till 220 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

[145.] 3. Länsstyrelserna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	19 500 000	20 110 115
1948/49 (statsliggaren s. 974—982)	20 600 000	—
1949/50 (förslag)	22 250 000	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt dels personalförteckning för länsstyrelserna, dels ock följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor	580 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»	8 000 000
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	255 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av		

Kungl. Maj:t:

a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 10 000	
b. Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	» 75 000	kronor 85 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	9 480 000
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>	»	130 000
7. Tilläggsförmåner till befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	»	15 000
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2 055 000
Summa förslagsanslag		kronor 20 600 000

I särskilda framställningar, inkomna under augusti och september 1948, ha *länsstyrelserna* avgivit förslag till beräkning av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

Vissa länsstyrelser ha härvid hemställt om inrättande av nya tjänster, vilka — vid bifall till förslagen — skulle uppföras på personalförteckningen. Med bortseende från förslag om inrättande av nya ordinarie kontorsbiträdestjänster i enlighet med de av 1947 års riksdag antagna grunderna för reglerad befordringsgång innebära framställningarna följande:

Länsstyrelsen i Stockholms län hemställer, att innehavaren av en icke-ordinarie landskanslisttjänst på automobilavdelningen överföres på ordinarie stat. Länsstyrelsen anför, att arbetet på avdelningen ökat så avsevärt, att avdelningen måst uppdelas på två detaljer. Ifrågavarande befattningshavare vore föreståndare för den ena detaljen. Då uppdelningen visat sig synnerligen ändamålsenlig och länsstyrelsen hade för avsikt att framdeles behålla densamma, funne länsstyrelsen rimligt, att befattningshavaren — som alltsedan den 17 oktober 1934 varit anställd vid länsstyrelsen — erhöles ordinarie landskanslisttjänst.

Länsstyrelsen i Södermanlands län föreslår uppflyttning av taxeringsinspektören (Ce 24) till lönegrad Ce 27. Länsstyrelsen framhåller, att det i flertalet län finnas två taxeringsinspektörer, därav en i 27 lönegraden, vilket i praktiken visat sig leda till att befattningen i länet blivit en övergångstjänst.

Länsstyrelsen i Blekinge län hemställer om inrättande av en ny ordinarie landskanslisttjänst (Ca 21). Länsstyrelsen anför, att vunnen erfarenhet otvetydigt givit vid handen, att behov förelåge av denna arbetskraftförstärkning. Redan den fortsatta ökningen av bilavdelningens arbetsuppgifter talade härför. Härutöver tillkomme nya krävande arbetsuppgifter bl. a. genom införandet av bensinransoneringen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län föreslår beträffande landskansliet, att utöver nuvarande 7 ordinarie landskanslisttjänster ytterligare en sådan tjänst (Ca 21) inrättas samt att två av nämnda tjänster ändras till befattningar som förste landskanslist i lönegrad Ca 24. I fråga om landskontoret framföres önskemål om inrättande av 4 förste landskontoristtjänster i lönegrad Ca 24. Vidare begäres en tjänst såsom materialförvaltare i lönegrad Ca 14.

Till motivering för förslaget om inrättande av förste landskanslist- och förste landskontoristbefattningar anföres, att det med hänsyn till rekryterings- och befordringsförhållandena vore angeläget att för landskanslister och landskontorister bereddes befordringsmöjlighet till lönegrad Ca 24. Materialförvaltartjänsten vore avsedd för tillsyn av landstatshuset jämte inventarier, pappersförråd m. m.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län föreslår, att taxeringsinspektören i lönegrad Ce 27 och ett kanslibitråde i lönegrad Ce 11 överföras på ordinarie stat.

Länsstyrelsen i Värmlands län erinrar om det i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår påpekade behovet av en ny länsassessorstjänst i lönegrad Ce 30.

Utöver de framställningar, för vilka nu redogjorts, ha länsstyrelserna såvitt gäller befattningar, som skola upptagas på personalförteckningen, framfört förslag om överförande av 14 icke-ordinarie biträden på ordinarie stat.

Vad angår behovet av medel för avlöningar vid länsstyrelserna under budgetåret 1949/50 ger en sammanställning av länsstyrelsernas förslag härutinnan vid handen, att länsstyrelserna för de olika anslagsposterna beräknat följande belopp, nämligen till avlöningar till landshövdingarna 602 372 kronor, till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat 8 190 287 kronor, till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat 235 727 kronor, till arvodet och särskilda ersättningar 82 452 kronor, därav till ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. 10 550 kronor och till ersättning till militärassistenter 71 902 kronor, till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 11 314 180 kronor, till särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän 127 920 kronor, till tilläggsförmåner till befattningshavare å äldre stat 13 678 kronor och till rörligt tillägg 2 186 840 kronor.

Enligt länsstyrelsernas förslag skulle alltså anslaget i sin helhet böra beräknas till 22 753 456 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas, att *länsstyrelsen i Jämtlands län* i särskilda skrivelser den 18 mars och den 16 augusti 1948 hemställt dels att en ny ordinarie landskontoristtjänst (Ca 21) måtte inrättas, dels ock att den ena av länsstyrelsens två tjänster såsom taxeringsinspektör i löne-

grad Ce 24 ändras till taxeringsinspektörstjänst i lönegrad Ce 27. Genom det första förslaget avses att förstärka arbetskraften på en viss arbetsdetalj. Till motivering för förslaget om högre lönegradsplacering av en taxeringsinspektörstjänst anföres, att taxeringsgöromålen i länet i förhållande till länets storlek vore särskilt omfattande och krävande. Taxeringsintendenten hade därför behov av väl kvalificerad hjälp. I övriga län, där mer än en taxeringsinspektör finge anställas, vore minst en sådan placerad i lönegrad Ce 27. Länet intog därför en särställning, vilket ansenligt inverkade på rekryteringen av tjänsterna.

Departementschefen. Vid länsstyrelsen i Jämtlands län torde i överensstämmelse med vad som tillämpats vid länsstyrelserna i allmänhet böra inrättas en taxeringsinspektörstjänst i lönegrad Ce 27 i utbyte mot en taxeringsinspektörstjänst i lönegrad Ce 24. I övrigt finner jag mig f. n. icke kunna tillstyrka, att nya tjänster upptagas på länsstyrelsernas personalförteckning. För budgetåret 1948/49 beräknades, att 244 befattningshavare skulle vara berättigade att enligt grunderna för den reglerade befordringsgången erhålla ordinarie kontorsbiträdestjänster. Detta antal har visat sig för stort. Av tjänsterna ha sålunda 17 icke kunnat tillsättas. Då 13 kontorsbiträden kunna beräknas bli berättigade att vid ingången av nästa budgetår erhålla ordinarie tjänst, skulle alltså antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster minskas med 4. På personalförteckningen böra således uppföras 240 sådana tjänster. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att fördela tjänsterna på de olika länsstyrelserna.

Vad angår beräkningen av anslagsbehovet torde för avlöningar till landshövdingarna böra avses ett från 580 000 till 590 000 kronor förhöjt belopp.

Anslagsposten till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat bör upptagas med oförändrat belopp, 8 000 000 kronor. I detta sammanhang vill jag erinra, att sedan någon tid tillbaka landssekreterartjänsterna i Stockholms och Malmöhus län dubblerats, varvid vikarierna tillerkänts vikariatslön utom avlöningsförstärkning. Denna anordning är föranledd av den med befattningarna förenade synnerligen tyngande arbetsbördan. Jag vill vidare nämna, att den på indragningsstat upptagne länsassessorn i lönegrad A 27 på grund av uppnådd pensionsålder kommer att avgå från sin befattning under innevarande budgetår.

Medelsbehovet för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat kan beräknas nedgå till 235 000 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde oförändrad medelsanvisning, 10 000 kronor, böra avses för ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. För ersättning till militärassistenter bör beräknas 70 000 kronor i stället för i gällande stat upptaget belopp av 75 000 kronor. Under denna anslagspost böra vidare medel anvisas för ersättning

till inkvarteringschefer. Kostnaderna härför bestridas f. n. från civilförsvarsstyrelsens avlöningsanslag. Den nya delposten torde böra uppföras med 10 000 kronor. Anslagsposten i dess helhet skulle alltså uppgå till (10 000 + 70 000 + 10 000) 90 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal — i gällande stat upptagen till 9 480 000 kronor — bör i anledning av vad jag förut föreslagit samt för att möjliggöra löneklassuppflyttningar och uppflyttningar i lönegrad enligt den reglerade befordringsgången höjas med 500 000 kronor. Den fortgående ansvällningen av länsstyrelsernas arbetsuppgifter gör det nödvändigt att höja posten med 1 070 000 kronor, varav cirka 900 000 kronor för personalförstärkning i anledning av bensinransoneringen. Anslagsposten skulle sålunda böra uppskattas till (9 480 000 + 500 000 + 1 070 000) 11 050 000 kronor.

Anslagsposterna till särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna) samt till tilläggsförmåner till befattningshavare å äldre stat böra i anslutning till medelsåtgången budgetåret 1947/48 nedsättas till 127 000 resp. 13 000 kronor.

För rörligt tillägg erfordras 2 145 000 kronor.

Enligt de gjorda kalkylerna skulle till avlöningar vid länsstyrelserna för nästa budgetår behöva anvisas ett anslag av (590 000 + 8 000 000 + 235 000 + 90 000 + 11 050 000 + 127 000 + 13 000 + 2 145 000) 22 250 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bestämma, att personalförteckningen för länsstyrelserna skall upptaga 240 ordinarie kontorsbiträdestjänster, att från förteckningen skall uteslutas en på indragningsstat uppförd befattning såsom länsassessor i lönegrad A 27 samt att å förteckningen skall uppföras en ny tjänst såsom taxeringsinspektör i lönegrad Ce 27;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, förlagsvis	kronor	590 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, förlagsvis	»	8 000 000
3. Avlöningar till tjänstemän å över- gångsstat, förlagsvis	»	235 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		

a. Ersättning till sak-			
kunniga för biträde			
vid utredningar			
m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	10 000	
b. Ersättning till mi-			
litärassistenter,			
<i>förslagsvis</i>	»	70 000	
c. Ersättning till in-			
kvarteringschefer,			
<i>förslagsvis</i>	»	10 000	kronor
			90 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie			
personal, <i>förslagsvis</i>	»	11 050 000	
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie			
tjänstemän (representationsbidrag			
till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>	»	127 000	
7. Tilläggsförmåner åt befattningsha-			
vare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	»	13 000	
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2 145 000	
Summa förslagsanslag kronor 22 250 000;			

c) till *Länsstyrelserna*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 22 250 000 kronor.

[146.] 4. *Länsstyrelserna*: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	50 000	64 912
1946/47	50 000	72 200
1947/48	60 000	91 693
1948/49 (statsliggaren s. 982)	60 000	—
1949/50 (förslag)	70 000	—

Länsstyrelserna ha beräknat de sammanlagda utgifterna för sjukvård m. m. under budgetåret 1949/50 till 96 600 kronor.

Departementschefen. Anslaget för nästa budgetår torde med hänsyn till belastningssiffrorna för budgetåren 1946/47 och 1947/48 böra uppräknas. Jag föreslår dock, att uppräknningen begränsas till 10 000 kronor. Anslaget skulle alltså böra upptagas med 70 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna*: Sjukvård m. m. för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

[147.] 5. Länsstyrelserna: Reseersättningar.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	250 000	335 616
1946/47	275 000	409 414
1947/48	275 000	407 091
1948/49 (statsliggaren s. 982—983)	275 000	—
1949/50 (förslag)	325 000	—

Enligt av *länsstyrelserna* avgivna förslag skulle medelsbehovet under nästa budgetår för länsstyrelsernas reseersättningar komma att utgöra tillhopa 351 600 kronor.

Departementschefen. Belastningen på anslaget har under budgetåren 1945/46—1947/48 icke oväsentligt överstigit medelsanvisningen. Med hänsyn härtill torde anslaget böra uppräknas. I avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande medelsbehovet anser jag emellertid, att anslaget för nästa budgetår icke bör upptagas till högre belopp än 325 000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

[148.] 6. Länsstyrelserna: Expenser.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	2 000 000	2 596 446
1946/47	2 200 000	3 263 736
1947/48	2 600 000	3 985 555
1948/49 (statsliggaren s. 983—986)	2 500 000	—
1949/50 (förslag)	2 600 000	—

Behovet av medel till expenser under budgetåret 1949/50 har av *länsstyrelserna* uppskattats till sammanlagt 3 237 500 kronor.

Departementschefen. Detta anslag uppräknades för budgetåret 1947/48 med 400 000 kronor. Härav avsågos 288 000 kronor till kostnader för inköp av bilar åt landshövdingarna. För expenser i övrigt beräknades alltså 2 312 000 kronor. Medelsanvisningen för innevarande budgetår — 2,5 miljoner kronor — innebär med hänsyn härtill en ökning av anslaget med i runt tal 200 000 kronor. Belastningssiffrorna för budgetåren 1946/47 och 1947/48 ha emellertid varit betydligt högre än det för budgetåret 1948/49 anvisade beloppet. Medelsanvisningen för nästa budgetår torde därför böra höjas. Jag anser dock anslaget för nästa budgetår icke böra uppföras med högre belopp än 2 600 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 2 600 000 kronor.

[149.] 7. *Länsstyrelserna: Publikationstryck.*

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	120 000	140 272
1947/48	120 000	139 348
1948/49 (statsliggaren s. 986)	130 000	—
1949/50 (förslag)	130 000	—

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till 140 100 kronor.

Departementschefen. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 130 000 kronor.

[150.] 8. *Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	652 000	631 562
1948/49 (statsliggaren s. 986—988)	760 000	—
1949/50 (förslag)	760 000	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt följande personalförteckning för landsfogdarna m. fl.:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat:

24 landsfogdar Ca 32

Tjänsteman å övergångsstat:

1 landsfogde Ca 32

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24:

5 biträdande landsfogdar Ce 30

4 landsfogdeassistenter Ce 25

7 landsfogdeassistenter (ambulerande) Ce 25

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	370 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	310 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	80 000
Summa förslagsanslag		kronor 760 000

I anslagsframställningar för nästa budgetår ha *länsstyrelserna* beräknat, att för ifrågavarande ändamål skulle erfordras sammanlagt 576 198 kronor.

Riksåklagarämbetet har dels i skrivelse den 8 september 1948 gjort framställning om medel för den under ämbetet sorterande åklagaraspirantorganisationen — ambulerande landsfogdeassistenter och aspiranter — dels ock i skrivelse den 12 november 1948 föreslagit inrättande av nya biträdande landsfogdetjänster.

I *skrivelsen den 8 september 1948* anför riksåklagarämbetet beträffande behovet av åklagaraspiranter.

Genom särskilda beslut den 28 juni 1946 och den 20 juni 1947 har Kungl. Maj:t bemyndigat justitiekanslersämbetet att antaga sammanlagt 20 extra ordinarie eller extra landsfogdeassistenter eller aspiranter å landsfogdeassistenttjänst. Med stöd av dessa bemyndiganden ha justitiekanslersämbetet och sedermera riksåklagarämbetet antagit ett antal åklagaraspiranter, under de senaste 12 månaderna ett 15-tal. I anledning av den utbyggnad av åklagarorganisationen, som föranledes av processreformens genomförande, föreligger trängande behov av ytterligare aspiranter. Sålunda beräknas inom en nära framtid omkring 25 tjänster skola besättas inom stadsfiskalsorganisationen. Inom landsfogdeorganisationen skola — bortsett från de 3 till biträdande landsfogdebefattningar ombildade landsfogdeassistenttjänsterna — tillsättas 3 landsfogdebefattningar. Vidare behöves juridiskt arbetsbiträde åt vissa av de 15 landsfogdar, som f. n. icke ha sådant biträde. Riksåklagarämbetet beräknar, att ett 10-tal landsfogdeassistenter erfordras såsom förstärkning av biträdeshjälpen hos landsfogdarna och såsom vikarier vid semester och annan tjänstledighet för åklagare.

Under den närmaste tiden föreligger alltså behov av (25 + 3 + 10) 38 befattningshavare inom åklagarorganisationen. För att tillgodose detta behov finnas att tillgå 16 senast på våren 1950 utbildade åklagaraspiranter, som icke redan inneha eller varaktigt uppehålla fast tjänst inom organisationen. Ytterligare 22 aspiranter erfordras alltså.

F. n. åtnjuta 9 landsfogdeassistenter eller aspiranter lön av för ändamålet anslagna medel. Av dessa beräknas 6 komma att tagas i anspråk för rekrytering av tjänster inom åklagarorganisationen redan före den 1 juli 1949. Omkring årsskiftet 1949/50 beräknas jämväl återstående 3 aspiranter vara utbildade och bliva tagna i anspråk för rekrytering av tjänster inom åklagarväsendet.

Riksåklagarämbetet beräknar, att sammanlagt 20 nya aspiranter och extra ordinarie landsfogdeassistenter skola antagas. Hittills ha visserligen relativt få jurister anmält sig som åklagaraspiranter och det är naturligen ovisst, huruvida ett så stort antal som 20 aspiranter skall kunna anställas inom den nu ifrågavarande tiden. Ämbetet, som på olika sätt sökt intres-

sera tingsmeriterade jurister för åklagarbanan, anser sig emellertid böra räkna med att det erforderliga antalet åklagaraspiranter skall kunna anställas. Ämbetet har förutsatt, att 5 aspiranter antagas fr. o. m. den 1 oktober 1948 och samma antal vid envar av följande tidpunkter, nämligen den 1 januari, 1 april och 1 juli 1949.

Riksåklagarämbetet hemställer, att för nästa budgetår på personalförteckningen uppföras 8 tjänster såsom ambulerande landsfogdeassistent. Ämbetet har tillsatt 4 sådana tjänster och beräknar kunna tillsätta ytterligare en under innevarande budgetår. Ämbetet räknar med att såväl innehavarna av nämnda 5 landsfogdeassistenttjänster som de 3 assistenter, vilka under budgetåret 1949/50 kunna förutses fylla villkoren för uppflyttning till lönegraden Ce 25, skola tagas i anspråk för rekrytering av fasta åklagartjänster. Därest så icke skulle bliva fallet anses emellertid möjlighet böra föreligga att bibehålla dem vid deras anställning som ambulerande assistenter.

Medelsbehovet har av ämbetet beräknats på följande sätt. Till grundlöner åt de 3 aspiranter (Ce 22), som vid årsskiftet 1949/50 skulle vara färdigutbildade, avses ett belopp av 13 700 kronor. Kostnaderna för de 20 aspiranter, som successivt antagas, belöper sig till — rörligt tillägg oräknat — 154 350 kronor. Till grundlöner för aspirantorganisationen skulle alltså åtgå sammanlagt (13 700 + 154 350) 168 050 kronor, avrundat till 170 000 kronor.

I *skrivelsen den 12 november 1948* har riksåklagarämbetet hemställt, att en landsfogden i vartdera Kopparbergs och Norrbottens län tilldelad assistenttjänst måtte ombildas till tjänst såsom biträdande landsfogde i lönegrad Ce 30.

Departementschefen. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde böra uppföras med oförändrat belopp, 370 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal anser jag mig f. n. icke kunna tillstyrka ändring av assistenttjänsterna i Norrbottens och Kopparbergs län till tjänster såsom biträdande landsfogde.

Länsstyrelserna ha beräknat sammanlagt 140 000 kronor för avlönande av biträdande landsfogdar och fasta assistenter. Mot denna beräkning har jag icke något att erinra. Medelsbehovet för aspirantorganisationen har av riksåklagarämbetet uppskattats till 170 000 kronor. Denna uppskattning synes mig vara försiktigt gjord. Jag anser mig därför böra för aspirantorganisationen upptaga det av ämbetet angivna beloppet. Den under anslagsposten erforderliga medelsanvisningen skulle alltså utgöra (140 000 + 170 000) 310 000 kronor. På personalförteckningen torde enligt riksåklagarämbetets förslag böra uppföras ytterligare en tjänst såsom ambulerande landsfogdeassistent.

För rörligt tillägg beräknar jag oförändrat belopp, 80 000 kronor.

Sammanlagda anslagsbehovet skulle sålunda uppgå till (370 000 + 310 000 + 80 000) 760 000 kronor.

På grund av vad jag ovan anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att på personalförteckningen för landsfogdarna m. fl. må upptagas ytterligare en befattning såsom ambulerande landsfogdeassistent i lönegrad Ce 25;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	370 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	310 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	80 000
Summa förslagsanslag		kronor 760 000;

c) till *Landsfogdarna m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 760 000 kronor.

[151.] 9. Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	90 000	114 716
1947/48	96 000	153 440
1948/49 (statsliggaren s. 988—989)	105 000	—
1949/50 (förslag)	125 000	—

Den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	59 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	45 000
Summa		kronor 105 000

Genom beslut den 26 juni 1948 fördelade Kungl. Maj:t anslagsposten till expenser mellan länsstyrelserna, därvid till expenser för eget behov avsågs tillhopa 42 600 kronor samt till expenser för annat än eget behov sammanlagt 2 400 kronor.

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 159 235 kronor.

Departementschefen. Jag beräknar anslagsposten till sjukvård m. m. till samma belopp som för löpande budgetår eller sålunda till 1 000 kronor.

Belastningen på posten till reseersättningar under budgetåret 1947/48 har enligt länsstyrelsernas uppgifter uppgått till 90 500 kronor. För budgetåret hade icke beräknats större belopp än 50 000 kronor. För innevarande budgetår har posten upptagits med 59 000 kronor. För att bli va anpassad efter den erforderliga medelsåtgången torde posten bö ra uppräknas. I avvaktan på närmare erfarenhet föreslår jag emellertid, att posten för nästa budgetår höjes endast med 20 000 kronor och alltså bestämmes till 79 000 kronor.

Posten till *expenser* synes bö ra upptagas med oförändrat belopp, 45 000 kronor.

Sammanlagda anslagsbehovet skulle sålunda uppgå till (1 000 + 79 000 + 45 000) 125 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfogdarna m. fl.*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

[152.] 10. Häradsskrivarna m. fl.: *Avlöningar*.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	6 620 000	7 412 867
1948/49 (statsliggaren s. 989—991) ..	7 480 000	—
1949/50 (förslag)	7 790 000	—

Kungl. Maj:t har fastställt dels den 30 juni 1947 personalförteckning för häradsskrivarna m. fl., dels ock den 14 maj 1948 följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 2 075 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..	» 4 600 000
3. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	» 5 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 800 000

Summa förslagsanslag kronor 7 480 000

I skrivelser, som inkommit under augusti och september 1948, ha *länsstyrelserna* avgivit förslag rörande anslaget under nästa budgetår.

Beträffande personalorganisationen ha länsstyrelserna, såvitt gäller be-

fattningar, som skola upptagas på personalförteckningen, framfört förslag om överförande av 64 icke-ordinarie kontorsbiträden på ordinarie stat.

Vad angår medelsbehovet under de olika anslagsposterna ger en sammanställning av förslagen vid handen, att länsstyrelserna beräknat till avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 305 026 kronor, till avlöningar till icke-ordinarie personal 5 067 293 kronor, till tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat 22 312 kronor och till rörligt tillägg 822 452 kronor. Sammanlagda medelsbehovet utgör alltså enligt denna uppskattning $(2\,305\,026 + 5\,067\,293 + 22\,312 + 822\,452)$ 8 217 083 kronor.

Departementschefen. Enligt grunderna för den reglerade befodringsgången böra fr. o. m. nästa budgetår 64 ordinarie kontorsbiträdestjänster uppföras på personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör i anledning härav ökas med 260 000 kronor. Posten kan å andra sidan nedsättas med 32 000 kronor på grund av minskning av den övergångsvis utgående ersättningen till häradsskrivarna för mistade sportler. Posten bör alltså bestämmas till $(2\,075\,000 + 260\,000 - 32\,000)$ 2 303 000 kronor, vilket belopp torde böra avjämnas till 2 300 000 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal erfordras — efter avräkning av lönerna till de kontorsbiträden, som föreslagits uppförda på ordinarie stat — 4 259 000 kronor i grundlöner till personal, som finnes upptagen på personalförteckningen. Härtill bör läggas ett belopp av cirka 11 000 kronor avseende löner för befattningar, vilka medgivits av Kungl. Maj:t genom beslut den 15 oktober 1948. För övertids- och vikariatsersättningar m. m. beräknar jag 400 000 kronor. Anslagsposten bör alltså uppföras med $(4\,259\,000 + 11\,000 + 400\,000)$ 4 670 000 kronor.

För tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat torde böra anvisas 20 000 kronor.

Medelsbehovet för rörligt tillägg uppskattar jag till oförändrat belopp, 800 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet skulle alltså uppgå till $(2\,300\,000 + 4\,670\,000 + 20\,000 + 800\,000)$ 7 790 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att på personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl. må upptagas 64 kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 2 300 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	» 4 670 000
3. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, förslagsvis	» 20 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 800 000

Summa kronor 7 790 000;

c) till Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 7 790 000 kronor.

[153.] 11. Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	738 000	992 674
1948/49 (statsliggaren s. 991—993)	740 000	—
1949/50 (förslag)	815 000	—

Den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	kronor 12 000
2. Reseersättningar, förslagsvis	» 238 000
3. Expenser, förslagsvis	» 450 000
4. Övriga utgifter (kurskostnader), förslagsvis	» 40 000

Summa förslagsanslag kronor 740 000

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt 975 550 kronor.

Departementschefen. Anslagsposten till sjukvård torde med hänsyn till belastningen under budgetåret 1947/48 — 29 000 kronor — bära något höjas. Jag föreslår, att posten i avvaktan på vidare erfarenhet bestämmes till 18 000 kronor. För reseersättningar förbrukades under föregående budgetår enligt länsstyrelsernas uppgifter sammanlagt 284 000 kronor. Även för detta ändamål torde medelsanvisningen bära ökas. Jag vill dock förorda, att för nästa budgetår icke beräknas större belopp än 250 000 kronor. Belastningen på anslagsposten till expenser uppgick förra budgetåret till 634 000 kronor. Häri torde dock ha ingått vissa kostnader av engångskaraktär. Jag anser posten för nästa budgetår bära uppskattas till 500 000 kronor. Slutligen beräknar jag för övriga utgifter (kurskostnader) ett belopp av 47 000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet för omkostnader skulle sålunda utgöra (18 000 + 250 000 + 500 000 + 47 000) 815 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 815 000 kronor.

[154.] 12. *Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar*. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 10 900 000 kronor.

Länsstyrelserna ha i anslagsframställningar, som inkommit under augusti och september 1948, uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 11 838 991 kronor.

Departementschefen. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 maj 1947 har jag tillkallat särskilda sakkunniga för utredning rörande landsfiskalsorganisationen. De sakkunniga ha i skrivelse den 3 december 1948 framlagt vissa förslag, vilka ha betydelse för anslagsberäkningen. Då skrivelsen vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande ännu var föremål för remissbehandling, torde med den definitiva uppskattningen av medelsbehovet få tills vidare anstå. Preliminärt tillstyrker jag, att anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår beräknas till 11 800 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 11 800 000 kronor.

[155.] 13. *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader*. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2 063 000 kronor.

I anslagsframställningar som inkommit under september och oktober 1948, ha *länsstyrelserna* uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 2 500 240 kronor.

Departementschefen. Då medelsbehovet under förevarande anslag torde böra slutligt prövas i samband med överbägandet av de under föregående punkt omförmälda förslagen av 1947 års landsfiskalsutredning har jag nu endast preliminärt uppskattat kostnaderna. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

[156.] 14. **Resestipendier åt åklagare.** [Kungörelse den 24 maj 1946 (nr 217) angående resestipendier åt åklagare.]

Medel för detta ändamål anvisades för första gången på riksstaten för budgetåret 1946/47. Anslaget, vilket erhöll karaktären av reservationsanslag, uppfördes med 10 000 kronor. Samtidigt upptogs på riksstatens andra huvudtitel ett anslag för resestipendier åt domare och domaraspiranter. Genom stipendierna avsågs att för underlättande av övergången till den nya rättegångsordningen bereda åklagare resp. domare och domaraspiranter möjlighet att genom studiebesök vid främmande domstolar, där principerna om rättegångens koncentration och muntlighet redan tillämpades, vinna praktisk förtrogenhet med ett på dessa principer grundat rättegångsförfarande.

För budgetåren 1947/48 och 1948/49 uppfördes anslaget med oförändrat belopp.

På hemställan av chefen för justitiedepartementet har Kungl. Maj:t tidigare denna dag föreslagit, att även för budgetåret 1949/50 anslag skall beviljas för stipendier åt domare och domaraspiranter. Jämväl i fråga om åklagarorganisationen böra medel ställas till förfogande för motsvarande anordning under nästa budgetår. Anslaget bör upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 10 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt åklagare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

E. Polisväsendet.**[157.] 1. Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	116 000	110 007
1948/49 (statsliggaren s. 1003—1004)	147 000	—
1949/50 (förslag)	163 000	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 för *statspolisintendenten m. fl.* fastställt dels personalförteckning, dels ock följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i>	kronor	25 100
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	16 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	93 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	12 800
Summa förslagsanslag		kronor 147 000

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *statspolisintendenten* gjort framställning om medelsanvisning för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Utgifterna för *avlöning och pensionering av statspolisintendenten* beräknas enligt för Stockholms stad gällande bestämmelser. Med hänsyn till att det å lönen utgående rörliga tillägget höjts upptages posten för budgetåret 1949/50 till 25 900 kronor.

Statspolisintendenten hemställer, att tre vid statspolisen heltidsanställda skrivbiträden, vilka vid ingången av nästa budgetår kunna tillgodoräkna en tjänstetid av 7 år eller mera, erhålla ordinarie kontorsbiträdetsjänster i Ca 8. Med hänsyn härtill har anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* uppräknats med avlöningskostnaderna för dessa biträden, 15 408 kronor. Vidare har posten ökats med 536 kronor, avseende löneklassuppflyttningar för de tre ordinarie hästskötare, till vilkas avlönande posten f. n. tages i anspråk. Posten har sålunda upptagits till (16 000 + 15 408 + 536) 31 944, avrundat till 31 900 kronor.

Vad angår anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie personal* föreslås, att ytterligare ett kanslibiträde och två skrivbiträden anställas. Till stöd för dessa förslag anföres.

Statspolisens heltidssysselsatta skrivpersonal utgöres f. n. av ett kanslibiträde och 17 skrivbiträden. Kanslibiträdet tjänstgör på statspolisintendentens expedition. Av skrivbiträdena äro två placerade vid statspolisavdelningen i Stockholm och två vid avdelningen i Malmö. De övriga 13 skrivbiträdena äro fördelade med en på vardera av 13 avdelningar.

Redan nu kan man med bestämdhet säga, att rättegångsreformen kommer att medföra en icke ringa ökning av kriminalstatspolisens arbete. Det är därför icke blott önskvärt utan nödvändigt, att ett stenografikunnigt kanslibitråde anställles vid kriminalstatspolisavdelningen i Stockholm.

Vid vissa av statspolisens avdelningar utföres fortfarande en icke oväsentlig del av skriv- och kontorsarbetet av polismän. Då vid ett par av dessa avdelningar arbetsbördan under de senaste åren ökat i sådan omfattning, att fråga uppstått om förstärkning av polispersonalen, synes det angeläget att för att i möjligaste mån undvika kostnader för dylik förstärkning om möjligt frigöra polispersonalen från sådant okvalificerat kontorsarbete, vilket kan utföras av billigare arbetskraft. De föreslagna skrivbiträdesbefattningarna skola placeras på statspolisavdelningarna i Jönköping och Stockholm.

Kostnaderna för den föreslagna personalökningen uppskattas till 12 852 kronor.

Vid beräkningen av det totala medelsbehovet under anslagsposten upptager statspolisintendenten oförändrat belopp, 14 500 kronor, till en byrådirektör. De sammanlagda löneutgifterna för den heltidsanställda biträdespersonalen beräknas till 78 700 kronor, varav 5 256 kronor till löneklassuppflyttningar och uppflyttningar enligt befordringsgången. Kostnaderna för extra skrivhjälp vid vissa statspolisavdelningar, som ej tilldelats heltidsanställda skrivbiträden, ävensom för undantagsvis erforderliga semestervikarier för skrivbiträden, uppskattas till ett från 1 000 kronor till 3 000 kronor förhöjt belopp. Till vikariatersättning åt byrådirektören beräknas oförändrat 1 500 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med $(14\,500 + 78\,700 + 3\,000 + 1\,500)$ 97 700 kronor.

För rörligt tillägg beräknar statspolisintendenten 15 000 kronor.

Anslaget i dess helhet skulle alltså uppgå till $(25\,900 + 31\,900 + 97\,700 + 15\,000)$ 170 500 kronor.

Vad sålunda föreslagits har lämnats utan erinran från *statskontorets* sida.

Departementschefen. Medelsbehovet till avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering beräknar jag i enlighet med intendents förslag till 25 900 kronor.

Jag biträder förslaget om inrättande enligt grunderna för den reglerade befordringsgången av tre ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör i anledning härav uppräknas med 15 400 kronor. För löneklassuppflyttningar av ordinarie personal erfordras 500 kronor. Anslagsposten bör i enlighet härmed uppföras med $(16\,000 + 15\,400 + 500)$ 31 900 kronor.

Förslaget om inrättande av en ny kanslibiträdestjänst vid statspolisavdelningen i Stockholm kan jag icke f. n. tillstyrka. Däremot förordar jag på de av intendenten anförda skälen, att vid vardera av statspolisavdelningarna i Stockholm och Jönköping anställles ett heltidsanställt biträde för skriv- och kontorsgöromål. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordi-

narie personal bör av denna anledning höjas med 7 200 kronor. För extra skrivhjälp torde böra anvisas 2 000 kronor, vilket innebär en ökning med 1 000 kronor. En ytterligare höjning av anslagsposten med omkring 5 300 kronor föranledes av lönegrads- och löneklassuppflyttningar. Å andra sidan bör posten minskas med avlöningskostnaderna för de till erhållande av ordinarie tjänst föreslagna biträdena, 15 400 kronor.

Posten bör i enlighet härmed upptagas till (93 100 + 7 200 + 1 000 + 5 300 — 15 400) 91 200 kronor.

Till rörligt tillägg beräknar jag 14 000 kronor.

Å anslaget behöva alltså anvisas tillhopa (25 900 + 31 900 + 91 200 + 14 000) 163 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande personalförteckning för statspolisintendenten m. fl.:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
3 hästskötare	Ca 10
3 kontorsbiträden	Ca 8
<i>Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än Ce 24.</i>	
1 byrådirektör	Ce 31;
b) godkänna följande avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:	

Avlöningsstat.

1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i>	kronor	25 900
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	31 900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	91 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	14 000

Summa förslagsanslag kronor 163 000;

c) till Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 163 000 kronor.

[158.] 2. Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	237 500	350 816
1948/49 (statsliggaren s. 1004)	174 500	—
1949/50 (förslag)	174 500	—

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 162 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 14 maj 1948 disponeras anslaget sålunda:

Inköp av motorfordon, <i>högst</i>	kronor 162 000
» » ridhästar och dessas transport till vederbörande	
» » stationsort, <i>högst</i>	» 12 000
» » polishundar, <i>högst</i>	» 500
Summa kronor 174 500	

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *statspolisintendenten* gjort framställning om medelsanvisning för nästa budgetår, därvid intendenten såvitt angår inköp av motorfordon anført i huvudsak följande.

Vid utgången av budgetåret 1947/48 fanns å anslaget en reservation av omkring 27 800 kronor.

Framställningar om *utökning* av antalet bilar ha inkommit från föreståndarna för avdelningarna i Eskilstuna, Kalmar, Karlskrona, Malmö, Skövde, Karlstad och Västerås. För egen del anser jag efter noggrann prövning, att frågan om utökning med en bil vid envar av avdelningarna i Eskilstuna, Kalmar, Skövde, Karlstad och Västerås ej längre kan anstå. Envar av avdelningarna i Eskilstuna, Skövde och Västerås består av en överkonstapel och fem konstuplar ordningspolis samt en överkonstapel och en konstapel kriminalpolis. Vid envar av avdelningarna finnas f. n. två bilar. Då ordningspolisens tjänstgöring huvudsakligen utföres genom bilpatrullering med patruller om i regel två man torde det vara uppenbart, att fordonen icke kunna förslå för såväl ordningspolisens som kriminalpolisens behov. Betydande olägenheter uppkomma ävenledes vid de tillfällena, då någon av bilarna måste genomgå reparation o. d. Avdelningarna i Kalmar och Karlstad bestå vardera av en överkonstapel och sju konstuplar ordningspolis samt en överkonstapel och två konstuplar kriminalpolis. Vardera avdelningen är utrustad med tre bilar. Jag avser, att beträffande dessa båda avdelningar föreslå anställande av ytterligare en kriminalkonstapel. Att längre uppskjuta en utökning av bilantalet vid de ifrågavarande avdelningarna synes icke förenligt med ett effektivt utnyttjande av personalen. Med hänsyn härtill hemställer jag, att statspolisens bilpark utökas med fem bilar.

Inköpskostnaden beräknas till omkring 9 500 kronor per bil, inräknat utgifter för viss erforderlig specialutrustning. För inköp av 5 bilar skulle således åtgå 47 500 kronor.

Vad angår behovet av *förnyelse* av motorfordonsbeståndet må framhållas, att antalet bilar vid statspolisavdelningarna uppgår till 95. Envar av de under budgetåret 1947/48 utbytta bilarna hade tillryggalagt i genomsnitt 12 562 mil. Under budgetåret 1949/50 synes man böra utgå från att bilarna skola utbytas efter ungefär samma normer. I enlighet härmed böra under budgetåret 1949/50 20 bilar utbytas. Kostnaden härför beräknas till 220 000 kronor.

Den sammanlagda kostnaden för inköp av motorfordon har sålunda beräknats till (47 500 + 220 000) 267 500 kronor. Medelsbehovet för budget-

året 1949/50 har — med hänsyn till förenämnda reservation på 27 800 kronor — upptagits till (267 500 — 27 800) 239 700 kronor.

Beträffande det för inköp av ridhästar erforderliga beloppet erinrar statspolisintendenten, att det genomsnittliga årsbehovet av hästar i statförslaget för budgetåret 1948/49 angivits till åtta. Av det för innevarande budgetår anvisade beloppet — 12 000 kronor — återstode f. n. allenast omkring 2 500 kronor. Då trots detta en vakans funnes i statspolisens hästbestånd vore det uppenbart, att den hitintills tillämpade beräkningsgrunden för inköp av hästar icke längre kunde bibehållas. Statspolisintendenten upprepar därför framställningen, att medel för framtiden måtte anvisas för ett årligt inköp av åtta hästar. Inköpskostnaderna kunde för budgetåret 1949/50 beräknas till 16 000 kronor, vartill komme utgifter för hästarnas transport till stationsorterna. Med hänsyn till beräknade inkomster genom försäljning av hästar, vilka visat sig odugliga eller olämpliga för polisbruk, syntes dock medelsanvisningen kunna begränsas till 14 000 kronor.

För inköp av polishundar upptages ett oförändrat belopp av 500 kronor.

Hela anslagsbehovet för nästa budgetår har sålunda uppskattats till (239 700 + 14 000 + 500) 254 200 kronor.

Statskontoret ifrågasätter, om icke utan alltför stora olägenheter en begränsning skulle kunna vidtagas i fråga om omfattningen av inköp eller utbyte av bilar och ridhästar.

Departementschefen. Jag kan i nuvarande läge icke tillstyrka större ökning av statspolisens bilpark än att tre bilar inköpas. Med ledning av vad jag under hand inhämtat rörande statspolisavdelningarnas behov av bilar föreslår jag, att de tre nya fordonen tilldelas avdelningarna i Eskilstuna, Karlstad och Västerås. Kostnaderna för inköpet beräknar jag till i runt tal 28 100 kronor. Den föreslagna förnyelsen av motorfordonsbeståndet anser jag böra begränsas till utbyte av femton bilar. För detta ändamål beräknar jag 161 700 kronor. Medelsbehovet för inköp av motorfordon uppskattar jag på grund härav till 189 800 kronor. Jag förutsätter, att statspolisintendenten inom ramen för detta belopp bör äga att, då så finnes erforderligt, anskaffa jämväl vissa tillbehör till bilarna, vilka icke äro att hänföra till utrustning i egentlig mening, t. ex. släpfordon.

Till inköp av ridhästar och till inköp av polishundar torde böra anvisas oförändrade belopp, 12 000 resp. 500 kronor.

Anslaget bör således för nästa budgetår med hänsyn till förefintlig reservation på 27 800 kronor upptagas med (189 800 + 12 000 + 500 — 27 800) 174 500 kronor. Av anslaget torde enligt gällande principer ett belopp av 162 000 kronor böra avräknas mot bilskattemedlen.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stattpolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 174 500 kronor, därav 162 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[159.] 3. Stattpolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditiionskostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	515 000	529 094
1947/48	536 000	443 416
1948/49 (statsliggaren s. 1004—1005) ..	530 000	—
1949/50 (förslag)	709 000	—

Av anslaget för löpande budgetår skola 212 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t föreskrivit följande fördelning av anslaget för budgetåret 1948/49:

1. Underhåll och vård av vissa av stattpolisens hästar samt bestridande av de särskilda utgifter, som kunna bliva erforderliga för hästarnas dressyr och för utbildning av den ridande personalen, ävensom anskaffande av hästutrustningspersedlar i stället för förslitna sådana, högst 32 000 kronor;
2. Underhåll och vård av stattpolisens hundar, högst 8 950 kronor;
3. Utbildning av polishundar jämte förare, högst 5 620 kronor;
4. Underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av velocipeder, högst 417 000 kronor;
5. Stattpolismännens utbildning i motorfordonskunskap, högst 3 000 kronor;
6. Stattpolismännens utbildning i skjutning med tjänstevapen och i livräddning m. m., högst 1 000 kronor;
7. Expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt, högst 62 000 kronor;
8. Sjukvård m. m. åt byrådirektören och biträden vid stattpolisintendentens expedition samt åt hästkötare och biträden vid vissa stattpolisavdelningar, högst 400 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *stattpolisintendenten* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår.

Kostnaderna för underhåll och vård av vissa av stattpolisens hästar m. m. beräknas till oförändrat belopp, 32 000 kronor.

Till bestridande av kostnaderna för polishundorganisationen hemställas om ett till 12 600 kronor avrundat belopp. Veterinärkostnader, kostnader för ansvarighetsförsäkring, hundskatt och oförutsedda utgifter ha härvid uppskattats till 2 500 kronor mot 2 450 kronor för innevarande budgetår. För anlitande av särskild sakkunnig vid inköp av hundar och i viss utsträckning för tillsyn över hundarnas vård och tjänsteduglighet begäres ett belopp av 1 000 kronor i stället för 500 kronor för budgetåret

1948/49. Kostnaden för underhåll och vård av hundarna — till vilket ändamål 6 000 kronor anvisats för nu löpande budgetår — uppskattas till 9 120 kronor. Beträffande denna kostnad erinrar statspolisintendenten, att ersättning till hundförare för innevarande budgetår beräknats skola utgå med 60 kronor per månad för en hund i Stockholm och med 35 kronor för envar av 14 hundar på andra orter. Ersättningen till hundförare utom Stockholm måste emellertid höjas. Dessa hundförare hade vid upprepade tillfällen framhållit, att den nuvarande ersättningen knappast ens täckte kostnaderna för hundarnas utfodring. Därest ersättningen icke höjdes, syntes allvarliga svårigheter uppstå att anskaffa lämpliga förare. Flertalet av de nuvarande hundförarna hade i gemensam skrivelse hemställt om ökning av gottgörelsen och förklarat sig, därest sådan icke komme till stånd, icke längre önska kvarstå såsom förare. Intendenten föreslår, att ersättningen till hundförare utanför Stockholm bestämmes till 50 kronor i månaden.

Någon kurs för utbildning av polishundar jämte förare anses ej erforderlig nästa budgetår.

För underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av velocipeder har statspolisintendenten ansett ett belopp av 601 000 kronor erforderligt mot för innevarande budgetår anvisade 417 000 kronor. Intendenten anför härom i huvudsak följande:

För budgetåret 1949/50 synes man liksom för budgetåren 1947/48 och 1948/49 böra räkna med en sammanlagd körsträcka för statspolisens samtliga motorfordon av omkring 300 000 mil, även om en viss mindre höjning gentemot föregående år kan inträffa bl. a. med hänsyn till den föreslagna utökningen av antalet bilar. Bensinpriset varierar f. n. allt efter inköpsorten mellan 68 och 75 öre för liter. Genomsnittligt torde priset för statspolisens del kunna uppskattas till 70 öre för liter. Då bilarna enligt förd statistik i medeltal förbruka 1,9 liter bensin för körd mil, skulle för drivmedel få beräknas 399 000 kronor. Oljepriset är f. n. 1 krona 60 öre för liter. Med en förbrukning av i genomsnitt 0,025 liter för mil böra kostnaderna för förbrukning av olja uppskattas till 12 000 kronor. Till drivmedel och olja skulle sålunda åtgå sammanlagt (399 000 + 12 000) 411 000 kronor.

För innevarande budgetår ha kostnaderna för reparationer m. m. beräknats till omkring 150 000 kronor. Samma belopp bör upptagas för budgetåret 1949/50. Övriga utgifter såsom för bilskatt, försäkring, bilgummi, underhåll och vård av cyklar etc. synas liksom för innevarande budgetår böra beräknas till 40 000 kronor.

Statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap beräknas draga en kostnad av 1 000 kronor mot 3 000 kronor under innevarande budgetår. Minskningen beror på att bilinspektörerna numera ha skyldighet att kostnadsfritt tillhandagå med undervisning av statspolismän. Anslagsposten avses till täckande av utgifter för förhyrning av bussar och andra tyngre fordon för övningskörning, erforderlig litteratur m. m.

Till bestridande av kostnaderna för statspolismännens ut-

bildning i skjutning med tjänstevapen och livräddning m. m. beräknas enahanda belopp som för ändamålen anvisats för innevarande budgetår eller 1 000 kronor.

Beträffande posten till expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt uppskattas kostnaderna för löpande utgifter i egentlig mening till oförändrat belopp, 45 000 kronor. För nyanskaffning av kontorsmaskiner beräknas 6 300 kronor. Till underhåll och vård samt erforderlig besiktning av statspolisens tillhöriga skjutvapen upptages ett belopp av 1 000 kronor. Statspolisens bilvägar — anskaffade 1936 — anses på grund av förslitning böra underkastas en något kostsammare översyn än tidigare. Medelsanvisningen för ändamålet föreslås därför höjd från 3 500 till 4 000 kronor. För komplettering av laboratorie- och fotografisk utrustning räknas med en kostnad av 2 000 kronor. I syfte att bereda statspolisens möjlighet att pröva nya uppslag och utexperimentera förbättringar inom polisens verksamhetsområde hemställs om 1 000 kronor. Slutligen anses erforderligt, att ett belopp av 6 900 kronor anvisas för nyanskaffning av möbler, armatur m. m. till vissa statspolisavdelningar, som skola utökas, ävensom för komplettering, utbyten och reparation av möbler vid övriga avdelningar.

Samtliga utgifter under ifrågavarande anslagspost uppskattas sålunda till $(45\,000 + 6\,300 + 1\,000 + 4\,000 + 2\,000 + 1\,000 + 6\,900)$ 66 200 kronor.

För sjukvård m. m. upptages oförändrat belopp 400 kronor.

Anslaget har i enlighet härmed beräknats till $(32\,000 + 12\,600 + 601\,000 + 1\,000 + 1\,000 + 66\,200 + 400)$ 714 200 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen uttalat, att den under förevarande anslag uppförda delposten till expeditionskostnader och löpande utgifter i övrigt syntes kunna beräknas till oförändrat belopp eller 62 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig i stort sett kunna godtaga statspolisintendentens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag. För anlåtande av sakkunnig hjälp vid inköp av hundar samt för tillsyn över hundarnas vård och tjänsteduglighet torde dock böra upptagas oförändrat belopp eller 500 kronor. Kostnaderna för polishundorganisationen uppskattar jag i enlighet härmed och med godtagande i övrigt av statspolisintendentens beräkningsgrunder till 12 100 kronor. För underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av velocipeder tillstyrker jag, att 600 000 kronor anvisas. Förslaget att höja posten till expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt anser jag mig icke kunna biträda i vidare mån än att posten enligt min mening bör upptagas till 62 500 kronor. För återstående ändamål, nämligen för underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m., för statspolisännens utbildning i motorfordonskunskap, för

statspolis Männens utbildning i skjutning med tjänstevapen och livräddning m. m. ävensom för sjukvård (åt befattningshavare vid statspolisintendentens expedition samt åt hästskötare och biträden vid statspolisavdelningarna) föreslår jag, att i enlighet med intendentens förslag resp. 32 000, 1 000, 1 000 och 400 kronor anvisas.

Sammanlagt skulle alltså enligt dessa beräkningar erfordras ett anslagsbelopp av (12 100 + 600 000 + 62 500 + 32 000 + 1 000 + 1 000 + 400) 709 000 kronor. Härav bör enligt gällande principer 301 000 kronor avräknas mot bilskattemedlen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 709 000 kronor, därav 301 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[160.] 4. Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	3 275 000	3 590 937
1947/48	3 400 000	3 779 956
1948/49 (statsliggaren s. 1005—1006)	3 800 000	—
1949/50 (förslag)	4 250 000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932, 712/1942, 763/1945, 767/1945, 474/1947 och 194/1948; kungörelse den 16 september 1932 (nr 448) angående stats- och reservpolisen, ändrad genom kungörelser nr 166/1936, 532/1936, 438/1944 och 681/1948; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Statspolisavdelningar finnas f. n. i 20 städer. Dessa städer skola sammanlagt såsom *ordningsstatspolis* tillhandahålla 9 kommissarier, 26 överkonstaplar och 238 konstaplar eller tillhoppa 273 man. För tjänstgöring såsom *kriminalstatspolis* skola städerna tillhandahålla 4 kommissarier, 31 överkonstaplar, 1 biträdande överkonstapel och 77 konstaplar eller sammanlagt 113 man. Av dessa äro 1 kommissarie, 3 överkonstaplar, 1 biträdande överkonstapel och 25 konstaplar avsedda att huvudsakligen användas för bekämpande av olovlig rusdryckshantering. Härvid har icke medräknats den särskilda polispersonal, som avses under anslaget till kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m. Ej heller har hänsyn tagits till en av Kungl. Maj:t genom beslut den 5 november 1948 medgiven tillfällig förstärkning av avdelningen i Stockholm med 1 överkonstapel och 2 konstaplar för utredningar rörande förkommet och skadat järnvägsgods m. m.

Rörande de slag av utgifter, som bestridas från ifrågavarande anslag, lämnades en utförlig redogörelse i statsverkspropositionen till 1935 års riksdag (V s. 288), till vilken jag tillåter mig hänvisa.

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *statspolisintendenten* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Kostnaderna för avlöning, pensionering, beklädnad och andra förmåner åt statspolispersonalen ha tidigare beräknats var för sig. Intendenten anför nu, att han för vinnande av bättre överblick avsåge att upptaga samtliga dessa kostnader under gemensam rubrik för ordnings- resp. kriminalstatspolisen. Intendenten framhåller vidare, att det vore förenat med stora svårigheter att beräkna kostnaderna för visst budgetår. Detta berodde huvudsakligen på att gottgörelse för hållande av statspolis författningsenligt av polisdistrikten rekviderades för kalenderår efter årets utgång. Någon begränsning av tiden för ingivandet av rekvisition funnes icke.

Kostnaderna för hållande av personal vid ordningsstatspolisen beräknas för kalenderåret 1947 ha uppgått till i runt tal 2 485 000 kronor. Intendenten erinrar att anställnings- och avlöningsförhållandena för polispersonalen under senaste tiden genomgått betydande förändringar, på grund varav de till polisdistrikten utgående gottgörelserna redan stigit eller väntades komma att stiga. Företagen utredning visade, att med bibehållande av nuvarande organisation och under förutsättning att rörligt tillägg även i fortsättningen utginge efter nu gällande procentsats kostnaderna för hållande av ordningsstatspolis under kalenderåret 1949 borde beräknas till i runt tal 2 605 000 kronor.

Statspolisintendenten föreslår, att till ordningsstatspolisen knytas vissa av de s. k. jaktpolismän, vilka sedan 1942 försöksvis anställts i de nordliga länen av svenska jägareförbundet efter samråd med intendenten.

Jaktpolismännens huvudsakliga uppgift vore att bedriva spaningsverksamhet till förhindrande och upptäckande av brott och förseelser mot lagar och författningar om jakt, att verkställa kontroll över efterlevnaden av gällande stadgar om lösande av jaktkort och om vilthandeln, att i samband med sin övriga verksamhet kontrollera vapenlicensinnehav samt att vara verksamma för åstadkommande av en god jaktvård. F. n. funnes tre jaktpolismän i Norrbottens län, en jaktpolisman i ettbart av Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län ävensom — med vissa begränsade uppgifter — en jakttillsyningsman i Västerbottens län. Jaktpolismännen anställdes för ett år i sänder av svenska jägareförbundet, som för deras avlöning m. m. disponerade medel, vilka av Kungl. Maj:t ställdes till förbundets förfogande från den del av jaktvårdsfonden, varom stadgas i 43 § 3 mom. b) jaktstadgan. Av de medel, 50 000 kronor, som sålunda anvisats för budgetåret 1948/49 skulle avlönas förutom jakttillsyningsmannen allenast en jaktpolisman i ettbart av de förut angivna fyra länen. Tidigare hade statsunderstöd utgått till avlöning m. m. av två jaktpolismän i Norrbottens län. De jaktpolismän, för vilkas avlöning medel icke anvisats från jaktvårdsfonden, hade avlönats av svenska jägareförbundet, som därvid tagit i anspråk medel, vilka beviljats av domänstyrelsen, enskilda bolag

m. fl. Jaktpolismännen och jakttillsyningsmannen hade av vederbörande länsstyrelse erhållit förordnande som polismän. Instruktioner för jaktpolismännen hade fastställts av länsstyrelsen.

Jaktpolistjänsten ställde förhållandevis stora krav på sina utövare. Förekommande utrednings- och spaningsarbeten vore ofta av sådan art, att resultat kunde vinnas endast om personalen såväl fysiskt som ur utbildningssynpunkt vore fullgod. Det hade emellertid varit förenat med betydande svårigheter att rekrytera jaktpolistjänsterna. Den huvudsakliga orsaken härtill syntes vara att söka i att anställningsförhållandena vore otrygga och pensioneringen icke lika förmånlig som för annan polispersonal. Dessutom erbjöde sig inga möjligheter till befordran.

Ett inlemmande av jaktpolismännen med ordningsstatspolisen skulle medföra betydande fördelar. Sålunda skulle de för jaktpolisverksamhet huvudsakligen avsedda polismännen, därest de tillfälligtvis icke kunde beredas full sysselsättning inom sitt egentliga verksamhetsområde, kunna tilldelas jämväl annat polisarbete. Å andra sidan skulle vid behov jaktpolisen tillfälligt kunna förstärkas med annan statspolispersonal. De tekniska hjälpmedel, med vilka statspolisen vore utrustad, skulle omedelbart stå till jaktpolisens förfogande. Genom samordning av jaktpolisens och den övriga statspolisens tjänsterosor syntes en icke oväsentlig besparing kunna göras i fråga om rese- och traktamentskostnader. Samtidigt skulle jaktpolismännens anställningsförhållanden förbättras.

I anledning av vad sålunda anförts och efter samråd med svenska jägareförbundet föreslår statspolisintendenten, att jaktpolisen överflyttas till statspolisorganisationen på så sätt, att statspolisens ordningsavdelningar i Sundsvall, Östersund och Umeå utökas med 1 ordningskonstapel samt avdelningen i Luleå med 2 ordningskonstaplar, vilka befattningshavare huvudsakligen avses för tjänstgöring såsom jaktpolis. Med de medellöner, som kunna antagas gälla kalenderåret 1949, beräknas utökningen komma att medföra en årlig höjning av utgifterna för ordningsstatspolisen med i runt tal 46 100 kronor.

Kostnaderna för hållande av personal vid ordningsstatspolisen ha sålunda för budgetåret 1949/50 beräknats till sammanlagt (2 605 000 + 46 100) 2 651 100 kronor.

I fråga om kostnaderna för hållande av personal vid kriminalstatspolisen uppskattar statspolisintendenten dessa för kalenderåret 1947 till i runt tal 1 223 000 kronor. Vid oförändrad personalorganisation samt efter rörligt tillägg enligt nu gällande grunder räknar intendenten med ett sammanlagt medelsbehov för budgetåret 1949/50 av 1 240 000 kronor. Emellertid föreslår statspolisintendenten vissa förändringar vid kriminalstatspolisavdelningarna i Kalmar, Göteborg, Karlstad och Luleå.

Inledningsvis anføres, att arbetsbördan vid kriminalstatspolisens avdelningar under och efter det senaste kriget oavbrutet ökat samt att någon minskning av densamma icke syntes vara att förvänta under överskådlig tid. Tvärtom syntes utvecklingen gå i riktning mot att åklagarna — bort-

sett från den i och för sig ökade brottsligheten — i allt större utsträckning rekviderade kriminalstatpolis för utredningar av brott. Emot denna utveckling vore ur vissa synpunkter intet att erinra dels med hänsyn till den arbetsbörda, som numera i allmänhet torde ankomma på distriktsåklagarna, dels med hänsyn till fördelen av att utredningarna även i mindre betydande brott omhänderhades av välutbildad och rutinerad personal. Till följd av de nu rådande förhållandena hade kriminalstatpolisen i stor utsträckning måst avvisa gjorda rekvisitioner trots att personalen utnyttjats så långt att den i vissa fall till och med fått avstå från fridagar och annan ledighet.

Vad angår *kriminalstatpolisavdelningen i Kalmar* hemställer statspolisintendenten, att densamma utökas med en kriminalkonstapel. Förslag härom hade framförts av *landsfogden i länet*, i vars yttrande *länsstyrelsen* instämt.

Landsfogden hade anfört, att avdelningen, vilken erhållit sin nuvarande numerär 1937, bestode av en kriminalavdelning om en överkonstapel och två kriminalkonstaplar samt en ordningsavdelning om en överkonstapel och sju konstaplar. Sedan april månad 1946 hade en konstapel från ordningsavdelningen tjänstgjort på kriminalavdelningen. Den förstärkta kriminalavdelningen hade ständigt full sysselsättning. Det hade icke varit möjligt att i önskvärd utsträckning lämna landsfiskalerna i länet erforderlig hjälp med polisutredningar eller medtaga förhörsvittne eller annat biträde vid utredningar.

En minskning av ordningsavdelningen i anslutning till en ökning av kriminalavdelningen syntes icke försvarlig med hänsyn till länets vidsträckt het och den allmänna ökningen under de senaste tio åren av ordningspolisens arbetsuppgifter.

För egen del har statspolisintendenten framhållit, att av de två kriminalkonstaplarna vid avdelningen den ene avsetts att huvudsakligen användas för bekämpande av olovlig rusdryckshantering. Då denna hantering under det senaste kriget och tiden närmast därefter varit relativt obetydlig hade ifrågavarande kriminalkonstapel så gott som helt kunnat ägna sig åt allmän kriminalpolisverksamhet. Den olovliga rusdryckshanteringen syntes emellertid numera tendera att väsentligt öka. Det vore därför önskvärt, att den kriminalkonstapel, som avsetts för bekämpande av olovlig rusdryckshantering, verkligen i tillräcklig grad finge ägna sig åt sin huvuduppgift. Utökningen kunde beräknas medföra en årlig kostnadshöjning av i runt tal 9 000 kronor.

Beträffande *kriminalstatpolisavdelningen i Göteborg*, föreslår intendenten, att en ny överkonstapelstjänst tillföres avdelningen. För detta förslag anföres i huvudsak följande motivering.

Kriminalavdelningen i Göteborg består f. n. av 2 överkonstaplar och 6 konstaplar för kriminalpolisverksamhet i allmänhet samt 1 biträdande över-

konstapel och 3 konstaplar avsedda särskilt för bekämpande av olaga rusdryckshantering. Avdelningen står under ledning av en kriminalkommissarie.

Kriminalkommissarien i Göteborg har i framställning till statspolisintendenten framhållit, att under det senaste världskriget praktiskt taget all spritsmuggling inom avdelningens verksamhetsområde avstannade och att avdelningens verksamhet i övrigt för bekämpande av olovlig rusdryckshantering minskade i väsentlig grad. Den personal (en kriminalöverkonstapel + tre kriminalkonstaplar), som från den 1 juli 1938 tilldelats avdelningen togs därför i stor utsträckning i anspråk för annan kriminalpolisverksamhet. Under de sistförflutna två åren hade spritpolisens arbete åter visat tendens till ökning, föranledd särskilt av tilltagande hembränning och olaga handel med s. k. systemsprit. De på senare tid väsentligt höjda priserna på legal sprit syntes komma att medföra ökad livaktighet bland langare och hembrännare. Fr. o. m. den 16 mars 1948 hade i enlighet med statspolisintendentens direktiv 4 man kriminalpolispersonal (en bitr. kriminalöverkonstapel, tjänstgörande t. v. såsom kriminalkonstapel samt ytterligare tre kriminalkonstaplar) avdelats till huvudsaklig tjänstgöring såsom spritpolis. Den faktiska förstärkning av den för allmän kriminalpolisverksamhet avsedda polispersonalen, som under viss tid existerat och befunnits erforderlig, kunde sålunda icke längre påräknas. I stället skulle t. v. enligt statspolisintendentens direktiv högst två man från ordningsavdelningen få tagas i anspråk såsom förstärkning åt kriminalavdelningen. Vid ordningsavdelningen funnes emellertid icke och syntes icke heller kunna anskaffas personal med sådan utbildning i kriminalpolistjänst, att den kunde fullgöra mera kvalificerade uppdrag. Ökade anspråk på kriminalpolisens kompetens föranleddes även av nya rättegångsbalkens ikraftträdande. Behovet av personalökning vid kriminalavdelningen vore därför stort. Avdelningen föreslogs därför ökad med två kriminalöverkonstaplar.

I yttranden av *landsfogden*, till vilket *länsstyrelsen* anslutit sig, framhålls, att stort behov av ytterligare arbetskraft föreläge. Trots landsfiskalernas stora arbetsbörda samt behovet av biträde åt dem vid större polisutredningar hade landsfogdarna måst vara synnerligen restriktiva med beviljandet av biträde av kriminalstatspolis. Viss arbetsbalans hade likväl uppstått på avdelningen, beroende på nödvändigheten att disponera utredningsmännen för åtskilliga undersökningar av särskilt brådskande art. Vid bedömandet av behovet av kriminalstatspolis borde hänsyn jämväl tagas till det merarbete med förundersökningar, som föranleddes av nya rättegångsreformens genomförande. Vidare skulle numera i samband med brottmålsutredningar skadestånds- och ersättningsyrkanden närmare utredas. På grund av det anförda tillstyrktes den begärda ökningen. Alternativt syntes dock en ökning med en kriminalöverkonstapel och en kriminalkonstapel kunna ifrågasättas.

Statspolisintendenten framhåller för egen del, att det vore av stor vikt, att avdelningen erhöles en sådan organisation att den personal, som avsetts huvudsakligen för bekämpande av olovlig rusdryckshantering, verkligen kunde användas för detta ändamål. Utökningen anses emellertid böra begränsas till en kriminalöverkonstapel, till vars avlöning beräknas i runt tal 11 800 kronor.

Kriminalstattpolisavdelningen i Karlstad föreslås av statspolisintendenten förstärkt med en kriminalkonstapel. Intendenten lämnar följande redogörelse för vad som förekommit i ärendet.

Föreståndaren för avdelningen hade i sin framställning till intendenten framhållit, att avdelningen fram till den 1 juli 1938 utgjorts av en överkonstapel och en kriminalkonstapel men att den då utökats med en kriminalkonstapel, som avsetts skola ha till huvudsaklig arbetsuppgift att verkställa spaning och utredningar rörande den olaga rusdryckshanteringen. Under åren 1938 och 1939 hade också en av kriminalkonstaplarna sysselsatts huvudsakligast med sådan verksamhet. På grund av tidsläget hade emellertid därefter samtliga kriminalpolismän vid avdelningen måst tagas i anspråk för utredning av grövre brottmål. Det arbete för bekämpande av olovlig rusdryckshantering, som förekommit, hade i stort sett ägt samband med utredningar i egentliga brottmål, vilka utredningar givit uppslag om olovlig rusdryckshantering. Under senaste tiden hade samtliga till avdelningen kommande kriminalpolismän varit fullt sysselsatta med utredningar i grövre brottmål och någon tid för spaningsverksamhet i fråga om den olovliga rusdryckshanteringen hade icke funnits. Vid en del tillfällen, då spaningsarbete igångsatts för vissa utredningar om förseelser mot rusdrycksförfordningarna, hade arbetet måst avbrytas på grund av brådskande utredningar i brottmål av annat slag. Då emellertid Värmlands län vore ett av de områden, där olovlig rusdryckshantering förekomme rikligt, finge det anses synnerligen önskvärt, att möjligheter förefunnes jämväl för kriminalstattpolisen att deltaga i arbetet för bekämpande av dylik illegal hantering. Önskvärdheten härav vore så mycket mera påtaglig, som den olaga rusdryckshanteringen under senare tid visat tendenser att tilltaga. Då några möjligheter knappast kunde anses föreligga för kriminalstattpolisen att med nuvarande personalorganisation mera planmässigt eller över huvud taget på ett något så när effektivt sätt deltaga i arbetet för bekämpande av illegal sprithantering, föresloge föreståndaren, att avdelningen ökades med minst en kriminalkonstapel.

Landsfogden hade i yttrande i anledning av framställningen ifrågasatt, om icke statspolisens personalorganisation i stort sett stode kvar på 1932 års stat. Arbetsuppgifterna hade emellertid stigit år från år. Antalet resdagar för befattningshavarna hade ökat betydligt under de senaste åren. Härtill komme, att den nya rättegångsordningen ställde betydligt större krav på utredningsmännen i brottmål. Redan första kvartalet 1948 hade arbetet för kriminalstattpolisen i Karlstad ökat betydligt och f. n. vore ett flertal större brottmålsutredningar i gång. De grövre brottmålen visade stadigvarande tendens att öka. Utredningar i sådana brottmål anförtröddes i regel åt personal från kriminalstattpolisen. Vissa andra utredningar i brottmål måste med hänsyn till personalbristen anförtröas åt ordningsstattpolisen, som därigenom icke helt kunde ägna sig åt sina särskilda uppgifter.

Länsstyrelsen hade vitsordat, att behov föreläge av ytterligare en kriminalkonstapel.

För egen del anser statspolisintendenten behovet av den föreslagna förstärkningen till fullt styrkt. Intendenten framhåller vikten av att den personal, som avsetts att huvudsakligen användas för att bekämpa olovlig

rusdryckshantering, verkligen kan tagas i anspråk för detta ändamål. Den årliga merkostnaden för förslaget genomförande skulle uppgå till i runt tal 9 800 kronor.

Vad slutligen angår *kriminalstatspolisavdelningen i Luleå* föreslår intendenten, att densamma förstärkes med en kriminalkommissarie. Här om anföres i huvudsak följande.

Avdelningens verksamhetsområde vore Norrbottens län. Fr. o. m. innevarande budgetår bestode avdelningen av 3 kriminalöverkonstaplar och 11 kriminalkonstaplar. Det direkta befälet över avdelningen utövades av en föreståndare (kommissarie), som ansvarade för ledningen av såväl kriminalpolispersonalen som en ordningspolisstyrka, uppgående till 2 överkonstaplar och 20 konstaplar. Arbetsbördan för föreståndaren hade alltid varit betydande och hade under de senaste åren ökat avsevärt. Härtill hade bidragit länets egenskap av gränslän mot såväl Norge som Finland ävensom de alldeles speciella geografiska förhållanden, vilka vore rådande inom detsamma. Med avdelningens nuvarande organisation och styrka syntes det knappast möjligt för föreståndaren att i längden ensam handhåva ledningen av såväl ordnings- som kriminalpolispersonalen. Till jämförelse kunde nämnas att avdelningarna i såväl Göteborg som Malmö bestode av 12 man kriminalpolispersonal (överkonstaplar och kriminalkonstaplar). För denna personal hade ledningen ansetts böra omhändervas av särskilda kriminalkommissarier.

Med hänsyn till vad sålunda anförts föreslår statspolisintendenten att vid statspolisens avdelning i Luleå inrättas en kriminalkommissariatjänst, vars innehavare skall hava att närmast under avdelningsföreståndaren ansvara för ledningen av kriminalpersonalens verksamhet. Såväl länsstyrelsen som landsfogden i länet ansåge en dylik befattning erforderlig. Avlöningen vid bifall till förslaget till en ny kriminalkommissarie uppskattas till i runt tal 13 000 kronor för år.

För gottgörelse till polisdistrikten för hållande av kriminalpolispersonal beräknas alltså (1 240 000 + 9 000 + 11 800 + 9 800 + 13 000) 1 283 600 kronor.

I hyresersättning för stall och garage åt statspolisens hästar och motorfordon ha, enligt av statspolisintendenten lämnad upplysning, för år 1947 utbetalats i runt tal 40 000 kronor. Med hänsyn till föreslagen utökning av antalet bilar räknas med en merkostnad för budgetåret 1949/50 av 1 300 kronor. Posten har sålunda upptagits till 41 300 kronor.

Kostnaderna för underhåll och vård av statspolisens hästar ha, meddelar statspolisintendenten, för år 1947 uppgått till 140 355 kronor. Motsvarande kostnader för nästa budgetår uppskattas till 140 400 kronor.

Vad slutligen angår utgifterna för expeditionslokaler, telefon m. m. ha dessa för 1947 utgjort i runt tal 225 200 kronor. Med hänsyn till föreslagna personalökningar räknar statspolisintendenten med en

merkostnad för budgetåret 1949/50 av 3 000 kronor, varför posten upptagits till 228 200 kronor.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att *föreningen Sveriges landsfiskaler: länsföreningen i Uppsala län* i skrivelse den 30 augusti 1947 hemställt om inrättande av en statspolisavdelning för nämnda län med stationsort i Uppsala. Förslaget har tillstyrkts av *länsstyrelsen, landsfogden och Uppsala stad* men avstyrkts av *statspolisintendenten*.

Departementschefen. Efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet anser jag mig icke nu böra tillstyrka, att jaktpolismännen överföras till statspolisorganisationen. Vad angår förslagen att utöka statspolisavdelningarna i Kalmar, Göteborg, Karlstad och Luleå, synes det styrkt, att behov föreligger av viss personalförstärkning vid dessa avdelningar. I rådande läge anser jag mig emellertid förhindrad att biträda förslagen härom. Kostnaderna för hållande av personal vid ordningsstatspolisen samt kostnaderna för hållande av personal vid kriminalstatspolisen uppskattar jag i anslutning till det anförda samt i övrigt med iakttagande av intendents beräkningsgrunder till resp. 2 605 000 kronor och 1 240 000 kronor.

Den av intendents förordade höjningen av posten till hyresersättning för stall och garage åt statspolisens hästar och motorfordon torde med hänsyn till vad jag under punkten 158 förordat kunna begränsas till 40 000 kronor.

Posterna till underhåll och vård av statspolisens hästar samt till expeditionslokaler, telefon m. m. torde i nära anslutning till belastningen under föregående budgetår böra upptagas till 140 000 resp. 225 000 kronor.

Anslaget bör enligt dessa beräkningar för nästa budgetår uppföras med (2 605 000 + 1 240 000 + 40 000 + 140 000 + 225 000) 4 250 000 kronor. Härav bör enligt gällande principer 635 000 kronor avräknas mot automobilskatte-medlen.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 250 000 kronor, därav 635 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[161.] 5. Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	59 000	85 085
1948/49 (statsliggaren s. 1006)	107 000	—
1949/50 (förslag)	107 000	—

Förevarande anslag, vilket första gången anvisats för budgetåret 1943/44, är avsett att användas *dels* för statsbidrag till kommuner till anläggningskostnaderna för sådana fasta radiostationer, som befinnas böra ingå i samordningsplanen för polisradioväsendet, med i princip hälften av sagda kostnader, *dels* för bestridande av kostnaderna för rörliga radioanläggningar i statspolisens bilar *och dels* för ersättning åt sådan teknisk sakkunskap, som statspolisintendenten för prövning av ansökningar om tillstånd till polisradioanläggningar m. m. kan behöva anlita. En utförlig redogörelse för anslagets användning lämnades i propositionen nr 127/1943, till vilken torde få hänvisas.

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *statspolisintendenten* framlagt förslag rörande anslaget för nästa budgetår.

Inledningsvis erinras, att i propositionen 233/1948 angående vissa anslag till civilförsvaret m. m. förutsatts, att polis- och civilförsvarsradionäten skulle på visst sätt samordnas. På grund härav räknade statspolisintendenten med att särskilda kostnader för polisradion i regel skulle uppstå endast i den mån speciella anordningar visade sig nödvändiga för polisens utnyttjande av de för civilförsvaret utförda anläggningarna. Sådana anordningar syntes merendels komma att inskränka sig till manöverutrustning i och manöverledningar till vederbörande polisstation samt talmanövringsapparat. Därutöver kunde det i enstaka fall visa sig erfoderligt att för polisens uteslutande behov upprätta fasta radioanläggningar.

Statspolisintendenten upplyser, att från budgetåret 1947/48 till anslaget överförts en reservation på omkring 101 000 kronor. Det för budgetåret 1948/49 tillgängliga beloppet utgjorde således i runt tal 208 000 kronor. Härav komme ett belopp av 94 900 kronor att tagas i anspråk för utbetalande av statsbidrag till städerna Uppsala, Karlskrona, Karlshamn, Kristianstad, Halmstad, Uddevalla, Borås, Lidköping, Karlskoga, Örebro och Luleå, i vilka städer fasta anläggningar redan uppförts eller planläggningsarbetena fortskridit så långt, att desamma icke borde avbrytas. Till betalning av polisradioanläggningen vid den statliga poliskåren i Boden samt den fasta polisradioanläggningen i Haparanda borde reserveras tillhopa 45 000 kronor. Vidare skulle enligt av riksdagen fattat beslut 15 rörliga radioanläggningar anskaffas för statspolisen. Kostnaden härför upptoges till 82 500 kronor. Härtill komme utgifter för reparationer och service med 8 000 kronor samt för anlitan av teknisk sakkunskap med 2 000 kronor. Utgifterna från anslaget under budgetåret 1948/49 kunde alltså beräknas till $(94\,900 + 45\,000 + 82\,500 + 8\,000 + 2\,000)$ 232 400 kronor, vilket belopp med 24 400 kronor överstege det belopp, som för budgetåret vore tillgängligt.

Vad angår behovet av speciella anordningar för utnyttjande av civilförsvaret tillhöriga radiostationer räknar statspolisintendenten med att under budgetåret 1949/50 utrustning m. m. skall anskaffas för utnyttjande av 15 radiostationer. Anskaffnings-

kostnaderna uppskattas till $(15 \times 5\,000)$ 75 000 kronor. Statspolisintendenten anser statsbidrag till kostnaderna böra utgå enligt de grunder, som gälla beträffande fasta polisradiostationer, d. v. s. med hälften av kostnaderna. För ändamålet skulle sålunda erfordras en medelsanvisning på 37 500 kronor.

Statspolisintendenten hemställer, att till anskaffande av rörliga polisradioanläggningar måtte anvisas enahanda belopp som för löpande budgetår eller 82 500 kronor.

Med hänsyn till den föreslagna utökningen av antalet rörliga radioanläggningar har för reparationer och service för budgetåret 1949/50 beräknats 10 000 kronor mot 8 000 kronor för innevarande budgetår.

Kostnaden för teknisk sakkunskap under budgetåret 1949/50 uppskattar intendenten till 3 500 kronor, varav 2 500 kronor utgör arvode och återstoden reseersättningar.

Enligt intendentens beräkningar borde sålunda anslaget för nästa budgetår upptagas till $(24\,400 + 37\,500 + 82\,500 + 10\,000 + 3\,500)$ 157 900 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen ifrågasatt, om icke utan alltför stora olägenheter en begränsning skulle kunna vidtagas i fråga om utbyggandet av polisradioväsendet.

Departementschefen. Jag vill erinra, att jag till det vid propositionen nr 233/1948 fogade statsrådsprotokollet i fråga om utbyggnaden av civilförsvarets länsradionät uttalade, att civilförsvaret under krig borde äga utnyttja polisväsendets radioanläggningar. Då polisen under beredskapstillstånd vore på visst sätt anknuten till civilförsvaret förutsatte jag nämligen såsom naturligt, att dessa anläggningar i ett skärpt läge borde användas av såväl civilförsvaret som polisen. De radiostationer, som upprättas för civilförsvarets behov, böra i fortsättningen på vissa villkor upplåtas till begagnande av vederbörande lokala polismyndigheter jämväl under annan tid än då beredskapstillstånd råder. Någon ytterligare utbyggnad av ett uteslutande för polisväsendets behov avsett radionät bör således ej ske utom i enstaka fall, där så skulle vara oundgängligen erforderligt. För polisens utnyttjande av civilförsvarets radionät erfordras emellertid, att ledningar dragas till och erforderlig manöverutrustning installeras i vederbörande polisstation. Statspolisintendenten anser statsbidrag till dessa kostnader böra utgå enligt de grunder, som gälla beträffande fasta polisradiostationer, dvs. med hälften av kostnaderna.

För egen del finner jag det rimligt, att då staten påtager sig hela kostnaden för anskaffande av radiostationer, vilka skola kunna begagnas av de lokala polismyndigheterna, kommunerna helt bestrida kostnaderna för de särskilda anordningar, som erfordras för radiostationernas nyttjande. Jag anser vidare, att då en radiostation, som tillhör civilförsvaret, upplåtes till

kommun därmed bör förbindas villkoret, att kommunen skall vidkännas kostnaderna för anläggningens underhåll och drift. På grund av det anförda kan jag icke tillstyrka, att medel anvisas för speciella anordningar för utnyttjande av civilförsvaret tillhöriga radiostationer.

I rådande läge torde den av statspolisintendenten föreslagna utbyggnaden av rörliga polisradioanläggningar böra begränsas till tretton stationer. Kostnaderna härför uppskattar jag till 71 500 kronor. Utgifterna för reparation och service böra upptagas till 9 100 kronor. Till arvode och reseersättningar för en tekniskt sakkunnig torde böra anvisas oförändrade belopp eller 1 500 resp. 500 kronor. Enligt dessa beräkningar och då utgifterna under anslaget för innevarande budgetår med 24 400 kronor överstiga vad som för budgetåret är anvisat skulle anslagsbehovet uppgå till (24 400 + 71 500 + 9 100 + 1 500 + 500) 107 000 kronor.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 107 000 kronor.

[162.] 6. Poliskåren i Boden: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	282 400	288 481
1948/49 (statsliggaren s. 1006—1008)	292 000	—
1949/50 (förslag)	290 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för poliskåren i Boden.

Vidare har Kungl. Maj:t den 26 juni 1948 fastställt följande avlöningsstat för poliskåren, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	270 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	43 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	35 500
Summa kronor		348 700

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning från Bodens stad	kronor	56 700
Summa förslagsanslag kronor		292 000

I skrivelse den 26 augusti 1948 har *polischefen i Boden* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslås, att polischefens löneställning höjes. Tjänsten är f. n. placerad i lönegrad Ca 26. Före den 1 januari 1949 innehade polischefen uppdrag såsom krigsfiskal vid de till Boden förlagda krigsrätterna. I denna egenskap uppbar han ett årsarvode av 2 700 kronor. Härutöver utgingo ersättningar för tjänstgöring vid särskilda krigsrätter samt vid regementskrigsrätt. Enligt vad i skrivelsen upplyses ha dessa ersättningar under åren 1946 och 1947 samt under första halvåret 1948 belöpt sig till resp. 1 625, 1 800 och 480 kronor. Med hänsyn till att krigsdomstolarna voro avsedda att upphöra vid utgången av år 1948 föreslogs i 1948 års statsverksproposition, att polischefen i Boden fr. o. m. den 1 januari 1949 skulle utöver lönen erhålla ett tilläggsarvode på 2 700 kronor för år räknat. Detta förslag godkändes av riksdagen. Enligt polischefens mening bör arvodet avvecklas och tjänsten i stället uppflyttas till 31 lönegraden. Polischefen har i fråga om lönegradsplaceringen samrått med riksåklagarämbetet. Om detta förslag genomföres, bör ordinarieposten uppräknas med 1 760 kronor.

Posten föreslås vidare höjd med 1 720 kronor för löneklassuppflyttningar. För avlöning åt ett ordinarie kontorsbiträde, vars lön för innevarande budgetår felaktigt beräknats under icke-ordinarieposten, upptages ett belopp av 5 520 kronor.

Enligt dessa beräkningar erfordras till avlöningar åt ordinarie tjänstemän sammanlagt 279 000 kronor.

Vad angår posten till avlöningar till icke-ordinarie personal erinrar polischefen, att vid poliskåren funnes anställda fyra extra ordinarie konstaplar med placering i lönegrad Ce 11. Avlöningarna till dessa befattningshavare uppginge till i runt tal 23 200 kronor. I särskild skrivelse hade polischefen emellertid hos Kungl. Maj:t anhållit, att befattningshavarna skulle uppföras i lönegrad Ce 14. Han hade för budgetåret 1949/50 räknat med sistnämnda lönegradsplacering, vilket ökat avlöningskostnaderna till i runt tal 26 300 kronor.

Under posten upptages vidare medel till avlöningar åt vikarier för den fasta personalen. Rörande behovet av vikarier uttalas följande:

Under de sistförflutna budgetåren har Kungl. Maj:t anvisat anslag dels till två extra konstaplar, vilka avsetts såväl som vikarier vid uppkommande kortare ledigheter som till förstärkning av kårens personaluppsättning, dels ock härutöver till erforderligt antal extra konstaplar för täckande av vikariatsbehovet vid längre vakanser, exempelvis vid ordinarie konstapels tjänstledighet för genomgång av statens polisskolas överkonstapelsklass. Behovet av två extra konstaplar som vikarier vid kortare ledigheter och som förstärkning av kårens numerär kvarstår i oförminskad grad. En ytterligare skärpning av det politiska läget kan t. o. m. komma att medföra, att särskilt övervakningen inom fästningens skyddsområde kräver ytterligare personal. Vidare kan en ordinarie konstapel under budgetåret 1949/50 för-

väntas vinna inträde i statens polisuskolas övkonstapelsklass. Som vikarie för denne torde komma att anlitas en extra ordinarie konstapel med vikariatslöneförordnande. För att fylla luckan efter den sistnämnde erfordras en extra konstapel under de sju månader kursen pågår.

Polischefen uppger här, att han jämväl beträffande den nu ifrågasvarande extra personalen gjort framställning till Kungl. Maj:t om löneförbättring. Här om anföres:

Extra konstapel, som icke genomgått statens polisuskolas konstapelsklass, åtnjuter f. n. ett arvode om 414 kronor för månad. Sedan extra konstapel genomgått konstapelsklassen, antages han till extra tjänsteman i lönegrad Cg 9. Rekryteringen till kåren har under senare tid avsevärt försvårats främst därigenom att de flesta polisdistrikt erbjuda extra konstaplar betydligt förmånligare avlöning. I enlighet med tidigare framställning till Kungl. Maj:t räknar jag med att arvodet till extra konstapel, som ej genomgått konstapelsklassen, höjes till 563 kronor i månaden, motsvarande avlöning inklusive rörligt tillägg och kallortstillägg till extra tjänsteman i 12 lönegraden, ävensom att extra konstapel, som genomgått konstapelsklassen, uppföres i lönegrad Cg 13. Ersättningarna motsvara vad som i allmänhet utgår till extra polismän i polisdistrikten.

Kostnaderna för den extra personalen ha i enlighet härmed beräknats för en konstapel i lönegrad Cg 13 till 6 324 kronor samt för en konstapel under hela budgetåret 1949/50 och en konstapel under sju månader, båda med ett månadsarvode av 563 kronor, till sammanlagt 10 697 kronor. Hela kostnaden för den extra personalen skulle sålunda uppgå till 17 021 kronor, avrundat till 17 000 kronor.

Under förevarande anslagspost har vidare räknats med 1 400 kronor för avlöande av semestervikarie för polischefen, 450 kronor till vikariatsersättningar, 3 000 kronor utgörande ersättning efter 150 kronor för månad under fem månader till fyra extra konstaplar, vilka under nästa budgetår beräknas vinna inträde vid statens polisuskolas konstapelsklass, och 2 250 kronor för avlöande av biträde åt hästskötaren.

Anslagsposten har sålunda upptagits till $(26\,300 + 17\,000 + 1\,400 + 450 + 3\,000 + 2\,250)$ 50 400 kronor.

Posten till rörligt tillägg har uppskattats till 36 100 kronor.

Löneutgifterna skulle alltså sammanlagt uppgå till $(279\,000 + 50\,400 + 36\,100)$ 365 500 kronor. Då inkomsterna av särskilda uppbördsmedel (ersättning från Bodens stad) beräknats till 56 700 kronor, skulle anslaget uppföras med 308 800 kronor.

Stattpolisintendenten har i yttrande över framställningen förklarat sig icke ha något att erinra mot förslagen.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att riksåklagarämbetet i skrivelse den 15 september 1948 hemställt, att frågan om stadsfiskalens i Boden löneförmåner måtte upptagas till slutlig prövning vid 1949 års riksdag.